Nomina famoſorū doctorū vel ſanctorū cōmendanciū beatum iheronimū.

Damaſus. xxxvi.
Auguſtinꝰ xxxvi.
Proſper xxxvij
Yſidorus. xxxvij.
Siginbertus. xxxvij.
Seuerus ſulpicius. xxxvij
Caſſiodorus. xxxviij
Sydonius. xxxviij
Beda. xxxviij
Gelaſius. xxxviij

Flores iheronimi.

Diffinicio fidei ſymboli et nicenii concilij.
Credimus in unum deum patrem omnipotentē. xlij.
Expoſicio fidei ad damaſū papā.
Credimꝰ in deū patrē. xliij.
Expoſicio ſymboli.
Multi quidem fideliſſime pp. xliij
Tractatus fidei credulitatis et cōuerſacionis et vite xpianorum.
Dauid glōſus in pſalmo. xliiij.
De eſſencia deitatis et dictis de deo tranſlatiue. al. De membris domini.
Omnipotēs deus pater et filiꝰ et ſpiritus ſcūs. xlv.

A

Ad abigaum ſpanum.
De hūilitate et paciencia
Quāquā michi multorū ſim xlv.
Ageruchiam de monogamia.
In veteri via nouā ſe. xlv.
Antium preſbiterum origenis errores pandens.
Ante annos circiter decē. xlvi.
Alexandrum monachū et minerium de reſurrectione carnis.
In ipſo pfectionis articulo. xlvi.
Algaſiam de queſtionibꝫ ſinikon.
Filius meus apodemius xlvi.
Amandum de quibuſdam queſtionibus.
Breuis epiſtola longas. xlvij
Eundem reſponſiua. alr. ad damaſum.
Propoſicio tua fuit de. xlvij.
Anthoniū monachū ut ſcribat.
Dn̄s ur humilitatis mgr. xlvij
Aſellam de fictis amicis et detractoribus.
Dn̄e ſancte ac vene. xlvij.
Aletham de inſtitucione paule filie ſue
Apoſtolus paulꝰ ſcribēs. xlviij
Auguſtinū apologeticum. eplā. j.
Domino vere ſcō. xlviij
Eundem ut tercius ſcribat ij.
Dn̄o et vere ſancto. xlviij
Eundem ſuper miſſa epiſtola arguendo. tercia.
Dn̄o vere ſancto. xlix.
Eundem ſup tribꝫ eplīs. quarta.
Dn̄o vere ſancto. xlix.
Eundem de duobus libellis. v.
Venerabili pape. xlix.
Eundem pro recōmendacione preſidij. Eplā ſexta.
Dn̄o vere ſancto. xlix.
Eundem de hereticis. Eplā. vij.
Dn̄o ſcō. ꝛc. Omī quidē. xlix.

Eundem de eodem. Epl̃a viij
Multi utroq̧ pede claudicãt. l.
Eundem et alipiũ de heresi celeſ
tina. Epl̃a ix.
Dominus vere ſanctis. x̃ Sãc
tus innocencius. l.

C

Caſtricianũ conſolatoria cen
tatis.
Sanctus filius eraclius. l.
Caſtricianam matreteram.
Iohannes apoſtolus et euan
gelista. l.
Celanciam.
Uetus ſcripture celebrata. l.
Ciprianum expoſicio pſalmi
lxxxix.
Frater kme cipriane. Alr̃ ĩap.
Prius te cipriane pr̃ſbiteroꝝ. li.
Cromaciũ iouinianũ et euſebiũ.
Non debet carta diuidere. lij.
Eundem et heliodorũ de infancia
a ſaluatoris.
Dominis ſanctis ac beatiſſi
mis viris. lij.
Eoſdem de martirologio.
Cromacio et heliodoro. lij.
Cronica iheronimi.
Euſebius iheronimus. lij.

D

Damaſum de fide. prima.
Quoniam vetus oriens liij.
Eundem. ſecunda
Importuna mulier. liij.
Eundem. tercia.
Nouerit ſancta auctoritas. liij.
Eundem. quarta.
Multi ſuper hoc ſermonẽ. liij.
Eundem. quinta.
Beatiſſimo pape damaſo. liij.
Eundem. Sexta.
Beatitudinis tue. liiij.
Eundem. Septima.
Septuaginta ĩterpretes. liiij.
Eundem. Octaua.
Et factum eſt ĩ anno. liiij.
Eundem. Nona.
Beatiſſimo pape. liiij
Eundem. Decima.
Beatiſſimo pape. liiij.
Eundem. Undecima.
Beatiſſimo x̃. lv.
Dardanũ de terra promiſſiõis.
Queris dardane xp̃ianoꝝ lv
Demetriam vel demetriadem
virginẽ
Inter omnes materias. lv.
Deſiderium.
Lectus ſermo dignacõis lvi.
Eundem.
Uis nũc aciter. lvi.
De die dominico.
Non queo fratres. lvi.
Domnionem.
Lr̃e tue amorẽ ſonant. lvij.

E

Egrotum.
Q̃mq̃m certiſſime noueri lvij.
Eludiam. aliter. eldibiam de
xij queſtionibus.
Ignota vultu fidei m̃. lvij.
Eliodorum de contemptu ſcl̃i.
Quanto amore et ſtudio. lviij.
De epyphania domini.

Dies epyphaniarū. lviij.
Epytaphio nepociani.
Grandes materias īgeñia. lix.
Epytaphio sancte paule ad eustochium virginē xpi.
Si cūcta mei corporis. lix.
Euagriū presbiterum.
Nisi vererer beatissīe frī. lx.
Euandrum presbiterū. I.
Legimꝰ in ysaya lx.
Eundem. ij.
Misisti michi volumen. lxi.
Eustochiū de virginitate seruāda. I.
Audi filia et vide et lxi
Eundem. aliꝰ marcellam.
Parua spetie sed caritate. lxi.
Exuperantium.
Inter oīa que michi sā. lxij.
F
Fabiolam de veste sacerdotali.
Usq; hodie in lectione veteris testamenti. lxij
Florenciū de ortu amicicie.
Quantus beatitudinis tue timor. lxij.
Eundem.
In ea michi parte. lxij.
Furiam de viduitate seruāda
Obsecras lrīs et suppliciꝰ lxiij
G
Grisogonū monachum aquilegie.
Quis tecta te affectus meꝰ lxiij.
H
Honestum de duabz q̄stionibz.
Uoce me puocas ad lxiij.
Hermonienses virgines.
Carte exiguitas lxiij.
De hebraicis nominibus.
Philo vir disertissimꝰ lxiiij.
Hebraicis locis.
Eusebius qui a btō pā. lxiiij.
Hebrei alphabeti interpretacōe.
Aleph mille vel doctina. lxiiij.
Hebraicis questionibz ī genesi.
Qui in pñcipijs libroꝝ. lxiiij.
Hebraicis questionibus libri regum.
Fuit vir vnus sicut lxiiij.
Hebraicis questionibz paralipomenon. aliꝰ. dabrepamin.
Heber nati sūt duo filij. lxv.
Homine perfecto
Ecce iterum ad te scribo lxv.
Historia ioachim et anne.
Hanc ad contextū. lxv.
I
Innocenciū de miraculo septies percusse.
Sepe a me īnocēti kmē. lxv
Julianū aquilegiensē diaconū
Antiquus sermo est lxvi.
Eundē de imperfecta penitencia.
Filius meus frater tuꝰ. lxvi.
L
De lepre diuersis generibus
Admirabile diuine dis. lxvi.
Lucinū leticiam.
Nec opinanti michi. lxvi.
M
Magnum oratorem
Sebesiū nostrū tuis. lxvij.
Marcellinū et ānapsichiam.

Dn̄is vere ſcīs ac om̄i. lxvij
Marcū presbiterum.
Decreveram quidē ut̄ lxvij
Marcellam de quīq; questionib;
novi testamenti. Epl̄a prima.
Magnis nos provocas. lxvij
Eandem. Secunda.
Medici quos vocant. lxvij.
Eandem. Tercia.
Post priorem episto. lxviij.
Eandem. Quarta.
Abraham temptat̄. lxviij.
Eandem. Quinta.
Ambroſius quo car. lxviij.
Eandem. ſexta.
Iheronimus. marcelle. lxviij
Eandem. Septima.
Qui habitat in adiu. lxviij.
Eandem. Octava.
Nuper dum pariter. lxviij
Eandem. Nona.
Brevis questiūcula. lxviij.
Eandem. Decima.
Epiſtolare officium. lxix.
Eandem. Undecima.
Beatus pamphilus. lxix
Eandem. Duodecima.
Ut tam parvam. lxix.
Eandem. xiij.
Que acceperis cum. lxix.
Eandem. xiiij.
Cum hora fere tercia. lxix.
Eandem. Decimaqūta
Nemo reprehendat. lxix.
Eandem. Decima ſexta.
Magnam hūmilitati. lxx.
Eandem. Decimaſeptima
Nuper cum reciaj. lxx.
Matrem et filiā in gallia.
Retulit michi quidā. lxx.
Militem ſeculi ut deo militet
Etſi ignotus tibi ſim. lxxi.
De miſterio agni.
Hodie fratres kmī. lxxi.
N
Nativitate dn̄i
Hodie verus ſol ort⁹ lxxij.
Neophitum de pſalmo xxvij.
In om̄ pſalmo dn̄s nr̄. lxxij
Nepocianū de vita clericorū.
Petis a me nepociane lxxij.
Niceam dyaconū aquilegien
ſem ut ſcribat.
Porpilius cornicus. lxxiij.
O
Oceanum de verbo unius ux
oris virū. Epl̄a .j.
Nūqm̄ o fili oceane. lxxiij.
Eādē de vita clericor̄. Scd̄a.
Sofronius euſebius. lxxiij.
Eandem de morte fabiole. iij.
Plures anni ſunt. lxxiiij.
Eandē conſolatoria. iiij.
Diverſorū opprobria. lxxiiij.
P
Pām̄achiū et oceanū. j.
Scedule quas miſiſti. lxxiiij
Eoſdem. Scd̄a.
Qui ethiopem īvitat. lxxv.
Pām̄achiū apologeticū. j.
Qd̄ ad te huc uſq; nō lxxv.
Eandem de dormicione pauli
ne. epl̄a ſcd̄a
Sanato vulnere cū. lxxvi.

Eundem de libris contra iovi
nianũ. eplã iij.
Xp̃iani interdũ pudoris lxxvi.
Eundem de optimo genere in
terpretandi. iiij.
Paulus preſente agrippa lxxvi
Pãmachiũ et marcellam. j.
Rurſum orientalibꝫ. lxxvij.
Eoſdem pro ſe contra accuſato
rem defenſio. ij.
Et vñis et multorũ. lxxvij.
De parentibus honorandis
Parentium meritis. lxxviij.
Paulinũ de ſtudio ſcripturarũ.
Frater ambroſius. lxxviij.
Eundem de inſtitutione cleri
ci vel monachi.
Bonus homo de bo. lxxix.
Paulum ſenem monachũ.
Humane vite brevitas. lxxix.
Paulam conſolatoria ſuper
morte bleſille. j.
Quis dabit capiti. lxxx.
Eandem de interpretatione he
hebraicorũ noĩm. ij.
Nudius tercius cũ. lxxx.
Eandem et euſtochium de aſſũp
tione virginis marie.
Cogitis me o paula. lxxx.
De ponderibus et menſuris et
uſqꝫ de arboribꝫ.
Talentum ẽ pondus. lxxxi.
Preſidiũ dyaconũm.
Nulla res inquit comic⁹. lxxxi.
Principiam virginẽ.
Sepe multũ flagitas. lxxxi.
Eandem expoſitio pſalmi xliij.

Sao mi principia. lxxxij.
De prefatione in tranſlatione di
dimi de ſpũ ſancto.
Cum in babilone. lxxxij.
Prefatione tranſlationis origenis
ſup cantica ad damaſũ.
Beatiſſimo pp̃e damaſo. lxxxij.
Prefatione tranſlatoĩs victorini
mr̃is ſup apocalipſim.
Diverſos martira diſ. lxxxiij.
De xlij manſionibꝫ filiorũ iſrl̃.
In lxxvij pſalmo cp̃. lxxxiij

Q

Quadrageſimali ſermone.
Apoſtolica dilectiſſimi. lxxxiij.
xv ſignis iudicij
Non vidi hanc ad. lxxxiiij.

R

Rufinũ preſbiterũ de iudicio ſa
lomonis. j.
Multũ in utráqꝫ parte. lxxxiiij.
Eundem. ij.
Dum te rome moratũ. lxxxiiij.
Eundem. iij.
Plus deum timere. lxxxiiij.
Ruſticũ narbonenſem epm̃.
Sufficere quidem fidei. lxxxiiij.
Ruſticũ monachũ de penitẽtia.
Qꝫ ignotus ad igno. lxxxv.
Eundem de vita monachi.
Nichil eſt xp̃iano feli. lxxxv.

S

Salvinã de morte nebridij.
Vereor ne officiũ. lxxxvi.
Sonĩam et fretellam.
Dilectiſſimis fratribus ꝛc.
lxxxvij.

T

De teſtamento geroncij.
Cuncti mei ſenſus. lxxxvij
Theodoſiū et anachoretas.
Quā vellem nūc vrō. lxxxviij.
Theodoram de morte lucini.
Lugubri nūcio cōſt. lxxxviij
Theophilum epm̄. J.
Beatiſſimo pp̄e theo. lxxxviij.
Eundem. Sc̄da.
Nuper beatitudīs. lxxxviij.
Eundem. Tercia.
Beatiſſimo pape. lxxxviij.
Eundem. Quarta.
Beatiſſimo pape. lxxxviij.
Theſifontem urbicum.
Non audacter ut falſo. lxxxix
Thiraſiū de morte filie ſue.
Benedicto et dilectiſſio. lxxxix.
Tranquillinū quomō origenē
legere debeat.
Maiora ſpūs vincula lxxxix.

V

De vera circūciſione.
Superiori epl̄a qua. xc.
Vigilanciū libro vel ſermone.
Dignū eſt fr̄es aptīqꝫ. xci.
Vindicta et iuramento et de o-
bediencia et ſciencia.
Preſūpcionē meam. xci.
Virginē exulem conſolatoria.
Si deus ac dn̄s nr̄ xcij.
Virginē ſiue mauricij filiā.
Quantā beatitudinē. xciij.
De viris illuſtribus.
Hortaris dexter ut. xciij.
Virtutibus tribus.
Tres quodāmō virtu. xciij.
Vitalem preſbiterum de ſalo
mone et achab.
Quomō ſalomon et xciij.
De vita captiui monachi.
Qui navali prelio di. xcv.
Vita pauli primi heremite.
Inter multos ſepe. xcv.
Vita ſancti hilarionis.
Scripturus vitā ſcī. xcvi.
Vitiſpatrū.
Indubitatum eſt vitā xcvi.
Contra eluidiū vel eluidium
de perpetua virginitate beate
marie.
Nuper rogatus a fra. xcvi.
Hereticos ex regulis dif
nicionū.
Omne quod eſt haut. xcvij.
Johānē epiſcopū iheroſolimitanū.
Si iuxta apoſtolum. xcviij.
Jouinianum libros duos.
Pauca admodū dies. xcix.
Luciferianū altricatio eius et
orthodoxi.
Proxime accidit ut. Ci.
Montanū de fide et dogmatibꝫ
Teſtimonia que de io. Ci.
Pelagianos libros tres.
Scripta iam ad theſi. Ci
Rufinū preſbiterū aquilegie.
Legis lr̄is prudencie. Cij.
Sabinianū dyaconū.
Samuel quondam. Ciij.
Suſannam obiurgationes
de ſuo lapſu.
Puto leuius eſſe cri. Ciij.

Vigilancium. I.
Iustum quidem fuerat. Cij.
Eundem ad ripariū. ij.
Acceptis primū lrīs. Ciij.
Eundem requisitus a ripario
et desiderio. iij
Multa in orbe mōstra. Ciiij.
C Super abbacuch libros du
os ad cromaciū.
Primū cromati epis. Ciiij.
Abdiam ad pāmachiū.
Cum essem paruulus Cv.
Aggeum.
Iheremias ꝓpha. Cv.
Amos libros tres.
Amos ꝓpha qui sequitur Cv
Canticum libros tres.
Epitalamiū libellus. Cvi.
Daniele libros tres.
Contra daniele ꝓphaꝫ. Cvij.
Ecclesiasten
Memini me ante hoc. Cvij.
Ephesios libros tres.
Si quicquam est o paula. Cviij.
Ezechielem libros xiiij.
Finitis in ysaya. Cix.
Galathas libros tres.
Pauci admodū dies. Cx.
Iheremiā libros xx.
Post explanatione. Cxi
Iohelem libros tres.
Non idem ordo est. Cxij.
Ionam.
Trienniū circiter. Cxij.
Ysayam volumen grande diui
sum in xviij libros.
Expletis longo vix. Cxiij.

Malachiam ad mineriū et
alexandrum
Deus per moysen. Cxiiij.
Matheum libros quatuor.
Plures fuisse qui euāge. Cxiiij.
Marcum.
Omnis scriba doctus. Cxv.
Micheam.
Temporibus ioathe. Cxvi.
Naum ad paulam et eustochiū
Iuxta hoc interptes. Cxvi.
Osee libros tres.
Si in explanacoībꝫ. Cxvij.
Parabolas libros quinqꝫ.
Parabole salomoīs. Cxvij.
Philemone.
Qui nolūt inter epis. Cxviij.
Psalterium.
Psalteriū ita est quasi. Cxix.
Sophoniam.
Verbū dnī qd fcm̄ est Cxx.
Titum.
Licet non sunt digni. Cxx.
Zachariam libros tres ad exper
tum tholosanū episcopū.
Secundo anno darij. Cxx.

Incipit epistola guigonis quinti prioris cartusie ad durbonenses fr̄es super ep̄lis bt̄i iheronimi.

Amicis et fratribus di-
lectissimis lazaro dur-
bonensi priori et ceteris
in eadem heremo deo famulā-
tibus. Cartusie prior vocatus
guigo perpetuam a dn̄o salutem.
Inter cetera catholicorū virorū
que ad erudicionē fideliū elabo-
rauerūt opa que nostra quoqȝ
paruitas congregare studuit
vel emendare. etiam epistolas
bt̄i iheronimi quotquot potui-
mus vndecumqȝ quesitas et p
concessa a deo facultate menda-
cijs expurgatas in vnū grande
volumen redegim9. Abscidim9
autem ab eis quasdam quas
vel ex aliorum doctorū scriptis
vel ex stili sentenciarūqȝ distan
cia titulo tanti viri comperim9
indignas. Ex quibus est illa
cui9 est titulus ad demetriadem
huiusmodi habens iniciū. Si sū-
mo ingenio pariqȝ fretus scien-
cia. etc. Hanc quippe beatus au-
gustinus in opere contra pela-
giū de gracia xp̄i et de pctō ori-
ginali. eiusdē pelagij esse dicit q̄-
dam ipsius frusta tractatui suo ī-
terserens atqȝ redarguens. Huic
adduntur et iste. Ad tyrasiū de
morte filie cui9 iniciū tale est. Ca-
ritatis tue scripta percepi. Ad o-
ceanū consolatoria tale habēs
iniciū. Diuersorū opprobria et
tribulaciones multiplices. etc.
Ad viduam que sic incipit. Mag-
nam humilitati nr̄e fiduciā. Ad
virginē. siue ad mauricij filiā.
dupliciter quippe titulata recipit
exordiū istud accipiens. Quan-
tam in celis beatitudinē. Ite
de lapsu virginis siue de peni-
tencia ad susannā. vterqȝ enim ti-
tulus in diuersis codicibꝫ inue-
nitur. que tam diuersis intitu-
latur auctoribꝫ ut eorꝫ nullius
sit decoranda vocabulo. Cuius
hoc est in quibusdā libris iniciū.
Puto leuius esse crimen. In ali-
is istud. Quid agis o aīa quid
cogitacionibꝫ estuas. Ad desi-
deriū de duodecim lectoribꝫ a
nescio quo in irrisionē doctorꝫ
composita. Ad celanciā sic in-
cipiens. Vetus scripture celeb-
rata sentencia est. Hec stilo qui-
dem est nobiliori cōposita. sed
nec beato iheronimo digna.
Postrema est de origine aīe
disputacio quasi inter beatum
iheronimū et augustinū. ubi
licet multa ex eorꝫ scriptis po-
nantur. falsa tamē est. tum quia
prefati doctores nunquam inter se p-
sencialiter sūt locuti. tum quia
eadem questio nec apud eos. nec
apud ceteros catholice fidei sec-
tatores adusqȝ ~~non~~ potuit liqui-
do definiri. Huius disputacionis
reperitur principiū. Cū apud

nos celeſtis eloquencia puriſſi-
mi fontis. Ne autem predicti
doctoris epiſtole ſine raciona-
bili cauſa apud imperitos ſuo
videant numero diminute: has
noſtre paruitatis lr̃as in exor-
dio collocate. Valete. Ora-
te pro nobis.

[illegible]

Aliud exemplar [illegible] operis in 4° ms.
in Bibliotheca [illegible] ...
[illegible] Bibl. mss. [illegible] 2. 408.

[illegible] in Dictionario [illegible] 20. [illegible]

Incipit prologus in Jheronimi anū compoſitū a precellenti iuriſdoctore Johanne Andree.

[illegible] en latin est de [illegible]
[illegible] n'a pas connue mon exemplaire
[illegible]
[illegible] 143. est [illegible]
[illegible] on ne peut [illegible]
[illegible] l'on [illegible]
[illegible]

Heronimianū. hoc opus per io
hannē andree vigente deuocione
cōpositū. in partes rite diuidit͛ teſ
tante iheronimo ſup̱ ezechielem
li. ix. in p̄ncipio q̄ diuiſus dictā
tis ſcribentis et legentis labor re
ſpirat in partibus. Ipſius vero
partes ſunt quatuor notabilit͛
inequales. Ad equalitatē enim
paciū. diuinū p̄ceptū ius ſcrip
tū vel ꝯpulancū mos nō artat.
Primo autē ponit autor ſui
admiracionē querulosam.
quā verificando iuſtificat. ſubdens
emendā per eū inchoatā. et quod
euenit in europa. et prius in tuſci
a et ducatu. Secundo ponit b̄ti
iheronimi legendā et miracula.
per triplex tempus diſtincta. in
terſerens ſue mortis tēpus et ſeri
em. et ea que verbo tūc docuit.
ac ſue sepulture locū. et trāſlacio
nem ipſius. Tercio per ſcōꝝ
et doctorum auctoritates ihero
nimū glorioſū extollit. de ipſo epy
taphiū ẏmnū et oraciones ſubdens
exprimēs quos habuit p̄ceptores.
Quarto q̄ā memoratu digna lu
cide ſūt ponenda. ut dicit valeri
us. li. viij. c. xi. in p̄n. ipſius ſcrip
ta et canones tm̄ ſūptos ex illis
noīatim exprimit. et interſignia
ponit. Et ut labor afferat ſerium
fructū illorū. aliqua p̄notanda.
ad mores ſalubria. rethoricis et
prolocutoribꝫ utilia p̄elegit et de
ſcribit. meliora et policiora per
id reddens īgenia. Ad quod ela
borandū eſt: quia tardas men
tes virtus nō facile comitatur.
que odit aīos imbecilles et ener
ues. Et quia auguſtino teſtan
te epl̄a ſua ad iheronimū quar
ta. cui cōcordat caſſiodorus ut in
fra tercia parte dicet͛ nullus ihe
ronimi ſermo ꝑplexus erat. quan
tūcunq; ſpacij vel temporis occu
paret͛: ſupplicat auctor q̄ ſic ſer
mo de iheronimo de prolixitatis
vicio non notet͛: cū eciā de ipſo
loqui plus liceat. ꝓpter ſue vene
racionis ſilenciū diuturnū. Et ſi
per hoc non ſatiſfit auctori ta
men deuocioni neſcienti menſu
ram ſuā lectores fauere dignent͛
pocius q̄ꝫ iraſci. Pedeſtrē autem
huius opis ſtilū. i͛ epl̄a ad dama
ſum i͛ excuſat ipſe iheronimus.
Incipit prima pars hui᷒ operis.

Iheroni-
mū iugi-
ter allega-
m⁹. ſed mo-
dice vene-
ram. Ad-
miror in
libro ytali-
am defe-
ciſſe: in
qua ſub
triū con-
doctoꝝ nomibꝫ. eccleſie merito
pullulant. Et ultra q̄nqꝫ luſtra
ꝑquirens. ſcire nō potui iheró-
nimū ibi extra originis ſue lo-
cum habuiſſe eccleſiā vnicā citra
troyā. de qua in hui⁹ partis
caplō dicetur. Nouiſſime tamē
ꝑcepi fore duas [eccleſias] in tuſcia et du-
catu. de quibꝫ in eiuſdē partis
calce ſubmittā. Item condocto-
rū feſta ſolēpniter licet nō qn̄-
tum deceret eoſdē per locoꝝ cle-
ros et ꝓplos. qnqꝫ cū organis
muſicis inſtrumentis. vulga-
ris et latine lingue ſermoni-
bus feſtiuant: iſtius vero igno-
rat ytalia diē feſti. licet illud
eccleſia ſub officio duplici iube-
at venerari. Turbor. et meri-
to. cū ſi tempus inſpiciā. inter
illos prim⁹ floruit: ut hyſtoria-
lis ſpeculi ordo demonſtrat. li.
xvij. et ſequentibꝫ. et libro xviij.
c. xxxiij cū ſequentibꝫ. et caplō
xlvi. et ulterioribꝫ. Et licet diu

ſupuixerit ambroſio: certū tn̄ ē
qꝫ plus ter qnqꝫ annis ſibi ſup-
uixerit auguſtin⁹. Gregorius ta-
men tēporaneus illoꝝ nō fuit.
ſed longe poſt natus: qui in ā-
no dnī ſexcenteſimo ſexto. deceſſit.
Quē ꝓpter papatū. cū ꝑmixtim
de illis loquit̃, ꝑponit eccleſia: ſꝫ
in poſtponendo iheronimū nō
tēporis vel meritoꝝ, ſed ordinis
minoritatē attendit. De tēpore
patuit. De meritis loquēs nul-
lius per hoc laudes obſcurando.
quero quis plus ꝓfecit latinoꝝ
eccleſie. qꝫ qui vetus et nouū teſ-
tamentū. de greco et hebraico.
et ceteros ipſius libros. ſicut da-
nielem de caldayco ſermone li-
cet hebraycis lr̄is, et iob de ara-
bico: ꝑmiſſis in eis ſuis formo-
ſis et utilibus prologis tranſtu-
lit in latinū: qꝫ condoctoꝝ nulli
creditur fuiſſe poſſibile. Cū ve-
ro legamus illū multiplicis fu-
iſſe lingue peritū. quod eſſe nō
ambigitur ſpūs ſcī donū: Actu-
um ij°. nec eſt dubitandū illum
deo magis acceptū. cui pl⁹ ab ipſo
donat̃: fingim⁹ nil aliud per
iheronimū actū fore: debuiſſet
ne ytalia fidei zelatrix et moꝝ
norma. nongentis annis et ā-
plius neglexiſſe venerationem
illius. Qui quidē habemus
in diuino canone nobis dedit:
quod legim⁹ ſcripſit: quod intel-
ligim⁹ docuit. Et per id eciā ordo

iuris poſitiui latine lı̄gue canoī
c ꝛ ciuilis. generalis vel ſpecia
lis rimas dedit. et modulos p̄
parauit: et per hec regitur vniū
ſū. Abſqꝫ eo ꝙ ultra multa gre
corū opuſcula etiā ſic tranſla
ta ꝛ epiſtolas. ſermones. et libros
notos. quoꝝ noīa in huiꝰ opis
ultima parte ſcribent̄. ab eo no
uimꝰ eſſe deſcripta: ad ſolidita
tem fidei. et moꝝ informationē.
circa pſonas ſpecifice cuiuſcūqꝫ
ſūt ſtatus. Et ne yperbolicus
videar: hec declaro. me reſtrin
gens ad exploracıones ſcriptorū
quas in huiꝰ opis quarta par
te deſcripſi.

Ad primū de fide que pe
tro attribuitur ad cinā
dū. ſᵃ. b. ſufficiāt ipſiꝰ
partis ſ. qꝫ prima capl̄a. que
ꝓpter materiā. primo p̄cedunt
ordinē alphabeti. Per que nos
inſtruit de deo trino et vno: et
de vnitate et trinitate diuina.
Docet etiā p deū ītelligi ſbām ī
creatā. īuiſibilē. et īcorporeā. et
non per mēbra diſtinctā ꝛ et ꝙ
in deo non ſonēt motus vel mē
bra in ſacra ſcriptura deſcripta:
et de ipſius ſcripture libris. Itē
de ipſius dei omīpotencia: et
quomō omīa regit et portat.
Itē de libero arbitrio. Itē de reſur
rectione: et de pctoꝝ remiſſione.
Itē đ ſpe et caritate: que cū fide
ſūt virtutes theologice. Item de

alijs virtutibꝫ et moribꝫ aliq̄
intermiſcet. C Demū docet qđ
vera fides vel ſalus nō eſt extra
eccliam. De miſterio agni. b. vii
per portā eccleſie: oportet ingre
di portā paradiſi. De die dnico
b. per quā ingredit̄ quiſqꝫ iuſ
te agens: etiā ſi martiriū nō
paciatur. Nō enī q̄rit deꝰ ſāgui
nē cōfitenciū. ſꝫ fidē p quā crede
ciū ſanguis effundit̄. ad neo
phitū. b.

Circa ſecundū p̄mittendo
ſtatū ſcđm fidem. dico
ꝙ confortat in genere
oēm xpianū. dicendo. nichil ip
ſo felicius cui ſibi ꝓmittantur
regna celoꝝ. qđ ꝓſequere ut ī
ad ruſticū ſᵃ. In pn̄. Illa vero
ſpes non eſt vana que ſperat̄
a xp̄o et a xp̄o confertur. ad mꝛ
cellam. xvi. b. Habitauit enī t̄
ram. ut homo terre colonꝰ mi
graret ad celos. de natiuitate
dnī. b. Pmū aūt xpianorū
dicat ſe offerre deo. ad lucinū. b.
ita ꝙ ſibi cōuiuiū ſit xp̄c. lectio
o xp̄c. quies xp̄c. cogitacio xp̄c.
ad ruſticū narbonēſ. C. Felix
enī illa conſciencia in qua vi
get amor xp̄i. ad demetriam. C.
talis enī amor omne longū et
difficile facit videri breue et fa
cile. ad euſtochiū. f. ad virginē
exulē. b. xp̄i enī vincula volū
taria ſūt et vertunt̄ in amplex
us. de. xl. manſionibꝫ māſione. xl.

Nam xp̄o deditus mori po-
teſt ſuperari non poteſt. In vi-
ta captiui monachi .z. Sciat
tamen īpoſſibile fore gaudere
cū ſeculo et regnare cū xp̄o. ad
heliodorū .d. ad Julianū .2ª C.
¶ Et q᷑ tepidū diſcipulū xp̄c nō
amat. de vindicta et iura .d. mo-
net ut agat curr̄ at caueat et
feſtinet. qd̄ ibi exponit ſub lr̄a
C. Et q̄nta exercitacio cōgruit
militie xp̄iane. vide ad egrotū.
d. xp̄ianis cū p̄ncipiū ſine fi-
ne nō ſufficit. ad celanciā. C. q̄d
probat exemplo iude. ad furiā.
C. ¶ Hortat᷑ autē eos q̄ ōem ip-
ſorū actū et inceſſū armet oīo.
et manus crucē pingat. ad eu-
ſtochiū E. per quā demones cō-
tremiſcūt. de natiuitate dn̄i. C. et
eius ſignū volantes aues oſ-
tendūt. ut ibi. Sed errant cre-
dentes ſe pſecuciones nō pati.
ad helyodor̄. C. et ſic agant q̄
mors eos īparatos īuenire nō
poſſit. ad ociā .z. d. nec credāt
ſe eternos in epytaphio nepo-
ciani. E. ¶ Grecos autē repre-
hendit quos dormitare dicit
ī īquirenda hebrayca veritate.
ad ſonnā et fretellā. b. ¶ De iu-
deis dicit q̄ hoc eis deficit ad
fidei veritatē. ſcilicet xp̄m cre-
dere. In tractatu fidei. b. Et q᷑
xp̄m nō habent. eis libri legis
vel p̄phetarū non p̄ficiūt. Sup
Jonam. b. ad nepocianū. b. ¶ Et

ut ibi dicitur per xp̄i reſurrec-
cionē. ſynagoge cultus occubu-
it. eciā fuit ortus eccleſie. p̄pter
quod ipſorū cerimonie xp̄ianis
ſūt peſtifere. ad auguſtinū .x. C.
Vnde in occulto cordis non palā
in carne iudei. id eſt circūciſi eſſe
debem⁹ q̄ plene pſequitur de ve-
ra circūciſione per totū. Ibi ſub
lr̄a .f. īuenies dr̄az .6. inter abra-
ham et petrū. Et quomō clauſ-
tra regni celor̄ filius abrahe ſi-
ne petro non poteſt intrare. Itē
quomō vetus fermentū iudayc-
e tradicionis factū eſt noua
conſpſio. et huic ſimilia. vide
de vindicta et iura. C. facit de na-
tiuitate dn̄i. b. iudeor̄ eciā feſti-
uitas ſabbi in dn̄icā ē mutata.
de die dn̄ico. b. ¶ Hereticos deteſ-
tatur. contra pelagianos. b. con-
tra ruffinū. h. ubi eciā dicit ſe
cōtra eos pro xp̄o latrare debere.
cū et canes pro dn̄is ſuis latrēt.
vnde ibi ſubdit q̄ potius mori
poſſit q̄̄ contra eos tacere. Et cō-
tra pelagianos. b. dicit ſe nūq̄
hereticis pepciſſe. Et quomō ec-
cleſia catholica loquit᷑ ad eos.
ponit contra luciferianos. E. Et
quomō iudei et heretici peiores
pſecutores ſunt contra xp̄ia-
nos. q̄̄ ethnici. Vide ſup abdiā
C. ¶ De ipſis autē gentilibꝫ in
expo. ſymbo. b. et C. et in trac-
tatu fidei. b.

Secundo ſtatū circa utrū
qȝ ſexū ꝓſequendo de cō
iugibus de quibus inf
proximo dicet̃. ut non ſit ſimplex
homo ſed vir. qḋ erit ſi in xp̄m
perfectū virū ꝑuenerit. ſup pſ°.
p°. ¶ Uiros reprehendit qui de ſcp
turis nō querūt. ad p̄ncipiam.2.
b. Et optans ꝙ feīarū ꝓconi
a imitent̃ viri. ad furiam.b. tur
batur cū illos ſuperant mulierū
exempla. ad pāmachiū.d. et ad
preſidiū.d. ad ruſticū. f. ¶ Hor
tatur eos feminis nō cohabitare.
cū ſit dyaboli viſcariū. ad ocea
nū.2.b. Et mentes ferreas libi
do domet. ut ibi. dicēs ꝙ tactus
viri et feīe diuerſitatē ſexus ī
telligit. contra iouinianū. ¶ De
mulieribus:· Ad feīas di
cit ꝙ nitens cutis. oſtendit ſordi
dū aīm. ad matrē et filiā. ¶ ꝓp
ter quod eas hortatur ꝙ in arti
ficiis cōtumeliā nō conent̃ pul
chriores eſſe ꝙ̄ nate ſūt. contra e
luidiū.d. Et cōmendat id facie
tem que deſtituit. ad marcellam.
ſc°. b. facit ad magnū oratorem
b. terrens eas ꝙ earū vultus
q̄ncȝ pulcherrim⁹. ſenio vel in
firmitate fit fedus. ad cyprianū.
¶ Itē hortat̃ ne aborſū vel ſte
rilitatis venena ꝓcurent. ad eu
ſtochiū. ¶ Confortat aūt eas di
cens ꝙ virtutes iudicat ex aīo
non ex ſexu. ad p̄ncipiam.d.
Et ꝙ ſexus femineus a poſſeſſi
one dei non excludit̃. de.xx.mā
ſionibȝ ultiā manſiōe dum ta
men caueant a vanis deſideri
is. ad theodorā. ¶ Sed illud co
gitent qḋ ad dei ꝑtinet ſerui
tutem. ad demetriā.f. Et nō
ſinant cogitacionē contrariā
creſcere. ſed nequiciā elidant in
feīe. ad euſto.b. Et carnis de
ſideriū deſiderio ſpūs reſtrin
gunt. ut ibi.c. Cū enī multa ſit
que viros illuſtrāt: mulieris
virtus ꝓpue eſt pudicicia. cont̃
iouinianū. G. Que tamē inter
epulas ſeruat̃ difficile. ad ma
trem et filiā. c. Tamen ſepe fa
ma pro ea et contra eam conti
net falſitatē. que in die iudicij
reuelabitur. ad fabiolā. ¶ De
famulabus:· Hortatur dn̄as
ꝙ honeſtas habeant ancillas.
quia plerūqȝ ex moribus an
cillarū de ipſarū moribȝ iudi
cat̃. ad demetriā. ¶ et ad p̄nci
piam. ¶ Famulos vero vel li
bertos in quoȝ manibȝ nutri
te ſūt et non ſuſpectos habere
debent pro gerendis negocijs.
ad agheruchiā.d. et ad ſaluinā.d.
Tercio miſcebo ſtatū vir
ginitatis cōtinencie
et cōiugij. quē etiam
ipſe coniugit in epiſ. ad pāma.
ſc°.b. ſub methafora triū equoȝ
diſcolorū. qui voluntate concor
des vnū trahūt aurige iugū.
ibi vide. De virginitate. Diui

ſim autē cōmendat virginita
tem que iohanni attribuit. ad
amandū ſ.ª b. ex eo ꝙ preceptum
non habet. et ultra impata ſe
tendit. ſup philemonē. c. Extol
lit etiā illā ſup angelos. ꝗꝛ qđ
illi habent ex natura. nitit᷑ ha
bere per graciā. ad paulā et eu
ſto. c. Et inde pulchre ad deme
triam. c. Tamen ad ipſā et
euſto. b. ꝓteſtatur ſibi ex hoc nō
venire ſuperbiā ſed timorem.
nam ſola virginitas ſine bo
nis operibꝫ non ſufficit ad ſa
lutem. l. 31. q. v. hoc ſolū. et fuit
contra iouinianū. Et cōparat
eam floribꝫ et lilijs. ad ꝑncipi
am. z. b. Dicens ꝙ tenet gladiū
pudicicie per quem truncat vo
luptates. Vnde gencilū error de
as virginū finxit armatas.
ut ibi. c. Et quia nemo inter ſer
pentes et ſcorpiones ſecurus vi
uit. ad euſto. b. Virgines hor
tatur non manere cū maſculꝭ
ad marcellā. z. b. Et ſi a viro
cōmendabili virgo addiſcere
non poteſt quod ignorat. meli
us eſt neſcire ſecura. ꝙ̄ cū pe
riculo addiſcere. ad euſto. d.
Dicens ꝙ perit etiā mente v̄
ginitas. cū virginis diffinicō
corpus et mentē includat. cōt̄
eliudiū. c. Quare videat ne ca
dat. quia tūc illi melius fuiſ
ſet ſubijſſe cōiugiū et ambu
laſſe per plana. 32. q. v. Si paulꝰ

Et fuit ad euſto. Nec enī tanta
ex victoria ſequitur gloria ꝙ̄n
ta ignominia poſt ruinā. ad
ruſticū. z. b. Vnde reprehendit il
las que ut ſub nomīe virgina
li vendibilius pereant. cutem po
liūt. crines et caput ornāt. et col
la denudant. Illaſqꝫ cōmendat.
que diebꝫ feſtiuis ꝓpter ꝓplorū
frequenciā pedem domi cohibēt.
ad demetriā. f. De viduitate.

Viduitatē etiā cōmendat. de il
la ſpecialiter ſcribens ad furiā.
et ad ſaluinā. Dicit etiā quo
dāmodo non minoris eſſe virtu
tis a cōiugio qđ q̄nqꝫ delectaue
rit abſtinere. ꝙ̄ cōiugij delecta
menta neſcire. ad paulā et euſto.
E. Cui cōuenit ad agheruciā. C.
Reprehendit etiā illas. que iugo
ſeruitutis abiecto ſe agūt liberiꝰ.
adeūt balnea. volitant per plate
as. et vultus atrīſerūt meretrice
os. ad oceanū. z. C. Que cū oēs vo
luptates cū marito ſepelijſſe debu
erant. Et pudiciciā defuncto debēt
et xp̄o. ad ſaluinā. d. Item et illas
que pauperes maritos querunt
quibꝫ imperent. et ſolū nomen vi
rorū habentes pacienter riuales
ſuſtineant. ꝑcaendi ſi muſſitauerit.
ad ꝑncipiā. c. De continencia.

De continencia dicit ꝙ virtutēs
ſuſtentat et protegit quaſi ſubli
me et ſolidum fundamentū. cō
tra iouinianū. d. Fatetur tamē
ꝙ eſt in via virtutis ſed nondū

peruenit ad culme. et in hoc differt
a modestia que est consumate v'
tutis. sup ad galatas. g. Unde i
tractatu fidei. E. dicit q vere con
tinens omia mebroz officia sub
trahit a malis affectibz. et cogita
tu suu a tota nequicia copescat.
Et ibi sub litt d. pretendit multos
carne cotinentes esse iracundos
ebriosos supbos. ita quibz conti
nencia incontinetie materiam
subministrat. De matrimonio

De coniugatis quomo se inuicem
diligere debent. et quid utriqz co
ueniat. vide in tractatu fidei. c.
Cominiter aute contrahut q'a
spem habent prolis. in exposici
one simboli. b. tame qd pter in
temperanciam agut excusant sub
desiderio liberoz. ad agheruchia.
b. Debent aut pecudes imitari.
.32. q. 2. origo. quod fuit contra
iouinianu. Nam voluptates que
de meretricu sumutur amplexibz
sunt in uxore dampnate. c. q. libe
roz. et fuit sup ephesios. Non e
nim ad ipudiciciam copulauit
deus matrimoniu. sed ut gene
racioni preberet obsequiu. in tc
tatu fidei. C. Ipse aute dicit se
non dapnare nupcias pmo vult
illos uxores ducere. qui forsitan
pter timores nocturnos soli cubi
tare non possut. ad domnionem. r.
Immo secundas nupcias con
cedit. contra montanu. b. Nec dap
nat octogamos. 31. q. 1. aperiant.
Et fuit ad pamachi pma. et ad
agheruchia. c. Refert se vidisse co
iuges ex plebe vilissimos. quoru
masculus xx uxores sepelierat.
et femia maritos xxij. quoz vir
qui supuixit coronatus fuit a po
pulo. Dicit tame q de aplis no
legit aliu uxoratu. q petru. cont
iouinianu. c. Onera vero ma
trimonij plene ponit illo libro p'o
plenius i secudo. Pter que oia
dictu est homi non expedire uxo
rem accipere. .32. q. vij. Omes inu
sitaciones. quod fuit ad amandu.
Captiuitatis enim nulla maior ca
lamitas. q ad aliena libidine tra
hi. contra iouinianu. g. De q'rto

Quarto statu scdm etate
de quo solu facia duos
gradus. s. iuuenu
et senum. De Juuenibus.

De pmis dicit q no st suo arbi
trio dimittendi. ad rusticu. i. d. E
os tame monet q no discant in
tenero que dediscenda forent. q'a
difficulter raditur qd rudes ani
mi didicerut. Exemplu ponens
de alexandro quo ad incessu. et
vicia leonidis pedagogi sui. ad
alethiam. Et hortatur ut semp
audiant et innocencia simplicitati
coniugant. in tractatu fidei. c.
Et caueant ab omi tumenti et e
recta ceruice. ad abigaum. b. Et se
nes no prouocent. ad augustinu.
2a. b. De senibus.

De senibus dicit. Nullu tam decrepite e

tatis quin anno viuere se existi-
met. ad cyprianū. C. Sciant tñ
id qđ vetus est. et senescat. pditio-
ni proximū esse. sup naum .j. ca.
Nam grecoꝝ sententia est q̄ ip-
ſa ſenectus morbus est. ſup ps°
89. Et alibi dicit q̄ habet quēdā
senectus infantiā. de parētibus
honorandis. d. Et licet quīqꝫ cō-
tra maturitatē annoꝝ pueroꝝ
vicijs labant. non tamen facile
credendū est malū de etate pfec-
ta. ad rusticū 2a. q. Nam et vicia
infantie puericie et iuuentutis
firmior etas corripit et supplan-
tat. sup malachiā. b. Unde super
iohelem. C. dicit q̄ ipsoꝝ etas vici-
na morti matureqꝫ sententie ma-
gis sinsapit dei cultū. et de se dice-
bat illā senex tenebo fidē in qua
puer natus sum. ad pāma. et o-
ceanū. d. Et scribens paulo seni.
hortabat eū ad seruanda pcepta
apli pauli senioris. ad paulū sene. c.

Quinto statū scdm origi-
nem. scilicet nobiles ig-
nobiles. Itē liberos et
seruos. De nobilibz. Primo ad
virtutes hortabat dicens. q̄ sum-
ma apud deū nobilitas est clarū
esse virtutibus. ad celanciā. q.
Et ne pter nobilitatē despiciāt
humiles ut facere solent. de ho-
mine pfecto. E. Et vnde cōmen-
dat marcellam. que sciens q̄ pau-
pertati non nobilitati beatitudo
pmittitur. de vindicta + iu. d. opi-
bus. et nobilitate contēpta facta
est paupertate et humilitate nobili-
or. ad pincipiā. b. et in epythaphio
sancte paule. b. laudat illos qui
nobilitatē pro saluatore despiciūt.
De milite dicit q̄ De militibus
prius debuit esse tyro. j. 16. q. j. Si
clericatus. Et fuit ad rusticū. Ex
quo autē miles est hortatur ne cō-
cuciat. in tractatu fidei. d. Ad bel-
lū cū uxore non vadat. ad oceanū
2a. b. Cōmendabilis autē est qui
sub paludimento et habitu mi-
litari agit opa pphetarū. ad exu-
perancium. b. Et ad saluinā. b. dicit
q̄ nil nocuit ~~nocuit~~ militanti ne-
bridio balthеū militare et appari-
toꝝ caterue. q̄ sub alterius habi-
tu alteri militabat et tales dici
possunt milites xpi. ad nepocia-
nū. E. Pulchre tamē hortat om-
nem milite seculi. ut deo militet.
ad militem seculi p totum. De ig-
Secundo scilicet ig nobilibus.
nobiles distinguamus in mercato-
res artifices et agricolas. quibus
iūgemus illis contrarios ociosos.
De hijs omībz in tractatu fidei. d.
Ubi monet negociatorē ne peieret.
artificē ne illudat vel fallat. agri-
colam ne annonā captet. Et q̄a
ista omīa fiant pter nūmū. con-
uenit omībz quod dicit xij. q. j.
Duo sūt scilicet nil fore miserius
q̄m pter nūmū deū contēpnere.
Circa pmū dicit De negociatore.
ad nepocianū negociatorē ex ī ope

diuitem. ex ignobili glorioſū. fu
giendū ut peſtem. ſſ. di. Negoci
atorem. Hortat^r ergo mercari ſa
lutē eternam pro incōmodis pre
ſentis vite. in vita ſācti hylario
nis. C. Eſt enī optimi laboris
merces fructus beatitudinis.
ad paulā et euſto. d. De artifice.
De ſecundo informat hominē
qui eſt dei fabrica. ne in iniuriam
artificis ducat fabricā in ruinā.
ad egrotū. C. Cū tamē ſine ipſius
artificis protectione incolumis eſſe
non poteſt. In ſmo. ꝗd. b. De
mū peritū cōmendat artificem
cuius oculus aurū videt. quod im
peritus terrā putat in expoē ſim
boli. f. Vnde informat artē ab arti
ficibus addiſcendā. ad pāma. et
marcellā. 2^a. e. Quia nulla ars abſ
ꝗ magiſtro diſcit^r et ad ruſticū. 2.
d. et per artifices exercendā. quia
tūc felices ſunt artes cū de illis ſo
li artifices iudicant. ad pāma. 2.
c. Artifex aūt in quo malicia de
prehenditur. ſe per ſimplicitatē ex
cuſare non poteſt. ad pāma et mr
cellam. 2. c. In deo autē ponenda
eſt ſpes. non in arte in qua glori
a et obtrectacio ſecundis et aduer
ſis ventis oritur. ut ſuper oſee. b.
De agricolis aūt De agricolis.
dicit ꝙ licet colant ſub ſpe fruc
tus. ut in expo. ſimboli. b. ſepe ta
men id ex diuerſis cauſis impe
ditur. ad dardanū. b. Ꝙ graue
eſt maxime cū fructus tempore
meſſis vel vindemie quaſi tol
luntur e manibꝫ. Super oſee. b.
Hortat^r tamē ad paciendā. in trac
tatu fidei. E. ad pāma. et oceanū
2. c. dicit autē non expedire nullos
vel omēs agricolas fore. contra
Iouini. d. Olim ꝓpter eos ne habe
rent neceſſe urbes intrare. iudi
ces ſtabant in portis. ſuper za
chari. d. De ocio.
Ociosos reprehendit qui faci
le de alijs iudicāt. Sup ezechielē
li. 12. et ſup michee. Dicit etiā
ociū nocere corpori. quia mar
ceſcit ex illo. Sup amos. g. et aīe
quia caret mercede. Sup danielē.
f. Monet ergo nos ꝙ cum ſim9
in naufragio non torpeam9 oci
o ſed ſuſcitem9 oracionibꝫ dormi
entē dnm̄. ut nos ſaluet. ad al
gaſiam. qō e. Ab ociosis etiā
verbis abſtinere debem9. ꝯ. 22.
q. v. quociēs. quod fuit ſuper
epheſios. Et quid ſit verbū oci
oſum. vide ſup mathe. E. D' libis
De liberis dicit ꝙ ſo et ſeruis
la apud deū libertas eſt non
ſeruire pctīs. ad celanciā. C. Vn
vere captiuitatē dicit cū anima
eſt pctō ſubiecta. contra ſuſānā.
b. Inde eſt ꝙ ſerui origine. purita
te morū abluūt maculā ſeruitu
tis. ad ruſinū. b. Cōmuniter
tamen genus ſeruoꝝ dicit que
rulū eſſe. quia non conſiderant
ex quanto. ſed quātū detur. ad ma
trem et filiam. d.

Sexto informat statum sedm formā diuiciarū. scilicet et paupertatis. et prosperitatis. et afflictionis. sub quibz merito egritudinē et sanitatē includā. propter id medicos adiungendo. ¶ Reprehendi enī non debeo, si de fortuna moralium verbis utar p philosophū patet ethi. i. et q. Patet id per valeriū li. vi. ca. fi. per totū. et li. vij. ca. i. in prin. Ubi dicit q fortuna volubilis res aduersas tribuit animo se. prosperas vero parce. Et seneca de consola. ad matrē pulchre dicit q omnia que sibi fortuna parabat. pecuniā honores et gloriā eo loco posuit. q illa posset sine suo motu repetere. Subdens q neminē aduersa fortuna comminuit nisi quē secunda decepit. Et li. de tranquillitate animi dicit lectores videbis. quos nunq fortuna respexit. quā quos deseruit. Hec dixi quia Iheronimus dicens nil per deū fieri sine racione. illos cecos vocat qui putāt fortunā habere aliqd potestatis. de vera circūcisione. b. et vide de vindicta. d. De diuiciis et paupere.

Ad propositum redeundo. de primis duobz dicit q nec diues sine paupere. nec pauper sine diuite esse possunt. ad rusticum narbonen. c. ¶ Unde pulchre in tractatu fidei. b. dicit. q paupertas et diuicie in totius humani generis corpore collocantur. ut pauperis paciencia et diuitis humanitas dei examine comprobetur. Et demū statim sub lra. c. quasqz moniciones subdit. ex quibz dicit diuitē temperari. et pauperē sublevari. ibi vide. ¶ Specialiter autē contra diuitē est q ibi precedit ubertate rerū aūn solui zc. ¶ Pro xpi autē pauperibz est quod ibi sequitur. illis necessaria nō defutura quibus celestia preparant. Et ad rusticū pº q. dicit illū satis diuitem qui pane nō indiget. Dicit eciā ad elbidiā. q. i. illud vulgare verissimū. q diues aut iniquus aut iniqui heres. Et racionē reddit. Dicit eciā de hebrea. qo. Gen. b. xpm diuicias cū mūdi diuicijs non haberi. Et in tractatu fidei. b. dicit q non facile ad diuicias animi a virtutes. huius mūdi diues accedit. ¶. Unde propter diuicias dicit mentem obcecari. Sup ionā. d. In tantū q nec in sepulchris possūt carere diuicijs. Sup math. i. et i vita pauli. d. Declarat autē contra pelagianos. c. illis qui utitur diuicijs ad bonū. regnū celorū deberi. quia nō diuites s dispensatores dicendi sunt. Et de vera circūcisione. c. suadet elemosinā per eos ad pompā nō dari. Inducēs illud math. v. in fi. ¶ Confortat eciā pauperes. ad rusticū. xº. c. ibi. Si habes substanciā vende. zc. ibi vide. Et ad egrotū. e. dicit sepe paupertatē opibz pociorē.

De se. De prosperitate et afflictione
cauendis duobus simul ponit ad ne
potianum. C. dicens. quod xpi miles
leta contempnit et tristia. Et super
parabol. li. v. ca. 30. dicit duabus
de causis reprobos perire. dum sci
licet eos aduersitas frangit aut
prosperitas eleuat. Et sup ps. 33.
docet nec aduersis succumbere nec
in prosperis extolli. Unde in pros
peris dicit spem non ponendam
Sup iheremiam. d. Et dicit super
iohem. b. Justi et fortis viri est
nec in aduersis frangi nec in pros
peris subleuari. C. De aduersis
vide duas epistolas consolatorias
ad marcellam. 16. et ad paulam pri
mam per totum. C. De prosperis di
cit quod sepe que videntur salutaria
in perniciem deo volente vertun
tur. sup ionam. C. De sanitate et e
gritudine.
De sanitate docet quod
ad illam valet vite sobrietas. quod
probat quia per illam eger sanatur
hijs ergo quibus recuperatur et reti
neri potest contra iouinianum. h. unde te
peratum cibum corporis et anime dicit uti
lem. ad rusticum. 2. c. Dicit autem quod
eger indiget fomentis ypocratis.
ad rusticum. 2. d. Cui tamen mul
tum confert animi leticia. et nocet tri
sticia. sup ysay. b. Ibi autem et sup
iohelem. b. dicit quod peior est egrotatio
corporis. et egritudo anime. Caue
ant autem ne sanati corpore anima
incipiant egrotare. ad nepotia
num. b. De medico corporis et anime.

Et egris medicos adiungendos
dicit de luca. quod de medico corporum
factus est medicus animarum. sup
ad philemonem. d. Si tamen cor
pus languet curritur ad medicos.
et munera promittuntur. turbatur
autem quod anima languens negligitur
de vindicta et lum. d. Cum tamen
si corpus et anima egrotant promit
tenda est anime medicina. de homine
perfecto. b. Nec est in ea dare pla
gam cui mederi non possit. ha
bet enim medicus multitudinem
pigmentorum. ad euagrium. b. quod
non sit in medicis corporis. qui
si cessent curare desperant. ad
castricianum. b. Et quosque grandes
morbos nature relinquunt. ad
pamachium et oceanum. C. Utrique
tamen seruiunt ut misereantur.
ad amand. 3. C. Nec est fidelis me
dicus qui ante purgationem
putredinis inducit vulneri ci
catricem. ad pamachium et ocea.
2a b. Nec peritus qui uno colli
rio omnium oculos vult curare. 29.
di. necesse et fuit sup ephesios.

Septimo circa statum di
uerse professionis. scilicet
laycorum et clericorum insta
bo quos ipse dicit duo xpiano
rum genera. xij. q. i. duo sunt
De utrisque dicit contra lucife
rianum. b. Nefas laycos et clericos
unum xpm habere. panes tamen
oblacionis laycis dandi non
sunt. ad damasum. 3. b. C. Differt

etiam inter iusticiā layci et de
rici. quia clericus laycus appare
re potest in paucis. Sup Tytū. d.
Et super eadem epl'a dicit q̄ ve
hementer ecclesiā xp̄i destruit
laycos esse clericis meliores. ẟ.
q. i. Qualis. ¶ Sub secundis ī
cludem⁹ clericos, scholares. et re
ligiosos cuiuscūq̄ ꝓfessionis et
sexus. Item heremitas De cle
Constat autē q̄ specialē ricis.
tractatū scripsit ad occeanū. de
vita clericoꝝ. et ad rusticū de
vita monachoꝝ. Itē ad nepotia
nū et ad paulinū. de utrisq̄.
satis et de vita clericoꝝ et mona
choꝝ. et ad illas remisisse suffici
at. De epythaphio vero nepoci
ani sūptū fuit caplm. Clericus.
xij. q. i. Quod vult clericū vic
tu et vestitu debere esse conten
tū. Et c. Gloia. Quod dicit ig
nominiā sacerdotis esse. si stu
deat ꝓprijs diuitijs. ¶ Et ad occe
anū. C. dicit q̄ monachū vel cle
ricū solitudo facit non publicū.
Unde ad paul. ij. b. dicit q̄ nō
debet monachus querere videre
illa quoꝝ contēptu mona
chus esse cepit. ¶ Et ad rusticū
ij. C. Michi opidū carcer est. et
solitudo paradisus. ¶ De mo
nacho etiā per quādam deduc
tionē ꝓbat eū in patria sua
non facile fore ꝑfectū. ad elio
dorū. C. Et ad eū qui dixit se plus
mercedis habere. si in media ur
be monachoꝝ vita viuat. respō
dit. talia non facile sit expleri o
pere sicut verbo. ad ꝑsidiū. b.
Et contra vigilanciū. d. dicit. Qd
facit monachus in cellulis secta
rū. quid sibi volūt sola et ꝑua
ta colloquia. De monialibus.
Hec autē forcius cōueniūt vir
ginibus velatis, quarū verecū
dior est sexus. ad virginē. d. ad
quas velandas parentes horta
tur. et ad alethā. E. cum per id
fiant dei sorori. ad eusto. c. Nam
deo desponsant̄. ad virginē. b. Se
cuture sic agnū. si sancte magis
esse studeant quā videri. q̄ illis
nullū habitaculū celestis aule
claudetur. ut ibi plene. nec ha
bent timere si eis falso detrahi
tur. ad hymo. virgi. b. De here
Contra heremitas dicit mitis.
melius esse duos quā unū. ut al
ter cadens ab altero fulciatur. ad
abigaum. b. Et contra eos alle
gat ad rusticū. E. C. quod statim
determinat cōmendando vitā
in expertis. quoꝝ habitus in
cessus, sermo et vultus sit doc
trina virtutū. Et de vera circū
cisione E. dicit q̄ locus heremi
est forma doctrine. et ipsa solitu
do predicatio est virtutū. Quā
etiā vitam suadet ad helyodoꝝ.
C. dicens q̄ illū qui mente in
paradiso deambulat infinita
heremi vastitas non terrebit.
Exemplificat de asella que soli

tudinē putabat eſſe delicias. ad
mar. xv. b. Et quomō pricipes
heremitarū fuerūt paulus. An
thonius. Julianus. Hylario et
macharius ponit ad pauli. 2º. b.
Et durā vitam et longam tātū
heremitarū deſcribit in vita
sancti pauli. ¶

Octauo ſtatū preſidencie
actiue et paſſiue. ſub
quo venient prelati ec-
cleſiaſtici et ſeculares iudices et
ſubiecti, patres et filij. de ſeruis
dictū eſt ſupra. De prelatis.

Prelatus debet eſſe talis q͛ eci
am religioni detrahentes eius
vite detrahere non poſſint. ad o-
ceanū. d. Et ad fabiolā. C. dicit
q͛ tanta debet eſſe eius ſciencia
et erudicio. q͛ quicq͛d agit quic-
quid loquit̃. ſit doctrina ſubdito-
rum. Debet autē prelatus. et iu
dex in tot iuſticiā exercere. quot
ſubditos habet. ſup tytū. d. De-
bet tamen bene viuentibꝫ ſe ex-
hibere equalē quaſi honore ſup-
preſſo. et circa puerſos exercere
iuſticiā. Sup ihere. li. xx. Detri-
mentū enī pecoris. ignominia
eſt paſtoris. ad furiā. C. Vnde
mirabatur iheronim᷒ q͛ epiſco-
pus vigilancij. ipſum in virga
apoſtolica et ferrea non corrige-
bat. contra vigilanciū. 2ª. b. ¶ Ca-
uere enī debent prelati et iudices
ne ipſi qui ſunt duces itineris
ſint comites erroris. ad celanci

am. d. Correctio autē fieri de-
bet cū maturitate conſilij que
eſſe non poteſt ubi non eſt ordo
iudicij. ſup ihere. xx. Et debet
fieri ſcdm qualitatē criminis. ne
dignū ferula vindicet̃ gladio.
vel econuerſo. contra pelagianos
C. ſacat. j. de pe. di. 3. Querat. q͛d
fuit ſup naū. et in expoſicione
fidei. b. Et forcius ne puniant
inocentē. Nil enī in hominibꝫ tu-
tum. ſi inocencia criminoſa eſt.
ad pāma. et marcel. 2º. J. Nec ti-
mendū erit tūc apud deū ipſo-
rū iudiciū. ad julianū. C. Aucer
enī iudicat xp͛c q͛m liuor homi-
nū. ad hermonienſes v͛gines.
b. xi. q. iij. quomō. et fuit ſup
math. ¶ Viris autē eccleſiaſticis
qui talia fieri vident conſulit̃.
xi. q. 3. quando. quod fuit ſup
amos. videant ergo ne gerant
ſtateram doloſam. ſup parabo.
d. Nec correctionē pp͛ter nobilita-
tem vel potenciā pretermittant.
de miſterio agni. b. et ne mune-
ribus fauore vel conſanguini-
tate iudicent. ſup abacuc. b. ſup
amos. d. Juſticia enī patrē vel
fratrē non nouit. ut ſup pᵒs ix.

Subditi autē De ſubditis
illos honorare debent. ſup mi-
cheā. d. Diligere eciā et timere
et eis obedire. et que iubent im-
plere. ad ruſticū. 2ª. d. ubi videas.

Patres au- De patre et filio.
tem ſūt per filios honorandi. de

quo ſpecialem tractatū. vide
de parentibꝫ honorandis. Si ta-
men filios a vero patre non
retrahant. ad furiam. b. Et ad
militē ſeculi. per totū. b. Et econ-
uerſo non debet pater filios re-
putare. quos videt dn̄o diſpli-
cere. contra Iouinia. f. Sepe eci-
am vana eſt ſpes quā parentes
habent in filios. ut ibi. et ſup
ps. 93. Calcatis autē parenti-
bꝫ poteſt filius ad religionis
et crucis vexillū volare. ad he-
lyodor. C. et econuerſo. Vnde ſcā
paula pietatē in filios ſupera-
uit per pietatē in deū. neſciens
ſe eſſe matrē ut xp̄i ſe probaret
ancillā. ut in ipſius epythaphi-
o. b. Debent autē patres filios
erudire et corrigere timendo
penā hely. i. 2ª. d. legant. et fu-
it ſup epheſios.

Nono de ſtatu ſcientifico
ſub quo cōprehendam
ſcholares et doctores p̄-
dicatores et interpretes. cōmen-
tarios et aduocatos vel eloq̄ntes.
Scholares alli- De ſcholaribꝫ.
cit dicens ad demetriā. E. Ama
ſcripturas ſanctas et amabit
te ſapiencia. dilige eam et ſer-
uabit te. honora eam et āplex-
abitur te. Et ad ruſticū. Ama
ſciencīā ſcripturarū. et vicia car-
nis non amabis. i. de q. d. v.
nūnq̄. Et ad paulā. 2ª. b. Que
poteſt eſſe vita ſine ſciencia ſcrip-
turarū per quā etiā ipſe xp̄c ag-
noſcitur. vnde ignoracio ipſarū
ignoracio xp̄i eſt. i. 38. di. Si iuſ-
ta. quod fuit ſup pſap. Et de he-
brap. q̄o. Gen̄. b. dicit diuicias xp̄i
eſſe noticiā ſcripturarū. Nam q̄d
ſuauius diſciplina? Quid eru-
dicione melius? de xlij. manſio-
nibꝫ. manſio xxv. Et ibi in 2ª.
feſtino gradu pergam⁹ ad ma-
giſtros et eorū teram⁹ limina. ꝛc.
Ad idem ſuper pſap. b. nec ſine
doctore ingrediam̄ viā nouā.
i. xvi. q. i. Si clericat⁹. et fuit ad
ruſticū. Nam etiā qui vilia op⁹-
cula operant̄ abſqꝫ doctore non
poſſūt eſſe quod cupiūt. ad pau-
linū. 6. caplō. Et potiſſime diui-
ne legis eſt exquirenda ſciencia.
ſine qua ſalus haberi non poteſt.
de vindicta et cura. b. et C. Diſ-
cendū eſt ergo in terris quorum
ſciencia pſeueret in celis. ut ad
paulinū. 8. caplō. Ad id tamen
requirit̄ ſtudij labor. Qui enim
lr̄arū ſcienciā deſiderat habere.
ſi diſcendi non ſuſceperit tedia.
pcite gaudia adipiſci non pote-
rit. ad virginē exulē. C. Talis e-
nim labor fatigat mentē. ſuper
eccle. ultimo caplō. Ieiuniū nō
ſaturitas. continēcia non luxu-
ria. vide ad griſogonū. b. et ad
pāma. et marcel. ij. E. et contra
vigilanciū. b. C. De vigilijs vide
vigiliarū libro per totū. Et repre-
hendit elatos qui cū modicū di-

dicerunt diſcere deſiſtunt et nil
addendo ſubtrahunt quod habe
bant. ſup eccleſiaſten. x. caplo.
Nec eum pudere debet pauliſper
minores videri cum diſcunt. ad ruſ
ticum narbonen. b. Et ingenioſos
negligentes. qui ut dicit ſuper
math. h. bonum nature corrumpunt
Item illos qui vires nature inge
nij tranſcendere volunt. Nam gran
des materias ingenia parua non
ſufferunt et in ipſo conatu ſupra
vires auſa ſuccumbunt. ut in epy
taphio nepotiani. in prin. De
Et quia primum inter magiſtris.
tamentum diſcendi eſt nobilitas
magiſtri. ad paulam et euſto. d.
et magiſtri erudicio eſt diſcipulo
rum profectus. ad principiam. ij. e. vi
tandi ſunt imperiti et qui riſui
patent. j. 3a. di. qui de menſa. et
fiunt ſup danielem. qui loquuntur
que neſciunt docent que non didi
cerunt. et fiunt magiſtri cum diſ
cipuli ante non fuerunt. ſuper
math. d. contra eluidium. b. Item
hij qui volunt videri ſcire plus
ceteris. ſup zachar. G. et contra
iohannem epiſcopum. ¶ Precligen
di ergo ſunt meliores ex ex bonis.
xviij. q. i. Sic viue. Et fiunt ad ruſ
ticum. Monet ergo ponderari non
doctoris opinionem. ſed racionem.
ad alex. C. Doctori autem non ſa
tis eſt ſcire niſi alios erudiat.
ſup danielem. F. Qui eruditi poſ
teros erudiant. ad principiam. 2a. d.

Poteſt autem de multis diſcipu
lis letari. ſuper abacuc. C. ¶ Co
uenit autem multitudo doctorum.
de vera circumciſione. E. ſed debet
de paucis contentari. contra. Jo
ui. i. et ſcienciam a deo recognoſ
cere. j. 16. q. i. reuertimini. quod
fiunt ſup malachiam. De predica
Predicator autem caue toribus.
re debet ne ſibi predicanti reſpon
deri poſſit. Cur hec que dicis ip
ſe non facis. ad nepotianum. C. De
bet enim rite magiſter viuere pro
ut docet eſſe viuendum. de vera
circumciſione. g. Nam caput ar
tis eſt docere quod facias. Et per
dit autoritatem docendi. cuius o
pere ſermo deſtruitur. ad ocea
num. C. et ad fabiolam. d. ſup tytum.
E. Ubi eciam dicit quod habetur
ad idem. xl. di. primum. ¶ Predi
cacioni autem docet inſiſtendum.
quia tunc puriſſimi fontes con
currunt. de xlij manſionibus. man
ſio vj. Et ea ceſſante facile itere
unt virtutes que ſub illa vige
bant. Sup amos. f. Sup gala
tas. Et ideo dicit illos per oculos
deſignari quia preuident futura
et docent recta itinera. ſup para
bo. x. caplo. A falſa tamen predi
cacione cauendum eſt que lucra
ſectatur et gloriam querit humanam.
id eſt humanam amiciciam. vel ut
apud homines aliquid videatur.
de vindicta et iura. E. Ad algaſi
am q. i. et ſup tytum d. Difficile

tamen īuenitur dignius preco virtutū xp̄i. qui suā non que rit gloriā. ad elbidiā. q̄o xi. Et contra luciferianū. c. Sicut et de ypocrisi dicit. q cūctis alijs vicijs carere possum⁹. ypocrisis tamen maculā non habere aut paucorū aut nullorū est con tra pelagianos. d. Auditor au tem verbū diuinū despicere nō debet pp̄ter mediocritatē predi cantis. de vindicta et ueca. A.

De interprete.

Interpretis au tem officiū est. ut in alterius lingua sue lingue pprietatem exponat. ad sōmā. b. Et videat ne interpretacio sua indigeat interpretacioē. Sup ionā. b. Ide in cōmento ad cyprianū. b. Sic ergo loquatur interpres et cō mentator. q intelligantur. ad damasū. v. c. De pplexitate au tem interpretis et quomō idem sup eodem est quandoq; īterpres et scriptor. vide in cronica. b.

De cōmentatoribz.

Cōmentary non quod volūt. sed eius quē exponūt sensū exprimere debēt. et obscura manifestare plano sermone. ad pāma. d. et ad ipsū et marcellam secūda. d. Et ad mar cellam. ia. b. Expedit aūt cōm mentantibz habere securitatē et ociū. librorū multitudinē. si lenciū. et librariorz sedulitatē. ad marcellinū. b. Interpretacio nes tamē et cōmenta licet ad viū scripta: omnibus prosunt. super zachar. b.

De aduocatis.

De eloquencia aduocatorum vel oratorū dicit q oracio retho rice artis fucata mendacio qua si quedā meretricula procedit ī publicū. non tam eruditura po pulos qm̄ fauorē populi quesi tura. sup galath. E. Ob hoc dicit super ionā. d. q difficile no biles et potentes et diuites. sed difficilius eloquentes credūt de o. qr vicijs circūdati non possūt videre virtutes. Unde ad pam ma. et ocea. 2ª. b. terret eos dicēs q in die iudicij expediuisset eis eloquencia caruisse. quia elin gues muti et rustici preferunt eisdem. Et ad helyodorū. d. dicit q ad vocem tube stultus plato cum suis discipulis adducetur. et aristotilis argumenta nō pro derūt. Et de homīe perfecto. d. dicit q ante tribunal ventu ri iudicis omnis lingua obmu tescet. et sola erit in rusticulis facunda iusticia. Bene ergo suadebat ex duobus imperfec tis in hoc seculo potius habere rusticitatem sanctam q̄ eloq̄ ciam peccatricē. ad nepocianū d. et vide infra. 38. di. ecclesias tica. et fuit ad pāmachiū.

Decimo cū peregrinis nauigantibz vel itine rantibus concludendo. sciendū est q omē quod ī mū

do patim vna dies appellari po-
test. non habitationis sed pere
grinationis. quia aduene et pe
regrini sumus. sicut et patres nos
tri. super zachariam. g. ¶ Debet
ergo quilibet in hac peregrina
tione sibi bonorum operum viaticum
preparare quo ad eterna proficiat.
super ezechielem libro. 3. Illa enim
finita non est locus merendi. I.
13. q. ij. in presenti. quod fuit
sup galath. Licet enim nauem
ingrediens credat posse salua
ri. ut in expo. simbo. b. cui enim
serenitatem pollicetur valida et
diuturna tempestas. ad virgi
nem exulem. C. multi tamen ca
sus opprimunt nauigantes. sup
ysap. iz. in prin. et in passione
sancti victorini. a. Unde super O
see. d. Qui sepe nauigat ali
quando patitur tempestatem.
Qui frequenter itinerat impe
tus latronum sustinet aut metu
it. Et additur ad iulianum. ij. b.
Et quandoque naufragus in litore la
trones reperit. ¶ Cum ergo stu
dia mortalium sepe contrarios
fines habeant. ad pamma et mar
cel. ij. j. et sup ionam. C. et in ge
nerali peregrinacione de qua pri
mo dixi mors timenda est. que
nascentem sequitur in ipso luminis
initio. ad paulum senem. A. et inter
diuitias et infulas consulatus
repente subintrat ad presidium.
C. 2. eo forcius est propter medic
ta timenda. cum peregrinatio ad
ditur specialis. Tales tamen pe
regrinos reges debent intueri.
I. 23. q. v. Regum. Et fuit sup ihe.
Et clerici hospitari. I. q. j. Cum
et fuit ad dama. Datur autem
consilium nauigantibus quod vnum
gubernatorem habeant. ad rus
ticum. ij. d. Item quod cum paruo
nauigio non in altum vela con
figant. ne in periculum pergat
audacia. de homine perfecto. C.
Sunt enim naues onerarie et
nauicule parue. I. 3e. q. 1. quoniam
Et fuit ad damasum. ¶ Viatores
autem. ubi est suspicio. se nu
mero congregant ut periculum
mutuo declinetur. In vita cap
tiui monachi. c. Item quando
puluere vel sole sunt fessi que
runt umbre solacium. ad cypria
num. b. Commune autem eis reme
dium quod sint in statu penitencie.
Nam cum mors et vita sint sibi
contraria et inter illa nullum sit
in medio spacium. cum per peniten
ciam copulantur. ad rusticum. b. ea
deficiente suffragari non pote
rit iob. daniel. vel noe. 13. q. ij. I
presenti. Et fuit super ad ga
lathas.

Communiter autem omnem
statum allicit ad virtutes
et a vicijs reprimit di
cens. Non ad vicia sed ad vir
tutes membra per deum fore
creata. ad virginem exulem. d.

Heres autem virtutis erit he-
res et glorie. de vera circũciſio-
ne. f. Nam ut ibi dicitur. h. nõ
ſermoni ſed virtuti debetur
regnũ dei. De hijs breuitatis
cauſa proſequor ſolum princi-
palia virtutes et vicia. et non
que deriuantur ab illis. aucto-
ritates eciã non exprimã ſed
remittam. De virtutibz the-
ologycis dictum eſt ſupra in
principio. De vicijs que illis
aduerſantur videamus. Et fidei
aduerſatur infidelitas. Et de
hac quo ad iudeos paganos
et hereticos dictũ eſt ibi. et ſic
ſumitur ſuper danielem. b. Itẽ
infidelitas obſtat illi fidei que
pro theologyca virtute non ſu-
mitur. ſed pro legalitate vel p-
miſſione. iuxta quod dicimus
fidelis vir. fidelis amicus. vel
diſpenſator. et ſic ſumitur. 22.
q. v. c. Apud et fuit ſuper ty-
tum. Contra hanc fidem eſt
falſitas. que laborat ut vera
videatur. ad marcellã. xi. b.
Et facilius vitatur diſcors quam
fallax. ut in quadra. ſermo. b.
Item prodicio. de qua ad fu-
riam. C. ad pãma. e. C. Ad ruſ-
ticũ. ij. a. Item mendaciũ quod
eſt veritati contrariũ. ad alga.
qõ x. et xi. ad auguſtinũ. e. d.
Contra pelagianos. E. Item
adulacio. de qua ad celanciã.
f. ad euſto. b. ad ruſticũ ij. E.

et fuit ad aſellam. b. Spei
vero aduerſatur diffidencia vel
deſperacio. vnde ad tyraſiũ. E.
Diffidencia doloribz iuenit ur-
ancilla. De deſperacione. ad
ruſticũ. b. et ſuper pſap. lib°. b.
Caritati aduerſatur offenſa
in deũ deum. vel proximũ. ſuper
iheremiã. E. ſuper oſee. E. vel
odiũ ad proximũ. de quo ad ce-
lan. h. Sup philemo. E. Et in-
uidia. ut ibi dicit. De quatuor
cardinalibus. prudencia iuſti-
cia temperancia et fortitudo.
Et quomõ decorãt et muniũt.
ad nepoci. E. Et de hijs et qua-
tuor vicijs que illis aduerſantur
ſuper naum. ca° iij°. De eiſdem
quatuor virtutibz ſup. ps° ix.
Ibi tamen ſup alias extollit
iuſticiam. quia valet ad proxi-
mũ. Relique manẽt in habẽte.
Et ei ymitatur equitas. ad da-
ma. ſ. d. Et eius diffinicio ha-
betur in tractatu fidei. E. Et fa-
cit ad fabiolam. E. De tribus
virtutibz. b. vigil. ſermõe. C.
Contra pelagia. h. et xi q. 3.
extimant et fuit ſup tytũ. Et
quia vicia demonſtrant quan-
tum boni habeant virtutes.
ad ruſticũ. ubi tractat de ſep-
tem principalibz vicijs et de
virtutibz que illis aduerſantur
Et primo contra guloſos. vide
ad athletham. d. ad euſto. 2 b.
Et contra ebrioſos. de hebraicis.

go. li. regum. h. sup galath. g. su
per tytum. C. ¶ Contra gulosita
tem tibi vel potus est sobrietas.
de qua dixi sub sexto statu. Et vi
de contra. Iovi. li. i. Et hec vocat
etiã abstinencia. de qua ad furi
am. d. per totum. Et pulchre su
per tytum. C. Et hec includit
ieiunia. que et qualia esse debeãt
vide ad alet-ham. E. ad nepoci
anũ E. ad paulã E. de. 9. di. v.
Sint tibi. et fuit ad eustochiũ.
Item contra ĩuidos. ad asellã
d. super epla. eº caplõ. Super
galath. g. Huic non expedit
dare aduersantẽ. quia ĩuidus se
ipsũ mordet. torquet. rodit. et
truciat. ut probant allegata.
Est tamen contra caritatẽ que
vult diligi bonũ proximi ĩ tr
tatu fidei. E. ad desideriũ. b. Su
per galath. I. sup Cã. b. Inuidi
a vero iusticiã persequitur. ad
virginẽ exulem. E. Item con
trã iracundos ad castrinã. b. ad
celan. g. et. h. super ephese. F.
Et huic aduersatur paciencia.
que vincit illã. de conse. di. v.
nũqȝ. Et fuit ad rusticũ. et in
tractatu fidei. E. Item contra
superbos. ad anthoniũ. b. ad ce
lan. g. et h. super ephe. F. Adũ
satur huic humilitas. ad celan.
E. ad pãma. ii. d. ad paulã et eu
sto. E. De utroqȝ salicet supbi
a et hũilitate. ad cypri. Z. Con
tra hos et contra iracundos est

etiã mansuetudo. de qua pul
chre super ephes. d. Item cõ
tra luxuriosos. vide ad dama.
vi. b. et C. ad ocea. d. ad pãma.
et ocea. Z. b. et c. Aduersatur
huic castitas ad pãma. et ocea.
2ª. C. De continentia dixi sub
tercio statu. Item contra aua
ros. ad pãma. et ocea. prima.
C. et secunda. C. ad paulam. d.
Sup abacuc. d. Super ezechiel
li. viii. Et huis aduersatur
largitas. vel liberalitas. In q̃
cauendũ est ne liberalitate li
beralitas pereat. Ad paulinũ.
2ª. C. Et sic mutet nomen et di
catur prodigalitas vel profusio.
contra pelagianos. h. Item
contra accidiosos quibȝ inest
tristicia. que ducit ad mortem.
Est enĩ tediũ vite. super iohe
lem. C. Inest etiã tepor quẽ
calor vincere deberet. ad pau
li. 2ª. b. Inest et sompnus.
contra quem ad rusticũ. 2ª. d.
Inest ociũm. de quo dixi sub
qnto statu. Et inest tarditas et
negligencia. de utraqȝ ad julia
nũ. 2ª. a et d. Contra hanc
potissime valet occupacio. ad de
metriam. E. Super ezechielem
libro. qnto. et in precall. C. nũqȝ.
de conse. di. v. q fuit ad rusti
cum. secunda. C.

Verificatum est ergo q̃d
dixeram. per ipsius
scripta omnẽ statum

informari ad ſoliditatē fidei. et
ad mores. Si eius hec agūt ex-
floraciones modice, que forte
ſcriptorū ſuorū partē milleſi-
mam non attingūt: quid cor-
pus exfloratorū ſcriptorū conti-
neat meditare. Coueniat. g. ā-
glica dictū certa. &c. Plenus ēt
numerus de pleno collige ple-
ne. Et quia ultra doctrinā cela-
mi. verbo et exemplo docetur.
deus pater verbi. ſicut ipſi glo-
rioſo doctori ad aperienda diui-
ne profunditatis miſteria, et ſa-
lutifera ſue legis ſingulariſſi-
me dedit calamū. ſic dedit et
verbū quod non ſolū ex profū-
da racionis radice narrabat.
ſed etiā pendebat ex actibus.
Semperqꝫ ſermonē actus orna-
bant et roborabant exempla.
Propter quod accumulando pre-
ſcriptis verbū hoc michi fari li-
cet ꝙ ſolū documentorū verba ip-
ſius ore quaſi ex beato quodam
eloquencie in fonte in morte co-
pioſe manancia per euſebiū diſci-
pulū ſuū ſcripta de quibꝫ .i. 2a
parte dicetur. cuiqꝫ ad mores
ſufficerēt et ſalutē. Solent enī
optima producta de optimo
optimos viros efficere. et opti-
me optatū ab optimis. ſalutis
optimū iter imprimere. Si de
diuinis officijs loquimr. nonne
ipſe quia prius quiſqꝫ ad libitū
dicebat officiū mandato dama-

ſi. ſuper hoc per primū theodoſi-
um requiſita. ordinauit officiū.
ſcilicet deus in adiutoriū meū i-
tende. horis ſingulis pmittendo.
pſalteriū diſtinguendo per ferias.
et cuiqꝫ ferie ſuū aſſignando noc-
turnū. in fine cuiuſlibet pſalmi
iūgendo. Gloria patri. &c. Item
ordinauit epiſtolas, euangelia
et lectiones per anni circulū ſi-
ne nota cantanda, et reliqua ad
diuinū officiū ptinencia preter
cantū beato gregorio diuina p-
uidencia preſeruatū. quod totū
fuit a damaſo et fratribus ap-
probatū per que patet ꝙ mili-
tans eccleſia ipſius filij quē lac-
tauit, nūc nutritur uberibꝫ. qd
teſte valerio li. v. et iiij. c. in car-
nali matre quandoqꝫ pietas ad-
inuenit. Quid ergo miri, ſi mi-
ror tanti patris, tam utiliſqꝫ
doctoris veneracionē per nos tā
diu fuiſſe neglectā. Cū tamen
conſtet eū eſſe de illorꝫ decimo oc-
tauo vel vigenario numero. qos
ſancta mater eccleſia cenſuit
reliquis beatis honorificencius
extollendos et ſpecialius vene-
randos, ſe recognoſcens illorū
fideliſſimis ſtudijs preclaris
ſalutaribuſqꝫ doctrinis fore ſci-
encijs illuſtratā. virtutibus de-
coratam. moribꝫ informatā. et
glorioſius ſublimatā. In reli-
quis autē xix. ſcilicet xij. apoſ-
tolis. quatuor euangeliſtis. tri-

buſq; doctoribus. qui tamen pꝛe-
ter matheū et iohannē duplicē
locū tenentes. ſoli xvij exiſtūt.
ecclīe iuſſa ſeruantur. Solꝰ iherō
ꝑ ytalicos eſt neglectus. Hinc
eſt qꝫ in ciuitate rauen̄. vel eius
ſuburbijs ubi ſatis habundāt
eccleſie xix ſingule ſaltem eccle-
ſie iam diu fuere fundate. Soli
iheronimo ibi defuit. ubi requi-
eſceret caput eius. Heu cur tā
gelida ytalicoꝝ deuocio erga
iheronimū glorioſū in quem
omne deuocionis īprimende
viguit intentū. Proſa de ihero
nimo.

Hic ſacerdos fuit ordine. peregrinaci-
onis maris culmine.
heremita ſolitudine. demū
regule profeſſor. clauſtri ſancti
fabricator. et monachorū paſ-
tor. Hic per flagella vocatus. d-
nis lingue peritus. interpres
omnis ritus. fuit veritatis doc-
tor. ſcriptorum verus tranſla-
tor. et ſūmus compoſitor. Hic
ſcribendo certas metas. omnē
ſtatū docuit. omnes pſalmos
dauid et ꝓphetas. ipſe ſolus ex-
poſuit. Super ſalomonē et tres
athletas. eius doctrina floruit.
Hic fidei pugil et vexillū. mal-
leus hereticorū. ipſorū iuge fla-
gellū. Hoſtis fuit viciorū. virtu-
ti fecit ſcabellū. Tradens doctri-
nam morū. hic ſpe certiſſimꝰ.
iudicij non pauidus. Operator
ſolliatus. nūquā ociosus. ſpe-
rancīū firmarius. et confor-
tator ſtrēnuus. Hic caritate
feruidus. in deo nūqm̄ tepidꝰ.
proximo benignus. In zelo
ſemper ſobrius. Ad pacē com-
poſitus. et ab odio ſepoſitus.
Hic diſtrictus in iuſticia. miſe-
ricors cū illa. Circūſpectus
prudencia. memorans preteri-
ta. ponderans preſencia. et ꝓ-
uidens futura. Hic virtute
fortiſſimꝰ. deriſit terribilia. At-
tritus abſtinencia. poſtpoſuit
carnalia. Fulcitus temperan-
cia que contempnit nimia.
Hic hūilitate delectus. pietate
mollitus oracione deuotus. la-
crimarū effuſor. contēplacio-
ne ſublimis. et utilis actione.
Hic pauperū ſubuentor. eleē-
ſinarū largitor. triſtiū conſo-
lator. letanciū temperator. In
aduerſitate ſecurior. in proſpe-
ritate deuocior. Hic virgo car-
ne. purus in mente. Iam ſe-
nex etate. docuit in morte. que
ſine forte ſunt plena ſalute. Hic
domuit leonē. qui prebuit ob-
ſequia. Dogmatizauit paulā.
que preceſſit in patriā. Infra
vide quot poſt mortē choruſcāt
miracula.

Deo teſte. nichil quod
falſum putem īmiſ-
cui in hoc ſtilo ſtudio-
ſe difformi. nec hic rimas vel

cugnos facere intendebam.
In quibꝫ requiritur uniformi-
tas. ¶ Quid ergo defuit hu-
ic glorioſiſſimo confeſſori qd
deuocionem poſſit inducere
vel inductā augere. Reſpon-
deant ytalici noſtri ſenes. Et
quia non poſſunt. cum eo ca-
pite culpam negligencie fate-
antur. nec allegent illius igno-
ranciam cuius dictis ipſorū
aures cotidie replebantur. Sz
licet ꝓpter id turbor contra ip-
ſos ytalicos tuſcanorū noſtro-
rū circanos et deſcendentes
ab eis. penes quos tanta tri-
buens gloria carere non de-
buit. nec ipſorū linguā tam-
diu decuit adherere palato.
Hoc tamē gratulacionis ad-
mixtū eſt. q apud nos vel
huiꝰ veneracionis principiū
reſeruauit diuina ꝓuiden-
cia. me trahens ad zelū deuo-
ciōis per cordulā racōis q̄ cū cer-
nat optima nos regit ad illa.
Et hoc etiā. nonne auget ſpem
ſalutis. et eo amplius. ſi per
id ꝑcipiam ſperatū veneraci-
onis ipſius notabile augmē-
tum. Scio enī q riuulus ex
paruulo fonte ſcaturiens. in
torrentē quandoqꝫ multiplica-
tus excreſcit. Sic etiā deuocio-
nis ſcintilla exemplorꝫ flatu
nutrita. ſepe grandem creſcit
in flāmam. Quod autē utili-
liter creſcat fuit originis virtu-
oſe. Inchoaui igitur hūc glorio-
ſū venerari doctorē. ipſius co-
lendo vigiliam. et feſtū modis
varijs feſtiuando. In meis ac-
tibus/ principijs/ conſilijs/ ſen-
tencijs/ et ſcripturis. ipſius īplo-
rando ſuffragiū. Imponi feci
nomen ipſius certis pueris in
cathecismo. et mutari monachis
in ingreſſu/ quandoqꝫ ſolū de
ipſius ſcriptis ſermones cōpo-
ſui ſocios doctorando. Ipſius
oraciones formaui qbus utor. i
tercia parte deſcriptas. ¶ Dictaui
formā qua nūc in cathedra ſedēs
pingitur cū capello/ quo nūc u-
tuntur cardinales depoſito. et
leone manſueto. Sic in locis di-
uerſis ipſius multiplicando pic-
turas. In publico domꝰ ꝓprie
plene ipſius hiſtoriā feci pingi.
In bononien̄ ecclia cathedrali ca-
pellam et ſacerdotale beneficiū
dotaui. ad ipſius vocabulū et
honorē. Et ultra bononiā iuxta
ſtratā publicā. et vulgariter qua
itur florenciā/ vna cū nuru me-
a defuncta/ pulchrā parrochia-
lem eccleſiam cū officinis et do-
te fundaui. ¶ Monaſteriū car-
tuſienſis ordinis nuꝑrime ꝓpe
bononiā infra miliare verſus
occidentē alienis et meis ſump-
tibꝫ inchoatū. ac etiam parrochi-
alem eccleſiā infra idē ſpaciū
verſus ſeptentrionē intytulari ad

ipſius nomen obtinui. In di
uerſis eccleſijs ad ipſius honorē
altaria erigi procuraui. ſingu
lis preſcriptis eccleſijs aſſignā
do doctoris ipſius officiū ſpecia
le. ad mei preces eleganter com
poſitū et notatū. Curioſius cō
ſequi que ſequentur diuerſas p
uincias et ultra marinas per
lrās et nuncios viſitaui. labo
raui aliquid habere de ſuis re
liquijs. ad quod puenisse me pu
to. Quoddā notabile ultra iſta
concepi. quod nūc ſilencio non
ſepelire. ſed diſcooperire diſpo
ſui. Et hec ſcribo ut ad ſimilia
legentes alliciam. ad quod ta
men ſufficerent prius dicta et
ſ. ſcribenda. Precor autē imi
tari nolentes ut in me reprehē
ſionis morſu. detractionis fla
tu. et inuidie flāma non ſeui
ant. nec attribuāt pompe deuo
tionis manubrio et caritatis
dolabro fabricata. Nam ut gre
gorius dicit ſup iob. xv. c. In
dei auribz ſupba non ſunt. q̄
corde humili proferuntur. Et ſicut
culpa eſt arrogare ſibi quod nō
eſt. ſic et aliquando non humi
ter dicere quod eſt. Imitantibz
autem beatitudinē opto. que ſe
poſitis malis omnibus bonorz
eſt cumulata cōplexio. quam
ut facile conſequantur conce
datis id agere quod egiſſe et
obmittere quod obmiſiſſe tem
pore mortis voluiſſent. Hanc
autē conſecutū ſperō recolende
memorie patrē dnm ſuperan
ciū de cingulo decretorū docto
rem et epiſcopū Ceruienſē. qui
me doctorē ſuū imitari digna
tus in predicto originis ſue lo
loco. pulchrā et ad ipſius doctoris
honorem de ſuis patrimonia
libus fundauit et dotauit ec
cleſiam. Reliqui autē preſules
iuſte agent. ſi dyoceſes ſuas.
eccleſijs bti iheronimi carere
non ſinant.

Nunc declarando q̄ ſup
dixi de tropa. Eſt ſcien
dū q̄ moderno tempo
re in apulia in prouincia capu
a. ppe archiepiſcopatū ſiponti
nū. in ciuitate que dicitur Troja.
cuius epiſcopus exemptus eſt
et dicitur ex apoſtolico priuile
gio palleatus erant quidā de
uotiſſimi heremite. inter quos
vnus frater bellotus vocabat
Nec ptermittā eiuſdem fuiſſe
nominis pauū. Ille frater bel
lotus vir erat magne peniten
cie. animi puritate. et bona ſi
plicitate repletus. qui retulit
ſibi in ſompnijs apparuiſſe
iheronimū aſſerentē q̄ in cer
to et expreſſo loco ciuitatis il
lius volebat ſub ſuo vocabulo
eccleſiā edificari ſibi per fratres
ordinis predicatorū in diuinis
laudibz. Et ſimili modo appa

ruit dei viris et nominatim ma-
giſtro nycolao bardano de tro-
ya adhuc viuenti. qui ad mei
requiſicionē hiſtoriā cōpoſuit.
Qui duo attoniti a domino nō
reuelabant cum locus expreſ-
ſus videretur tep tres. quia ciui-
tatis inmundicie proiciebantur
in illo. poſt tempus apparuit
iheronim⁹ iterato. illos de taci-
turnitate tanti temporis increpan-
do. Qua de cauſa q̄m plures de-
uotos congregauerūt in v-
nū illis referendo que dixi. Qui
deliberato et inſpirato conſilio
firmauerūt fodere fundandi
cauſa locū illū. Cum autē pre-
dicti fodere incepiſſent īuenerūt
fundamenta edificande eccleſi-
e magnis lapidibꝫ precōſtructa.
An vero alicui⁹ edificij antiquiſ-
ſimi fuerint an miraculoſe et
nouiter diuina formata virtu-
te ignotū exiſtit. Vocatis ergo
quibuſdā fratribus ordinis p̄-
libati. ſup illa fundamenta e-
dificare ceperūt. Diuina vero
prouidencia que gloriatur in
ſanctis ſuis ad ampliorē pro-
greſſū fabrice prouidit hūc ca-
ſum. Prelat⁹ q̄dā ꝓpt' ſui cōmodū
vel corporis paſſionē incedens
in curru cū magna equitū co-
mitiua. cū fuit in fabrice loco.
queſiuit qua de re illa fiebat
eccleſia. Et audito reſponſo mo-
tus in riſum dixit. q̄ fratres

nouū ſanctū inuenientes id fac-
bant ad queſtū. Et hec glorioſ⁹
iheronim⁹ inter antiquiores fa-
moſiſſim⁹ egre tulit quod patu-
it per effectū. Nam ſubito boues
prorūpūt in fugā in vicinū val-
lonē quod eſt precipiciū valde
grande. quod ille ꝑpendens et
verbi penitens vouit currū cū
bobus et omnibꝫ que ferebat
ad fabricā illam offerre. ſi bea-
tus iheronim⁹ eū de periculo li-
beraret. quod et fecit. poſt votū
enī boues illico arreſtarūt. C
Propter id autē viatores et terri-
gene ad contribucionē fabrice
fuerūt amplius animati. Ita
q̄ ad ipſius doctoris gloriam.
in anno dn̄i milleſimo tricen-
teſimo xv°. ipſius fabrica eſt
completa. Vbi doctoris clarent
moderna miracula. de quibus
aliqua in ſecunde partis fine
ponent̄. Que de tropa vna cū
narracione premiſſa. ſub teſti-
monio publico eccleſiaſtici et
ſecularis iudicis loci illius cū
xxxviij literatorū teſtiū ſubſcrip-
cione recepi. Inter quos fuerūt
decanus et cantor et octo cano-
nici eccleſie cathedralis. Item du-
o ſacerdotes iudices et notarij. x.
nūo et alij ꝓbi viri et nobiles
fide digni.

De duabus eccleſijs no-
uiſſime michi notis
quod eſt breui⁹ et cuiet

miraculo pmittendo percepi. q
in dyocesi aretina et districtu
castri angliaris et plebatu scē
marie d' micciano. quedam rura-
lis ecclesia sui nomīs quasi la-
tet. Cui⁹ patroni dicunt̄ comites
montis dogli. ¶ De secunda
cui inest miraculū est sciendū
q solēpnis informacio quā ha-
bui de perusio super ecclesia be-
ati iheronimi que est infra am-
bitū monasterij sancti benne-
gnate collecta ex diuersis scrip-
tis et dictis prelatorū religioso-
rū et seculariū. hoc habet q pre-
dictus sanctus bennegnate dū
viuebat retulit sibi sanctū ihe-
ronimū apparuisse. eiq3 man-
dasse q foderet in certo nomīato
predio. quod totū erat culterinū.
cū sub illo esset ecclesia ad ipsi⁹
nomē dedicata. et illā discoope-
riret ecclesiā. Quod sanctus ille
et agricultor prima vice non pō-
derauit. Apparuit ad idem secun-
do iheronim⁹ et increpauit eun-
dem. Qui tūc requisiuit militē
quendā illius predij dn̄m. qui
domin⁹ consolus vocabat̄ ut si-
bi daret licenciā fodiendi nar-
rans visiones predictas. Qui mi-
les derisit eundē. Sed dū īpor-
tune instaret concessit q exper-
taret messionē fructuū quo tūc
illud prediū erat plenū. et poste-
a foderet. Sanctus ipse qui cōce-
perat ōino visioni parere. dubi-
tare cepit quo deberet incipere.
Apparuit tercio beatus iheroni-
mus dicens q foderet ubi fru-
mentū metibile inueniret. qui
mane illuc vadens xiiij die ma-
y. cū tamē messionis tempus
non esset. inuenit frumentum
plenū sicut et metibile. in certa
pāticula predij. Et ibi facta pri-
us messione cepit fodere. et in-
uenit ecclesiā cū parua campa-
na totam subterraneā. quam
totā discooperuit. Que modo
ad paruā altitudinē supra ter-
ram dicit̄ apparere. Destructa
enī ecclesia lapidea que tūc erat
et que partim vetustate corrue-
rat. eleuati sūt parietes. et sup
illos edificio ligneo et tegulis
ecclesia est cooperta. In illam
autē descenditur per sex grad⁹
lapideos. Et habeo q satis de-
specte ecclesia ipsa tenetur non
sine illorū nota. ad quos perti-
net reformare. nec celebratur ī
illa nisi in festo beati iheroni-
mi. quod est ultimo septembris.
Qua die ibi satis solempniter
celebratur. Et cum grandi con-
cursu ciuiū festiuatur.

Incipit secunda pars h⁹ libri.

SEcundam huiꝰ operis partem aggredior que subdiuisa triplex distinguit tempus, in hoc glorioso doctore. Primū quo tribus armis scilicet. vere fidei. secure spei. et feruide caritatis. tres hostes demonē mundū et carnē vincens. diu vixit in carne. cui annus et dimidius adiecti centenariū perfecissēt ut infra dicet. Secundū. quo carne mortuus beate viuens et factus cō patriota celestiū iacuit inhumatus. Terciū post sepulturā illius. Et horū quolibet constat ipsū choruscasse miraculis. ut cōueniat illud ecclesiastici. 48. In vita sua fecit monstra et ī morte mirabilia operatus est Sed frater iacobus frater ultimus legendarū solū mediū. et cyrillus iherosolimitanꝰ pontifex ad augustinū solū ultimi temporis prodigia scripserunt. Que sic sparsa hac eternitate eternitate scripture cōnectere certis superadditis inest cordi. ne aboleri possint per obliuionis digitū qui sepe supducit rebus gestis. nec peruerti per īiquitatē emulā sanctitatis. Quomō ad primū compositoris ipsius ultimi. qm̄ pulchre et breuiter verbis utar paucis mutatis. et additis aliquibus que ut discernantur per virgulas designabuntur.

De interpretatione nominis eius.

Hieronimꝰ a Jerar quod est sactū. et nemus q̄si sanctū nemꝰ. vel norma quod est lex. Unde dicitur in legenda sua. q̄ iheronimꝰ interpretatur sancta lex. Eusebius idem qd pius. Jure ergo de pio patre sacra lex gignitur. Fuit enī sanctus id est firmꝰ. vel mundus. vel unctus. vel sacro usui deputatꝰ. Fuit ergo sanctus id est firmus in bono opere. per pseuerancie longanimitatē. Mundus mente. per puritatē. Sanguine tinctus per dnice passionis meditationē. Sacro usui deputatus. per scripture sacre expositionē et interpretationē. Sed et nemus de nemore ubi aliquando cōuersatus fuit. Et lex. pter regularē disciplinā quā monachos suos docuit. Vel quia sacrā legem exposuit et interptatus fuit. Jheronimus etiā

interpretat̃ viſio pulchritudi
nis. vel diiudicans locutiones.
Eſt autẽ multiplex pulchri
tudo. Prima eſt ſpiritualis. q̃
eſt in aı̃a. Et hanc habuit ihe
ronim⁹ in varietate virtutum.
Secunda moralis. que conſiſ
tit in honeſtate morũ. et hanc
habuit in honeſtate vite. Ter
cia intellectualis. que eſt pulch
tudo angelica. quã habuit in
excellenti puritate. Quarta
ſupſubſtancialis. que eſt diuia.
et hanc habuit in ardenti cari
tate. Quita celeſtis. que eſt ſãc
torũ in patria. quã habuit in
eterna claritate. Diiudicauit
etiã locutiones ſiue verba tam
ſua q̃ȝ aliorũ. Sua cũ examia
cione pferendo. alioꝝ verba con
firmando. falſa confutando.
dubia exponendo. ſ. ad tecin. ꝯ.
in fi. Spiritualis iudicat omĩa
Et ꝓpter principiũ legende p̃
mitto ꝙ locus quo ſepulti ſunt
parentes iheronimi. hodie voca
tur Sdregna. in diocefi trieſtri
na. et ibi eſt eccleſia beati ihe
ronimi. tamen pauperrima.
Et dicit̃ ꝙ olim vocabatur Stri
do. Cõmuni⁹ id dicitur de trieſ
tro. ꝙ quia ter deſtructũ fuit et
reſtructũ. mutato ſtridonis no
mĩe dictũ eſt trieſtrũ. Item ſci
endũ ꝙ in cronica iheronimi
in fine dicit̃ ꝙ pannonia hodi
e vocatur vngaria. Incipit

Vita glorioſi iheronimi.
Iheronimus euſebiȷ vi
ri nobilis filius ab o
pido ſtridonis quod a gothis
euerſũ dalmacie et pannonie
confinia tenuit. extit̃ oriũd⁹.
Sic ipſe de ſe loquit̃ in libro
viroꝝ illuſtriũ in fi. Et hic
adhuc puer romã adiȷt et ibi
xpi veſtẽ id eſt baptiſmũ ſuſ
cepit. Ibi etiã litteris grecis la
tinis et hebraycis plene fuit e
ruditus. ſub preceptoribȝ de q̃
bus in tercia hui⁹ opere parte
dicetur. Sub quibus labora
uit ſtuduit profecit et didicit
Non conqueramur igitur nos
ſolius latine lingue conſciȷ. ſi
quod non didicim⁹ ignoram⁹.
Poſtq̃ȝ autẽ omne mũdanaꝝ
litteraꝝ ſtudiũ adeptus eſt.
probatiſſimorũ monachoꝝ habi
tũ actuſq̃ȝ imitatus eſt. In ſcrip
turis autẽ diuinis exercitabatur
die ac nocte. Et inde hauſit a
uide quod poſtmodũ effudit
habunde. Quodam vero
tempore ſicut ipſe in epiſtola de
virginitate ad euſtochiũ perhi
bet. Dum die tulliũ. et nocte
platonẽ auide legeret. eo quod
ſermo incultus ſibi in libris p
pheticis non placeret. circa me
diã quadrageſimã tam ſubi
ta febre corripitur. ut toto fri
geſcente iã iamq̃ȝ corpore. vita
lis calor in ſolo pectore palpi

taret. Dū ergo exequie fune-
neris pararentur. subito rap-
tus in spiritu. ut dicitur in e-
pistola predicta. ad tribunal
iudicis trahitur. Et interrogatus
cuius condicionis esset. xpianū
se esse libere profitetur. Ad quē
iudex. mentiris inquit. Cyceroni-
anus es / non xpianus. Ubi
est enī thesaurus tuus ibi et cor
tuū. quod habetur mathei. 6.
At iheronimus obmutuit. Et con-
tinuo iudex ipsū durissime ce-
di iussit. Tunc clamauit inter
verbera. miserere mei domine.
miserere mei. Tunc qui astabant
deprecabantur ut veniā tribue-
ret adolescenti. Ipse autē dein-
de iurare cepit ac dicere. Domine
si unquam habuero codices secu-
lares. si legero te negaui. In
huiusmodi iuramenti verba
dimissus subito reuiuiscit. tunc
lacrimis totū se inuenit perfu-
sum. Nec fuit hec illusio somp-
nii. nam ut dicit euigilatus
plagas sensit. et ex uberibus que
ante tribunal susceperat. scapu-
las terribiliter reperit liuen-
tes. Tanto autē studio libros
diuinos ex tunc legit quanto li-
bros gentiliū ante non legerat.
¶ Super eplā vero ad galathas
li. iiii. in principio se promissa
seruasse testatur dicens xv an-
nos tunc lapsos quod in manus suas
gentiliū litterarū autor non ascen-
dit. et si quod forte inde dū loquitur
ore parat. quasi antiqui per ne-
bulā sompnii recordatur. ¶ De hoc
etiā satis prolixe prosequitur in e-
pistola secūda ad pāmachiū et
marcellā. in quarta parte ibi vi-
de ad ꝓpositū sub lrā. f. ¶ Dum
autē esset annorum triginta nouē
per liberiū papā / cardinalis pres-
biter ordinatus est. et ad tytu-
lū sancte anastasie. ut continet
una legenda. in quo fastigio cū
multa puritate mentis et
abstinencia corporis sanctitatis
ministrabat exempla. incompo-
sitos a suo consorcio repellendo.
ut de tribus clericis dicitur in pol-
licrato. li. viii. quod illos a mensa
sua repulit. dicens turpe in ho-
nesto consorcio incompositū inueni-
ri. Tunc constancio qui post
mortē patris sui constantini
magni gubernabat imperiū.
in arrianā heresim lapso pul-
lularūt et alie hereses. Sed xpi
confessor arrianū dogma cepit
infringere iuxta scienciam sibi
datā a deo. Tunc paula ma-
trona genere nobilis. sed sanc-
titate nobilior. videns iheroni-
mū in defensione fidei labora-
re. cepit ei de suis facultatibus
ministrare. cū persequente con-
stancio xpiani maxime clerici
suis uti non possent. Quā et fi-
liam eius eustochiū iheronimus
diuinarū scripturarū sciencijs

ſeu ſciencia imbuebat. ¶ Mortu
o liberio papa Iheronim⁹ dign⁹
ſacerdocio ab omībus acclamat᷑.
Sed dū quorūdam clericorū et
monachorū laſciuiā increparet
cui⁹ rei fiduciā a conſciencie pu
ritate ſūmebat. illi nimiū īdig
nati. ei inſidias parauerūt. et
per veſtē mulierē ut ait iohā
nes beleth et vincencius ab eis
turpiter eſt deriſus. Nam cum
iheronim⁹ ſolito more ad matu
tinū ſurgeret. veſtē mulieris q̄
emuli iuxta lectū poſuerāt rep
perit ſuāq; eſſe credens. induit
et in eccleſiā ſic proceſſit. Et hoc
eius emuli faciebant ut muli
erem habere in thalamo crede
retur. Quod ille videns tante
eorū veſanie locū dedit. nec
virtutes eius īiuria fregit. ſed
acuit. Nam quaſi diuinitus
fuerit ad eū dictū illud amos.
vij. fuge in terrā iuda et come
de ibi panem. et ibi ꝓpħa. omū
cognacione relicta. ad gregoriū
nazanzenū conſtātinopolitane
urbis epiſcopū peruenit. Poſtq̄
autē ab ipſo ſacras lrās didicit
pergit in ſyriam. ubi in poſſeſ
ſione preſbiteri euagrij aliquā
tulū cōmoratur. ¶ Deinde in
egipti heremū ꝑexit. ubi
quantū pro xp̄o ſuſtinuit. ipſe
ad euſtochiū narrat dicens.
Quociens in heremo conſtitu
tus. et in illa ſolitudine vaſta
que exuſta ſolis ardoribz horri
dū monachis preſtat habita
culū. putaui me romanis de
licijs intereſſe. horrebant ſac
co mēbra deformia. ſqualida
cutis ſitū ethiopice carnis ob
duxerat. cotidie lacrime. coti
die gemitus. igit᷑ quando re
pugnantē ſōpnus īminens
oppreſſiſſet. nuda humo vix
herencia oſſa collidebam. De
cibo et potu taceo. cū eciam lā
guentes aqua frigida utant᷑.
et coctū aliquid accepiſſe luxu
ria ſit. Et tamen ſcorpionū tā
tum ſocius et ferarū. ſepe cho
ris intereā puellarū. et frigi
do corpore. et carne ꝑmortua.
ſola libidinū incendia bullie
bant. Itaq; continuo flebā.
et repugnantē carnē ebdoma
darū inedia ſubigebā. diē cre
bro cōiunxi cū nocte. nec prius
pectoris ceſſabā verberibz q̄m
a domino rediret tranquillitas.
Ipſam quoq; cellulā meā qua
ſi cogitacionū mearū conſciā
ptimeſcebā. et michimetipſi i
ratus et rigidus. ſolus deſerta
penetrabā. Et ut michi teſtis
eſt deus poſt multas lacrimas
nōnūq̄m videbar michi inter
eſſe agminibz angelorū. ¶ P
quadriēniū igit᷑ ibidem peni
tencia ſic peracta. timens ne ſā
cta ruſticitas in eccleſia fructifi
care valenti dampnū inferret.

relicta ſolitudine adiuit beth-
leem opidū. quod a iheroſoli-
ma ſex milibꝫ diſtat. ubi pru-
dens animal ad preſepe dn̄i
ſeſe obtulit ꝑmanſurū. Bibli-
othecā autem ſuā quā ſūmo
ſtudio ſibi condiderat clauſā.
aliosqꝫ libros iterū relegens di-
em ieiuniis ducebat ad veſpe-
ram. Edebat enī ut viueret.
non viuebat ut ederet. Mul-
tos autē ibi diſcipulos coad-
unans de cyrilli pontificis il-
lius loci licencia. et vicinorū
catholicorū auxilio paruulū
habitacionis locellū conſtruxit.
ad portā bethleem que ad oc-
cidentē conſpicit. Et in ſanc-
to ꝓpoſito. et trāſlacione ſcrip-
turarū. lv. annis ſcd̄m Jacobū.
ſcd̄m vincenciū .l. annis et .vi.
menſibus deſudauit. Et uſqꝫ
ad finē vite virgo ꝑmanſit.
Licet autē in legenda hac
dicatur ꝙ virgo ſemꝑ fuit. ip-
ſe tamen ut dicit frater iaco-
bus de ſe ita ſcribit ad pāma-
chiū in apologetico circa finē.
Virginitatē in celo prefero. nō
quia habeo. ſed quia magis
miror ꝙ nō habeo. Sed cōtra-
rietatē tollat verbū baſilii di-
centis. Mulierē ignoro et tamē
virgo non ſū. Et vide infra cª
parte contra eliudiū c. Tan-
ta deniqꝫ laſſitudine fatigat⁹
eſt. ut in ſtratu ſuo iacens. fu-
niculo ad trabem ſuſpenſo ſupi-
nis manibꝫ ſe leuaret. ut ſali-
ret officiū monaſterij pro ut po-
terat exhiberet. ¶ Quadam
vero die adueſperaſcente cum
iheronim⁹ cū fratribꝫ ad ſacrā
lectionē audiendā ſederet. ſubito
leo quidā claudicās tribus pe-
dibus. quarto ſuſpenſo monaſ-
teriū ingreſſus eſt. quo viſo cū
ceteri fratres fugerent iheroni-
mus ei quaſi hoſpiti obuiauit.
Leo igit̃ dū pedem ſibi leſum
oſtenderet. vocatis fratribus pe-
dem ſibi ꝓcepit ablui. et diligē-
ter eius plagā requiri. Quod
cū factū fuiſſet īuenerūt plan-
tam leonis a ſentibus vulne-
ratā. Adhibita igit̃ diligenti
cura leo conualuit. et omī feri-
tate depoſita inter eos quaſi
domeſticū animal habitauit.
Juxta illud iob .v. beſtie terre
pacifice erūt tibi. Tunc ihero-
nim⁹ videns ꝙ deus non tam
pro ſanitate ſui pedis. qui ſine
fratribꝫ mederi potuiſſet. q̄ꝫ pro e-
orū utilitate leonē miſiſſet. de
conſilio fratrū hoc eidem īiūx-
it officiū. ut aſinū quē habebāt
qui ligna de nemore deferebat.
ipſe leo ad paſcua duceret. et
ductū ibidem cuſtodiret. quod
et factū eſt. Nam īiūncta leoni
aſini cura more paſtoris induſ-
trij eundo ad paſtū inceſſantis
itineris in paſcendo vndecūqꝫ

defenſor tutiſſimꝰ erat. Verum
ut ſe cibaret et aſinus ſolutū ꝑ-
ficeret opus. conſuetis ſemper
horis cū eo domū redibat. Qui-
dam igitur vice paſcente aſino
et leone grauiter ſoporato. ne-
gociatores cū camelis inde tranſe-
untes aſinū ſolū viderunt et
eū quātocius rapuerūt. Stupe-
factus itaqꝫ leo cū ſociū nō in-
ueniret. rugiendo huc illucqꝫ i-
bat. quē tandem non īueniens
ad portā monaſterij triſtis redi-
ens. et intus ut ſolitus erat ꝓ
verecundia ingredi non preſūp-
ſit. Et videntes fratres ꝙ tar-
dius ſoluto et ſine aſino veniſſet.
putauerūt ꝙ fame cōpulſus a-
ſinū comediſſet, nolentesqꝫ an-
nonā tribuere conſuetā dicebāt.
Vade et reliquā partē aſinelli
que tibi remanſit mande. et
tuā ingluuiē reple. Heſitātes
tamen utrū hoc malū ꝑpetraſ-
ſet exierūt ad paſcua, ſi forte ali-
quod indiciū inueniret. Et nichil
inuenientes. reuerſi hoc iheronimo re-
tulerūt. Qui iuſſit leonē non
exaſperari vel abici, ſed nutriri.
monitis tamen eius officiū aſi-
ni leoni fratres īiungūt. et lig-
na cedentes leoni imponūt. qđ
cū leo pacienter ferret. onuſtis
incedebat ut aſinus. Quadā
die expleto opere ad agrū exijt.
Et ecce vidit alonge negociatores
cū onuſtis camelis. precedente

aſino venientes. Mos enī eſt
illi regioni, ut quando breui
paſſu cū camelis longius gra-
diuntur. cameli ut directius va-
dant, precedentē et collo funi-
culū geſtātē aſinū ſubſequūtur. Il-
lis igitur leo ibat obuius pe-
detemptim. et recognito aſino.
cum ingenti rugitu ſuper eos
irruit. et omēs homines ſine
leſione tamē in fugā conuer-
tit. ac terribiter tunc leo rugi-
ens, ꝑcutiebat cauda fortiter
terram. ꝑterritosqꝫ camelos ſi-
cut erant onuſti ante ſe ad cel-
lam ire coegit. Quod cū fratres
vidiſſent et iheronimo nūciaſ-
ſent. ille ait. Fratres cariſſimi
hoſpitibus noſtris. dicit anti-
qua legenda. id eſt camelis ſ.
ſarcinas afferentibꝫ. pedes ab-
luite. et ſuꝑ hoc voluntatē do-
mini expectate. Tunc leo per
monaſteriū cepit ut ſolebat le-
tus diſcurrere. ſingulorū fratrꝫ
veſtigijs ſe ꝓſternens. et quaſi
de ꝑpetrata quā non fecerat cul-
pa cauda alludens. veniā poſ-
tulabat. Iheronimꝰ autē futu-
rorū preſcius fratribꝫ ait. Ite
fratres et venientibꝫ hoſpitibus
neceſſaria ꝑparate. Adhuc eo lo-
quente nūcius ad eū venit an-
nūcians ante fores hoſpites
adeſſe qui abbatē vellent vide-
re. Ad quos cū iuiſſet. eius pe-
dibus ꝓuoluūtur. pro culpa ve-

niam poſtulantes. Quos ille
benigne eleuãs precepit ut ſu
a reciperent et aliena nõ uſur
parent. Rogant ergo illi beatũ
iheronimũ ut medietatẽ olei
pro benedictione accipiat. qui
bus vix aſſentiens. tandẽ coac
tus ſuſcipi iubet. Promiſerunt
autẽ ſe ãnuatim eandẽ olei me
ſurã fratribus ipĩs ad eccleſie
lumen et neceſſitatẽ ipſorũ ſe
daturos. et a ſuis dari here
dibus precepturos. et leti reme
arunt ad propria. Frater iacob9
interſerto quod in prima par
te de diuinis officijs dictũ eſt ſic
concluſit. q̄ in ore ſpelunce ubi
dñs iacuit monumentũ ſibi cõ
ſtituit. ubi expletis xcviij ãnis
et ſex menſib9 ſepultus fuit cir
ca annos dñi quadrãgentos.
¶ De loco frater brocardus in
deſcriptione terre ſancte diſcor
dat. nam ubi de bethleem loqui
tur dicit illũ fuiſſe ĩ ſua cella
vel clauſtro ſepultũ. ¶ De tem
pore vero frater iacobus deficit
in duob9. in vero numero ãno
rũ dñi. ut infra dicetur. et q̃a
diem mortis non poſuit. Ca
tholicon in etate concordat. ubi
ſub lr̃a. h. de iheronimo loqui
tur. annũ vero dñi non poſuit.
nec diẽ. In vna ex antiquis
legendis ſic inueni concluſũ. Cã
dem poſt perfectã placitã q3 deo
cõuerſationẽ. in xcix etatis ſue

anno apud bethleem opidũ ĩ
pace quieuit. pridie. kl. octobris.
id eſt ultimo ſeptembris. Anno
honorij xij. Martinus etiam
ubi de honorio tractat in cro
nica dicit q̄ ſub illo deceſſit. ſed
annũ eius non exprimit. In
alia legenda ſic concluditur.
poſt multa bona que fecerat.
ſcripſerat. et docuerat. in xci. e
tatis ſue anno migrauit ad do
minũ. Aliã apud predicato
res legi dicentẽ. q̄ deceſſit exple
to xci. anno. et iſta concordat
ei quod de anno honorij xij. ẽ.
Siginbertus et vincentius di
cunt ut patet in ſpeculo li. 20.
c. xi. q̄ deceſſit anno honorij
xi. etatis ſue anno xcviij. Eu
ſebius vero dixit q̄ cõpleuerat
annos xcvi. diem et annũ do
mini non exprimit. ſed ponit
horam ultimã. ſcilicet comple
torij. Alia legenda quã nuper
vidi dicit de lxxxviij et ſub the
odoſio iuniore. ¶ Vides q̄ vni
ca legenda ſcilicet 2a ſupra poſi
ta exprimit diem. et ita tenem9
nec aliquis diſcordat. Sed in e
tate et anno mortis notabiliter
diſcrepant. Et prius proſequen
do etatẽ. dicitur de lxxxviij. de xci.
et hoc dupliciter. de xcvi. de xcviij
et hoc dupliciter. de xcix anno et
hoc placet ſequendo primã et ſe
cundã legendã. et per ea que ſta
tim dicam. Cui etiã concordat

quod de xxviij dicitur: si intel
ligatur de cōpleto. Eusebius e
tiam non dixit illū mortuū in
xcvi. sed quod illos compleue
rat. Forsan ille vir sanctus licet
sibi familiaris/ dubius de etate/
voluit loqui sibi certū. Per eun
dem modū solui potest quod de
xcij anno premisi. Nunc ad an
nos domini veniam⁹. Et est sci
endū ꝙ quedā legenda simpli
citer dixit eū mortuū tempore
theodoſij. quod ut supra dixi ve
rificari posset loquendo de iuni
ori. De seniori illius anno non
posset intelligi in anno xij. cum
iheronim⁹ anno ipsius xiiij. fe
cerit librū virorū illustriū. Cir
ca hoc sciendū. ꝙ theodosius se
nior duos habuit filios. scilicet
archadiū et honoriū. qui simul
eo mortuo regnare ceperūt āno
dnī ccc°xcviij. mortuo archadio
anno dnī cccxi°. regnare cepit ho
norius cū filio archadij theodosi
o iuniore cū quo regnauit ānis
quatuordecī. Sed post mortem
honorij. solus theodosius regna
re cepit. anno dnī quadringente
simo xxv. Ex quo ergo simul cū
ꝙ regnarūt. patet ꝙ vtrūqꝫ pos
set esse verū. cū scdꝫ more cronica
rūm totū tempus quo regna
rūt archadius et honorius at
tribuitur archadio. et tempus
honorij et theodosij ascribit ho
norio. sequens tempus theodo
sio. licet cū ipso imperauerat va
lentinianus tercius. Et scdm
hunc modū cōputando curre
bant in anno xij honorij anni
dnī cccxxij. vel xxiij. quia in xij
annū honorij incidere potuit ān⁹
lucis. Qz autē vera sit hec cō
putatio probat per superiora v
bi dicit ꝙ mortuo liberio adhuc
iheronim⁹ erat in urbe maior
xxxix annis. et cardinalis. sed
liberius decessit ccc.lxx. quo an
no subrogatus fuit damasus.
Item post ultra marinū trāsitū
vixit vltra annos .l. ut supra. er
go annorū dnī prescriptorū po
test numerus esse verus. Et qd
de .ccc. dicit stare non potest. Qd
aliter autē per gradus annorū
incedens sic ostendo ut patet i
speculo hystoriali li. xix. ca. xlvij.
et sic secundo paula discessit an
no archadij et honorij. qui cū in
ceperit ccc xcviij patet ꝙ ille no
nus annus erat in cōputo qua
dringentesim⁹ et vij⁹. Constat
autē illū tūc vixisse. cū postea
scripserit epytaphiū. et mortē
illius. de quo infra quarta par
te dicetur sub lrā. E. Et iosue et
alios libros transtulit. ut in p
logo iosue in principio. et in fine.
Item ꝙ multū paucis supuixe
rit patet quia multos libros. e
tiam voluminibus magnis post
ipsius mortem scripsit per an
norū interualla. ut ipse fatetur

ſcilicet ſuper oſee et iohelem. ut
in ipſorū prologis patet. Item
ſuper amos. danielem. et yſay-
am. ubi li. xviij. in principio ꝙ
mortua erat paula clare ponit.
Item conſtat ꝙ anno ab urbe
condita milleſimō trecenteſimo
lxiij a gotis et ipſorū principe
alarico capta et deſtructa fuit
roma. quod fuit cccxiij āno do-
mini. et ſecundo vel tercio āno
honorij. licet martinus dicat
ꝙ fuit ſub archadio. et hoc li-
cet ex multis ſcripturis collig-
tur. remitto ad ſpeculū hyſto-
riale. li. xx. ca. iiij. coniūcto. cū
ultimo ca. li. xv. Sed conſtat ꝙ
tūc pre triſticia hijs novis in
bethleem auditis / iheronimꝰ
ceſſavit ſcribere. de quo vide ī-
fra quarta parte ad marcelli-
nū. et ſuꝑ ezechielem. li. i. et iij.
Et poſtea ſcripſit ſuper ipſum
ezechielē. et demū ſuꝑ iheremi-
am. ut patet in utriuſqꝫ prin-
cipio. Ergo ultra cccxiij an-
nos dnī ſatis vixit. Item cū
quadringenteſimō xviij vel xix
qui erat nonus honorij. oroſi-
us preſbiter miſſus ad ihero-
nimū per auguſtinū pro queſ-
tione de origine aīe / rediens
portavit in affricā certas reli-
quias ſtephani ꝓthomartiris.
ut in ſpeculo li xx. ca. viij. ergo
cc. Ipſe autē oroſius ſe fuiſſe
cū iheronimo in bethleem nar-
rat in cronica ſua colūpna pe-
nultima. Item in predicto āno
cccvij vel ſequenti creatus fuit
innocentius papa primus. de
quo refert ipſe oroſius in ſue
cronice carta penultima. ꝙ in
captione urbis fugit ravennā.
qui vixit ultra xv annos. et ſic
attigit vel ꝑfecit quadringēteſi-
ſimū xxij. vel xxiij. Ad ipſū au-
tem iheronimꝰ reſpondit epiſto-
lam. de qua infra quarta parte
ſub lr̄a I. Quo autē anno ponti-
ficatus id fuerit ignoramꝰ. po-
tuit autē ſic eſſe ultimo ſicut
primo. vel intermedijs. Ex hijs
igitur ſic collectis concludo licet
quaſi tremulus ꝓpter contrarie-
tates cronicarū quas vidi. Ihero-
nimū mortuū anno dnī cccxxij
vel xxiij. etatis ſue anno xcix.
ultimo ſeptembris. et ultima e-
ius hora. ſcilicet completorij. ut
cōveniat ei illud paralipo. xviij
in fine. Ibi mortuus eſt rex iſrl
occidente ſole. Scio ex quo dies
venerationis eſt certus. de alijs
ſcilicet hora etate et anno dnī ſci-
re verū parū intereſt ipſius ſcī-
a vel noſtra. Sed ꝓpter contra-
rietates predictas ſic michi viſū
fuit expediens in īveſtigando
animū et in ſcribendo calamū
fatigare. Sciens valde cōmen-
dabile venari certitudinē de ī-
certis. et indubiam de dubijs
elimare ſententiā. et hoc preca-

pue q̄n per iter artū et altium
ad veritatis latitudinē et pla
niciem peruenitur. Recōmēdacō e?

Ultra predicta ſciendum
nobilis ēmonenſis diſ-
cipulus iheronimi epiſ-
tolā ſcripſit prius ad damaſū
portuenſem epiſcopū. et theodo-
niū ſenatorē romanū fratrē ip-
ſius. et eandē ad auguſtinū ſe
uerū et euſtochiū. in qua ipſius
inſiſtens laudibꝫ obitus ſui ſeri-
em nūciauit. quā ad lr̄am po-
nere hic renuo ꝓpter prolixitatē
ipſius. Sed quatuor ipſius par-
tes ad quintā reducendo decidā.
De epiſtola tamē q̄ auguſtini
dicitur ad cyrillū quedā. ubi con
ueniant inſeram. ne diuiſiue po-
ſita plus ſpacij occuparent. Par-
tes autē et notule in ymagine
deſcribent. ut quod queritur fa-
cilius habeatur. ¶ Euſebius e-
nim quod vidit et audiuit ſe aſ-
ſerens nūciare ipſum ſoli cōpa-
rat et lucerne ſuper candelabrū
collocate. Namqꝫ ab oriente ad
occidente illuminās hominū i-
tellectus. hereticos ſanans aut
opprimens. ſcripturarū enigma-
ta reſerauit. ſoluit nodos. dilu-
cidauit obſcura. dubia declara-
uit. falſitates correxit. et veriſſi-
ma ex linguis q̄pluribus adu-
nauit. cū verborꝫ elegancia ſin-
gulari. cui9 ſonus in omnem
terrā exiuit. Ipſū ergo quem di-
cit iſrahelitā in quo dolus nō
fuerit. iohanni baptiſte cōpa-
rauit in tribus. Vterqꝫ virgo.
uterqꝫ heremita. veſtibꝫ et cibis
aſperā vitā ducens. de hijs ſu-
pra. Vterqꝫ martir. ille cū ferro.
iſte aduerſitatū paciencia. Vide
etiā in eplā ſancte paule ad fi. Et
bene conuenit ꝑnus. Ihesu coro
na celſior. ad finē. ¶ Quis enī
ſufficiat enarrare quot ipſe ſuſ-
tinuit tribulacōnes. afflictio-
nes. cruciatus. agones. flagella.
famē. ſitim. cordis amaritudi-
nes. carnis temptaciones. abſti-
nencias. vigilias. peregrinaci-
ones. carnis maceraciones. nu-
ditates. ieiunia. erumpnas. cō-
tumelias. ꝑſecuciones prauorꝫ.
et hereticorū. cū quibꝫ ſibi iu-
gis pugna. cōtinuū certamen.
Poſt que omīa dicebat in eplā
ad aſellā de fictis amicis. Gra-
cias ago deo q̄m dignus ha-
bitus ſum ut me odiat mūd9.
Hec euſebius. ¶ Auguſtinus
autē circa finē epiſtole ſupra-
dicte dicit q̄ cū cogitaret ī laudē
ipſi9 iheronimi texere epiſtolā.
hora media noctis ipſū ſompn9
oppreſſit. et tūc vidit inter mul-
titudinē angelorū duos ſupra
reliquos corpore fulgentes. et
veſtibꝫ ſic ſimiles. q̄ aliqua diſ-
ſimilitudo notari non poterit.
niſi q̄ tria p̄cioſa ſerta ferebat
vnus in capite alter duo. Qui

appropinquātes ſteterunt pau-
liſper. Quorū prim⁹ ait. Cogi-
tas auguſtine quid debeas lau-
dis de iheronimo in veritate ꝓ-
ferre. et certe diu cogitans non-
dum noſti. ſed huc ambo veni-
mus ut eius tibi gloriā indice-
mus. Hic certe meus ſocius ihe-
ronim⁹ eſt. qui ſicut vita et ſan-
ctitate michi fuit equalis. ſic eſt
equalis in gloria potencia et vo-
luntate. et deū videt et ītelligit
ſicut ego. in quo omnis ſancto-
rū gloria et beatitudo conſiſtit.
In tercio tamen ſerto illū excedo
quia martirio corporis vitā fi-
niui. Ipſe vero licet ꝑ erūpnas
afflictiones et cetera que pertu-
lit. verus martir extiterit. quia
tamen vitā gladio non finiuit.
martirij non habet aureolam.
ſed ſolū virginū et doctorū. Et
querente auguſtino quis eſſet.
ſe reſpondit iohannē baptiſtā.
qui venerat ad ſibi gloriā ihe-
ronimi nūciandā. et ꝑ ipſū alijs
nunciādā. aſſerēs ī veneracōe u-
nius ſcī ceteros venerari. apud
quos nec īuidia. nec appetit⁹ ꝓemine-
ntie. nec appropriacionis glorie
īuenitur. ſed ſingulorū gloria
cunctorū eſt gloria. et etiam eco-
uerſo. hijs dictis ſocietas illa
diſparuit. Et ne vanū puta-
tur ſompniū fuiſſe teſtē decim
tuo cait auguſtinus ſe in ſe exp-
tum hui⁹ viſionis effectū. quod

ex tunc ſic in ipſo caritas fer-
buit. qđ plus gaudet alieno bo-
no q̄ ſuo. plus ſubeſſe appetit
q̄m preeſſe. Inuidie ſuperbie vel
arrogancie omni appetitu depo-
ſito. nec etiam nouū per deū ab-
ſcondita et maxima reuelari.
Et hec breuiata de eplā auguſ-
tini. qui prius ibidē dicit. ꝙ licet
inter mulierū natos non ſurrex-
it maior iohanne baptiſta. nō
tamen nephas vel hui⁹ contra-
riū eſt. dicere iſtū equalem in
gloria. de apoſtolis idem dicēs.
Et eſt ſciendū ꝙ cyrillus re-
cepta epiſtola auguſtini in ſu-
a eplā de qua dicetur infra. an-
te finem ipſius ſcripſit ꝙ recte
quaſi ſimilē viſionē habuerit
alter cyrillus alexandrinus epiſ-
copus ī feſto beati iohannis.
Subdebat demū euſebius ꝙ
iheronim⁹ vocandus a deo ut
facie diſcerneret quod hic vi-
debat in enigmate febre eſtu-
ans valida. ipſius euſebij et a-
liorū vultus intuens graues
luctu. illos hortatus eſt ut abſti-
nerent a lacrimis. dicens illas
non fundendas niſi ob ſatiſ-
factionē et memoriā pctōrū. Hu-
ius enī vite exitus plorandus
non eſt in qua nec hora tran-
ſit qua viuens a dolore ſit lib.
Si diues. vndiq3 anguſtiatur
timore ne quod habet amittat.
ſi pauper. nūq̄ quieſcit ut īueni-

cat. Si bonus timet ſui naufra-
giū. Ad quē timorē et diu multis
autoritatibꝫ induxit dicens. q
ſi noſter genitor timuiſſet non
cecidiſſet. Cecidit etiam ſalomō
et dauid eius genitor electus ſe
cundū cor dn̄i. Timeat igitur
ſanctior et ſapientior. quia ma-
iorem dat caſū altius cadens.
et fortius cruciatur. ¶ De doc-
toribꝫ demū ſubdens dicit qđ
mali bene dicendo et male vi-
uendo ſeipſos dampnāt. et de-
ūm offendūt. Inducens illud
ps. Peccatori autē dixit deus q̄-
re tu enarras iuſticias meas.
etc. Multi enī legūt grandia.
addiſcūt ardua. ſubtiliter diſ-
putant. ornate loquūtur. ut a
populo honores capiant. et ma-
giſtri in plebibus nominentur.
Subdit autē. Si experto credit
credite michi. plus tenet corda
hoīm vite ſanctitas. q̄m ornata
colloquia. facite. poſtea predica-
te. cepit enī ih̄s prius facere. poſt
ea predicare. nec dixit ih̄s qui
predicauerit volūtatē patris
mei. ſed qui fecerit. Non vitupe-
ro predicationē. niſi in non faci-
entibus ea que predicant. mere-
tur enī plus qui facit et predicat.
q̄m qui facit et tacet. Sciens e-
nim non docens tenetur deo
reddere rationē. Docens autē
dicitur lux illūminās intellec-
tum. et ſal condiens verbū dei.

quod cibus eſt anime operibꝫ
bonis. et eo amplius ſi ſuſcepit
doctoris officiū. quot enī eius
negligencia peccatis moriūtur.
tot de ipſius manu requiret do-
minus. Sūt enī tales mercenarij
quibꝫ non eſt cura de ouibus.
et heu quia hodie pars paſto-
rū non minor non ſolū a pctīs
non mūdant. ſed ipſi vel ex
ſua negligencia. vel ſuis nephā-
dis operibꝫ. vel ſuis peſſimis
miniſtris quos trahūt ad illici-
ta. et tales ſi deus īpūnes relin-
queret deus amplius non eſ-
ſet. ¶ Hortatur eos demū ad
paupertatē. ut imitarentur deum
qui cū in forma dei eſſet ſeip-
ſū exinaniuit. quod etiā iuſſit
apl̄s. eis prohibens peram et
ſacculū. Et iuueni conſuluit
ut que habebat venderet et
pauperibꝫ erogaret. Nec mi-
rū. cū diuicijs coniūcta ſit ſup-
bia. et quid ea peius. ex qua
velut ex radice mala oīa oriū-
tur. ſicut ex hūilitate bona oīa
generantur. Diues enī factus
homo. ſuperbit. per quod pol-
luūtur vie ipſius. et cogitat i-
terficere īnocentē. reſpicit in pau-
perem et inſidias infert illi. vi-
dens deū dormientē quaſi cra-
pulatū a vino. Sed cū plus
moratur deus ad iudiciū. plus
inebriatur ira. Et ideo plus cē-
tuplo timendus eſt cū diu to

lerat mala. qñ cũ feſtinanter
punit. Et quia ſine humi
litate paupertas deo grata nõ
eſt. hortabatur illos humiliari ſb
potenti manũ dei. ſicut ſe pro
nobis ipſe humiliauit. obediens
uſqꝫ ad mortẽ. Et quia obedi
encia humilitatis eſt riuulus
hortabatur cum aplõ illos obe
dientes eſſe oĩ humane crea
ture ꝓpter deũ. Specialiter
ad monachos dicens non licẽ
illis velle vel nolle. Et hoc o
bediencie ꝓprium alienẽ parere
voluntati non ꝓprie. dicens il
lum non obedientẽ qui ſecun
dũ mandatũ expectat. Ad vni
us enĩ iuſſionis vocem petrus
et andreas dimiſſis retibus
ſecuti ſunt xpm. Et hortabat
etiam preſidentẽ eſſe minorũ
miniſtrũ. et ꝓpter humilitatẽ ſo
ciũ cum bene agit. cũ vero de
linquit ſe contra illũ erigat.
ꝓpter zelũ iuſticie. ne ſit fedus
cum vicijs. et ne vana humilitas
noceat. optans ꝙ contra vicia
omnis homo clamaret. pecca
tor enĩ deũ non timens qñqꝫ
homines reueret. Et quia iuſ
tus eſt dominꝰ et iuſticiã dilex
it et equitatẽ vidit vultus e
ius. vera iuſticia dare volens
vnicuiqꝫ quod ſuũ eſt. vultũ
hominis non veret. nec ꝓpter
potenciã iuſticia eſt dimitten
da. obedire enĩ oportet deo nõ

hominibus. nec eſt apud ipſum
accepcio ꝑſonarũ. Qui enim
ꝓpter iuſticiã ꝑſecucionẽ patit
beatus eſt et beacior ſi moritur.
Nec ꝓpter diuicias quis honorã
dus paupere plus. ymo plus
pauper in quo relucet ymago
xpi. in diuite autẽ mũdi. Contra
faciens ꝑponit mũdũ deo. et ſic
nec dignus eſt deo. Et illud eu
angeliũ notũ eſt facilius eſſe
camelũ. ꝛc. Diuicie igitur po
tencie nobilitates et honores va
nitates ſunt huiꝰ ſeculi. quorũ
fũmis obcecati habent timere.
ne ſue breuiſſime vite tela per
mortẽ velut a texente hac nocte
ſcindatur. Ex xij apoſtolis ſolũ
bartholomeũ nobilẽ. matheũ
diuitẽ xpc elegit. Ve diuitibꝫ
qui ſuꝑfluitati veſtiũ ſuꝑflui
tatẽ addũt. de nudis pauperibꝫ
non curantes. Edificia erigũt
ut humanis oculis contẽplen
tur. et pauperes in plateis in
cõmodis moriũtur. Conuiuia cũ
delicatis ferculis diuitibꝫ ꝑpa
rantur. et pauperes fame mori
ꝑmittũt. Vere ſi deũ iudicem
agnoſcerẽt. et ſe mori crederent.
ſaltem tam ſecure non peccarẽt.
Sed quod horrendũ eſt eccle
ſias viſitãt ut feminas contẽ
plentur. et ad ſuã voluntatẽ il
las habere ſatagant. per hec
corpus ante tempus deſtruentes
et aĩam occidentes. Vnde enĩ in

firmitates et mors intempeſtiua
niſi ex nimia ciborū copia et fre
quenti uſu mulierū. Et hij deū
deludere credentes ſeipſos delu
dūt. Pro corpore obliuiſcūt a
nime. et corpus ſimul cū anima
deſtruūt ante tempus. et mala
eueniūt. de quibꝫ infra dicetur:
cū de luxuria ꝑtractabit᷑. Et de
mū cū diuite qui epulabat᷑ ſplē
dide aque guttam habere non
potuit. audituri terribilem ſen
tenciam. Ite maledicti in ig
nem eternū. dicens illius cor fo
re lapideū qui non timet ob par
ua huius mūdi ſolacia. talem
audire ſentenciā. Dimittenda
ſunt igit᷑ vana gaudia ꝓpter ve
ra. et caduca et momētanea ꝓ
ter ꝑpetua et eterna. hic enī ri
dentes ibi plangent. Et ſi for
ſan quis dicat. benignus eſt do
min⁹ qui peccatorē ad ſe redeū
tem recipit et indulget. Reſpō
det ꝙ eſt benignior q̄m credat᷑.
dat enī peccatoribꝫ ſpaciū tēpo
ris ut emendent. ipſorū iniurias
tolerando. Sed ſicut eſt in tole
rando benignus. ſic et iuſtus ī
puniendo. Et eciā illorū vana
preſūpcio qui malā vitā cōtinu
ant ſperantes in morte per pe
nitenciā veniā obtinere. Quo
modo enī deus acceptā penitē
ciam recipit qui acceptā tarda
ret. ſi ſperaret debere ſanari.
Et ſi forſan ſanabitur peior e

rit. docet experiencia illius fi
nem non bonā. qui cōtinue
non bene vixit. Stultus enim
qui vult in ſeculo gaudere et
cū xp̄o regnare. non ſufficit c͞ri
ſtiani nomen ei qui xp̄m non
imitatur. et ſi fidē habeat illa
tamen ſine operibꝫ mortua eſt.
Non ſe putet xp̄ianū qui mori
pro xp̄o non habet aīm prepa
ratū. Non ſperet mercedē qui
non laborat. nec poſſum⁹ illa
ſuſtinere pro xp̄o que ſunt cō
digna ad futurā gloriā. Ve
rus ergo xp̄ianus precipue ſa
cerdos et monachus in quo ut
in ſpeculo debet relucere ꝑfec
cio. abneget ſemetipſū. ut totus
mūndo ſit mortuus. quia niſi
granū frumenti. etc. Opor
tet enī ꝑfectū ita mortuū eſſe
mūdo. ut velut mortuus nil
de rebus ſecularibꝫ ſenciat. ut
cū apoſtolo dicat. Noſtra cōuer
ſacio in celis eſt. Et iterū. Viuo
ego iam non ego. viuit autem
in me xp̄c. Glorietur in tribu
lacōibꝫ et aduerſitatibꝫ. Nam
et xp̄c diſcipulis in ultima ce
na dixit. plorabitis et flebitis
vos. mūdus autē gaudebit. Tēp
tacionibꝫ reſiſtat. nam nō me
retur premiū nullū habens
preliū. et non reſiſtentē ſuggeſ
tio dyabolica non excuſat. ſicut
primū parentē. Ille enī nec
ſuggeſtionē dyabolicam quid

eſſet nouerat. nec quãtum peccatũ deũ offendere. que hodie ceſſant in homine quia nouit utruq₃. Vide infra ad virginẽ. C.

Fortitudinẽ autẽ et paciẽciam habeat contra aduerſitates et opprobria. cũ virtutes in hoĩe per paciẽciã probantur ſicut aurũ per ignem. Ad vindictã ergo vel odiũ proximi contumelioſa verba non moueant. Inde ſaluator. In paciencia vr̃a poſſidebitis animas vr̃as. Cõnexa eſt fortitudo paciẽcie. vir enĩ paciens fortis eſt aĩo. Paciencia ſeruanda eſt in mente et cũ tempus eſt exercenda in operacione. Eſt autẽ paciencia velũ quo in huiꝰ mũdi procellis nauis noſtra quocũq₃ vento ſecure nauigat nullũ timens periculũ. Sit etiam miſericors ſicut pater celeſtis. Erit enĩ iudiciũ ſine miſericordia ei qui miſericors non eſt. Et impoſſibile eſt hominẽ miſericordẽ et piũ iram non placare diuinã. Inde dictũ. Bti miſericordes. quoniã ipſi miſericordiã conſequentur. Sacerdos autẽ et monachus ſine miſericordia eſt nauis in pelago vndiq₃ perforata. Vana eſt enĩ religio que miſericordia caret. Et fugiendi ſunt tales ſicut ſerpentes. ſubdens ꝙ nulla tam crudelis beſtia ſicut malus ſacerdos. vel monachus qui corrigi non patitur nec veritatẽ audire poteſt. et breuiter omnes p̄emineat in malicia. Contra cupiditatẽ ipſoꝝ inuehens reprehendit illos qui ex pauperũ elemoſinis eccleſias monaſteria in miro artificio ſublimant. quod bonũ eſt ſi per id pauperibꝫ non ſubtrahatur. nec eis neceſſaria ꝓ id denegentur. Qualis enĩ iuſticia de indigẽcia pauperũ offerre deo. quomodo domꝰ deo vel ſcĩs grata conſtructa de pecuniis quas pauperes plorãt. Placent enĩ deo opus quo pauperes gaudent. quod enĩ templũ deo carius eſt quã homo. Gratum ergo deo templũ edificat qui pauperi manũ porrigit. viro ĩ ſuis neceſſitatibꝫ ſubuenit. vl̉ errãtẽ ad viã rectã ꝑducit. vl̉ excuſat dicẽs ſe nõ hr̃e eis q̄ aliquis vltra extremã neceſſitatẽ poſſidet et pauperi non tribuit. Sumꝰ enĩ rerũ temporaliũ diſpenſatores nõn poſſeſſores. Furamur ergo nobis ſuperfluũ quo frater eget. Lex naturalis exigit ut quod ab aliis deſideramus hoc aliis faciamꝰ.

Hortabatur eciã eos ꝙ iuxta p̄ceptũ euangelii eſſent ſicut paruuli. Quod exponẽs dicit ꝙ paruulus videns pulchram mulierem non concupiſcit illam. p̄cioſam veſtẽ intuens non deſiderat. In iracundia non ꝑſeuerat. leſus non recordatur. nec odit.

patrem sequit᷑. matrē non dese-
rit. Imitari ergo puulos ē mūdū
spernere. castitatē habere. fratrē
diligere. paciencīā seruare. patrē
xp̄m sequi. et in gremio matris
ecclesie semper incūbere. ¶ Mo-
nebat ut luxuriā fugerent. que
est ensis et rethe dyaboli. sicut
enī virginitas hominē equat
angelis. ita luxuria hominem
bestificat. naturā debilitat. famā
denigrat. marsubia vacuat. fur-
ta instruit. homicidia causat.
memoriā ebetat. Cor aufert. ocu-
los utriusq̄ homīs cecat. Et p̄
ceteris iram dei prouocat. et ex
radice gule oritur. Pro nullo pec-
cato legitur deū ita iustū sine
misericordia ut pro isto. mundo
inducens diluuiū. sodomā et go-
morrā comburens. Qui hoc ca-
pitur non cito soluitur. huius
prelij victoria est fugere. Nam
propter sui securitatem multi sāc-
tissimi ceciderūt hoc vicio. et ho-
die sb̄ spūalitatis nomīe nouū
fit fornicacionis genus a pluri-
bus. Sed dolendū dicit q̄ hoc
vicio non verecundant᷑ hodie ho-
mines sed gloriantur. aliqualis
in mulieribus viget verecundi-
a licet parua. ¶ Ad caritatem
transiens dicebat non suū sed
diuinū esse preceptū qui dixit
meū est preceptū ut diligatis
inuicem. Nam ex caritate om-
nes virtutes generantur. ¶ Un-
de apostolus. Si linguis homi-
nū lo. &c̄. Caritatē aūt nō habe-
am nichil sum. Sed caritatem
habens benignus et paciens ē.
¶ Vera autem caritas est etiam
inimicū diligere. Sicut autem
non diligere malū est. sic et ni-
miū diligere quod est quando
aliquid diligitur supra deum.
et talis deo non est dignus. Vir-
tus vult mediū. ¶ Dilectio ergo
ex qua insurgit luxuria inuidia
pretermissio obsequiorū diuinoꝝ
improba est. Punire malū ca-
ritas est. plus meliorē diligere
iustum est. ¶ Sic enī diligendi
sunt homines ut bonitas exal-
tetur. et viciū deturpetur. Ubi
caritas ibi nulla inuidia ambi-
cio murmuracio detractio vel
irrisio. Sed omnib; vna volun-
tas. Nec amplectenda. nec in va-
nū gracia dei suscipienda. sed hō
breui tempore seminandū quod
postea metamus. ¶ Venit enī
mors tāq̄m fur quare quisq̄ se
exhibere debet sicut dei minister.
et in multa paciencia. in tribu-
lacionib; in angustijs in neces-
sitatibus in plagis. in carceri-
bus in sedicionib; in laboribus.
In vigilijs in ieiunijs in casti-
tate. in sciencia in longanimi-
tate. In suauitate. in spiritu sc̄o.
In caritate non ficta in verbo
veritatis. in virtute dei. ¶ Men-
daciū. vaniloquiū. et multilo-

quiũ et mala ſocietas fugiẽda
ſunt. Deus enĩ eſt veritas. cui
obſiſtit mendaciũ. Et de ver
bo ocioſo et vano reddenda ẽ
racio. Et in multiloquio freq̄n
ter mendaciũ. et ubi mendaci
um ibi peccatũ. Sermo indi
cat qualis eſt homo. Et quali
um ſocietate quis fruitur ta
lis efficit̃. Lupus cũ agnis non
habitat. Plus q̃ impoſſibile pu
to virũ in bonis diucius operi
bus pmanere. qui aſſidua uti
tur conuerſaciõe malorũ. Inde
ps̃. Cũ ſancto ſcũs ꝛc̃. Sicut
autẽ mala nocet ſic bona pdeſt.
Rarũ eſt q̧ homo bonus vel
malus efficiat̃. niſi ob ſocieta
tis cauſã. Cor enĩ iuuenis tabu
la raſa. quod recipit uſq̧ ad ſe
nectã preſeruat. Item. Nolite
iurare neq̧ per celũ ꝛc̃. ſed ſit ſer
mo veſter eſt eſt. non non. Nã
cui⁹ in ore frequens eſt iuramẽ
tũ in ipſo parua cognicio dei
et dilectio. Iurans enĩ falſũ. de
um negat. Habet preceptũ. ne
aſſumatis nomen dei in vanũ.
Oracionibꝫ inſtate continuis.
Valet enĩ multũ frequens oracio
et deuota et lacrimis conſper
ſa. Sic obtinuit ezechias a de
o ſuam mutari ſentenciã. Sic
liberauit deus ſuſannã a mor
tis iudicio. ꝛc̃. helyas de celo plu
uiam obtinuit. quod tribus an
nis et ſex menſibꝫ clauſũ fue
rat. Demũ ad fratres de vi
ta et morte loquẽs ſic ait. Venit
hora ad quã natus ſũ. hac con
dicione veni ut exirem. Nam xp̄c
mortuus eſt et reſurrexit. per
quod ſpem firmiſſimã habem⁹
q̧ et nos reſurgem⁹. Unde credo
q̧ redemptor meus viuit et in
nouiſſimo die de terra ſurrec
turus ſum. et rurſus circũdabor
hac pelle mea. et iſta ꝓpria carne
videbo ipſũ ſaluatorem meum.
quẽ viſurus ſũ ego qui nũc lo
quor. et non certe alius loco me
i. Et iſti ꝓprij oculi quibꝫ vos vi
deo eum conſpecturi ſunt. Ab
dens. Huc uſq̧ peregrinatus
ſũ. iam redeo ad patriã. Ecce b̃
uiũ capio. pro quo in agone
cucurri ecce portũ attingo quẽ
deſideraui. ecce de tenebris ad lu
cem. de periculis ad ſecuritatem.
de inopia ad diuicias. de preli
o ad victoriã. de triſticia ad
gaudiũ. de ſeruitute ad domi
niũ. de temporali ad ꝑpetuũ. de
fetore ad odorẽ ſuauiſſimũ ve
hor. Hic cecus ſum et illuminor.
vndiq̧ vulneratus et ſanor. hic
contriſtatus iam letificor. Vita
enĩ huius mũdi mors eſt. vita
fallax. onuſta triſticijs. imbecil
lis. vmbratica. mendax. que flo
ret et ſtatim areſcit. vita p̄uās
fragilis. momentanea. et cadu
ca. que creſcendo decreſcit. plena
laqueis. Nam beatus qui de ti

is non curat vanis blandicijs.
q̄ȝ beatiſſim⁹ qui te priuatus eſt
per mortē. que dulcis eſt quia fu-
gat febres et vulnera. extinguit
flāmā et ſitim. Ergo iam bona
mors ꝓpera. confringe cornu ar-
cum ſcutū et gladiū et bellum.
ſi moraris iam deficit pauliſꝑ
ſpūs meus ꝓpter multitudinē
dolorū meorū. ¶ Et cum aſtan-
tes lacrimas continere non poſ-
ſent ut refert euſebius. dicentes
ꝙ ſine patre doctore paſtore et
refugio remanebant condolētes
eccleſie contra quā ſine obſtacu-
lo inſurgerent heretici. Ipſe ad
omnes aliquantulū lacrimās
dixit. Confidatis in dn̄o et in
potencia virtutis eius. Nolite ti-
mere. de⁹ nullū in ſe ſperanciū
deſerit. Viriliter agite. confortet̄
cor veſtrū. Mortuo enī moyſe.
deus elegit ioſue. et poſt helyā
helyſeū. nec eſt exinanita man⁹
dn̄i. nec oblitus eſt deus miſe-
reri. Suſcitabit deus paſtorē cui
dabit verbū euangelizandi. et
ingredietur ſine macula et ope-
rabitur iuſticiā. Euſebiū ut me
audietis. ipſe erit vobis in pa-
trem cui filij obedientes in cari-
tate humilitate manſuetudine et
paciencia. ¶ Et ipſū euſebiū cō-
fortans ſuaſit ꝙ fortis et humi-
lis ſpem figens in deū. et ꝙ ſe-
cure vniuerſa legis dn̄i loque-
retur. nec timeret. quia cū illis
eſt dominꝰ cum quibꝫ eſt veri-
tas. ¶ Ait demū ſic ad eos. Cō-
ſtituo te ſuper ſocietatē iſtam.
ut euellas deſtruas et diſſipes.
edifices et plantes. ¶ Oportet
te eſſe irreprehenſibilē. ne a te
correctus vertat in te ꝙ ſimi-
lia facis. tibi maior erit labor
ſed maius premiū. Eſto ſobri-
us prudens pudicus hoſpita-
lis et doctor. nulli violenciam
facito. Omnes equaliter dilige
et tanto plus quanto melior
eſt. Non ſis perſecutor. ſed mo-
deſtus. non litigioſus. nec cu-
pidus. Predica verbū dei opor-
tune. acquire oracionibꝫ verba
que predices. Ihesus enī reue-
lans miſteria. docet omnē ſci-
enciā. Prebe te exemplū bono-
rū operū. quia capite paciente
debilitatur corpus. ¶ Ut ergo
breuiter te doceam. omīa bona
facies ſi deū timueris. Patri
meo damaſo epiſcopo portuen-
ſi faciens mei memoriā. ſcribes
ut habeat me in oracionibus
ſuis. nec corrūpi dimittat ope-
ra que tanto labore contexui.
ab hominibus iniquis et doloſis.
¶ Gaudiū et conſolationē ha-
beo. ꝙ virū mirabilē et multe
ſciencie et bonitatis Auguſti-
nū yponenſē epiſcopū omni
virtute et ꝑfectione redimitū
poſt me relinquo. Propter quē
multā fiduciā habeo in xp̄o

ihesu ſuſtentandi fidem noſtrã.
Cũ de me ſcribes rogando ut
tanq̃m fidelis miles pugnet.
ne veniant quod abſit mala
genti noſtre. Et hijs comple-
tis ſingulariter fratres ãplec-
tens, illis dedit oſculũ. orans
ad xp̃m et ſic ait. Pie ihesu
xp̃e, virtus mea et refugiũ me-
um. ſuſceptor meus. et libera-
tor meus. laus mea. in quem
ſperaui. cui credidi, quẽ dilexi.
ſũma dulcedo, turris fortitudi-
nis, ſpes mea a iuuentute me-
a. voca me dux vite mee. Et poſt
multa. Peccaui nimis in vi-
ta mea. et malũ coram te feci.
non te cognoui. ingratus fu-
i tot beneficiorum tuorum. non ut
debebã te laudaui. Forte mul-
tociens veritatẽ tuam in me
tũ pulſabas ad oſtiũ cordis
mei piger fui ut te reciperem
reuerenter. Corpus putridũ de-
clinaturũ in umbram nimio
affectu dilexi. vanis verbis os
inquinaui. mens mea non ſẽ-
per fuit in teſtimonio legis tu-
e. non auerti aliquando ocu-
los meos ne viderent vanitatẽ.
Aures meas quandoq̃ verbis
inutilibus inclinaui. manus meas
ad proximi neceſſitatẽ multoci-
es non extendi. pedibus ad in-
iquitatẽ cucurri. Quid plura
dicã. A planta pedis uſq̃ ad
verticẽ capitis non eſt in me

ſanitas. In fine concludens. In-
dicã ad me aurẽ tuã. et de hac la-
crimarũ et miſeriarũ valle eri-
pias me. Demũ iuſſit corpus
ſuũ prope preſepe dñi nudũ ſepeli-
ri. ut illud ſecũ ferret rediens. quod
portauit veniens. ut nudus e-
greſſus nudus reuerteretur illuc.
Et ſocietur terra terris non la-
pidibus. quodlibet enĩ natura-
le appetit ſuũ ſimile.

De cõmunione eius

Recepit demũ
eucharistiã. quã cũ vi-
dit auxiliantibus fratri-
bus proſtratus in terrã clama-
uit. Dñe quis ego ſum. ut ſim
dignus q̃ intres ſub tectũ me-
um. Meruit hoc peccator homo?
Certe dñe non ſũ dignus. Nũ-
quid ego melior ſum q̃m omnes
patres mei. Tu moyſi noluiſti
uno ictu oculi te monſtrare. nũc
te humilians ad hominẽ deſcen-
dis, non ſolũ ut cũ illo mandu-
ces ſed ut te manducet. Et pro-
pinquante ſacerdote ſe erexit ad-
iutus. Et genuflexus et cũ lacri-
mis pectus ſuũ percuciens dixit.
Tu es deus meus, et dñs meus
qui pro me paſſus es. copioſe
tractans de deitate et humanitate
xp̃i. de ipſius baptiſmo morte et
reſurrectione aſcenſu in celũ vi-
ſibili. aduentu in diẽ iudicij. ter-
rens peccatores illam ſententi-
am expectantes. Subdens q̃
ineffabilis eſt admiracio et no-

uitatū oīm nouitas. quia quē
celi mare et terra et omnia q̄
ī eis ſūt ↄcludere non poſſunt:
tanta panis breuitas continet.
ſuis retentis accidentibus. qui
a non ut huānis oculis videt
panis eſt. ſed totus iheſus. ſicut
in celo ſedet ad dexterā patris
deus et homo. ¶ Et ponens fruc
tū digne ſūmenciū grauiter in
uehit contra non digne ſumen
tes. Durū verbū interſerens q̄
qui vitam ꝑuerſam ſacerdotis
agnoſcit. et illū pro ſe celebrare
facit. fit eiuſdē peccati conſcius
et pene particeps. Hoc maxime
in alias non celebraturo procedit.
¶ Et poſt multā cōmendationē
euchariſtie. cui⁹ partē ponit cō
ſtitucio vrbani. que in clementi
nis habetur. ſic concluſit. Educ
me de laqueo iſto protector me
us. gubernator meus. firmamē
tū et refugiū meū. dux meus.
rex meus et deus meus. in cui⁹
cōmendo manibꝫ ſpiritū meū.
quē in crucis ſtipite redemiſti.
Reſpice dn̄e humilitatē meā. ſal
uam fac animā meā. nec conclu
das me in manus īimici. Hodi
e tecum ingrediar in locū taber
naculi admirabilis. ut inhabi
tem in domo tua in longitu
dine dierū in ſeculum ſeculi.
¶ Et hijs finitis vir glorioſus
corpus domini ſuſcepit. et ad
terram ſupinus rediijt. et ma
nus in modū crucis ſupra
pectus tenens. ſymeonis ꝓphe
te vaticiniū decantauit. Quo
finito in loco quo iacebat lux
ad inſtar ſolis effulſit. tanta q̄
aſtantes mouentē videre non
poterant. in tantū ſplendor vi
brabat oculos eorundē. Que
luce ad horā permanēte. quidā
viderūt agmen angelorū vndi
q̄ diſcurrentiū. ſicut yrūdines
facere ſolent. Quidā hoc non
viderūt ſed audierunt vocē de
celo dicentē. Veni dilecte mi. tē
pus eſt quo mercedē accipias
pro laboribus quos mei cauſa
viriliter ſupportaſti. Alij hoc ſo
lū verbū iheronimi audierūt.
Ecce ad te venio pie iheſu xp̄e.
ſuſcipe quē tuo recuperaſti ſan
guine. Tunc lux diſparuit. et
anima ſanctiſſima regnū celo
rū adiuit. odore mirabili qui
pluribus diebus durauit in
loco dimiſſo. Et dignū fuit.
ut odoris clareret indicio. qui
ſuorū verborū odore ad vnita
tem fidei multa mēbra fetida
reuocauit. ¶ Eadem hora cy
rillus orans in cella raptus ī
ſpiritu vidit ut ſcribit euſebi
us et cyrillus ipſe fatetur. iter
quoddam ſpecioſū de monaſ
terio iheronimi. uſqꝫ ad celum.
et multitudinē angelorū alter
natim cū melodijs et canticꝭ
cereos deferentiū. et aliā non

minorē iſtis obuiā venientē.
ibidem iheronimi aīa precio-
ſa petiuit ab illo. Agnoſcis
ne me? Ad quā ille. Minime.
At illa. Fuit tibi de iheronimo
aliqua cognicio? Qui reſpon-
dit. Illū affectu diligo ſingula-
ri. At illa. Eius ſū anima qui
gloriā obtineo quā ſperabam.
Ad meos pergito filios. et que
vidiſti nūcia. ut amici a luctu
deſinant. et ſtatim congaude-
ant. Euanuit ſtatim viſio. Et
cyrillus in ſe reuerſus vix pre
gaudio lacrimas cōtinuit. et
hoc fratribꝫ inſinuauit. Hoc
euſebius de viſione. ¶ Sed q̄a
auguſtinus in epl̄a de qua ſu-
pra duas alias viſiones adiun-
git illas hic inſero. Refert q̄
die et hora mortis iheronimi
meditatus ſibi ſcribere epiſtolā
querentē de animarū beatorū
gloria. exiſtens ypponie intra
cellā. iam carta et calamo ꝑpa-
ratis. dū ſalutacionē ſcriberet.
ineffabile lumē alias īuiſū. cū
ineffabili odoris fragrancia cel-
lam īrauit. Ex quibꝫ ſtupe-
factus manens vocē audiuit
dicentē. Auguſtine auguſtine
quid queris? Et ſubdidit. Si
putabat breui vaſculo totum
mare vel terrarū orbē includē.
firmare celoꝝ motus ne curcāt.
vel videre audire vel intelligere
que oculus non vidit auris nō
audiuit. et in cor hominis nō aſ-
cendit. Vel ſi putabat infinitū
finire. īmenſū menſurare. dicēs
id ſcire non poſſe ad quod tende-
bat. niſi per experienciā. Suadēs
eū ſic operari q̄ illa ſecū intelli-
geret vite curſu finito. ¶ Dicit
autē auguſtinus q̄ licet pauli-
dus tremulenta voce inquiſiuit
quis eſſet. Vox autē reſpondit q̄
erat aīa iheronimi illa hora com-
pletorij a corpore ſeparata pergēs
ad regna celorū. Auguſtinus au-
tem viribꝫ recollectis reſpondit.
Vtinā virorū eminentiſſime tui
merear eſſe pediſſequus. ſe illius
ſuffragijs recōmendās. ¶ Demū
petita querendi licencia et obten-
ta queſiuit. Si beatorū aīe ali-
qua velle poterant que obtinē
nequirent. Qui reſpondit illas
ſic ſolidatas in deo q̄ nulla eis
ineſt voluntas niſi dei. et nil
velle poſſunt niſi quod deus vult.
Et ideo que volūt obtinere poſ-
ſunt. Subdens ipſe auguſtinus
ad cyrillū. q̄ de vnitate trinita-
tis et eius trinitate. de generaci-
one filij. et proceſſione ſpūs ſcī.
de angelicis ierarchijs et ordini-
bꝫ. et eorū ſpirituū miniſterijs et
aīarū felicitate. ab ipſa anima
pleniſſime fuit inſtructus. Et de-
mū lux diſparuit. Multis tamē
diebꝫ ineffabilis odor manſit.
Cuius iheronimi reliquias in
bethleem ſe viſitaturū aſſeruit.

Addidit ſe habuiſſe a ſeuero
beati quondā martini diſcipulo
q illa hora completorij et mortis
iheronimi. turonis in domo ſua
exiſtens cū tribus quorū duo mo
nachi erant monaſterij beati
martini ſimul audierūt voces
cantuū ſuauiſſimorū ineffabili
um. Item organorū. Item pſalte
riorū et tocius ſimphonie et in
ſtrumentoꝝ ſonos quibꝫ celū et
terra reſonare videbantꝰ. Oculos
leuantes lucē viderūt ſole clario
rem. Ex qua oīm odorū erūpe
bant aromata. videntes hec mi
randa deū rogarūt ut eos p̄dic
torū cauſa non lateret. Quibus
vox de celo narrauit hoc eueni
re quia criſtus cū angelis patri
archis pphetis apoſtolis diſci
pulis martiribꝫ confeſſoribus:
et virgine glorioſā cōcomitata
virginibꝫ et beatorū aīabꝫ. ihero
nimo tūc in bethleē mortuo ipſiꝰ
aīe feſtiuꝰ occurrebāt ut illa tan
to pre ceteris honorificencius ex
cellencius et ſublimius introdu
ceret in regnū ſuū. quanto ille
pre ceteris fulgebat ſublimioris
et ſanctioris vite meritis et doct
ris. Hec auguſtinus ubi ſupra.
Euſebius autē interſertis in e
piſtola ſua de ſepultura et mira
culis. de quibus infra dicā. lamē
taciones faciebat inter cetera ſic
dicens. O mors crudelis. non il
li ſed michi et toti eccleſie cui ſub
ripuiſti athletam cuius ſimilis
non remanet in doctrina vir
tute et ſanctitate. Hic princeps
pacis dux iuſticie. doctor verita
tis et equitatis. Armiger inte
merate fidei. et contra hereticos
bellator fortis. cuius ſagitta
nūq̄m abijt retrorſū. nec decli
nauit clipeus eius in bello. et
eius haſta nūq̄ eſt auerſa. In
dica xp̄ianoꝝ plebis flete. q̄m
cecidit dux nr̄. Siccatus eſt
fons vite. et diſparuit vena a
quarū viuenciū. Et tu terra
quare audes retinere hominē
non tuū. et qui nil geſſit terre
nū. Ad conſolaciones demū
ſe voluens dicebat. Ceſſet dolor.
abſit triſticia. que remediū nō
tribuit dolori ſed auget. Si pa
trem noſtrū diligimꝰ eius leta
a gaudeamꝰ. Hodie obtinuit
quod deſiderauit. deuictis hoſ
tibus triūphauit. expletis la
boribus ſine fine regnauit. ubi
omne gaudiū. ē omnibꝫ ſuaui
tas. ubi ſolēpnitas angelorū.
ubi ſocietas et caritas ciuium
ſupernorū. ubi non expectatꝰ
glorie minoracio. ſed augmē
tum. cum oīm vniuerſalis erit
reſurrectio mortuorū. ubi tūc
corpus cuiuſlibet beatorum ſi
cum aīa preditū gloriā quā
nūc ſola poſſidet aīa ſine in
terminabili poſſidebit. Depo
nens igitur iheronimꝰ huiꝰ mū

di vitam caducā vanā. et fal
lacem leticiā. pondus amariſ
ſimū. et grauē ſarcinā. opti
mam partē elegit que nō au
feretur ab eo. Quare gauden
dū exultandū cantandū nobiſ
eſt et pſallendū. Et ſic concluſit
Vale iheronime glorioſe noſ
tri ſemp faciens apud deū me
moriam. ut tua piiſſima inter
ceſſione poſſim⁹ et in preſenti ab
omibus protegi nociuis. et in
futuro gaudia que tu poſſides
adipiſci. Amen. Excuſetur pro
lixitas q̄ tn̄ ut dixi ex qꝫ par
tibus quatuor decurtauit. Et
dicam cū iheronimo ad pauli
nū vij. ubi de eſdra loquit᷑. Cer
nis me amore ſcripturarū rap
tum exceſſiſſe modū epiſtole n̄
tamē impleſſe quod volui. Ex
predictis etiā imenſam ihero
nimi ſapienciā collige. que nec
in vite receſſu defecit. Nam ſi
mul ipſius ſpiritus. et egregi
orū doctīmentorū curſus extic
tus eſt. Concludo ergo per hoſ
verſus ab antiquo compoſitoſ.

Aurea dicta patris monſtrāt
tibi gaudia pacis. Si placeat
vere iheronimi iuſſa tenere.
Que ſibi credentes prouehūt
ſup ethera mentes.

Reſtat ex quo miracula
et miranda que obue
nerūt in vita et ſui o
bitus ſeriem et que mortis tē
pore docuit vidim⁹. ad miracula
ſecundi temporis ſcilicet quo cor
pus poſt mortē iacuit inhuma
tum. ſtilū cōuertere.

De ceco illuminato et ᵃijs

Narrat eu
ſebius ſe cū multis vi
diſſe quendā non ceca
tū. ſed a natiuitate cecū. corpus
illud tangendo viſus beneficiū
recepiſſe. Et certe decuit in ceci
lumine miraculū fieri per illū.
qui tot cecos illumiauerat ītel
lectus. Item q̄ cuidā iuueni
ſurdo et muto corpus illud ſāc
tiſſimū oſculanti. ſoluto auriū
et lingue ligamine ſubito loq̄
di et audiendi gracia eſt cōceſ
ſa. Et decuit ut talem in mor
te ſanaret is. qui ſpiritualiter
ſurdis et mutis curas īnumera
biles ꝓpinauit. Item hereticꝰ
quidam illud glorioſiſſimū cor
pus dicens publice et cū blaſfe
mia dignū incendio. ultione
diuina ad hereticorū formidi
nem in ligni ſpeciem eſt muta
tus. et ſubito videntibꝫ qui ad
erant ignis de celo deſcendens
ipſum cōbuſſit et reduxit in ci
nerem. Pter quod tam patens
miraculū multi heretici ad lu
men fidei et gremiū eccleſie ſūt
reuerſi. Item infirmi plures
ſunt curati. et demoniaci tunc
et poſtmodū ad eius tumulum
ſanati. demonibꝫ clamantibꝫ.
Sancte iheronime viuus ⁊ mor

tiuus flagellū nr̄m. aut nos tū
inſequeris. De tranſlatione eius.

Hoc terciū tempus. ſcilicet
poſt ſepulturā de ipſo
mūdo factam ante pſe
pe dn̄i noſtri. prout mandaue
rat. quod ſicut prolixioris eſt
temporis ſic pluriū miraculoꝝ
numerū continet. veniam⁹. Et
eſt aduertendū. ꝙ non ſine do
no et priuilegio ſingulari di
uina prudencia benigne diſpo
ſuit ut idem locus xp̄i ingreſſū.
et iheronimi nūciaret egreſſum.
Quod in tranſlacōis actu vo
luit iterari. cū ipſius doctoris cor
pus tranſlatū ad urbem ꝓpe lo
cum ubi in eccleſia ſancte mari
e maioris preſepe dn̄i figuraliter
fuerit collocatū. Cum autē tranſ
lacionis ipſius modus ignoretur
et tempus. ante om̄ia eſt ſcien
dū. ꝙ cyrillus in fine illius epiſ
tole ad auguſtinū de qua infra
dicetur ait. ꝙ cū una cū ſuffra
ganijs et multitudine catholico
rū conueniſſet dn̄ica poſt penthe
coſten. ut in tumulo marmoreo
decoro valde ad hoc fabricato
transferrent corpus in terra ſe
pultū. ſacris indutus veſtibus.
fodere cepit. et demū euacuata
fouea. eſt repertū ꝙ illud in nul
la parte terrā tangens in aere
manebat incorruptū et integrū.
et inde leuatū ſuper altare po
ſitū fuit ut reliquie ſanctiſſime

a populo viderentur. Refert
autē ꝙ tūc ceci xvj. recupera
uerūt viſum. Tres demoniaci
catthenis ligati ſanati ſunt. Fi
lius vidue preſſura tūc mortu
us per matrē in foueā tunc
poſitus. reuiuiſcit. Quod vidēs
alia mulier cui⁹ filius triduo
prius mortuus fuerat. illū ex
humatū in eandē foueam po
ſuit. et ſpiritū vite recepit. Cir
ca veſperas autē poſt predicta
miracula. corpus de altari le
uatū fuit poſitū in monumē
to predicto. Sed mane monu
mentū vacuū eſt īuentū. et cor
pus ſanctiſſimū fouee priſtine r
ſtitutū. De quo cyrillus admi
ratus refert nocte ſequenti ſibi
dormienti beatū iheronimū
apparuiſſe et inter multa dixiſ
ſe corpus ſuū de fouea qua ia
cebat de cetero non trahendū.
donec ciuitas iheruſalem ab
infidelibus caperetur. et tunc
romā portaretur. multo ibi tem
pore requieſcens. quod epiſcopis
alijſqꝫ clericis enarrauit. Hec cy
rillus. Continuanda autē in
quadā legenda de roma tranſ
miſſa repperi. ꝙ lapſo poſt mor
tem iheronimi magno curricu
lo temporis iheruſalem deſtructa fuit
et a barbaris occupata. et cū fe
re oīm ſanctorū eſſet orbata re
liquijs. ſolo corpore iheronimi
in partibus illis relicto. idem

gloriosus doctor apparuit v-
ni monacho ibi legenti mā-
dans corpus suū romā defer-
ri et in ecclesia dei genitricis
ad presepe reponi. Qui per
trinam visionē admonitus
surrexit et beati iheronimi sac-
tas reliquias accepit romāqꝫ
cū duobus comitibꝫ venit et
in predicta basilica in loco hu-
mili sicut ipse mandauerat an-
te presepe dnī assistentibꝫ cano-
nicis ipsius basilice deuote repo-
suit. Et sic vir sanctus iam in
celo triūphans illius basilicā
voluit honorare. quā in terris
militans magnis preconijs ex-
tulit et deuotissime laudauit.

Ad cyrillū augustinus
scripsit epistolam. in
qua narrauit suam
duplicē de iheronimo visionē.
que due supra inter epistolā
eusebij sunt inserte. Et in ea-
dem epistola requisiuit eūdē
ut sibi scriberet prodigia ho-
minibꝫ insueta. que deus per
beatū iheronimū fecerat. ut ip-
sum gloriosū et celebrē faceret
huic mūdo. Qui cyrillus req-
sicōi parēdo ꝑmittit ꝙ eusebi⁹
discipul⁹ iheōnimi ad ipsū aug⁹m
et plures alios plene scripserat
mortis sue seriem. et ipsius cy-
rilli visionē. In illis non istās
transit ad miracula. a predic-
to eusebio inchoando dicens.

ꝙ post obitū iheronimi inter
grecos heresis secta surrexit. q̄
quia ubi vitiū oritur non finit.
ad latinos usqꝫ peruenit. tenēs
ꝙ aīe beatorū usqꝫ ad vniuer-
salis iudicij diem quo corpori-
bus coniungent̄ priuabunt̄ co-
gnicione et visione diuina. in q̄
consistit beatitudo sanctorū. De
dampnatis idem dicentes sa-
licet ꝙ usqꝫ ad diē illam nullis
penis cruciabunt̄ et ipsorū ra-
tio talis erat sicut aīa cum cor-
pore meruit vel peccauit ita cū
corpore premia reciperet vel pe-
nas. Negabant etiā illi purga-
torij locum esse. in quo fides
nostra tenet aīas purgari. que
de suis peccatis in hoc seculo
plenā penitentiā non egerūnt.
Crebrescentibus autē hijs et ꝑ
id fideliū dolore crescente cyril-
lus suffraganeos et viros catho-
licos conuocauit. illis ieiunia et
oraciones indicēs. ut deus sic
fidem suā agitari non sineret.
Quorū tribus diebus expletis.
nocte sequenti gloriosus ihero-
nim⁹ manifeste apparuit euse-
bio adhuc oracioni īcumbenti
illū confortans et asserens illi
secte finē velociter imponendū.
Ad quē eusebius lacrimās cla-
mauit. Pater meus iheronim⁹
es. et hoc iterans ait. Cur me
deseris? Ad quem iheronimus
Non te fili dilectissime deserā.

Vigesimo autẽ die me sequeris
et simul in gaudio manebimus
sine fine. Sed cyrillo cunctisqȝ
fratribus nũcia ut die crastina
intra presepe domini. ubi meũ
corpus quiescit omnes in vnũ
conueniãt tam catholici q̃ illi-
us secte viri. Et tu triũ virorũm
qui in hac urbe ista nocte sunt
mortui corpora inhumata. in lo-
co in quo corpus meũ hũmatũ
est facies deportari. Sup quibȝ
saccũ quo utebar ponens. statim
vite pristine redditi. hanc heresĩ
radicatus extirpabũt. Cui vale-
dicens iheronim⁹ disparuit. Ma-
ne facto hec omnia eusebius cy-
rillo narrauit. Qui deo et ihe-
ronimo gratias agens ubi et
prout iussit iheronim⁹ congre-
gacionẽ fecit et mortuorũ corpo-
ra ibi ferri. Deridebant hec illi-
us secte cultores. quasi exinani-
ta esset manus dñi. Accedens
autẽ eusebius ad singulorũ cor-
pora flexis genibus. et manibȝ
in celũ extensis cunctis audien-
tibus orauit ut deus cui nichil
impossibile. et qui non spernit
sperantes in se. per intercessionẽ
beati iheronimi in illa corpora
reduceret aĩas quas de illis e-
duxit. Demũ singula corpora
sacco quo super carnẽ beatus
iheronim⁹ utebatur tangens in
ipsorũ quodlibet vite spiritũ re-
duxit. Qui tres apertis oculis

pu

et omnibȝ vite signis ostensis
perfecte resuscitati reperunt a-
nimarũ beatorũ gloriã et pec-
catorũ penas tam purgatorij
q̃ inferni clara voce omnibȝ
nũciare. Nam et postea cyrillo
retulerũt q̃ beatus iheronim⁹
illos conduxerat ad paradisũ
purgatoriũ et infernũ. ut que
ibi agebant patefacerent vni-
uersis. illisqȝ dixerat q̃ redi-
rent ad corpus et de peccatis
suis penitenciã agerent. quia
die et hora qua eusebius mi-
graturus erat morerentur et
ipsi si bene agerent cũ ipso glo-
riam adepturi. Et sic fuit ut
infra dicetur. Multitudo er-
go tam fideliũ q̃ illius secte
virorũ tam certũ erroris in-
diciũ veritatis experimentũ.
et beati iheronimi merita cer-
nens. ĩmensas laudes deo et
beato iheronimo reddiderũt.

De morte eusebij.

Breuiter subdendũ est
q̃ adueniente die ter-
cio ante diem quo scd̃m asser-
cionem iheronimi erat euse-
bius moriturus. ipse febribus
grauatus magistri non ĩme-
mor se nudũ supra terrã defer-
ri fecit a fratribus. et singu-
los osculans. confortans et ã-
monens ut in sancto proposito
remanerẽt. saccũ iheronimi sup
se poni iussit. mandans se nu-

dum extra eccleſiā in qua ihe-
ronim⁹ iacebat ſepeliri. Et eu-
chariſtia ſuſcepta ſe deo et bea-
to iheronimo cōmendauit. et
ſic per triduū iacuit locutione
et corporali viſione priuatus.
Circūſtantibꝫ fratribus et alt-
natim pſalteriū paſſionē dn̄i
et alia ſacra legentibus. Appa-
ruit hoc durū et formidabile mi-
de. Nam per duas horas ante
mortem fecit euſebius tam ter-
ribiles actus ꝙ aſtantes meri-
to formidabant. clamans quan-
doqꝫ tranſuerſis oculis. facie ter-
ribili. manibꝫ ſimul iunctis. vo-
ce dura. non faciā. non faciam.
mentiris mentiris. Poſt id faci-
em firmabat in terrā. clamans
adiuuate me fratres ne pereā.
Et fratribus interrogantibus
quid habebat reſpondit. Nōne
videtis agmina demonū qui
debellare me cupiūt. Et illis
querentibꝫ quare dicebat non
faciam. reſpondit. Conantur
ut diuini nomīs blaſphemus
īueniar. Et illi. quare faciem
abſcondebas in terra? Reſpon-
dit. ne illius aſpectū cernerem
qui tam turpis et horribilis eſt.
ꝙ eius viſio omnes penas exce-
dit. Inter hec verba actus prio-
res iterans ad extremā horam
ꝑuenit. Tūc iheronim⁹ illi ap-
paruit. ipſum benigne confor-
tans. in cui⁹ aduentu demonū

turba ꝑterrita velut fum⁹ eua-
nuit ut plures teſtantur mona-
chi. qui ſe aſſerūt id vidiſſe ex diſ-
penſatione diuina. In hoc omēs
qui circūſtabāt concordant. qd
hec vox euſebij fuit intellecta. Vn
venis pater? Quare tantū mo-
ratus es? Queſo. tuū filiū non
relinquas. Cui alia vox reſpō-
dit. Expecta fili ne formides. qa
te non deſeram. Poſt que par-
uula mora euſebius expirauit.
Cui erat graue ab illa vita diſt-
hi cui cupiebat morte ~~morte~~
cōiungi. Quod interdū gran-
dis et honeſtiſſim⁹ amor agit.
Eadem hora hij tres qui ſuſci-
tati fuerant migrauerūt. De
quibus ſperandū ꝓpter multā
penitenciā quā tunc fecerūt ꝙ
cū euſebio in patria ſint locati.
Interpoſuit autē cirillus hic
multa que ab illis reſuſcitatis
didiciſſe ſe dicit. que licet utilia
ſint decido tamen. quia princi-
pali ꝓpoſito ſubiecta non ſunt.
tum quia deo duce epiſtole illi⁹
copia deinceps habebitur. In
funeracione autē ſui euſebius
cecū illuminauit qui ſuū corpus
facie tetigit. Demoniacū libera-
uit. qui funeri dū portabatur
occurrit. Fuit autē ſepultus
nudus iuxta eccleſiam in qua
corpus iheronimi eſt humatū.
In cui⁹ eccleſie cymiterio illorū
qui eadē hora ſūt mortui fuerūt

corpora tumulata. Miraculum
contra ſabinianū hereſiarcham.

Contra ſabinianū hereſiar
cham inſtandū. qui du
as ~~in~~ voluntates aſſeri
bebat in xpō. et quod peius eſt ſi
bi quandoqꝫ diſcordes inducens
illud quod in euangelio xpc dicit
Pater ſi fieri poteſt tranſeat a me
calix iſte. Eliciens ex hoc per ſu
as pene inextricabiles rationes.
ꝙ vna voluntate renuit paſſio
nem. alia volūtate coactus ſubi
uit eandē. Ex hijs ſubdens ꝙd
multa xpc voluit que obtinere
non potuit. Compoſuerat etiā
de hoc opuſculū quod iheroni
mo totius veritatis ſpeculo im
putabat. Et quia ſciebat cyrillꝰ
iheronimū ad auguſtinū pau
lo ante ſuum obitum epiſtolā
ſuper huiꝰ erroris deſtructione
ſcripſiſſe. ſabinianū predictum
cū ſuis ſequacibus requiſiuit.
ut ad diſputandū ſup eo certa
die dominica in iheroſolimita
na eccleſia conuenirent. Quo di
e cyrillus cū ſuffraganeis et cete
ris catholicis. et ipſe hereſiarcha
cū ſuis nephandis in predicta ec
cleſia adunatis fuit diſputacio
in nonis incepta ad veſperas pro
lata. Et dū ſabinianꝰ opus illud
intitulatū iheronimo ſed a ſe cō
poſitū contra catholicos allegaret
id ſuſtinere non valens bone me
morie ſiluanus archiepiſcopus
nazareth. qui tanta deuotione
colebat iheronimū. ꝙ in ſuis
geſtis ſemper diuinū nomen et
beati iheronimi ꝑponebat. vn̄ q̄
ſi ab oībꝫ iheronimꝰ dicebatur he
reſiarcham increpauit eundem.
Et dū inter ipſos longa fuiſſet
et dura contencio. et alternatim
cōmiciaſſent opprobria. ī fiē ſic ab o
parte ſtatuerūt. ꝙ ſi uſqꝫ ad ho
ram nonā diei proxime ſubſequē
tis illud opus fuiſſe falſe compo
ſitū beatus iheronimꝰ oſtenderet
hereſiarcha predictus capite pu
niretur. Sin autē archiepiſcopꝰ
idem ſuppliciū pateretur. Singulis
ad ꝓpria remeantibꝫ catholici
tota nocte oracionibꝫ vacauerūt.
Et die et hora ſtatutis hereſiar
cha cū ſuis in eccleſia veniens
diſcurrens et rugiens dei ſeruū
et filiū deuorare querebat. Sta
bat concio fideliū in eccleſia ihe
ronimi clamans nomē. qui au
res claudebat ut mirabilior ap
pareret. de quo tamē cyrillus ad
mirans lacrimas ꝓfundebat. Et
cū nil miraculi appareret ſilua
nus ad ſupplicij locū quaſi ad
nupcias pergebat intrepidus. ſic
epiſcopos et catholicos conforta
bat. Exultate mecū cariſſimi et
gaudete et nolite triſtari. quia
non dereliquit deus ſperantes
in ſe. Si non exaudiat plus vos
meis peccatis nequicijs merui.
poſt hec genua flectens inquit.

Sancte iheronime adesto michi si placet. quamquam hoc et maiori supplicio dignus sum. tamē ne falsitas locū teneat. veritati succurre. Qđ si fas non est ut adiuuer. ꝓpicius esto michi in hac hora mortis. ut glorie finis nescie non sim expars. Hec dicens spiculatori collū prebuit. et ut feriat ipsum rogat. Qui leuauit ensem. antistitis caput vno ictu cupiens amputare. Adest beatus iheronimus. et cūctis cernentibꝫ extensa manū tenet ensem. siluano imperans ut exurgat. Deinde heresiarchā increpans. et scripturas false compositas īuenens. eius minās disparuit. Et confestim caput heresiarche terrā pecijt a corpore detruncatū. acsi fuisset spiculatoris ense ictu vno amputatum. Per quod miraculū heresiarche discipuli stupefacti. ad veritatis tramitē redierunt.

Aliud miraculū de siluano.

De siluano aliud non minus mirabile est coniungendū. cuius omnes illius temporis homīes de nazareth. et bethleem testes erāt ex visu. Dyabolus siluani antistitis īuidens sanctitati. ut ipsū infamē redderet nocte quadā ipsius formā assūmens apparuit cuidā nobilissime mulieri ī lecto manenti sui corporis requirens assensū. Mulier dictas voces emisit. ad quas traxerunt non solū domestici sed etiam cōuicini. Serpens autē antiquus sub thoro latuit. Ad dictū pauide mulieris dicentis hominem quendā ipsius intrasse thalamū. diu ꝑquirentes qui accurrerant illū finaliter īuenerūt. quē intuentes siluanū archiepiscopū crediderūt. Et stupefacti ꝓpter opinionē sanctitatis illius. interrogauerūt cur tantā nequiciā ꝑpetrasset. At ille respondit. Quid mali feci. si mulier ista me ad sui coitū īuitauit. Quod mulier audiens cū mentitū lacrimās conrespondit. Tunc ille ut astātes ad maius ipsius odium incitaret cepit horrenda loqui. que sustinere non valentes qui aderant. illū cū contumelijs et opprobrijs extra domiciliū expulerunt. Mane autē predicta narrantes siluanū ypocritā et dignū incendio acclamabant. Qua de re sic cōmota est ciuitas cōtra illū. quod nomen eius singuli blasphemabant. Volat ad eum tanti fama discriminis. cuius cor manet īmobile. et os non mouetur ad murmur. gratias agēs deo. et se id asserens meruisse. Nam et cyrillus se ab ipso sepius asserit audiuisse. se nunquam tantum fore felicē. quantum cum se ab hominibus despici et conculcari

cernebat. Volauit infamia in alexandriã cyprũ. et ciuitates affines. Reuoluto autẽ anno ſiluanus nazareth occulte deſerẽs et ad eccleſiã in qua glorioſiſſimi iheronimi corpus quieſcit humatũ. tanq̃ ad refugij portũ veniens. ſe in ſepulture loco poſuit oraturus. Quo per duarum horarũ ſpaciũ ſic manente. vir nequã intrauit. qui velut draco cucurrit ad ſiluanũ. quẽ ſuper ſepulchrũ vidit orantẽ. et illi ĩproperans q mulieres ad ſuam libidinẽ incitabat. gladiũ de vagina trahens dexteram eleuauit. ut illũ in ſiluani guttur ĩmergeret. Cui cũ hoc verbum. ſuccurre iheronime. ſiluanus opponeret. ille in guttur primum gladiũ leuatũ ſubmerſit ſua dextera retrouerſa. Superueniens alter nequiſſim9 cũ hoc vidit. extimans hominẽ illũ per dei virũ nequiter interemptũ. illũ interficere conabat̃. ſed qd̃ primo acciderat. etiã euenit huic. Statim duo alij eccleſiam intrauerunt. quod videntes ignari diuini iudicij. ſcelus illud factũ a dei homine putauerũt. Quorũ vnus pre alijs graue ferens alte clamauit. Latenter mulieres ad tuã libidinẽ prouocas: et occidis homines in occulto. Certe tue nequicie finis erit. Accurrens ut illũ extingueret enſe nudato. et ſiluano clamante. ſuccurre iheronime. vir ille ut duo primi ſe ſua manu et enſe proprio interfecit. Quod ſocius maleficijs factũ putans: ad fores vadens. clamauit. Accurrite. quia ſiluanus maleficijs non ſolũ mulieres vitiperat: ſed et homines incantacionibz ſuis necat. Concurrit ſexus vterqʒ. verberant aera voces. combuſtiõe dignũ ſiluanũ nequiſſimũ acclamantes. Currit illuc cyrillus. triſtis et lacrimãs. vidit ſiluanũ letũ. ac ſi proſperis fungeret̃. dicentem hoc ſolũ. Iuſte patior q̃a in deũ meũ peccaui. Verberatur ĩnocens. capitur ut ad ſupplicĩũ deducatur. Cyrillus indicebat manu ſilenciũ. ſed populus amplius inflãmatur. Cũqʒ ſiluanus extra eccleſiam duceretur. iheronim9 exiens viſibiliter de ſepulchro cunctis apparuit. tanto circũfultus lumine. q intuentiũ eũ oculi vibrarentur. Qui ſiluani dexteram capiens ſua dextera. precepit tenentibz indilate dimitti. Cui voci nondũ finite paritũ eſt. Nam et tenentes tantus timor ĩuaſit. q velut mortui ceciderũt. Inter hec demoniaca quedam cõpedibus et manicis ferreis alligata pluriũ hominũ manibz ducebatur ad eccle-

ſiam liberanda. Et cum pes
mulieris tetigit limen eccleſie.
emiſit dyabolus terribiles vo-
ces dicens. Miſerere mei ihero-
nime quia per te crucior. Cui
iheronimꝰ. nephande ſpiritus
exi ab hac dei famula. et tuas
detege quas erga ſiluanū e-
giſti fallacias. in ſiluani for-
ma omnibus te demonſtrās. Qđ
demon fecit ita q̄ per omnes ſil-
uanus archiepiſcopus videba-
tur. Et rem quā fecerat ut ſil-
uanū infamē redderet enarra-
uit. Hijs dictis cū clamore de
templo euanuit. Iheronimꝰ
autē ſiluani dexteram non re-
linquendo leni voce queſiuit
ab illo. quid ipſū facturū opta-
ret. Qui reſpondit. mi dn̄e ut
me hic amplius non relinquas.
Ad quē iheronimꝰ. quod poſtu-
las ita fiet. Hoc dicto diſparu-
it. Et ſiluanus poſt vnius ho-
re ſpaciū expirauit. Concurrit
virorū mulierū et puerorū mul-
titudo. quorū lacrimis terra
madet. quia quiſq; ſe in ſilua-
nū peccaſſe clamabat. nocte to-
ta multitudo populi de eccleſi-
a non recedit. Mane facto na-
zareth portatus in ipſius loci
eccleſia ſepelitur. Aliud miracu-
lū de duobus alexandrinis.

Eximiū de duobus alex-
andrinis miraculū nar-
rat cyrillus. quod dicit
ſibi notū partim ex viſu parti
ex fidedignorū teſtimonio. qđ
duo gentiles alias boni. in de-
uocione iheronimi feruidi ipſi-
us reliquias de alexandria cep-
to itinere viſitabant. In via cō-
tigit q̄ a tramite deuij ingreſſi
ſunt nemus ubi hoīm vel equo-
rū veſtigia non patebant. Qui
iheronimū inuocantes ſe illius
cuſtodie tradiderūt. Sed habi-
tabat in nemore caterua latro-
nū quingētorū et ultra. quorū
princeps nūc hos mittebat nūc
illos ad occiſiones et ſpolia refe-
renda. Qui hos intuens tranſ-
euntes. tres miſit ad illorū mor-
tem et ſpolia. Qui appropinquā-
tes eiſdem. quos duos prius cer-
nebant tūc quaſi inumerabi-
les eſſe vident. quos vnus prei-
bat tanto luce illuſtratus q̄ in-
tueri non poterat. Apprehendit
illos timor et ſtupor et admira-
cio. et ad mittentē redire ceperūt.
Elongati autē et retrouerſi ſo-
lū illos duos eſſe viderūt. Et ſe
putantes illuſos ad illos redeūt
quibꝫ appinquantibꝫ multitudi-
nē viderūt ut prius. Et ſic ampli-
us ſtupefacti ad ſuū principē re-
dierūt. Qui auditis que vide-
rant illos fatuos extimans et
grauiter increpans aſſūptis du-
odecim cucurrit illuc. peregri-
nos duos eſſe cernūt a longe. ſꝫ
ppinqui uti primi viderūt ſic

et isti. Eorũ cor trepidat: tremũt
passus. tandem latenter eos se-
qui deliberant et videre quid
accidet. Timẽt enĩ peregrini. ꝗ
post solis occasũ destituti consi-
lio ad latrones quos viatores
putabãt consulendos accedunt.
Quos latrones illi duos solos
tũc esse cernentes. obuiauerũt
eisdem se iuicem salutantes. Q-
runt latrones qui sũt, vnde ve-
niant. quo vadant. Qui se alex-
andrinos dixerũt euntes in beth-
leem ad gloriosi iheronimi reli-
quias visitandas. Quesiuit prin-
ceps latronũ qui fuerãt viri co-
mitantes eosdem. Qui de hoc mi-
rati se post ingressũ nemoris nul-
los nisi eos et tres alios vidisse
dixerũt. Tunc princeps que ges-
ta fuerant narrauit eisdẽ. obse-
crans ut ob quã causã acciderit
si scirent indicare deberẽt. Qui
aliã causam se nescire dixerũt
nisi ꝙ videntes se deuios beati
iheronimi se custodie cõmiserũt.
Tũc latrones spiritu sancto qui
ubi vult spirat subito inspira-
ti omni ferocitate deposita ipso-
rũ pedibꝫ prouoluti pro excogita-
tis flagitijs veniã postulantes
illos ad latrones alios ꝑduxerũt.
Ad quos hora prima noctis per-
uenerũt quod acciderat declarã-
tes. et hortantes ut dimissis fla-
gitijs solitis secũ ad visitandũ
gloriosissimi iheronimi corpus
accederent. Irrident alij et mi-
nantur principi et alijs duram
necem si talia plus loquantur.
Quibꝫ non cessantibꝫ loqui ꝑ-
dicta. latronũ plurimi quasi
canis rabie furibundi denuda-
tis ensibꝫ surgunt in illos. Sꝫ
illis gloriosi iheronimi auxiliũ
alte petentibus enses leuantes
latrones deponere non potue-
runt. donec hij quos volebant
occidere. id a iheronimo postu-
larũt. Et hec insueta vidẽs il-
la latronũ concio repente cũ
laudibus se vouerũt gloriosi
iheronimi reliquias visitare.
Et mane facto plusq̃ trecenti
cũ alexandrinis nemus egres-
si. demũ ad iheronimi tumulũ
deuenerũt cunctis hec tam in-
sueta prodigia enarrantes. Bap-
tizãtur alexandrini et demũ re-
ligionẽ in quodã cenobio pro-
fitentur. Et latrones vitã lau-
dabilem peregerunt. De duo-
bus romanis. miraclm.

Fuit simile duorũ roma-
norũ prodigiũ. quod
dicit cyrillus se per certas de
constantinopoli sibi directas
litteras recepisse. Qui dũ ihe-
ronimi tumulũ visitarent ap-
propinquãtes ruri per xij mi-
liaria a constantinopoli ciui-
tate distanti. cũ duo tũc ibi fu-
issent homines interfecti. et
viri ruris illius ad interfecto-

res pquirendos ad diuerſa lo-
ca diſcurrerēt per certos ex illis
hij duo iuuenes īuenti. quaſi
homicidiorū rei ad eius ducti
fuerūt. Et demū ad conſtanti-
nopolitanū dn̄m miſſi. quia
ad eos iuriſdictio nō ſpectabat.
Ibi tormentorū rigore confeſſi.
ſententiant' decollari debere.
Heu quis non moueretur ad
lacrimas audiendo īnocentes
quos formoſitas et nobilitas
decorabāt fauces pallidas la-
crimis irrigantes de iheronīo
conqueri et triſtari. qꝫ roma
ſic erat inſcia ſui finis. Qui
ad locū ducti ſupplicij genibus
flexis et in celū manibus le-
uatis īuocant iheronimū al-
ta voce ſupplicantes. ut ſi ſcelus
quo pūniebant' non fecerant
liberationis opem pietate ſo-
la preberet eiſdem. Qđ ſi fece-
rant exigente iuſticia pūnirē-
tur. Et extendentes colla car-
nificibus hoc ſolū dicebant.
Succurre iheronime glorio-
ſe. tūc carnifices leuatis enſi-
bus colla iuuenū feriūt. que
ac ſi lapides porphirici eſſent
manent illeſa. At illi iterū et
iterū feriūt ſed iuuenes enſes
ut paleas ſentiūt. Stupent
et mirant' aſtantes. confluit
multitudo. concurrit et iudex
qui carnificibꝫ iubet ut ſe vi-
dente iterū feriāt quod agūt
et colla manēt illeſa. Stupēs
iudex ignarus miraculi male-
ficiū reputans iuſſit iuuenes
igne comburi. Mox circa illos
nudos copioſus ignis accendi-
tur. et infundit' pix et oleū ut
citius comburantur. Sed vir-
tute iheronimi flāme ſurſum
aſcendunt in altū. et iuuenes
manent illeſi. Iudex dubitans
an miraculo vel veneficio iſta
fierēt cenſuit qꝫ ſi iſti diebus
octo ſuſpenſi viuerēt. quo vel-
lent abirent liberi et ſoluti. Suſ-
penſis qꝫ illis iheronimꝰ affuit.
et tenens manibus plantas
pedū illos illeſos et viuaces mi-
rabiliter preſeruauit. Currit oc-
tauo die multitudo virorū. cur-
rit et iudex. cernūt miraculū
pandentibꝫ cuſtodibus iuuenū
preditorū. mirant' omnes. lau-
des iheronimo referūt. deponū-
tur īnoxij venerant' a populo.
Conſtantinopolim quā capti
dolentes intrauerunt reintrāt
liberi. et exeūt mirifice honora-
ti. Et a multis de conſtantino-
poli ſociati reliquias iheroni-
mi veneratione debita viſita-
runt. Et ſtatim ſecularium om-
niū cura depoſita monaſteriū
in quo glorioſus iheronimus
vixit intrarūt et cū illi tempo-
re manebant ibidem.

De quodam mōſterio monialiū quod ꝓpter ſymoniam corruit.

Grandis formidinis de-
bet esse religiosis et cō-
stitutis in sacris id qd̄
apud superiorē thebaydem ac-
cidit de quodā monasterio dn̄a-
rū. in quo fere ducente dn̄e re-
cluse continue moribus et hones-
tate decore religiose viuebant.
preter hoc ꝙ nulla recipiebatur
ibidē caritatis vel sue virtutis
intuitu. sed solū pecunie inter-
uentu. ¶ Erat autē sanctimoni-
alis vna. grandis etate que pꝰ
infanciā in ieiunijs et oracioni-
bus deo vixerat. terrena despi-
ciens. que illud symonie viciū
q̄ plurimū abhorrebat. Cui in
oracione manenti nocte qua-
dam iheronimꝰ apparuit īmē-
so lumine locū illustrans sibi-
q̄ precepit ut mane abbatisse
et monialibꝫ nūciaret. ꝙ nisi
a predicto peccato iam veterato
desisterent. ultionē diuinā sub-
ito expectarent. Hijs dictis dis-
paruit. Monialis ꝑterrita huiꝰ-
modi visione et quis fuit iubēs
ignorans. noctē peregit insomp-
nē. ¶ Mane autē facto. monia-
les pulsato tytinnabulo congre-
gauit. et surgens que viderat et
audierat patefecit eisdem. Que
omnes deriserūt eandē dicentes
illā fatuam. vel ꝓpter ebrietatē
talia sompniasse. Illa vero con-
tra contumelias se paciencie scu-
to muniuit. orans continuo ne

quod audierat eueniret. Trans-
actis diebꝫ decē sibi oranti ite-
rū apparuit iheronimꝰ glorio-
sus mandans eidē allocucionē
benigna. ut que prius monia-
libꝫ nūciarat. iterū eisdem nū-
ciaret intrepide. Ad que illa.
Quis es dn̄e qui talia michi
mandas? Respondit se fore ihe-
ronimū. Et ab eius euanuit
oculis. Illa malens insana et
ebria reputari q̄m diuinis nō
parere preceptis. congregatis
iterū monialibus. que viderat
et audierat voluit nūciare. Sz
cū moniales illam surrexisse
viderūt. antequā verbū incipe-
ret. cachinnantes de capitulo
exiuerūt. Transactis vero tri-
bus diebus. iheronimꝰ ineffa-
bili angelorū societate vallatꝰ
excitauit eandem. iubens ut
monasteriū illud exiret. nec
diuinā sentenciā expectaret.
Sed cū illa id non fieri suppli-
caret. concessit iheronimꝰ ꝙ si-
ne mora ad abbatissam ꝑgeret
et ceteras moniales. asserens
ꝙ nisi ea nocte peniterent diui-
nam non fugerent ultionē. Pre-
cipiens illam egredi si ille in
sua duricie ꝑmanerēt. Et hijs
finitis abcessit. Monialis vero
anxia et tristis capl̄m adijt.
pulsans campanā vehementer.
Abbatissa de sompno vigilans
sciens campanā ab illa pulsa-

tam ad locū accessit. et grauit(er)
illā increpans nullū ipsius ver
bum voluit audire. promittēs
ꝙ si non cessaret a talibus. in
monasterio non maneret. Illa
institit ut promissa perficeret
dicens se ibi nolle manere. cū
iheronim⁹ sibi patefecerit iudi-
ciū monasterio statim esse fu-
turū. Hec abbatissa deridens
hostiarie p̄cepit ut extra mōs-
teriū illā proiceret. plane man-
dans illam post horā paruulā
intromitti. Pene limen ostij
sanctimonialis excesserat ꝙ sb-
ito totū monasteriū corruit. ō-
nes opprimēs moniales. nulla
viua relicta. Illa vero sancti-
monialis cyrilli tempore in a-
lio monasterio apud minorē
thebaidem in vite sanctitate
manebat. ¶ Et hec que contra
hereticos et blasphemos euene-
re prodigia silenda non sunt

Hereticus qui Primū.
dam et grecus in ihe-
ro solimitana ecclesia
cum sacerdote catholico publice
disputabat. Et cum sacerdos
pro se contra illū auctoritatem
iheronimi allegasset. ore teme-
rario publice grecus asseruit
iheronimū fuisse mentitum. Et
quia voce talem nequiciā fecerat
vocem ulterius non formauit.

Item alter de arriano Secūdū
rūm secta in alia disputacōe
dicebat. cui hoc euenit quia te-
merario verbo finito. illico cla-
mare cepit. Miserere miserere
iheronime gloriose. quia per te
penis durissimis torqueor. Et
sic altis quantū potuit vocibus
clamans usqꝫ ad horā completo-
rij incessanter. illa hora cunctis
qui ad hoc cōuenerāt cernentibꝫ
expirauit. Terciū de heretico

Kalendario scribendū est
ꝙ tercius arrianus in
ecclesia syon videns pic-
tam ymaginē iheronimi glorio-
si. gladiū euaginās illum totū
in ymaginis guttur infixit. op-
tans ꝙ sic viuenti facere potuis-
set. Ille autē nec de gutture gla-
diū. nec manū a gladio potuit
remouere. donec inotuit eius
culpa. Nam ipso instanti ihero-
nim⁹ apparuit iudici in atrio ex-
istenti. cum gladio gutturi suo
infixo. narrans offensā. postu-
lans ꝙ vindictā. et abijt. Iudex
stupefactus ad ecclesiam ꝓpera-
uit. et repperit illū tenentē ma-
nū ad gladiū infixū in gutture.
Quo viso stati manū a gladio
~~nullatenus~~ potuit remouere. Re-
fert autē cyrillus ꝙ ex percussio-
nis loco quasi ex viui corporis
vulnere sanguinis vnda exiuit.
qui eciā suo tempore fluere non
cessauit. Hereticus autē ille cap-
tus dicens se de hoc solo dolere.
ꝙ in viuū non potuit quod in

ymagine fecerat a populo lapi
dibus lignis et enſibus iugulat͞
Latere nō Item aliud.
debet quod refert cyrillꝰ
ſe a damaſo portuenſi e
piſcopo habuiſſe. ꝙ cardinalis
quidā celeſtinus nomīe ſed non
re beati iheronimi emulus dum
in colloquio cardinaliū iuxta ſu
um morē temararia et blaſphe
ma contra iheronimū verba ꝓ
ferret. illico dolore viſcerū impel
lente ad occultū nature locū pro
perans expirauit. ibidē inteſti
nis emiſſis. Item aliud.
Maximū prodigiū inſero
quod ſi in eiuſdē nomīs
mee captiuitatis tem
pore īnotuiſſet ſpes ſilis ſuffragij
conſolaſſet. Johannes nepos cy
rilli forma decorus captus a par
ſis et regis miniſtris venditus.
quia formoſus ad regis fuit ſer
uicia deputatus. In quo per an
nū cum dolore et tedio ꝑmanēs.
āniuerſarij die regi prandenti ſer
uiens pre triſticia lacrimas mul
tas continē non potuit. Quod
rex intuens et lacrimarū cauſā
querens ea ſcita eū in quodā caſ
tro cuſtodiri illū precepit. Nocte
ſequenti ſibi lacrimis madefacto
glorioſus iheronimꝰ in ſompniſ
apparuit manūqꝫ ipſius ut ſibi
videbatur capiens. iheroſolimā
illū duxit. Excitatus mane pu
tans ſe in caſtro teneri. in domo
cyrilli ſe inuenit. Quo quaſi
per admiracionē amente. nec
plene ubi exiſteret diſcernente,
in ſe rediens. et alte clamans
excitauit vicinius dormientē.
Currūt famuli. et cyrillo refe
runt adeſſe iohannē. Qui fu
it incredulus donec vidit eū
dem. Quo cꝫ ei accideret nar
rante. deo et beato iheronimo
refert cyrillus laudes multas
impenſas. De moniali.
Nobilis genere et moribꝫ
ſanctimonialis quedā.
feminarū pulcherrīa.
etate iuuencula. ſed diſcrecione
iam cana. beati iheronimi de
uotiſſima. omniū ſociarū teſti
monio religioſiſſime viuebat.
oracionibus vacans in eccleſijs
ſeu eccleſia. interdū aliquid o
perando ſemper ſcripturas di
uinas ruminabat verbo aut
mente. Cuiꝰ actibus īuidens
ſerpens antiquus cuiuſdam
nobiliſſimi iuuenis cum in tā
tū in illius concupiſcenciā inci
tauit quod nil niſi ad eam at
tingendā poterat cogitare.
Circuiens continue monaſte
rij ambitū. omni auxilio deſti
tutus recurrit ad magū. cui
magna promittit ſi per eum
conſequatur optatū. Magus
demonē carminibꝫ conuocatū
ad monialem decipiendi cau
ſa tranſmittit. Qui ad cellā

accedens ipſius limen tranſi-
re non fuit auſus ꝓpter yma-
ginem iheronimi depictā in
cella. Dicit enī cyrillus multis
exemplis expertus. ꝙ tantus de
beato iheronimo demoni timor
ineſt. ꝙ ſue picturē non audeat
apparere. Nam et ſi obſeſſo cor-
pori precioſa monſtretur yma-
go. ab eo illico dyabolus effu-
gatur. Ad mittentē ergo reuerſꝰ
ē demō narrās ꝙ ꝓpter iheronimi
ymaginē intrare non potuit.
quē deriſū magus dimiſit. Statī
aliū cōuocatū mittens ad opꝰ
huiuſmodi finiendū. fit ſecun-
do ſicut primo. Ac prius per ho-
ram forſan manere coactus
alte clamabat. Si me ihero-
nime hinc ſinis recedere huc
amplius non reuertar. Pauet
monialis que orabat in cella
Continuatis clamoribus ꝯtri-
tantur et alie tremule concur-
rentes ad cellā. cruce dñi pree-
unte. Ac illū quē nequā ſpiri-
tum eſſe nouerūt cōiurarint
ut adductus ſui cauſam nūcia-
ret. Quā eis diſtincte narrauit.
rogans eaſdē ut a iheronimo
qui eū vinctū igneis cathenis
tenebat ꝙ abire poſſet licenci-
am impetrarēt. quā ſuis preci-
bus obtinuerūt. Illico dyabo-
lus magnis ſtridoribꝫ ex loco
recedens magū adijt quē fla-
gellauit in tantū ꝙ vix vitale
ſignū appareret in illo. aſſerēs
ꝙ ſui cruciatus cauſa fuerit ip-
ſum ad monialē mittendo pre-
dictā. Magus vidēs ſibi artes
non proficere quaſi in naufra-
gijs iheronimū īuocauit ꝓmit-
tens ꝙ ſi tūc ſuis iuuaretur aux-
ilijs ſe fallacijs cūctis exueret.
mox nequā ſpiritus euanuit.
Per annū iacuit magus ſui cor-
poris impos. qui tamē accepta
penitentia anteꝙ̄ ex lecto ſurge-
ret cōbuſſit artiū codices. et vē-
dens omnia que habebat illa
pauperibꝫ erogauit. Anno cō-
pleto ſe claudens in ſpeluncam
quā per quadrienniū iheronimꝰ
habitauerat. Et ibi tempore cy-
rilli multa ſanctitate et penitē-
cie aſperitate pollebat. Ille verō
infelix iuuenis nocte quadam
laqueo ſe ſuſpendēs vita ſimul
temporali et ꝑpetua ſe priuauit.
Propter quod cyrillus contra lux-
urie viciū hic fortiter īuehitur.
quod obmitto. Subdens quod-
dam rufi nepotis ſui ad ludi ter-
rorē exemplū. quod quia non cō-
tingit prodigia iheronimi ad
que tendo ſcribere pretermitto.
Ad alia circa idem veniens. que
ꝓpoſito cōueniūt inchoato De lu-
O cultanda nō ſoribus ꝛc.
ſūt que luſoribus blaſ-
phemantibꝫ euenerūt.
Nam in ſamaria infra q̄nde-
nā diei quo ſcribebatur epiſtola

refert cyrillus quendā lusorem q̄
bona sua consūpserat fulmine
interemptū dū beatū ieronī-
mū blasphemaret. Aliud.

Paveant etiam tales ex
eo quod in tyro tribus
ludentibus accidit. qui-
a dum in ludi principio dixerūt
se contra omnē vim et posse ie-
ronimi ludū quē inceperant
prospere finituros. paulo post
ludi p̄ncipiū terra seipsam ape-
riens illos solos absorbuit. et nil
de illis amplius visū fuit. Qd' se
dicit cyrillus a presentibꝫ et vi-
dentibus habuisse. Sed quod
statim subdā asserit se vidisse
et in ierusalē iuxta edē quam
habitat audisse. Aliud.

Quidam miles nobilissi-
mus et locuples vnicū
habens filiū illius amo-
re cecatus eū non corrigebat. ymo
instruebat in prauis. Ille bo-
nis moribus destitutꝰ in ludis
blasphemijs et īmūdicijs annū
attingit duodenū. Die quadā
aduesperante ipse perdens in
ludo prorupit non primo tamen
in hec verba. Faciat quicq̄ po-
test ille ieronimꝰ qui ludos p̄-
hibet. nam eo īuito hīc non ni-
si victor exurgā. Dū autē hec
repeteret nequā spiritus in hor-
ribilis hoīs specie cūctis vidē-
tibꝫ ludi locū velociter adiens
eundē infelicē puerū rapuit et
quo eū detulerit nulli hactenꝰ
est compertū. Putat autē cyril-
lus q illū detulerit ad infer-
nū. Dicit enī q casu ea hora
in domus sue fenestra mane-
bat que ludi loco erat opposita
ita q id habuit videre necesse.
Monet ergo iuuenes ut bo-
nis moribus se informent abs-
tinentes a prauis. quia quod
noue carte scribitur de facili
non deletur. Monet parentes
filios ad eruditionē et verbera
filiorū. ne flendi eis succedat e-
uentus. Aliud.

Refert cyrillus a venera-
bili archiepiscopo cre-
tensi nycolao nomine
qui venerat reliquias beati ie-
ronimi visitare habuisse. q in
candia quidā suus sacerdos et
maioris ecclesie custos. impudi-
cus. luxuriosus et ebriosus ma-
le mortuus. sepultus fuit in ce-
terorū sacerdotū bancho. Nocte
sequenti in ecclesia et in cimi-
terio tantus fuit rumor et stre-
pitus q ciues ad locū territi cō-
cucurrerūt nil videntes. sed stre-
pitus et campanarū sonitus
audientes. Inuenientes de mane
que in ecclesia fuerant reuolu-
ta. Pontifex ipse orationes in-
dixit populo. precipiēs expecta-
ri sequentis noctis euentū. In
qua duplo maior fuit strepitꝰ at-
q̄ pauor. Die clarescente cogre-

gātis in ecclesia omnibus orā
tibus gloriosus iheronim⁹ sole
splendidior in ecclesia manens
et ad altare gradiens. ibi fere
per horam sub silencio mansit.
dicens demū populo obstupē
ti id contigisse ꝓpter miserū sa
cerdotis cadauer. indigne con
ditū locis sacris. iubens illud
exhumari. alias cepta pestilē
cia non abiret. et disparuit. Ex
humacione autē facta. cessauit
pestis. Et beatissimū iheroni
mū venerari ceperūt. Et ipse
ꝓpter id reliquias venerat visi
tare.

De tyto iuuene

Subiat etiam ꝙ in eodē
loco iuuenis tytus no
mine. famosus diues
et nobilis ꝓpositū virginitatis
assūpserat ad beati iheronimi
gloriā. cuius erat deuotissim⁹.
In quo usqꝫ ad annū vigesimū
cū honestissimis moribus per
durauit. Demū cuiusdā sui fra
tris nephando consilio luxurie
deditus cū quadā formosissima
puella contraxit. Cui⁹ amore cap
tus diuina obsequia oblit⁹ semꝑ ta
men in deuocione iheronimi
manens. anno completo frater
illius dyabolo suggerente cum
ipsius uxore dormiuit. Quod ip
se suspicans ad habendā certitu
dinē astute laborauit. Ad quam
cū caute peruenisset. uxorē prius
et demū fratrē qui sub lecto fu
giebat interfecit. Et demū pub
licus factus est predo et hominū
iugulator. decennio et ultra sic
viuens semper sub deuocione et
certa veneracione iheronimi. Di
e quodā aduesperascente beatus ihe
ronim⁹ mercatoris formā assu
mens se illi exhibuit. Qui cum
in mortē et predā illius exurge
ret. petiuit mercator ꝙ amore be
ati iheronimi quē diligebat ip
sius verbū audiret. Cui respon
dit se verbū ipsius auditurū et vi
tā sibi fore seruatā ꝓpter ihero
nimū inuocatū. merces tamē ha
bere volebat. Mercator ait. Ego
sū iheronim⁹ qui ad tuā salutē
huc veni et iram dei contra te
dignissimā usqꝫ ad hec tempo
ra suppliciter temperaui. Desi
nas igitur. fidenter penitēs. ali
as deinceps me tui custodē et
supplicē non habebis. Et dispa
ruit. Et stupefactus tytus et qui
cū eo erant in viros alios sunt
mutati. et penitenciā in arctis
heremis peregerūt. vite sanctissi
me se tradentes.

De monacho.

Terrere nos debet quod
in superioribꝫ egipti ꝑ
tibus accidit. Ubi mo
nachus etate iuuenis. senex mo
ribus. annis decē in monaste
rio manens. timens virginita
tem violare. feminarū abhorre
bat aspectus. et verbū de ipsis
formidabat audire. Demon su

is doloſis artibus ſtimulis et tēptationibus affligebat eundē. Sed monachus ſe beati iheronimi cui⁹ erat deuotiſſimus custodie cōmittebat et orationibꝫ et ieiunijs tēptationes dyabolicas ſuperabat. Quod demon egre ferens ſubtiliores modos īuenire conabatur. Accidit ꝙ pater monachi eger ad mortē videre filiū cupiebat. Qui ſuaſionibꝫ fratꝫ inuitus quaſi ciuitatē ingreſſus edem patris īntrauit. Vbi triduo manens ſibi videbat̄ tetris carceribꝫ mancipatus. Demū cum ſimul cū ſorore ſua formoſiſſima patris crura fricaret. et caſu ſororis dextera ipſius dexterā tetigiſſet. dyabolo inſtigante dira libidine. et ſororis cōcupiſcentia inflāmatus. nil aliud qm̄ ſororem facinoris neſciā poterat meditari. monaſteriū totū oblitus. Sanatur pater. Filius excuſaciones īueniēs ad monaſteriū ire retardabat. Mirant̄ de hoc ſui cauſā ignorantes. Reuocatus demū cū duobꝫ monachis reuertit̄. tediū in redeundo ferens quale prius habuerat in exeundo. In mōſterio corpore manēs ſororē meditabatur in corde. Cui⁹ rei tale conſiliū dyabolus īmiſit in mēte. ut nocte dimiſſo habitu in layca forma clauſtrū exiret. Et domū patris clam adiens in noctis crepuſculo. ſub thoro ſororis ſe ponens ipſa dormiente ītraret ad illā inceſtuoſā libidinē īpleturus. Quod nocte ſequenti volens implere claues cenobij media nocte recipiens. diſcurrēs portā īuenire non potuit. Pulſāte matutino redijt ad cellam ſtupefactus. et pariter ãmiratꝰ. Idem autē ſibi euenit pluribus ſequentibꝫ noctibus cū laboraret ad idem. Ymago enī beati iheronimi quam monachus habebat in cella ad quā diebꝫ ſingulis genua flectebat ex more. non paciebatur eū tam turpiter naufragari. Circa finem menſis. iheronim⁹ in ſompnis alteri eiuſdē monaſterij deuotiſſimo monacho apparuit narrans quomodo ipſū ꝓpter reuerenciā ſibi exhibitam preſeruauit. monens ꝙ deſiſteret et penitenciā ageret. alias ab ipſius cuſtodia ſe ſubtraheret. Cū mane hec omīa monachus ſocio reuelaſſet. ille cūcta negauit dicens illud ſompniū a vanitate cerebri proceſſiſſe. Cogitauitqꝫ nullā reuerenciā iheronimo facere. ut ſic votū impleret. Illaqꝫ ſubtracta. nocte aperuit oſtia. habitu mutato loca circuiens. ſero domū prīs ingrediens. ſub ſororis cubiculo ſe locauit. Ad quā lectū ingreſſā cū eam dormire putauit. excuſſis veſtibus ipſius dextero late

ri ſe applicauit. Que id ſenciẽs
altis clamoribꝫ alios aduoca-
uit vel euocauit. Currunt cũc-
ti cũ lumĩe et monachũ ĩue-
nerũt. Mirantur parentes et
ſtupent. Interrogat pater a fi-
lio huius rei cauſam. quã fi-
lius ſilencio confitetur. Sic
glorioſus iheronim⁹ hunc ſuã
ſtulticiã experiri ꝑmiſit ut in
poſterũ eſſet humilior et cau-
cior ad cauendũ. Qui ſe ſic cer-
nens a dyabolo deturpatũ ad
ſe rediens. et domũ patris egre-
diens. ſtatim lugens et dolens
in tã aſꝑa pñĩa biẽnio ĩ mõſ-
terio ſuo vixit ꝙ maior ꝑ homi-
nem ſuſtineri non poſſit. Et ĩ
fine biennij expirauit. Hoc ex-
emplo cũcti fragilitatẽ hũanã
et aſtuciã demonis timeant.
ſimulqꝫ magna eius ſpes ve-
nie declaratur.

Moderna ſunt ſcri-
benda miracula q̃
choruſcant in tropa
poſt inchoatam cõ-
ſtructionẽ eccleſie. De qua an-
te finẽ prime partis dictũ eſt
ſupra. Et ultra ibi deſcriptũ oc-
to inde cerciora premittam.

Qui- De habente crura
dam iohan- ſicca.
nes pennatus habi-
tator trope. habebat crura de-
ſiccata. ita ꝙ ambulare non
poterat. Sed grabucia vel cãn-
no. et ſcabellis incedebat man⁹
iuxta morẽ taliũ ducendo per
terram. attendens cum deuocio-
ne et ſpe ſalutis ad locũ quo
beati iheronimi conſtruebatꝛ
eccleſia fuit ꝑfectiſſime libera-
tus. ita ꝙ poſtmodũ q̃ diu vix-
it ſolidiſſime ambulauit. De

Secundo ma- dãpnando.
giſter iacobus ſcutella-
rius cõmendabilis vi-
te. attendens de tropa ubi habi-
tabat in terrã aqueputide ap-
plicauit ad quoſdã ĩ quos homi-
nes ſtratarũ predones. et homi-
cidas. cũ illis itinerans. quos
ignorabat tales. Preſes proui-
ne illos ĩ quos ꝑſequens. cepit
illos et magiſtrũ iacobũ vna
cum illis. q̊s oĩs tormẽtis expoſu-
it. Que magiſter iacobus ſuſti-
nere non valens confeſſus fu-
it ſe illorũ fuiſſe ſociũ in mul-
tis maleficijs per illos primit⁹
confeſſatis. Propter que preſes il-
los dampnauit ad furcas. Et
dũ ad locũ iuſticie duceretur.
iuxta morẽ patrie manibꝫ a ter-
go ligatis et funibus ad collũ
appenſis. et idem magiſter in
ſuffragiũ ĩnocencie ſue beatũ
iheronimũ iugiter et ſupplicit̃
inuocaret. beatus iheronim⁹ p̃ſidi
in camera exiſtenti viſibiliter
apparuit mandans ꝙ magiſ-
trum iacobũ quẽ ĩnocentẽ dãp-
nauerat liberaret. Preſes perter-

ritus illū ſtatim coram ſe reduci
mandauit. A quo reuerſo que
ſiuit ſi alicui9 ſancti ſuffragiū
inuocauit. Qui cū de beato ihe
ronimo reſpondiſſet. preſes fecit
eū indilate dimitti. Qui nec ci
bo ſūpto nec potu cū laqueo ad
collū ſuſpenſo et ligatis manibꝫ
ad eccleſiā ipſā acceſſit. beato ihe
ronimo tantis de beneficijs gra
cias redditurus. Et ad ipſius y
maginē in eccleſia ipſa pictam
laqueus ille pendet. Et predictus
magiſter iacobus adhuc viuit.
Preſes eciā ille veniā petiturus
et ꝓpter deuocionē miraculi viſi
tauit eccleſiā. et ipſius fabrice pe
cuniarū ſubſidiū obtulit. *De*
*T*ercio *mortuo ſuſcitato.*
magiſter barbatus ſan
ti georgij. habitator tro
pe. dū habitaret in terra ſancte
marie olim dicte lucerne. deceſ
ſit. vel ſaltē omniū videnciū o
pinione mortuus videbatur.
Ꝓpter quod clerici ciuitatis ut
funus ſepeliendū deferrent. ho
ra veſperarū illius domū adi
uerūt. Sed quia hora tarda et
incongrua viſa fuit ſine fune
re redierūt. ſepultura in diem
alterā prorogata. Cūqꝫ mariti ux
or mortē deplorans ſuppliciter et
alta voce beatū iheronimū pre
caretur qꝫ virū ſuū reſtitueret
filijs. quaſi ſtatim mortuus ore
ſputū eiecit. et oculos aperiens
ſanatus eſt. Ꝓpter quod ſe tranſ
tulit habitare tropam. et ibi
habitans adhuc viuit. *De re*
*Q*uarto ni *co illūminato.*
colaus mariſcalchi q̄
ꝓpter infirmitatē viſū
perdiderat et diu non viderat
nec viſurus in antea ſperaba
tur. cū ſe beato iheronimo vo
uiſſet. ſubito ſibi reſtitutus ē
viſus. *De manu torta.*
*Q*uinto maria. de terra
caſalis noui. habens
a natiuitate manum
tortam. de qua ſe iuuare non
poterat. ſe beato iheronimo hu
militer deuouens. ſtatī extitit
liberata. de illa manu libere
ſicut de reliqua operando. *De*
*S*exto que *pedibꝫ tortis.*
dam iuuenis de terra
pultarim. a natiuita
te ſua pedes tortos portabat.
cū quibus male poterat am
bulare. Hec ad eccleſiam beati
iheronimi cum ſuis parentibꝫ
deuotiſſime veniēs. et ſe eidem
eccleſie vouens. ſtatim extitit li
berata. Et ꝑfecte ambulans cū
pedibꝫ reformatis predictam
ymaginē btī iheronimi adora
uit. *De puero in fornacē lapſo*
*S*eptimo cum iohānes
infans cū ſorore eo ma
iore ad fornacem ubi
calx coquebatur aduenit. Et inte9
dū ignis vigorē inſpiceret in

illam tradit supra ignē. Soro re autē pro fratris salute bea tū iheronimū īuocante puer edu[..]us fuit illesus. De ca ctauo. dente et illeso.

O quidā frater predicator in predicta manēs ecle sia cū pro cooperiendo tecto alti tudinis vj. cannarū cū alijs o pificibus ecclesiā ascendisset ca su precipitauit in terrā. Et cū p cipitando beatū iheronimū in uocasset euasit illesus.

Supradicta recepi sub tes timonio illo solēpni qd supra ante finem pri me partis expressi. in quo cō tinebant qp multa alia mira cula fuerāt facta. que non fa cile possent vno instrumento describi. Recepi autē ab epis copo religioso. non tamen tro pano. sed parū vicinarū. et a fratribus fidedignis qui cōtu bernales illius loci fuerūt in tropa multa miracula de quibz aliqua describam prosequendo numerū īchoatū. De tribus

Nono contractis.

Nono coniū contractis. Nigam tres contractos ipsius virtute sanatos. prim9 petrus gisualdo qui ad inductionē cuiusdā peregrine vouit de sero qp ad honorē beati iheronimi dici faceret missas xx. si eius virtute ante diem pr imū sanaretur. Qui contractus ante diem ipsa falce recepta cū alijs messuit ordeū. quod tūc tē poris metebatur. et demū votū i pleuit. Item pauper quidam de arriano habens filiā contrac tam pro illa vouit beato ihero nimo. et statim sanata est. Al ter longo tempore contractus post votū statim sanatus in fes to beati iheronimi baculū quo qualitercūqz sustinebatur ante ipsius ymaginē obtulit et votū impleuit. De liberato ex carcere.

Decimo. Cū exercitus do mini regis roberti ciui tatē trapā obsedisset. et aduersus illā pugnando nō profecisset. cōmoto exercitu re manserūt aliqui iuuenes cū balistis pugnantes contra ho mines ciuitatis. Qui ciues ciui tatē egressi ceperūt multos ex il lis. Inter quos captus fuit qui dam gualterucius de māfre donia et in carcerē cū compedi bus ferreis positus. Qui deuo te cū lacrimis beato iheronimo votū vouit qp si liberaret eun dem octo diebus per sacerdotē suis expēsis ī ipsi9 ecclesia missā faceret celebrari. Qui dormiēs et se de mane extra muros ci uitatis īueniens beato ihero nimo gratias agens votū im pleuit. De submerso.

Undecimo. Sanct9 de scalpis transiens per

fluuiū inuolutus fuit ab aquis
et in profundū emerſus. Per
quem facto voto beato ihero
nimo corde. quia ore non pote
rat. ſtatim aque eleuauerunt
eundē. De ceco. muto. et ſurdo.

Duodecimo tres coniun
gam. cecū ſcilicet ſurdū
et mutū. circa quos cla
ruere miracula. Dn̄icus de
ſcalpis habitator caſulis ſancti
cleria ex infirmitate graui. et
defectu medici. viſū in totū ami
ſit. Qui ad inductionē cuiuſ
dam dn̄e pro ſua ſanitate be
ato iheronimo votū fecit de ſe
ro. et mane fuit plene ſanatus.
et votū impleuit. Item que
dam dn̄a de petra duos habe
bat filios. quorū alter mutus
erat. alter ſurdus. Per quā fc̄o
voto beato iheronimo. primus
loquele. ſecundus auditus be
neficiū receperūt. De nata mor

Terciodecimo in tua.
arriano mulier quedā
peperit filiam mortuā
et facto per patrē voto beato
iheronimo cū multa deuotiōe
et lacrimarū habundancia pu
ella reuixit. De demoniaca

Quartodecimo. Quedam
puella de caſtilluno de
moniaca per parentes
et amicos ducta ad eccleſiam btī
iheronimi in dominica cū fratres
matutinū cantarēt. demon per
os puelle cū clamoribus et v
lulatibz illiꝰ pdictis capillis ſu
per altare egreſſus eſt. Puella
vero ſic ſanata octo diebus ſte
tit in tropa mane et ſero viſi
tans eccleſiam ibi officiū au
diendo. De volatilibz et qua

Quintūdecimū drupedibz.
volatilia quadrupe
deſqz conectit. Nobi
lis enī quidā falconē pdideat
quē cū diligentiſſime queſitū
inuenire non poſſet. pro ipſo re
habendo beato iheronimo vo
tū fecit. poſt quod cū portā tro
pane ciuitatis intraſſet. falco
venit ad manūs ipſius. Alt
miles gallicus familiaris dn̄i
pn̄cipis de tarrenta. equū pul
cherrimū et magni valoris
habebat. quē tam acriter dolo
res inuaſerūt q iacebat imobi
lis. Vouit miles de ipſius eqꝰ
vita deſperans. q ſi ſanaretur
ad fabricā eccleſie iheronimi v
nū florenū offerret. qui ſanus
indilate ſurrexit. et miles vo
tū impleuit. Itē petrus fra
ter mathei de ſalerno exiſtēs
in bono albergo. equū quem
domabat. puero nutricis ſue
filio tradidit tenendū pauliſp.
Equus autē ad vnius galline
motū expauit. et per caſū in
auditū. de capo freni equi fac
tus eſt laqueus. quo laquea
tus eſt puer. et tractus per e

quū amplius miliari. Petrus
autē mortē pueri timēs. pro ip
ſius ſalute beato iheronimo
fecit votū. et ſtatim equus an
terioribus pedibus ſtetit fixus
donec fuit captus. Et tunc ap
paruit puer illeſus. qui per eū
fuit in eccleſia beati iheronimi
preſentatus. Concludant alij
duo verſus. Iheronimi ſancti
nondū vulgata latinis. Her
ſiuis andreades deſcripſit mi
ra iohannes.

Incipit tercia pars huiꝰ opis

Tertiā
nunc
huius
operis
partē
aggre
dior. po
nens
certa
ſanctorū et doctorum dicta. que
beatū iheronimū cui nil deerat
laude dignū eleganter extollūt.
Que ſola taliū teſtimonia. ſup
preſſis omnibus ſupra et infra
deſcriptis ſufficient. ymo habū
de artant catholicos omnes ad
veneracionē ipſius. Quē tamē
ſufficienter ſpecifice laudari ſer
monis humani penuria non p
mittit. cū omnibus modis per
fecta virtus. et omne virentis
doctrine genus vigerent in il
lo. Et vide in epythaphio nepo
ciani ante finē ibi. Vincat ſermo.
A. Damaſus.
Damaſus papa de
tribus queſtio
nibus dubitās
iheronimū cō
ſuluit ſuper ill
prius narrans quod ſibi pollici
tus fuerat furtiuis noctiū operi
bus aliqua dictaturū, ꝓpter qd
intulit ſe libenter accepturū ab
offerēte qd rogare voluerat ſi ne
gaſſet. ſic ſubdens. Nullā pu
to digniorē diſputacionē qȝ ut

de ſcripturis ego interrogem et
tu reſpondeas. Nā auſidarto ut
ait preapuus orator homines
a beſtijs differam⁹ ꝙ loqui poſ
ſum⁹. qua laude dignus eſt qui
in ea re ceteros ſuperat in qua
homīes beſtijs antecellūt. Auguſ
tinus.

Auguſtinus au
tem in epiſtola de ſug
gillatione. lxx. īterpre
tum ad eū ſic incipit. Dño dilec
tiſſimo et cultu ſinceriſſimo ca
ritatis obſequendo atq; amplec
tendo iheronimo auguſtinus.
Nunquā tam facile quiſq̄ cui
libet īnotuit. q̄m michi tuorū
in dño ſtudiorū quieta et leta
et vera exercitacio in dño libe
ralis. Quāq̄ ergo ꝑcupiam ō
nino te noſſe. tamen quoddam
exiguū minus tui habeo preſē
ciam videlicet corporis. Et infra.
Scatet animus in loquelas cō
municandas tecū de ſtudijs noſ
tris que habem⁹ in domino ihū
q̄ nob' mltas utilitates et viatica
quedā monſtrauit itineris. et
per tuam caritatē monſtrare
conatur. Petim⁹ ergo et nobiſ
cū petit omīs affricanarū eccle
ſiarū ſtudioſa ſocietas. ut īter
pretandis eorū libris qui grece
noſtras ſcripturas q̄ optime
tractauerūt curā et operā im
pendere ne graueris. Potes eī
efficere ut et nos habeam⁹ illos
tales. viros. et vnū potiſſimū
quē in tuis libris libencius
ſonas. Idem in epiſtola de
quodā capl'o ad galathas ſic di
cit. Habeo gratiā ꝙ pro ſcrip
ta ſalutacione michi plenā epiſ
tolam reddidiſti. Sed breuiorē
multo q̄ ex te vellem ſumere
tali viro. a quo tempora q̄nta
libet occupet nullus ſermo pro
lixus eſt. Et infra. Aggredere
queſo iſtam nobiſcū litterari
am collacionē. habere ne mul
tū ad nos diſiungendos liceat
abſencia corporali. quāq̄ ſim⁹
in dño ſpūs vnitate coniunc
ti. etſi a ſtilo quieſcim⁹ et tace
amus. Et libri quidē quos de
dnīco horreo elaboraſti pene
nobis totū te exhibent. Et ſub
dit. Benedicim⁹ dnm̄ ꝙ tibi et
nobis omnibuſq; fratribus qui
tua legūt te talem dedit. In
principio vero epiſtole qua de
verbo illo queſiuit qui totam
legem ſeruauerit etc̄. Quero et
per dnm̄ obſecro ut exponas
michi. quod multis extimo ꝓ
futurū. Et in fine ſubdit. A te
hoc caritatis debitū flagito. cu
ius doctrina in nomine et
adiutorio dnī tantū in latina
lingua eccleſiaſtice littere ad
iute ſunt. quantū nūquā an
tea potuerūt. In epiſtola etiā
quā ad eū miſit per oroſiū in
queſtione de anima. ſic ait. Do
minū noſtrū qui nos vocauit.

in ſuū regnū et gloriā. rogaui
et rogo ut hoc quod ad te ſcribo
ſancte frater iheronime conſu
lens te de hijs que neſcio. fruc
tuoſū nob̄ eē velis. Cūmq̄ enī te
ſim minor aliter. ſi multo a q̄ſ
tionibus prouoco. quia non ſū
etate maior. tamen eciam ipſe
iam ſenex conſulo. ſed ad diſ
cendū quod opus eſt nulla
michi etas ſera videri poteſt.
Quia et ſi ſenem magis decet
docere q̄m diſcere. magis tamē
diſcere q̄m que doceat ignora
re. Nichil enī moleſtius fero ī
omnibus anguſtijs meis q̄s
pacior in difficillimis queſtio
nibus. q̄ꝫ in longinqua tue ca
ritatis abſencia. ut vix poſſī
meas dare lr̄as. vel tuas reci
pere lr̄as per interualla. non
dierū. non menſiū. ſed aliq̄t
annorū. cū ſi fieri poſſit coti
die te preſentē habere velim. cū
quo loquerer quicq̄ velim.
Et ſubdit de oroſio. qui ad eū
pro quibuſdā queſtionibꝫ vene
rat. ſic dicens. Docui hominē
quod potui. quod non potui
vnde diſcere poſſet admonui.
atq̄ꝫ ut ad te iret hortatus ſū.
per quē de hijs ſcribo que per
te ſcire cupio. Alibi vero de eo
ſic ſcribit contra iulianū. Sāc
tus iheronimꝰ preſbiter greco
latino et hebreo eloquio erudi
tus. ad orientalē eccleſiā tranſi
ens. omnes vel pene omnes q̄
ante fuerant de doctrina eccleſi
aſtica ſcribentes legit et in locis
ſanctis atq̄ꝫ in litteris ſacris uſ
q̄ꝫ ad decrepitā vixit etatē. Cuiꝰ
nobis eloquia ab oriente in occi
dentē. ad inſtar ſolis lāpas reſplē
duit. Item in epiſtola ad cyril
lum. de qua ſupra. ſic ait inter
cetera. Hic de vanis lr̄arū ſtu
dijs verberibus euocatus ſa
cro ſcripture miniſterio depu
tatur. In cuius vultus lumi
ne diuina gracia influente ut
riuſq̄ꝫ teſtamenti lumen vidimꝰ.
In cuius brachij fortitudine he
reticorū pars maxima eſt diſp
ſa. Hic declarans enigmata. et
obſcura. dubia et nodoſa. p̄parās
officiorū ſeriem cunctis miniſtris
eccleſie. totā eccleſiā edificauit.
Liberales ſciencias ita pfecte ſci
uit. q̄ relacione oīm nullus ſibi
ſimilis apparet adhuc. De ſcriptu
ris vero ſacris ut multarū epiſ
tolarū quas ad me direxit ex
periencia didici equalē ſibi ne
minē vnq̄ noui. Hebraicorū.
grecorū. caldeorū. pſarū. et medo
rū. arabicorū. et pene omniū na
cionū linguas et lr̄as ſciuit. ut
natus et educatus in illis. Quid
plura dicem? que iheronimꝰ ig
norauit natura ulla hoīm nū
q̄ ſciuit. Proſper.

Proſper autē in ſuis
cronicis de illo ſic ait. Ihe

ronimus presbiter. in bethleem toti iam mundo clarus habitabat. egregio ingenio et studio vniuerse ecclesie seruiens. Ysidorus

Ysidorus autē sic ait in ethiologiarū lib. viij. ca. iiij. Iheronimus triū linguarū peritus extitit. cuius interpretacō ceteris antefertur. quoniam et verborū tenacior est. et perspicuitate sentencie clarior atqꝫ utpote a xp̄iano interprete verior. Et simile ponit. li. ix. in prin. Et hoc per papiā et catholicon videre potes super dictiōe Interpres. Siginbertus.

Siginbertus in sua cronica. cuius verba vide in speculo historiali li. 18. ca. 82. refert quod licet multi sancti et docti viri egre ferrent edicionē septuaginta interpretū propter inueteratū usum obmittere. quia tamen interpretacio iheronimi ex hebrayca veritate manauerat. preualuit eius autoritas.

In dyalogo vero seueri Seuerus discipuli beati martini qui eius tempore fuit. et verba postumiani referre videtur. sic scriptū habetur. quod et videri potest in spe. hysto. li. xix. ca. xij. Iheronimus preter fidei meritū dotemqꝫ virtutū. non solū latinis ac grecis. sed et hebreis ita līis institutus est. ut se illi in omni sciencia nemo audeat comparare. Cui iugis aduersus malos pugna perpetuūqꝫ certamē. Oderunt eum heretici quia illos impugnare nō desinit. Oderūt clerici quia vitā eorū insectatur et crimina. Sed plane boni omnes et mirantur et diligūt. Nā qui eū hereticū arbitrantur insaniūt. Totus semper in lectiōe. totus in libris est. Non die nō nocte requiescit. aut legit aliquid semper aut scribit. Hec seuerus

Preter id autē quod de heresi dixit nō est obmittendū quod detractores ipsius sibi imponebant heresim. Quia ad paulā et eustochiū sic scripserat. Audacter dicam cū omnia possit deus. virginē post ruinā suscitare non potest. valet quidē liberare de pena. sed non valet coronare corruptam. Que verba habētur xxxij. q. v. Si paulus. Sed hec responsio sufficiat quod cū voluntati dei potencia semper subsit. ergo ubi non est velle deest etiam posse. Est enim deus immutabilis. sicut natura ita et voluntate. et sicut quia veritas Ioh. xiiij. mentiri nō potest. sic quia iustus non vult. et sic non potest aliquid iniuste facere. propheta testante. quia que voluit fecit in celo et in terra. et omnia ipsius iudicia iusta. Ostendebat ergo iheronimus quod volente deo fieri posset. Aliqui dicunt quod

non poteſt id eſt non manifeſ-
tauit ſe poſſe. quia non īmiſau-
it hoc miraculū inter multa q̄
fecit. ſcilicet. mortuos ſuſcitādo
cecos illūminando. et hijs ſimi-
lia. Alij dicūt ꝙ non poteſt
facere ubi corrupta fuerit. quia
quod preteritū eſt nequit non
fuiſſe. Prima placet ꝓpter id
qđ de coronacione ſubdit. Nō
obmittā qđ quedā antiqua le-
genda ad predictorū verborū ex-
cuſacionē inducat ſimilia ver-
ba longe prius dicta fuiſſe ad
domicillā virginē per ſanctos
nereū et achilleū. que videas ī
ipſorū legenda poſt principiū.
Sciendū eſt ꝙ petrꝰ damianꝰ in
epiſtola ad abbatē et conuen-
tum caſſineñ que incipit. Domino
deſiderio. hec plene proſequit.
Et cū ego fatear ꝙ reſuſcitacio
virginis poſt ruinā duplici-
ter fieri poteſt. ſcilicet iuxta
meritorū plenitudinē. et iux-
ta carnis integritatē. De pri-
mo conſtat multos utriuſqꝫ
ſexus poſt abhominabiles vo-
luptates et illecebras ad tan-
tam religioſe vite ꝑueniſſe
mundiciā. ut nō ſolū quoſlibet
pudicos vel caſtos in ſanctita-
te precederēt. ſed eciā multoꝝ vgi-
nū merita valde grandia ſuparēt. et
eis non ſolū prioris meriti me-
ſura rependitur. ſed cū remiſſi-
one reatus eciā ſuꝑaddite mer-
cedis cumulus augetur. De ſe-
cundo ſcilicet carnis integritate
nulli dubiū eſt qñ deus qui nō
exiſtentē condidit creaturam. iā
exiſtentē reparare poterit vicia-
tam. et incorrupcōis ſignacu-
lū in ipſa eius carne ſicut ex ma-
terno egreſſa eſt utero reparare.
ita ꝙ cuiqꝫ matrone vel medi-
co incorrupta videbitur. Sed
ipſe petrus cū iheronimo fatea-
tur. ꝙ iuſticia dei. natura et vo-
luntate īmutabilis. non vult
eam que fuit corrupta licet ha-
bundet meritis coronare cum
hijs que nūquā fuere corrupte.
Quod facere falſū ſapit et iniuſ-
tum. Et cū hec in deo ſint īpoſ-
ſibilia. ergo et illud. Et ſic non
procedit quod dicebat in princi-
pio illius epiſtole. hoc falſum
per illud concludi. Nā ſi deꝰ nō
vult hodie pluere vel ſanare er-
go non poteſt. hijs enī actibꝫ
qualitates predicte non inſunt.
Et ſic patronū meū in pace di-
mittat quo ad caſū de quo loq-
tur.

Caſſiodorus

Caſſiodorus autē licet ꝑ
totū librū inſtitucionū
diuinarū lectionū ihe-
ronimū et eius libros extollat.
ſpecialiter tamen in ca. xxi. de
illo ſic loquit. Beatus iheronimꝰ
latine lingue dilatator eximius.
qui nobis in tranſlacione diui-
ne ſcripture tantū preſtitit ut

ad hebreū fontē pene non egea
mus accedere. Quoniā nos fa
cundie ſue multa cognoſcatur
ubertate ſaciaſſe plurimis li
bus. copioſis epiſtolis fecit ſanc
tos quibz ſcribere dn̄o preſtan
te dignatus eſt. planus doctus
dulcis paratus copia ſermo
nū ad quācūqꝫ partē cōuertit
ingeniū. Modo humilibus ſua
uiter blanditur. modo ſuperbo
rum colla conſtringit. modo de
rogatoribus ſuis vicem neceſ
ſaria mordacitate reſtituens.
modo virginitatē predicans.
modo matrimonia caſta defen
dens. modo virtutū certamina
glorioſa collaudans. modo lap
ſus in clericis et monachis pra
uitatis accuſans. Sed tamen
ubicūqꝫ ſe locus concluſit gen
tiliū exempla dulciſſima vari
etate ꝑmiſcuit. totū explicans
totū exorans. et per diuerſa diſ
putacionū genera diſertus ſem
per et equalis incedens. Nam
cum aliquos libros magna u
bertate protendat. tamen pro dul
cedine dictorū finis eius ſemꝑ
gratus eſt. Quem in bethleem
habitaſſe ociosū fuiſſe non arbi
tror. niſi ut in terra illa miracu
lorū ad inſtar ſolis eius quoqꝫ
ab oriente nobis iam pareat elo
quium. Sydonius

Sydonius epiſtolarū ſua
rū li. iij. per cōparacio
nem cōmendando claudianū
ſic de eo loquitur quibuſdā in
terpoſitis. Iam ſi ad ſacroſcōs
pro comparacōe venlatur. In
ſtruit ut iheronim⁹. aſtruit ut
auguſtinus. conſolatur ut gre
gorius. et ut ambroſius perſe
uerat. Notatur ꝙ iheronimū
premittit et ſibi inſtructionē
attribuit. Beda.

Venerabilis beda in ꝓ
logo libri de tempori
bus dicit. ꝙ veritatis
hebrayce integrā proferret pu
ritatē. quā preeminētiſſimus
doctor iheronim⁹ in libro heb
rearū queſtionū inſeruit. Du
plicē cauſam quare ſcilicet be
da venerabilis vocatur. vide
in legenda penultima fratris
iacobi. ubi ponit longobardorū
hyſtoria carta ſecunda. Gelaſi⁹

Gelaſius eciam papa ī
ſuo cān. qui habetur
xv. d. Sancta romana.
cōmendans ruffinū. de ipſius ſcꝑ
tis ſic loquitur. Quoniā beatus
iheronim⁹ eū in aliquibz de ar
bitrij libertate notauit. illa ſen
tim⁹. que eundē iheronimū ſe
ture cognoſcim⁹. non ſolū heredi
tim⁹ de ruffino. ſed etiā de uni
uerſis quos idem vir ſanctus
zelo dei et fidei reprehendit.
Origenis opuſcula que idem
iheronim⁹ non repudiat legen
da ſuſcipimus. Epythaphiū

In ſepulchro aũt beati
iheronimi de quo ſup̃
ſculpti habentur hij ver
ſus. Hic dux doctorũ
iacet et flos preſbiterorũ. Sanc
tus iheronimus. ſed et locꝰ ẽ ni
mis ymus. Dic veniens aue.
deſuper ire caue. Inueni eci
am compoſitos ultra plurĩ cẽ
tenaria annoꝝ ſecundũ eſtima
cionẽ meã. xxx. tales verſus. Iꝰ
Heronimꝰ doctor. lacij clariſſi
mus auctor. Uſibus eccleſie
triuit ſua tempora vite. Qꝛ
quid enĩ pricis potuit condũ
cere gazis. Inſtitit a p̃mo pꝰ
prima crepundia luſtro. A
gricoleq; modo. qui ſe deuouit
aratro. Fortiter extoluit. qd
quid racione probauit. Nou
ca progenitũ rome tranſmi
ſit alũpnũ. Que puerũ gre
cis muſas docuitq; latinas.
Ionas auctores ut perluſtra
uerat omnes. Pretulit inge
nue luſtralia palladis alme.
Hinc ſibi cunctorũ ludunt ex
empla librorũ. Cuitaq; gorgo
nee defendũt arma minerue.
Indole poſt clara ſtatuens ad
diſcere plura. Linguarũ ma
trem didicit ſacra ſcripta tegẽ
tem. Auſonieq; ſue valuas
reſerauit hebree. Ne de xp̃ico
lis plaudat iudea rebellis.
Quod pleriſq; locis careat ſi
tagmate legis. Barbariem
ſyre iam tunc ſtridebat amare.
Cum quoq; caldee frendebat
agreſtia lingue. Hinc profert
noua theſauro ꝑꝛioq; vetuſta.
Audeat ut nemo ſibi iam confli
gere tuto. De ſtadij meta refe
rat qui munera leta. Augus
tinus homo toto notiſſimꝰ euo.
Ex hoc addiſcat. alias quod
ſcire nequiuit. Sic alij ſũmi
diuerſo climate mũdi. Trans
mare querebant ex hoc que ſci
re volebant. Maxima roma
ſuo que quondã inuidit alũpno.
Preſule cũ damaſo nũc gaudet
hoc te magiſtro. Quod facile
ex tytulis lector cognoſcere qui
bis Nemo hominũ viuit hũc
qui per ſingula norit. In pul
pito vero domus ꝑrie. ubi eiꝰ
hiſtoriã pingi feci hij verſus ha
bentur. per dñm franciſcũ theba
dinij compoſiti. verſus.
Eccleſie doctor cyceronis co
dice flagrans. Cum ti
bi ſtridoni dederat tria ſãmina
roma. Uerbera ſancta luis.
promotus cardine ſacro. Cor
rigis errores. falſo tibi crimina
veſtis. Addidit hinc emulus.
bethleem petro ardua fundans.
Multis clauſtra viris. ſacros
iheronime libros. Transfers.
et condis politi ſpectacula regni.
Tunc leo miteſcat. iuſſis obtẽ
perat almis. Ligna tulit. rap
tũq; gemit. letusq; reducit. Al

ta doctes moriens. preſepe(que) con-
deris antro. Te nūc roma te-
net te templo virginis orat.
Glorificans miris pictoris in
ordine clares. Ymnus.

Exte qui xpi decorauit
aulam. ſūmus inter-
pres fide(que) doctor. ut de-
um lingua reſonare omī urbe
peregit. Lege ſub trina mo-
dulatus ora. tulij lingua vag(us)
et platonis iuſſus eſt cedi graui-
bus flagellis iudice ceſo. Poſt-
(que) ſacrorū ſtudijs inherens. ro-
me ſacratus roſeo galero bethleē
pgēs emulata liquet veſt-
tes ỹ que. Omne mandatū ue-
tus et nouellū. quic(qui)d anthoni
retinere patres. quicquid extermi-
ni celebrant latini tranſtulit iſ-
te. Hec nitens pandens alie-
na tantū p̄mo fit penna p(ro)pria
thoruſcat ne quis in ſacro ſtudi-
o ſophie non ſibi cedat. Hor-
ridos cautes heremi ſubiuit.
poſt(que) cū multos monachos
gregaſſet lingua quieſcat do-
muit leonē legifer abbas. Dog-
mata vite moriens docebat an-
geli tollūt animā canentes ro-
ma tranſlatū tenens inde cor-
pus virginis aula. Redde nos
claros radioſa lampas. abſ(que) te
tetrus titubaret orbis. ſacra nā
lex iheronim(us) vocaris nōie tuo.
Gloria patri genito(que) flamini
tres coequales venerem̄ eque.

vnus hij verus deus at(que) tri-
nus omne per euū. Amen.

Ponam etiā orationes
ſeptē commemoratiuas
beati iheronimi. quib(us)
ſingulis diebus et horis intra
officiū beate virginis utor ſub
antiphō ſcōrū inter oratione
que ad ap(osto)los et illam que ad
ſanctos omnes dirigitur. Et
q(uan)n(do)(que) extra horas pro ſingulari-
bus ſuffragijs. ut patebit. De
orationib(us) autē in miſſa me
intromittere non debebat. et ul-
tra hec illas reperi iam fore
formatas. Ad matutinas orō

Augeat benigne creator
deus erudicionē fidei.
germinet hortatu ihe-
ronimi caritatē laudis matuti-
ne nocturnū officiū per quod
reatuū ſordes tegere valeamus
xpm iaſpidē zelaturi. ad p̄mā

Adſiſte nobis queſumus
lucis creator deus ut ī
veritatis luce que btm
iheronimū ab erroris tenebris ē
diuiſa ac diuina luce ſit lucide
operemur (et) luce mereamī eter-
nam. Ad terciā orō

Beati iheronimi doctrin(is)
et exemplis edocti preſta
queſum(us) deus ut ſic vi-
uam(us) quod benignitate tua be-
atitudi(n)is beatiū mereamī. ad vi.

Condita beati iheronimi
calamo ſit deus taleſ

cant in nobis qđ de hui⁹ ſecu
li calle ſubducti in celis candi
di tuo conſpectui celeriter pre
ſentemꝰ. Ad nonam oracio

Deus qui ecclesiā tuam
beati iheronimi doct
nis et meritis mirifi
ce decoraſti dignare nos a vi
ciis mundos ſic preſeruare de
coros ꝙ tue deitatis decora
viſione fruamꝰ. Ad vš oracio

Erudicio beati iheroni
mi per quē deus ſa
cram enodaſti ſcriptu
ram. preſta queſumꝰ. ut nos
in terris edificet et cū electis
exultare faciat in excelſis.

Feciſti Ad completoriū.
deus ecclesiā tuam
beati iheronimi flore
re miraculis. fac q̄s ut hij flo
res floridū nobis felicitatis
afferant fructū ad ſalutem
corporis et mentis. Orō

Glorioſe deus qui bt̄m
iheronimū ut germi
naret eccleſie vita p̄
ſeruaſti longeuū guberna nos
tibi gratos corpore ſanos eta
te grandeuos et ſemp aptos
ad gaudia paradiſi ad hūili
tatis opera. Oracio.

Humiliaſti leonē deus
ad beati iheronimi
miſteria exercenda ſic
et nos ad hūilitatis opera hu
miliare digneris per que de

uicto hoſte, hūmo repoſiti here
ditemꝰ in patria ad iter pſperū.

Intercedente beato ihe orō.
ronimo qui itinerando
tuū meruit intrare preſe
pe. iter nobis deus concede iocū
dū per quod inſontes et ſoſpites
quo tendimꝰ intremꝰ itrepidi. p v
tutibꝫ catholicas et cardinalibꝫ.

Caritate feruidos. Orō.
ſpe certos. fide formā
tos btī iheronimi preci
bus preſerua nos deus ut per
hec fortiter tolerādo et iuſte vi
uendo diſtribuendo eligendo
prudenter et temperancia uten
do in cariſſimorū kalendario de
ſcribamꝰ. Alia oracio.

Largitor graciarū deus
qui pro defenſione fide
per beatū iheronimū
tres ſimul mortuos ſuſcitaſti:
noſtros et omēs in vera fide de
functos a delictorū que lugent
laqueis et latebris liberatos tu
e lucis facias eſſe cōſortes. Per.

Quia in pncipio opis et
ſupra in hac parte plu
ribꝫ autoritatibus de
ſua triū linguarū et diuinarū
ſcripturarū pericia dictū eſt. et
in antiqua legenda dicebatur
ꝙ libros grecos et hebreos le
gens latine proferebat et econ
uerſo. et hoc tam velociter qđ
crederes eſſe conſcriptū qđ īof
fenſa velocitate fundebat. Et

ibidem q vndecunq interroga-
tus probatū habebat compe-
tens ſine dilatione reſponſum.
Quos ergo magiſtros habue-
rit inſeram? In gramatica do-
natū habuit preceptorē. et talē
dicebat in rethorica habere vic-
torinū. ut dicit in prologo ſup
ad galathas. In ſacris vero
ſcripturis habuit gregoriū na-
zanzenū. ut ipſe dicit in expla-
natione yſaie in principio. et in li-
bro virorū illuſtriū ubi de illo
loquitur. Habuit etiā in hijs ap-
pollinarē et didimū. Et in he-
braico baramam ut patet i epla ad
pamachiū et oceanū de libris ori-
genis. ubi ſic loqt. Dū eſſē iuuenis mi-
ro diſcēdi ferebar ardorē. n iuxta qo-
dā pſūpcionē ipſe me docui. Ap-
pollinarem laudicenum anthio-
chie audiui frequenter et colui.
Et cū me in ſanctis ſcriptu-
ris erudiret nunq illius conten-
tioſū ſenſū ſup hereticū dog-
ma ſuſcepi. Iā canis ſpargebat
caput et magiſtrū pocius q diſ-
cipulū eſſe decebat. Perrexi tū
alexandriā. audiui didimū in
multis ei gracias ago. quod neſ-
ciui didici. quod ſciebam illo do-
cente non perdidi. Putabant me
homines finē feciſſe diſcēdi. Veni
rurſū ierosolimā et bethleem q
precio quo labore baramam a-
uas barbam nocturnū habui
preceptorē. Timebat enī iudeos

et michi alterū exhibuit nyco-
demū. De nycodemo dicit q
legimus q nocte viſitabat xpm.
Joh iij in pn. et vij. et xx. in fine.
Habuit etiam quendā frēm ex
iudeis baptizatū. de quo ad
ruſticū ultra mediū ſic ait. Dū
eſſem iuuenis et ſolitudinis
me deſerta vallarent incenti-
ua viciorū ardoremq nature
ferre non poterā. que cū cre-
bris ieiunijs frangerem mēs
tamen cogitationibus eſtuabat.
ad quā edomandā cuidā frī
qui ex hebreis crediderat me
in diſciplinā dedi. ut poſt quī-
tiliani acumina. ciceroniſq
fluuios. grauitatemq frontonis
et lenitatē plinij. alphabetū
diſcerē. ſtridencia anhelancia
q verba meditarer. Quid ibi
laboris ſumpſerī. quid ſuſti-
nuerī difficultatis. quociens
deſperauerī. quociens q ceſſa-
uerī et contencione diſcendi rur-
ſus inceperim eſt conſciencia
teſtis tam mea qui paſſus
ſum. q eorū qui mecum vitā
duxerunt. Et gracias ago de-
o q de amaro ſemine littera-
rū dulces fructus capio. In
prologo vero ſuper danielem
de hoc loquens ſubdit. Qui
michi videbar ſciolus inter
iudeos. cepi rurſus diſcipulus
eſſe caldeus. et ut verū fate-
ar uſq in preſentē diem ma-

gis poſſū ſermonē caldaycum
legere et intelligere q̄ ſonare.
Quomodo autem cum difficul-
tate retinebat linguā hebray-
cam ipſe ſic dixit in epitaphio
ſancte paule. Hebream linguā
quam ego ab adoleſcencia mul-
to labore et ſudore didici infa-
tigabili meditacione non de-
ſero ne ipſe ab ea deſerar :

Finit pars tercia huiꝰ operis.

Incipit quarta pars huiꝰ operis.

Perihe-
roni-
mum
episto-
le ſer-
mones
et libri
multi
fuere cō-
poſiti. enumerati plenius q̄
loco alio michi noto in ſpeculo
hiſtoriali libro. xvij. caplō xix°.
Quorū aliquos editos ſcilicet
uſqꝫ ad primi theodoſij xiiij an-
nūm iheronimꝰ ipſe deſcripſerat
in libro virorū illuſtriū ad finē
Et quia poſt prodigia inter
laudes iheronimi hec eſt ſentē-
cia ut laus ipſa pluriū notici-
a amplietur. et pluribꝫ profici-
at laudatū. concepi apercius
plenius clarius et utilius ī hac
quarta et ultima huiꝰ operis
parte in quatuor alias ſubdi-
uiſa epiſtolarū ſermonū et li-
brorū illorū deſcribere nomina.
Apercius dixi. quia p̄miſſis q̄
ſunt fidei ſub ꝓpoſicionibꝫ ad ec-
de. per alphabeti ordinē ordina-
ti coniūgam que ſcribuntur ad
certos puta ad auguſtinū da-
maſū. et ceteros. vel de certis.
ut de hebraicis nominibus. de ho-
mine ꝑfecto. et ſimilibꝫ. Secū-
do eodem ordine ſubdam que
ſcribuntur contra certos. ut E-
liudiū. Jouinianū. et alios.

Tercio que ſcribunt̄ ſuper li-
libros certos ut abacuc abdiā
et ſimiles. Quarto proſeq̄r
ipſius canones ut ſtatim inf̄
ſubiungā. Plenius dixi q̄a
multos ſupplebo illo caplō nō
expreſſos et eos de quibus du-
bitatur. ut dubios inſeram. de
quo vide infra ad declaranciā ī
tytulo. Clarius dixi. quia
epiſtolarū ſermonū et librorꝫ
principiū per lrām. a. et finē
per lrām. z. ordinate deſcribā.
Et canoniſte merito ſtruens
exprimā locū ſaltem vnū. ſi
quo de eplā illa ſermone vel
libro fiat mencio ex ſuorꝫ cō-
textu voluminū. Utilius dix-
i quia cuicūqꝫ epiſtole ſermo-
ni et libro connectam ultra
pn̄cipiū et finem ipſiꝰ nōbile ad
minꝰ vnū vel ad plus duode-
nū ſi non ſit grande volumē.
Vel ſenariū qui perfectus eſt
parcialiū librorū numerū nō
excedens. Excedens autem vel
grande volumen non excedet
numerū duplicatū. docente ihe-
ronimo ſuper ezechielē li. x. in
ph. q̄ moleſta eſt tam dictan-
di q̄ legendi infinita congeri-
es. Scio etiā q̄d de ſuo gene-
re laudabile. fit de nimietate
culpabile. facit ad demetriadē
C. Preter quod etiā breuitatis
vel ornatus cauſa quandoqꝫ
verbū aliq̄d de contextu mu-

tabitur. Nam ut dicit ipſe
iheronim⁹ in ſecundo ſuper a-
mos. apli non eodem ſermo-
ne calcauere veſtigia in ponē-
dis teſtimonijs veteris teſta-
menti. Iacius autē curioſus
hanc excuſacionē exquirat in
ſpeculo hiſtoriali. li. i. ca. x. ¶
Quia vero de predictis ihe-
ronimi ſcptis ultra ducenta
capitl̄a in volumine decretorū
fuere tranſcripta. que ſūt illa ī
fine ſubiūgam. Et licet ut ibi
patebit gracianus interdū at-
tribuat iheronimo ſcripta q̄
tranſtulit. ego tamen librorꝫ
tranſlatorū per ipſū notabiliū
a hic non ponā. Aliorū enim
non ſua ſunt verba trāſlata.
Alias per totū bibliothece cra-
tū certos flores colligi oporte-
ret. quod meo ꝓpoſito duplici-
ter contrairet. Primo quia nō
omibus quaſi vel multis ſed
nullis vel paucis nota parti-
cipare diſpono. Secundo q̄a
breuitatis ad quā conor hoſ-
tis efficerer. ¶ Ex tranſlatis
tamen paucos nominando
notifico. qꝫ prout ipſe dicit in
libro illuſtriū virorū. ubi de ſe
ipſo loquitur. tranſtulit librꝫ
didimi de ſpiritu ſancto qui
poſt prefacionē inchoantem
Cū in babilone. incipit. Omī-
bus quidē. et finit. Non igno-
rare ſermonis. Item tranſtu-
lit tractatū origenis ſuper cā-
tica. qui incipit. Quomodo
dicimus ꝑ moyſen. et finit. Cui
eſt honor et gloria. Item eiuſ-
dem omelias xvj. ſuꝑ geneſim.
que incipiūt. In pͥncipio crea-
uit deus celū et terram qui eſt
omniū principiū. et finiūt. Et de-
us erit ſemper nobiſcū ꝑ iheſū
xpm̄. ꝛc. Et tredecim ſuper exo-
dum. que inchoant. Videtur
michi qꝫ vniuſquiſqꝫ ſermo. et
finiūt. tabernaculū deo iacob
per ihm̄ xpm̄. ꝛc. Itē xv. alias.
xvj. ſuper leuitico. pͥncipiū. Si-
cut in nouiſſimis diebus. fīs.
impoſuit. Ipſi gloria in ſecula ſe-
culorū amen. Item. epiſtolam
epiphanij ad iohannē epiſco-
pum. que incipit. Dn̄o dilectiſ-
ſimo. et finit. Inducat erroris.
Item. victorinū ſuꝑ apocalip-
ſim. qui poſt prefacionē de qua
infra. ſic incipit. Principiū li-
bri beatitudinē. et finit. cum de
cincto heretico ſenciūt. Que oīa
tranſcurrere placuit. ¶ Sciat
tamen lector in concordancijs
que ad notabilia infra ſcribē-
da iungentur has dictiones i-
dem et item ſonare diuerſa. ꝑ
primā enī originale non hoc
opus. per ſecundā vero hoc o-
pus inducitur. Item poſt pͥn-
cipiū et finē in hys que ſunt
de fide. quatuor notabilia. ī
reliquis tria. ſi alio ſigno non

paterant. ſub vna lr̄a ſignifica
buntur. ut allegata citius poſ
ſint īueniri. Proteſtor autem
me non ignorare. ꝙ exflorare
libros licet ſit utile. non tamen
ſubtile. Scio etiā illud ex prefe
rendorū vel inſerendorū omiſ
ſione facile reprehendi. Sed ul
tra excuſacionē premiſſam ſtu
denti ſatis ſit qđ ſibi in pau
cis amici labore conſulitur.
Teſtat̄ etiā parſius ꝙ impoſſibi
le foret cuiuſqȝ votū impleri. Nec
obmittam ꝙ licet vincencius in
hiſtoriali ſpeculo ubi ſupra mul
tos expreſſit. tamen valde pau
cos exflorauit. Ego vero ex
hijs quos video nullū obmit
tam. Thomā vero qui maniplū
florū compoſuit dictorū ihero
nimi. plus tranſūptis ꝗ̄ ex o
riginalibꝫ puto fuiſſe domeſti
cum. Primo quia in multis
dictionibꝫ quibus ſatis de ihe
ronimo ponere poterat nichil
poſuit. Scđo plus mouet q̄a
ſepe obmittit epiſtolas nomīare
etiam illas quas frequenter in
alijs paſſibus nomīauit. Ter
cio dū deſcribit libros in fide.
poſitos infra ſub dictiōe ſuper.
nullū ponit de reliquis ſolos
xvj. in quorū etiā aliquibus
in deſcripcione p̄ncipij vel fin̄
falſitatem īueni. Ibi etiam at
tribuit iheronimo epiſtolam
cui9 tytulū dixit de cohabitacione
clericorū et mulierū. Et
principiū. Pmiſerā quidem vo
bis. et finem. Deus pacis erit
vobiſcū. Quā cū diu et ſollici
tudine non parua queſitam
īuenire non poſſem. in nouiſ
ſimo vir deuocione ſincerus. et
feruidus caritate. grandis ſciē
cia nec minor facundia. frater
bartholomeus. de urbino. or
dinis heremitarū. qui auguſ
tinianū compoſuit. per quē
dictorū auguſtini cupidos in
ſingulis materijs copioſos ef
fecit. michi epiſtolam illā ſibi
notam exhibuit. que fuit au
guſtini. intitulata ſub nomīe
libri de ſingularitate clericorꝫ.
in quo me letificauit. quia q̄
rendi finē impoſuit. Quomō
etiam parſienſis lector profe
cit huic operi pinget calami
Contī. dictionē ingrediens.
Diffinicio fidei ſimboli. et
niceni conſilij.

Credimus in v- A.
nū deum pa
trē omnipotentē
oīm viſibiliū
et īuiſibiliū cre
atorem. Here Z.
dicacione non ambigua ſūt
ſortiti. Nota. fatemur vnā
eſſe vitā ſcōrum. ſed premia p
labore diuerſa. E contrario p
modo delictorū peccōrū eſſe ſup
plicia. vide contra pelagia

nos. ¶ Item. liberum sic cō
fitemur arbitriū ut dicamus
nos semp dei auxilio indigē.
Et tam illos errare qui cum
manicheo dicūt hominē pec
catū vitare non posse. q̄ illos
qui cū iouiniano asserūt ho
minē peccare non posse. Vter
q̄ enī tollit arbitrij libertatē.
vide ad tessifontē. C. ¶ Expo
sicio fidei ad damasum papā.
.A. Credim⁹ in deum patrē
.B. Hec est fides xx. Hereti
cū comprobabit qui fi
nis habetur xxiiij. q. i. Hec est
fides. ¶ Nota. nichil in fide sub
itaneū. nichil nuperrimū. ni
chil temporale. nichil impo
tens. nichil nimis. nichil ine
quale. ¶ Exposicio simboli.
A. Michi quidem fidelissiē
papa laurenti ad scri
bendū anim⁹ tam nō
est cupidus q̄ nec ydoneus.
sciens non esse absq̄ periculo
multorū iudicijs ingeniū te
nue et exile cōmittere. Vide. i.
contra vigilanciū. c°. v. ¶ Dep
.B. cam̄ ut nobis et omnibus qui
hoc audiūt concedat dn̄s fide
quam suscepim⁹ custodita. cur
su cōsumato expectare iusticie
repositam coronā. et inueniri
inter eos qui resurgūt in vi
tam eternā. liberari vero a cō
fusione et opprobrio eterno. p
xp̄m dn̄m nostrū. per quem
est deo patri omnipotenti cum
spiritu sancto gloria et impe
riū in secula seculorū amen.
¶ Nota nichil est quod in vita S.
geri possit si non credulitas an
te precesserit. premittit exēpla
de ingressuro nauē qui credit
posse saluari. de seminātē qui
credit fructū pcipere. Subdit
de spe prolis in matrimonio.
de spe proficiendi in puero qui
scole traditur. De recipiente ī
periū vel ducatū exercitus. q'
sperat obedienciam. Hec autē
dixit ꝓpter paganos obicientes
fidem nostram in sola credendi
persuasione consistere. cū eius
deficiant raciones. ¶ Item. cū
deū audis substanciā. intelligas
sine inicio, sine fine. simplicē. si
ne ulla admixtione. īuisibilem
incorporeū. ineffabilē. inestima
bilem. in quo nichil adiunctū
nichil creatū sit. sine auctore e
nim est ille auctor est oīm. Pre
misit autē. Non me latet illa
sentencia sapientū que ꝓpe
admodū dicit q̄ de deo eciā
vera dicere periculosum est. ¶ I
tem quomodo deus pater ge
nuerit filiū, nolo discucias. ne
te curiosius ingeras in huius
archani profundo. ne si for
te inaccesse lucis fulgorem p
tinacius perscruteris exiguū
ipsum qui mortalibꝫ concess⁹
est perdas aspectū. Aut si pu

tas in hoc omni genere nitē
dum. prius tibi ꝓpone que noſ
tra ſunt: que ſi valueris expe
dire: tunc a terreſtribꝫ ad celeſ
tia. a viſibilibus ad inuiſibi
lia ꝑperato. Proſequitur qꝺ
explicet quomō mens generet
verbū. et quis ſit in ea memo
rie ſpūs. quomodo fons gene
rat fluuiū et rapidū fluentū.
quomodo ignis ex ſe generat
vaporem et ſplendorē. Item
credendus eſt deus eſſe pater
vnici filij ſui. non diſcutiend⁹.
neqꝫ enī fas eſt ſeruos de nata
li dnī diſputare. Ipſe autē pa
ter dixit: Hic eſt filius meus
.C. dilectus. 2ā Item. vnus in deo
nō numeri ſed vniuerſitatis eſt
nomen. ſicut dicitur. vnus ē
ſol. ꝓpterea ergo vnus dicit̄ ꝙ
non ſit alius. Itē legim⁹ in li
bris moyſi ꝙ auſes. naue fili⁹
cum electus eſſet dux populi
cōmutato nomīe. de auſe ihe
ſus cognominatus ſit. In pro
logo ſup ioſue legitur. ꝙ hebre
i ihesū naue vocant ioſue. I
tem cum in rebus proferunt̄
exempla non per omnia ſimili
tudinē ſeruare poſſunt illarū.
ſed vnius partis pro qua vi
dent̄ aſſumpta ſimilitudinē te
nent. Inducit et exponit exem
pla euangelica que dicit: Si
mile eſt regnū celorū fermento.
et rethi miſſo in mari. Item

omnis partus ex tribus ut o
pinor conſtat: ſi adulte etatis
ſit femina. ſi virū habeat: ſi
non vicio ſterilitatis obduſa.
et ibi de fenice et apibus. Et
infra ad preſidiū. d. Nam ut
dicat fenix ſibiipſi naſcendo ꝛ
renaſcendo ſuccedit: apes eciā
neſciūt cōiugia. Et ſubdit ꝙ
mirandū de gentilibꝫ qui cre
dunt mineruā de cerebro iouiſ
natā et liberū de ipſius femo
re. et ſimilia que difficiliora ſt̄
ꝙ xp̄m natū ex virgine. quod
credere noluīt. Itē. reſpondet
dicentibꝫ. dato ꝙ poſſibile fue
rit deo virginē concipere et pa
rere. indignū videtur diuinā
maieſtatem tranſire per geni
talia mulieris. Nam ut dicat
non putaretur pollutus vir
ſtrennuus. ſed miſericors. qui
videns puerū in luto necari.
lutū intrauit ut illū liberaret
a morte. Subdit de ſole tranſ
eunte per ſcenū. et de igne qui
non polluitur ex ſcenoſa ma
teria ꝑ quā tranſit. Item. .D.
nil ibi dicas impoſſibile ubi
aderat virtus altiſſimi. nil de
humana fragilitate cogites
ubi plenitudo aderat deitatis.
Vide ī ad ocea. i. b. Item quan
to ſunt magna que credenda
ſunt: tanto ydoneis et indubi
tatis teſtibꝫ indigent. Itē q̄a
ergo fons peccati et mortis de

muliere pma q̄ fuit pmi adam
costa processit. ideo fons redēp
tionis et vite de secundi adā
costa producitur. Item. hec
pauca de multis, breuitati enī
studentes plura accumulare nō
possum⁹. Hec dixit quia resur
rectionē xpī p certas autorita
.E. tes probauerat. Itē ubi nō
de diuinitate. sed de creaturis
est sermo. vel de misterijs. in
posicio non additur. et sic cre
ator a creaturis secernitur. Di
cit ergo credēdā fore scām ecclesiā
non ut deū. sed ut deo congre
gatā. Item. positis nomībus
librorum noui et veteris testamē
ti. quos dicit canonicos. et sub
misso q liber sapiencie. et ecclē
siasticus iudith. thobias. et ma
chabeorū non canonici. sed ec
clesiastici per maiores dicti sūt.
sic dicit. Hec nobis a patribz
ut dixi tradita. oportunū visū
est hoc in loco designare, ad ī
structionē illorū qui prima fi
dei elementa suscipiūt ut sci
ant ex quibz sibi fontibz ver
bi dei haurienda sūt pocula.
Itē de remissione peccatorū
sufficere debet credulitas sola
Qs ei causas aut racione re
quirat ubi indulgencia prin
cipis est. Cum ergo terreni
principis liberalitas discussio
ni non sit obnoxia, cur ab hu
mana fragilitate discutitur

diuina largicio. Item resur
rectionis virtus angelicū ho
minibus confert statū ut qui
de terra surrexerūt non iterū
in terra cū pecudibus. sed in
celo cū angelis viuant. quos
tamē racio vite prioris ad hoc
admiserit. Itē cur queso tam F.
angustus diuine potencie esti
mator es ut dispersū cuiuscz
carnis puluerē in suā racionē
colligi et reparari posse nō cre
das. cum videas mortale īgeni
ium diuersas in profundum
terre metallorū venas rimari.
et artificis oculus aurū videt
quod imperitus terrā putat. cō
cedam⁹ ei qui fecit hoīem qd hō
consequi potest. Item quid ti
bi absurdū aut contrariū vide
tur. si eisdem racionibz quibz
terra in corpus animale profe
cit. ipsū aīale corpus in corpus
spirituale proficere credatur.
Tractatus fidei credulitatis
conuersacionis et vite xpianorum.
Dauid gloriosus in psal .A.
mo sic dicit. Emuli .Z.
magisteriū sumant ut
non solū gratulemī nos credi
disse. sed eciam aliquantulū ī
micis nō credentibus profuisse.
Nota. iudeis nil aliud ad fidei B.
veritatē credendū existimo. nisi
ihesu xpm filiū dei et per ipsū
saluari genus israhel et gentes
eciā baptisari in nomīe eius reli

qua enī ſciūt per legem et ꝓphe
tas. At gentiles quibꝫ maior ē
labor tali docendi ſunt ordine
ut ab ydolis et voluptatibꝫ pre
cordijs recedant. xē. Item. homo
paret corpore. deus in poteſtate.
docebat ut magiſter. perſuadebat
ut frater. efficiebat ut deus. elige
bat ut preſciens curabat ut medi
cus. ut hūmanus compaciebatur
Itē. fluxu rerū et ubertate copia
rū animꝰ ſoluitur. vigor mentis
infringitur. virtus corporis ener
uatur. ac in paupertate non laſ
ciua cōuiuia. non turpes pota
ciones. omnia ſobria. omnia ri
gida. omnia hūmilia. non ab
iecta. q̄m pura conſciencia et v̄
tute ſunt plena. Non facile ad
diuicias animi id eſt virtutes.
huiꝰ mūndi diues accedit. Vide
contra pelagianos. C. Itē ex
materia prius plene tradita
ſic concludit. Paupertas et diui
cie in cunctis hūani generis corpe
collocantur. ut pauperis paciē
cia. et diuitis hūmanitas dei
C. examine comprobentur. Itē
Temporalibꝫ eterna ſunt ꝓpo
nenda. caducis ſtabilia. ſollici
tis ſecuriora. periculoſis libera.
inhonorificis clariora. hijs mo
nitis diues temperetur et paup
ſubleuetur. Itē. nūc de ſexu
loquamur qui eſt maſculus et
femina. id eſt vir et mulier. v̄
quidē uxorem ſuā diligat ſi

cut xpc eccleſiā. x. i. Deinde cō
iunctionis vinculū pudice et
cōmuni caſtitate gerere debet.
et tūc cōuenire quando gene
racionis eſt contemplacio. aut
oracionis non reuocat tempꝰ.
Cum eciā decet inceſſu eſſe ſim
plicem. et non iactatū aut fu
catū. At mulier diſcat obſeq̄
viro ſuo. ſciat et caſte cū eo vi
uere. et noſſe tempora cōuenci
onis. Non enī ad impudiciciā
matrimoniū copulauit deus
ſed ut generacioni preberet ob
ſequiū. Diſcat pie filios edu
care. verecundā eſſe non litigi
oſam. non violentā. non ſup
bam viro. eciā ſi patrimonio
maior eſſe videatur. Sit inceſ
ſu pudica non fucata forma
pcedens. xi. ut virtute animi
et continencia luxus iuſticie
coequetur. Item. pueris il
lud primo inſinuandū eſt ut
nullo audiendi deſint tempo
re. quia nec ſemel poſſūt edo
ceri. Deinde ut inocenciā ſim
plicitati coniūgant. Vide ſup
pꝰ centeſimo. Item. cū xpc
dixerit primū querite regnū
dei et hec omīa apponentur
vobis. nulli dubiū fore credo
hijs copiam neceſſariarū re
rum in terris non defecturā.
quibus celeſtia ꝓparantur.
Itē in eo maxime quis pec D.
cat in quo cotidie agit aut

viuit. moneatur ergo miles ne
concuciat. officialis ne calūpni-
etur. iudex ut moderetur. rustic9
ut non murmuret. urbanus ut
non sit subdolus vel circūscrip-
tor. et ne in rebus malis suū
exerceat ingeniū. negociator ut
non peieret. agricola ut anno-
nam non captet. opifex ut nō
illudat aut fallat. Item du-
plex est timor. vnus appetend9
alius fugiendus. Item plu-
rimi continentes iracundi sūt
ebriosi. protaces. superbi. ex conti-
nentia magis inflati. percus-
sores. maledici. cupidi. timidi.
multū sibi placentes. ut iudi-
ces continēciam qua se prefe-
rūt incontinēcie subministras-
se materiā. Itē turpe est dice-
re quod illos facere non pudet
.E. vide infra. 22. q. e. in eo. Item
is vere est continens qui vni-
uersa membrorū officia malis
affectib9 subtrahit. et cogitatū
a tota nequicia compescat. Itē
paciencia est oīm īiuriarum
et passionū tolerancia. et ex-
pectacionū oīm sine precipi-
tacione sufferencia. Sororē
habet spem. de hac predixit.
Spes est expectacio rerū oīm
futurarū quam in fide habe-
mus per quam saluamur.
Iusticia est singularū rerū
et personarū equissima dist-
bucio. Item premisso sermōe a-

postolū de fide spe et dilectiōe
subdit. Caritas est consūma-
cio omniū mandatorum bre-
uis omniū preceptorū. quam
quis cum habuerit omnia ha-
bet. sine hac in alijs remanet
imperfectus. Inducit auctoritatē
mathei 22. in fine. diliges do-
minū 2c. Et quod ibi sequit
in hijs duobus preceptis tota
hec lex pendet et prophete. Sub-
dens. Vides in hac sola vni-
uersa legis caritate pendere.
hoc autem prosequitur usq3
ad finē. De essencia trinita-
tis. aliter. deitatis. et dictis de
deo translatiue. Aliter intitu-
latur. de membris dnī. Sic
ponit gracianus. de con. di. ij.
Sacerdos dei. quod hic habe-
tur circa finē
Omnipotens deus. pater .A.
et filius. et spiritus
sanctus vnus atq3
trinus. Vigilare dei est in B.
defensionē electorū suorū. et
ulcionē ỹmicorū se manifes-
te demonstrare. Nota. Su- C.
per omnia quippe deus est.
regendo atq3 imperando. sub-
tus omnia sustinendo atq3
portando. non pondere labo-
ris. sed infatigabili virtute. I-
tem ubicumq3 sacra scriptura
sparsim per diuinos libros ī
deo motus anime vel huma-
na mēbra describit. id est ca-

put. capillos, oculos, palpebras, aures. nares, os, labia, cor, linguã, ymaginẽ, uterũ. manum dextrã, ſiniſtrã. digitos ſiue digitũ. brachiũ, alas, ſcapulas, poſteriora, pedes. Itẽ motus aĩe ut iram, furorẽ, obliuionẽ, penitẽciam. recordacionẽ. et hijs ſimilia. non carnaliter iuxta hiſtoriam a recte intelligentibꝫ ſumenda ſunt. ſic a iudeis et a pleriſqꝫ hereticis carnaliter ſapientibus qui deũ corporeũ atqꝫ localem opinantur. ſed ſpiritualiter omnia intelligenda ſt. Si quis enĩ in deũ humana membra ſeu motus aĩe more humano ineſſe credat procul dubio in corde ſuo ydola fabricat. Cum ergo caput legimꝰ eſſenciam deitatis que omĩa precedit et cui omnia ſubiecta ſũt intelligere debemus. Et ſic ſingula ſuperiora proſequitur.

¶ Ad abiguum ſpanũ de humilitate et paciencia.

A. Quamqꝫ michi multorꝫ ſim conſcius peccatorꝫ.
Z. Sanctos qui nos diligere dignantꝛ per te cupido ſa-
B. lutamus. ¶ Nota. nichil a puericia ita vitare conatus ſum qꝫ tumentẽ animũ et ceruicẽ erectam dei contra ſe odia prouocantem. Vide i. ſupꝛ yſaiam. li. v. Item. meliores ſunt duo qꝫ unus. et ſi alter ceciderit ab altero fulcietur. funiculus triplex non rũpitur. et frater fratrem adiuuans exaltabitꝛ. Scribe igitur audacter et abſenciam corporũ crebro iunce ſermone. Item. quoſdam philoſophos legimꝰ ut totã cogitacionem ad mentis cogerent puritatẽ ſibi oculos eruiſſe. Idẽ i.º contra iouĩ. Et vide infra ad caſtricianũ. C. Et a ꝓpheta dicitur. intrauit mors per feneſtras vr̃as. ¶ Item. non mittis mercedem in pertuſum ſaccu- C.
lum. ſed theſauros tibi in celeſtibus paras. idcirco nr̃as apꝫ petis diuicias quos xpi famulos arbitraris. ¶ Ad ageruchiam de monogamia.

A. In veteri via nouã ſemitam querimus. Sub
Z. nomine tuo tytulum
B. poſſidebit. ¶ Nota. Interdũ ſibi libido blanditur. ut quod ꝓpter intemperanciã fit fieri videatur deſiderio liberorum. Item. quanto plura ſunt qꝫ impugnãt pudiciciã. tanto victricis maiora ſunt premia. Item. ponit de trecentis barbarorũ matronis captiuis. qꝫ pro ſeruanda pudicicia paruulos ſuos et ſeipſas poſtmodum occiderũt. ¶ Item. ponit C.
qꝫ vidit coniuges ex plebe viliſſimos. quorũ maſculus viginti uxores ſepelierat. femina

viginti duos maritos habue-
rat. quoꝝ vir quia ſupuixit
coronatus fuit a populo. ¶ I-
tem virginitas in eo felicior
eſt. q carnis incentiua non
nouit. et viduitas in illo ſol-
licitior eſt. q preteritas animo
reuolit voluptates. ¶ Itē. libi-
do tranſacta ſemꝑ ſui relin-
quit penitudinē. nunq̄ ſacia-
tur. et extincta iterū reaccen-
ditur. uſu creſcit et deficit. nec
racioni paret que impetu du-
D. citur. ¶ Item. habere potes
probate etatis famulos vel
libertos in quorū manibus
es nutrita. qui preſint domu-
i. ad publicū reſpondeant. tri-
buta perſoluant. qui te ſuſci-
piant ut patronā. diligant
ut alūpnam. venerentur ut
ſanctam. ¶ Itē. fuge perſōs
in quibus poteſt male con-
verſacionis eſſe ſuſpicio. nec
paratū habeas in ludibrio.
ſufficit michi conſciencia me-
a. non curo quid de me loq̄-
tur homines. Apoſtolus enī
prouidebat bona nō ſolū corā
deo. ſꝫ et coram hominibꝫ. ne
per illū nomen dnī blaſphe-
metur in gentibus. ¶ Item
melius eſt amittere quod ve-
limus nolumꝰ periturū eſt.
q̄ id pro quo omnia dimittē-
E. da ſūt. ¶ Item. narrat urbes
quas foris gladius. intus vaſ-
tat fames. et alias que contre-
miſcūt. et timore paciūtur qd
iam alie paſſe ſunt. ¶ Itē. olī
a mari pontico uſq; ad alpes
iulias non erant noſtra que
veſtra ſunt. et per annos xxx
fracto danubij limite in mediis
romani imperij finibꝫ pugna-
batur. aruerant vetuſtate la-
crime. et preter paucos ſenes
omnes in captiuitate obſidi-
one grauati non deſiderabāt
quam non nouerant liberta-
tem. ¶ Itē non tam tibi q̄m ſub
tuo nomīe alijs ſum locutus.
que nil aliud de ſcripturis q̄
bigamie precepta nouerunt
et que in alieno corpore ſua
deſideria conſulūt. ut quod
ipſe fecerūt alias facere vide-
ant et malarū ſocietate pal-
pantur. ¶ Ad amicū preſbite-
rum. origenis errores pandēs
et ibi proſequit xxxi.

Ante annos circiter decē A.
vir pāmachius. ¶ An- B.
teq̄m ingrediatur viā
que ſibi cauenda ſūt nouerit
¶ Nota. qui legendū acceperat C.
adhibitis notarijs opus omē
deſcripſit. et multo celerius q̄
promiſerat. Codicē reddidit. ꝛ
quod male ſurripuerat. pelus
alijs credidit. Et quia diffici-
le libros grandes et de rebus
miſticis diſputantes notario-
rum poſſunt conſeruare com-

pendia. preſertim qui furtim
celeriterq3 dictantur. ita in illis
confuſa ſūt omīa ut ordine
et ſenſu careant in pleriſq3.
Item aduerſus omīa ſcribē
net huius eſt temporis. Ad
alexandrū monachū et mi
neruū de reſurrectione carnis.
A. Ipſo profectionis articulo
Z. Quorū quis ſenſus ſit ſu
B. pra dximꝰ. Nota. Item tan
ta celeritate fiet reſurrectio
mortuorū ut viui quos in cor
poribus ſuis conſūmacionis
tempus īuenerit mortuos de
inferis reſurgentes preuenire
non valeant. Vide infra ad
marcellā pᵒ. b. Itē ſicut mo
uetur qui vigilat ſic qui dor
mit iacet īmotus. et ſimilitu
dine mortis torpet. Vide ſ. in
vigiliarū ſermone. Item.
non doctoris opinio. ſed doct
ne ratio ponderanda eſt. Vide
C. ſup zachar. C. Itē in terra
aurū queritur. et de fluuiorū
alueis ſplendens refertur gla
rea. Item meū eſt propoſitum
antiquos legere. probare ſin
gula. retinere que bona ſunt
et a fide catholica non diſce
dere. Ad algaſiam de queſ
tionibꝫ ſinicon. de hoc xxxij.
q. iiij. ſicuti ſemina.
A. Filius meus apodemi
us qui interpretatio
nem nomīs ſui longa

ad nos nauigatione ſignauit
Condēpnandi ſunt quia xp̄i .Z.
veritate contempta. poſtea mē
daciū id eſt antixp̄m receptu
ri ſunt. Nota. miratus ſum B.
cur puriſſimo fonte vicino
noſtri tam procul riuuli flu
enta queſieris. niſi forte pere
grinas merces deſideres. et
pro varietate guſtus nr̄orum
condimentorū te alimenta de
lectent. Alijs dulcia placent.
nōnullos ſubamara delectāt.
horū ſtomachū acida renouāt
illorū ſalſa ſuſtentant. Vidi
nauſeam et capitis vertiginē
antidoto quod appellatur tir
pa ſepe ſanari. Vide ſup ma
theū. E. Itē omnis falſa p̄
dicacio ſectatur lucra. et glori
am querit hūmanā. ut per
gloriā naſcātur compendia.
Vide ſ. ſup tytū. d. Item q̄ſti
one 2ª. Sicut inſule turbīe
flatuq3 ventorū et tempeſta
tibus feriūtur ſed non ſub
uertunt. ſic et eccleſie que ſpe
rant in nomine ſaluatoris
loquūtur per yſayā. Ego ci
uitas firma que oppugnat.
Item queſtione 3ª. Iniquꝰ C.
ſi ſequatur iuſticiā negat ī
quitatē. ſtultus ſi confiteatur
dei ſapientiā negat ſtulticiā.
Hic interponatur. C. ſicuti ſe
mina. 3i. q. iiij. Itē queſtione eª
Orandus eſt dn̄s ne in exor

dio fidei et creſcentis etatis on
o torpeamus. ſed īminente nau
fragio ſuſcitemus dormientē
dnm̄ ut nos ſaluet. Item queſ
tione q̄nta. parabola quaſi vm
D. bra prehemiū veritatis eſt. I
tem Sexta. Item medicina nō
eſt cauſa mortis ſed oſtendit
venena mortifera. licet hys
mali homīes abutantur ad
mortē. vide ī. contra rufinū. C.
Item. apud grecos ſententia
eſt minus deſiderari quod licet
ergo econtrario quod non licet
fomentū recipit deſiderij. vnde
et tulius negat ſolonem apud
athenienſes ſcripſiſſe de patri
cidarū ſupplicijs. ne non tam
prohibere q̄ commonere videre
tur. Septima. Item. In corpo
re veritas eſt. ſed in corporis
E. vmbra mendaciū. Octa. Ite
ſic. ſignis dei que operabatur
per moyſen. magi ſuis reſtite
re mendacijs. et virga moyſi
deuorauit virgas eorū. ita mē
daciū antixp̄i xp̄i veritas de
uorabit. Ad amandū de qui
buſdam queſtionibz. de hoc xxxij
q. vij. omnes cauſationes.
A. Breuis epiſtola longas
queſtiones explanare
non valet. et in artū
multa concludens ſtringere v̄
bis quod eſt ſenſibz dilatatum.
vide ſuper pſalteriū in prologo.
Z. Non parat medicus. ut parcat.

ſeuit ut miſereatur. Idem ij.
ſuper ezechielē. Nota. quid ne B.
ceſſe eſt ſenſum ad incerta et
futura extendere. que aut con
ſequi non poſſumus. aut forſan
cito inuēta perdimus. Item in
oratione dominica dicimus. libe
ra nos a malo. ut ſufficiat no
bis contra maliciā huius ſeculi
preſens habere certamen. re
mordet conſciencia. voluptas
ſola ac libido etiam in ipſo tē
pore penitendi preteritos ſtimu
los patitur. Item. aliud eſt pec
care per corpus aliud in cor
pore. De primo ponit exēplū
de fure et homicida. de ſcdō in
fornicatore. Hic interponatur
pecall̄. omēs. poſt quod ſequi
tur. ca. non ſatis. 28. q. 2. ubi
eſt notabile quod ſequitur. I C.
tem rem nouam loquor. ymo
non nouā ſed veterē que vete
ris teſtamenti autoritate fir
matur. Item putride carnes
ferro indigent et cauterio.
Ad eundē reſponſiua. quā
aliqui intitulant ad damaſū
Propoſitio tua fuit de A.
eadem apl̄i epiſtola.
Xp̄us totus in cunc Z.
tis. Nota. Saluator noſter B.
nūc omnia non eſt in omni
bus. ſed pars in ſingulis. ver
bi gracia. In ſalomone ſapien
cia. In dauid bonitas. In iob pa
ciencia. In petro fides. In finees

et paulo zelus. In iohanne vir-
ginitas. In ceteris cetera. Cum
autem omniū rerū finis adue-
nit tunc omīa in omnibꝫ erit
ut singuli sanctorū omnes vir-
tutes habeant. et sit xp̄us to-
tus in cunctis. Ad antho-
niū monachū ut scribat.

A. Dominus noster humili-
tatis magister discep-
tantibꝫ de dignitate
~~dignitate~~ discipulis unū app-
hendit ex paruulis dicens qd̄
habetur mathei xviij. in princi-
3. pio. Precor ut diligentem te
diligas et conseruo sermonē
conseruus impartiaris. vale
B. in dn̄o. Nota. sathanas ex
archangelico fastigio non ali-
am ob causam nisi ob contra-
riam humilitati superbiā ruit.
Itē. contra sophistas seculi et
sapientes mūdi petrus et iaco-
bus piscatores mittitur. Item pha-
riseus arrogans spernitur et
humilis publicanus auditur.
Itē. dn̄o loquente cū suis frater cū
fratre non loqueris. Itē. nisi
stili verecundia prohiberet. tā-
te iesus ingererē. ut inciperes
michi rescribere vel iratus. Vi-
de infra ad niceam. C. Ad a-
sellam de fictis amicis et de-
tractoribus.

A. 3. Domine sancte ac vene-
rande matri. Fluctus
qꝫ maris tuis precibꝫ
mitigā. Nota. Non facilis B.
venia praua dixisse de rectis.
Item osculabantur michi ma-
nus. et ore vipereo detrahebāt.
dolebant labijs corde gaude-
bant. Item. diuinos libros ut
potui non nullis sepe disserui.
lectio assiduitatē. assiduitas fa-
miliaritatē. familiaritas fidu-
ciam fecerat. Itē. dicant mi- C.
chi. quid unqꝫ in me aliter sen-
serunt qm̄ xp̄ianū. dicant pecu-
niam cuiusqm̄ accepi. mune-
ra magna vel parua si non
spreui. in manu mea es alie-
nū insonuit. Item nil michi
aliud obicitur nisi sexus meus.
et hoc solū cū ierosolimis
paula proficiscitur. Et ī. quā
tamen nūquā manducantē
vidi. sed postqm̄ eam pro me-
rito sue sanctitatis venerari.
colere. suscipere cepi. omnes
me deseruere virtutes. nulle
alie romane urbi fabulā pre-
buerunt nisi paula et mela-
nia. que contēptis facultatibꝫ
pignoribusqꝫ desertis. crucem
dn̄i quasi quoddā pietatis le-
uauere vexillū. Si balnea pe-
terent. ungenta eligerent. di-
uicias et viduitatē haberent
materias luxurie et libertatis.
domine vocarentur et sancte.
Itē. facilius creditur quod
aut fictū libenter auditur. aut
non fictū ut fingatur impellitur.

D. Item. O inuidia primo mor
dax tui. o sathane calliditas
semper sancta psequeris. Vi
de sup ad galathas libro .3.g.
Item gratias ago deo meo
q dignus sum q mūdus me
oderit. Item. esdras qui inter
pretatur adiutor reducat me
in patriā meā. Stultus ego
qui volebam cantare cantio
nem dñi in terra aliena. I
E. tem. maleficū quidā me gar
riūt. titulo fidei seruus agnos
co. magū aute iudei dñm me
um. seductor etiā apostolus
dictus est. Et xpc. math .27. in
fine. Vide ad nepocianū. E. I
tem. scio per bonā et malam
famā peruenire ad regna celo
rum. Saluta paulam et eu
stochiū velit nolit mūdus in
xpo meos. Vide ad augm. .3.c.
Item. ante tribunal xpi si
mul stabim9 ibi patebit qua
mente quis vixerit. Ad ce
letham de institutione pau
le filie sue. pulchra et notabi
lis tota.
A. Apostolus paulus scri
bens ad chorinthios.
3. Ancillam et sponsā
xpi erudiam regnis celestibz
B. offerendam. Nota. nūqm̄
est sera conuersio. latro de cru
ce transit ad paradisū. nabu
chodonosor rex babilonis post
efferacionē cordis et corporis

et beluarum in heremo conuictu
mentem recipit humanā. Itē.
ad aliā materiā lapsus sum. et
rota currente dū vrceū facere
cogito amphoram finxit ma
nus. Itē. habeat in discendo
socias quibz inuideat et quarū
laudibz mordeatur. Nec est ob
iurganda si tardior sit. sed lau
dibus excitandū ingeniū. ut
vicisse gaudeat et victa dole
at. Item. non sunt contemp C.
nenda quasi parua sint. sine
quibus magna constare nō
possunt. Vide super ad ephe.
b. Itē. non discat in tenero
quod ei postea dediscendū est.
difficulter eraditur quod rudes
animi ybiberūt. Greca nar
rat historia alexandrū potē
tissimū regē. orbisqz domina
torem. et in moribus et in īces
su leonidis pedagogi sui nō
potuisse carere vicijs. quibz
adhuc paruulus fuerat infec
tus. Vide sup parabolas li. ij.
ad finem. Item. prodiuis
est malorū emulacio. et quo
rū virtutes assequi nequis
cito vicia imitaris. Item. li D.
cet quidā putant maioris es
se virtutis presente contempne
re voluptatē. tamē ego securi
oris arbitror continentie nes
cire quid querat. Itē memē
tote parentes virginis magis
eam exemplis docere posse q̄

vote. flores pereūt cito. viola
liliū et crocū pestilens aura
corrumpit. Nunq̄ absq; te pro-
cedat in publicū. Item oraci-
oni lectio. lectioni succedat ora-
cio. Sic comedat ut semꝑ esuri-
at. ut statim post cibū possit
legere orare et psallere. Idē ad
G custo. z.b. Item. displicent
michi maxime in teneris eta-
tibus longa et īmoderata ieiu-
nia. experimento didici. asellū
in via cum lapsus fuerit diu-
ticula querere. Hic interponit
quod scripsi sup cantica in pri-
cipio. Item illorū tractatibus
illorū delectetur ingenijs. in quo-
rum libris pietas fidei nō va-
cillat. Ceteros sic legat ut ma-
gis iudicet q̄m sequatur. Vide
ad furiā. d. Itē. noli subire o-
nus quod ferre non potes. nu-
triatur in monasterio. melius
tibi est desiderare absentē. q̄m
singula pauere. cū quo loqua-
tur. quid loquatur. cui ānuat.
quem libenter aspiciat. Ad
augustinū apologeticū. x°.
A. Domino vere sancto ꝛc.
Cū a sancto fratre nos-
z. tro. Vere sancte et be-
B. atissime papa. Nota. Non e-
go tibi sed causa cause respon-
det. et si culpa est respondisse.
multo maior fuit prouocasse.
vide s. u. c. Itē sit inter nos pu-
ra germanitas et deinceps nō

questionū. sed caritatis ad nos
scripta mittamus et in campo
scripturarū. sine nostro īuicē
dolore ludamus. Ad eundem
ut tercius scribat. ij.
Dn̄o et vere sancto. ꝛc. in A.
ipso professionis arti-
culo. Vulgare prouer- z.
biū est q bos lassus fortiter fi-
gat pedem. Tristes hec dicta
nimis. utinā mererem̄ cōplex-
us tuos in collatione mutua.
vel doceremus aliqua vel dis-
ceremus. In alio libro finit. sup-
pliciter te salutat. Nota. abs- B.
q; ullo rancore stomachi in scrip-
turarū disputatione versemur.
ut vel nostrū emendemus erro-
rem. vel aliū frustra reprehen-
disse doceamus. Absit autē a me
ut quicq̄m de libris beatitudi-
nis tue attingere audeā. suffi-
cit enī michi probare mea. et
aliena non carpere. Itē pue-
rilis est iactancie qd olim ad-
olescentuli facere cōsueuerūt ac-
cusando illustres viros suo no-
mini famā querere. Itē in
scripturarū campo iuuenis se-
nem non prouoces. nos nr̄a
habuimus tempora. et cucurri-
mus quantū potuimus. nunc
te currente et longa spacia
transmeante nobis debetur
ocium. Ad eundem super
missa epistola arguendo. ter-
cia.

A. Domino vere sancto. &c.
Crebras ad me episto
z. las dirigis. Vale mi
amice carissime, etate fili, dig
nitate parens. et hoc a me ro
gatus obserua ut quicquid michi
scripseris ad me primū facias
B. peruenire. Nota. de amicicia
omnis tollenda suspicio est.
et sic cum amico quasi cū al
tero se loquendū. Item. ego
quondam miles. nūc vetera
nus, tuas et aliorū debeo lau
dare victorias. non ipse effeto
corpore militare. Itē. non sū
tam ebes ut si diuersa senserō
C. me lesum putem. Item hoc
scribo quia te pure diligere
cupio. et nil mente retinere quod
distet a labijs. Itē. si in defen
sione mei aliqua scripsero. in
te culpa sit qui prouocasti. nō
in me qui respondere cōpul
sus sum. Vide supra. i.
Ad eundem super tribus e
pistolis. iiij.
Domino vere sco &c. Tres
A. simul epistolas. immo
libellos per dyaconū
cyprianū tue dignacionis ac
z cepi. Peto ut quiescentē senē
olimque veteranū militare nō
rogas et de vita periclitari.
tu qui iuuenis es. et in pon
tificali culmine constitutus
doceto populos et nouis af
frice frugibus romana tecta
locupleta. michi sufficit cum
auditore et lectore pauperculo ī
angulo monasterij susurra
re. Nota fortissimos milites B.
subita bella conturbant. et an
te coguntur fugere. quam possint
arma recipere. Item. te ipsū
orare non dubito ut inter nos
contendentes veritas superet.
non enī tuā queris gloriam
sed xpi. et cum tu viceris. ego
vincam. si errorem meū intel
lexero. et econtra. Itē. preter
mitto salutacionis officia qui
bus meū demulces caput. ta
ceo de blandicijs quibus rep
hensionē meam niteris conso
lari. ad ipsas causas veniam.
Item. liber de illustribus vi C.
ris vel proprie de scripturis ecle
siasticis appellandus est. licet
a plerisque imperitis de auctori
tatibus dicatur inscriptus. E
pythaphiū proprie scribitur mor
tuorū. Itē. si me reprehendis
errantem. patere me queso er
rare cū talibus. et cū me erro
ris mei multos socios habere
prospexeris. tu veritatē tue vnū
saltē astipulatorē proferre debe
bis. et c. Ego enī reclamante
mundo libera voce pronūcio.
cerimonias iudeorū perniciosas
esse et pestiferas xpianis. et ob
seruantē siue ex iudeis siue ex
gentilibus fuerit. in dyaboli
baratrū deuolutū. Item fre

quenter in longum ſermo pro-
tractus caret intelligentia. et dum
non ſentitur ab imperitis minus
D. reprehenditur. ¶ Item. non poteſt
fieri ut veritatis cultor menda-
cio colla ſubmittat. ¶ Item. ſi cui le-
gere non placet. nemo compel-
lat inuitum. bibat vinum vetus cum
ſuauitate et noſtra muſta con-
temptnat. ¶ Item. dicis me in io-
nam male interpretatum. et quod
ſit illud ſubtrahis. aufers michi
occaſionem ſalutis mee. ne quod
dixeris me reſpondente ſoluatur.
Vide ad pamma. et marcel. c. h.

¶ Ad eundem de duobus libellis.
epiſtola quinta.

A. Venerabili pape etc. Virum
venerabilem fratrem
Z. meum. ¶ Pleraque prio-
ris laboris ob fraudem cuiuſ-
B. dam amiſimus. ¶ Nota. certe quic-
quid dici potuit. et ſummo inge-
nio de ſcripturarum haurire fon-
tibus a te poſitum atque diſertum
eſt. ¶ Item. inter nos eruditionis
cauſa dixerimus. ceterum emuli
et maxime heretici dum diuer-
ſas inter nos ſententias vide-
runt. de animi calumpniabuntur
rancore deſcendere. michi autem
ſtatutum eſt te amare. te colere.
ſuſcipere mirari. tuaque dicta qua-
ſi mea defendere. Certe et in dy-
alogo quem nuper edidi tue be-
atitudinis ut dignum fuerat re-
cordatus ſum. ¶ Item penitencia-
ciam ſimulat ut docendi in eccle-
ſiis habeat facultatem. Nam ſi ſe
aperta luce prodiderit foras ex-
pulſa morietur.

¶ Ad eundem
pro recommendatione preſidii dy-
aconi. Sexta.

Domino vere ſancto etc. A.
Anno preterito. etc. ¶ Z.
Suſcipiende papa.
¶ Nota. litterarum baiulum habe- B.
as commendatum. non quod re aliqua
xpo tribuente indigeat. ſed quod
bonorum amicicias auidiſſime
expetat. et in hiis coniungendis
maximum putet beneficium aſſe-
cutum. Cur autem ad occidentem
nauiget. ipſo poteris narrante
cognoſcere.

¶ Ad eundem de
hereticis. ſeptima.

Domino ſancto etc. Omni qui- M.
dem tempore beatitu-
dinem tuam eo quo de-
cet honore veneratus ſum. et
habitantem in te dilexi dominum
ſaluatorem. ¶ Beatiſſime pa- Z.
pa. ¶ Nota. Contra flantes ven- B.
tos ardore fidei perſtitiſti. ma-
luiſtique quantum in te fuit ſolus
liberari de ſodomis. quam cum per-
euntibus commorari. ¶ Item. te
omnes heretici deteſtantur. et
me pari perſequuntur odio. ut
quos gladiis nequeunt voto
interficiant. ¶ Item. incolumem
et mei memorem te xpi domini cle-
mentia tueatur.

¶ Ad eundem
de eodem. viii.

A Multi utroqꝫ pede clau-
dicant. nec fractis cer-
uicibus inclinantur.
habentes affectū erroris priſ-
tini. cum predicandi non habe-
Z. ant libertatem. Et ibi ſeru-
B. tute pereat ſempiterna. No-
ta. capta iheruſalem tenetur
a nabuchodonoſor. nec ihere-
mie vult audire conſilia. qui
potius egyptū deſiderat ut
moriatur in taphnes id eſt hu-
milibus vel aduerſis. Unde ſu-
per naum dicit ꝙ interpretatur
conſūmatio. Hic continuatur
Z. Ad eundem et alipiū de
hereſi celeſtina. xx.

Dominus vere ſanctis ꝛc̄
A. Sanctus inocentius
preſbiter qui huius
Z. ſermonis eſt portitor. Vene-
B. rabiles patres. Nota teſtē
inuoco deū ꝙ ſi fieri poſſet.
aſſumptis alis columbe veſ-
tris aſpectibus implicarer. I-
tem nobis auctoribus hereſis
celeſtina iugulata eſt. que ſic
infecit corda multorū. ꝙ licet
ſuperatos et dampnatos ſe ſē-
tiant. venena cordiū non ob-
mittūt. et quod ſolū poſſunt
nos odiūt per quos putant
ſe libertatē docēde hereſeos ꝑ-
didiſſe. Ad caſtricianū cōſo-
latoria ceritatis.

Sanctus filius eraclius
A. dyaconus michi retu-
lit. Libenter ſuſcipiam diſ- Z.
penſationis moram magnitu-
dine fenoris duplicatam. No- B.
ta in amicis non res queritur
ſed voluntas. quia alterū ab
inimicis ſepe prebetur. et alte-
rum ſola caritas tribuit. Itē
magna ira eſt quando peccā-
tibus non iraſcitur deus. Unde
in ezechiele ad iherlm. Iam nō
iraſcar tibi. zelus meus receſſit
a te. Item. magiſter diſcipu-
lū corrigit quē ardencioris cer-
nit ingenij. medicus ſi ceſſaue-
rit curare deſperat. Itē. ponit C.
verbū anthonij ad didimū ce-
cum tale. Miror prudentē vi-
rum eius rei dolere dampno.
quam formice muſce et culices
habent. et non letari illius poſ-
ſeſſione. quam ſoli ſancti et a-
poſtoli meruerūt. Ex quo vi-
des ꝙ multo melius eſt ſpiri-
tu videre quā carne. et illos ocu-
los poſſidere in quos feſtuca
pctī non poſſit incidere. Vide
ſupra ad abigaunū. v. Ad caſ-
trinā materteram.

Iohannes aplus et euan- A.
geliſta. Epiſtola me her- Z.
cum lecta fuerit abſoluet.
Nota. aplus dicit. Sol non B
occidat ſup iracundiā veſtrā.
quid agemus nos in die iudi-
cij. ſup quoꝝ irā non vnius diei.
ſed tantorū annorū ſol teſtis
occubuit. Item quomodo in

cotidiana prece dicim⁹. dimit-
te nobis debita nostra sicut et
nos ꝛc̃. animo discordante cum
verbis. oratione dissidente cum
factis. **Nota.**

Ad celantiam ne etiam re-
ligionis causa uxor virū
dimittat. Et quia nomini cō-
iugis est simile hoc nomen ī
prima lrã discrepans maiori
numero uti dispono. Est au-
tem sciendū. ꝙ de parisius re-
cepi quandā epistolā fr̄is gui-
gonis maioris prioris carthu-
siensis. cuius grandis opinio
perdurat in ordine. et postmo-
dum illius transcriptū apud
carthusiā fore recepi. In qua
scribens ad durbonenses fr̄es
asserit quasdā epistolas attri-
bui iheronimo que non fue-
runt ipsius. quas singulas ī
processu signabo. Inter illas
autē ponit istam. licet eam
cōmendet. ut nobili stilo con-
scriptam. Vincentius etiam
istam non expressit in speculo
historiali. allegato in principio
hui⁹ partis. Nescio si intende-
bat illā includere sub hys e-
pistolis. quas sine expressione
allegauit in fine. Qui tamen
maniplū florū composuit sub
iheronimo sepissime istā allegat.

A. Vetus scripture celebra-
ta sententia est. esse pu-
dorem quo gloria tue-
niatur et gratia. Et esse rursus
pudorē qui peccatū parere so-
leat. Non inchoasse sufficit Z.
sed perfecisse iusticia est. No- B.
ta. tam sancte petitioni et tā
sancto desiderio non satisface-
re. quid aliud est qm̄ profectū
alterius non amare. Item.
quid tam supbū et ingratū
uideri potest. ꝙ͂ aduersus eius
uiuere voluntatē. a q° ipsū viuē
acceperis. ꝙ͂ illius precepta de-
spicere qui ideo aliquid impe-
rat. ut causas habeat remu-
nerandi. Itē. grandem vim
obtinet vera dilectio. et qui ꝑ-
fecte amatur totā sibi aman-
tis vendicat voluntatē. Nichil
est imperiosius caritate. I- C.
tem. non virgo. non vidua. nō
nupta ab hoc impio secura ē.
in quouis ꝓposito vel gradu
equale peccatum est. vel pro-
hibita admittere. vel iussa nō
facere. Itē. non tam cito ad
maiora peccata progreditur q͂
etiā parua formidat. Item.
maximā partem equitatis ī-
pleuit qui nulli nocuit. Itē. D.
quantū ad peccati rationē per-
tinet. nocuit qui nocere dispo-
suit. Item asperā nobis et ī-
suauem virtutū viam nimia
facit viciorū consuetudo. que
si in partem alteram trāsfera-
tur. inuenitur sicut scriptura di-
cit semita iustitie lenis. Itē.

timendū eſt ne quos duces ver
ti itineris habere nos credim⁹
eos comites habeam⁹ erroris.
E Item. nūq̄ errat imitacio q̄
ſequitur veritatē. Item. tanta
reprehendendi libido mentes ho
minū inuaſit ut etiam qui p̄
cul ab alijs vicijs receſſerint in
iſtud tamen quaſi in extremū
dyaboli laqueū incidant. Itē
nil tam inquietat animū et
leuem et mobilē facit mentē.
ſicut facile credere. et obtrecta
torum verba ſequi temerario
mentis aſſenſu. hoc ſepe ami
cos facit inimicos. concordes e
nim et credulas aīas malilo
F qui lingua diſſociat. Item.
iſto tempore maxime regnat
adulacionis viciū. quodq3 ē
grauiſſimū humilitatis et
beniuolencie loco ducit̄. et ita
fit ut qui adulari neſcit aut
inuidus aut ſuperbus repu
tetur. Eſt ſane grande et ſub
tile artificiū laudare alterū ī
cōmendacionē ſui. et decipien
do animū ſibi obligare decep
ti. et fictas laudes certo precio
vendere. Que tanta leuitas
et vanitas relicta p̄pria conſci
encia alienā opinionē ſequi
et circūuencionē et illuſionē
ſuam pro beneficio accipere
vide ad ruſticū. i⁹ E. Item.
tantus in te ſit veritatis ādr
ut quicquid dixeris iuratum

putes. Item nichil eſt quod
nos ita deo et hominibȝ gra
tos facit q̄ ſi vite merito mag
ni. humilitate infimi ſimus.
Itē. aliud eſt virtutem ha G.
bere. aliud virtutis ſimilitudi
nem. aliud eſt rerū vmbras
ſequi. aliud veritatem. Multo
deformior eſt illa ſuperbia que
ſub humilibus ſignis latet.
Item. ſola apud deū libertas
eſt non ſeruire peccatis. Sum
ma apud deū nobilitas eſt cla
rū eſſe de virtutibus. Itē. ſi
obliuiſcimur q̄ omnes ex v
no generati ſum⁹. ſaltē id ſem
per meminiſſe debemus q̄ per
vnū omnes regeneramur. Itē. H.
quid prodeſt tenuari corpus abſ
tinencia. ſi anim⁹ intumeſcat ſu
perbia. Quā laudem merebi
mur de pallore ieiunij. ſi liui
di ſim⁹ inuria. Quid virtutis
habet vinū non bibere. et ira
atq3 odio inebriari. Tunc pre
clara eſt abſtinencia. cum a
nim⁹ eſt mundus a vicijs. I
tem. minus ieiuniorū et abſti
nencie laborē caro ſentit aīa
eſuriente iuſticiā. Itē. beatus
ille qui tam ſancte et grauit̄
diſpoſuit vitam ſuā. ut de ip
ſo aliquid ſiniſtrū fingi non
poſſit. dum aduerſū obtrecta
torū libidinē pugnat meriti
magnitudo. nec fingere quiſ
q̄m auſus eſt quod a nullo

F. putat eſſe credendū. ¶ Item.
fruſtra iraſcimur obtrectatori
bus noſtris. ſi eis obtrectandi
materiam miniſtrauim⁹. Itē
periculo ſe promittitur quod eſt
in alterius poteſtate. et neſcio
qm̄ ſit grata donacio. ſi vnus
offerat rem duorū. Item. fide
lius ſemper et gratius obſeq̄
ium eſt quod ab amore q̄ quod
a metu recipitur. ¶ Ad cypria
nū expoſicio pſalmi lxxxix.

A. Frater cariſſime cypria
ne. Sacro preno ſcens.
Aliter incipit prius te
cypriane preſbiterorū ſtudioſiſ
ʒ. ſime. Sicut deprecantis hū
litas meretur premia. ita ſup
bia contēpnentis dei auxilio
deſeretur. Vide contra pelagia
B. nos. g. ¶ Nota pleriſq; accide
re ſolet. ut maior ſit intelligen
cie difficultas in eorū explana
cionibus. q̄ in hys que expla
nare conantur. Et infra. Sim
plex et pura explanacio non
doctrine gloriam in multipli
cacione ſermonū. ſed legentis
debet intelligenciā querere. I
tem. habet ſancta ſcriptura cō
ſuetudinē. ut omnes pſalmi
qui cui⁹ ſunt tytulos non ha
bent. hys deputentur pſalmis
quorū priores eſſe noſcuntur.
Et infra. Errant qui omnes
pſalmos dauid arbitrantur
et non eorū quorū nominibz
ſunt inſcripti. Itē. qui ſuſtiēt
tempeſtatē petre vel tecti querit
refugiū. Quem hoſtis perſeq̄
tur ad muros urbiū confugit.
Feſſus viator tam ſole q̄m pul
uere querit vmbre ſolaciū. Si
ſeuiſſima beſtia hominis ſan
guinē ſiciat. cupit utrūq; potit
p̄ſes vitare diſcrimen. ¶ Item. C.
ſicut mane virens herba flori
bus vernans delectat oculos cō
templanciū. paulatimq; mar
ceſcens pulchritudinē p̄dit. et
in fenū quod conterendū eſt
vertitur. ita ſpecies hominum
vernat in paruulis. floret in
iuuenibz. viget in perfecte eta
tis viris. et repente dū neſcit ī
caneſcit caput. rugatur facies.
cutis prius extenſa contrahi
tur. Et infra. Hoc eciā lāguor
facit et inedia. ut vultus pri
us pulcherrim⁹ feminarū ad
tantā tranſit feditatem. q̄d a
mor in odiū cōuertatur. Item.
benyamin interpretatur filius
dextere. Item. egregie dictum.
nullū tam decrepite ſenectutis
qui adhuc non ſe vno anno
viuere ſuſpicetur. Idem in ep̄lā
ad agerucħiā. ¶ Item. qui coti D.
die recordatur ſe eſſe moriturū
contēpnit preſencia. et ad futu
ra feſtinat. Itē. qui in āguſ
tia conſtitutus eſt. ſerū dei ei
videtur auxiliū. Item. quā
to in hoc ſeculo perſecucionibz

paupertate. ĩimicorũ potentia,
vel morborũ cruciatibꝫ fuerimꝰ
afflicti. tanto poſt reſurrectio
nem in futuro maiora p̃mia
conſequemꝰ. ¶ Ad romaciũ
Iouinianũ. et euſebiũ de bonoſo.

a. Non debet carta diuide
re quos amor mutuus
copulauit: quin poci
us ſi rei condicio pateretur cũ
vno litterule apice nomĩa in
z. diuiſa concluderẽ. ¶ Epiſtole
breuitas compellit tacere deſi
deriũ veſtrũ cogit loqui. ꝑro
perus ſermo confuſa turbat
b. oratione. ¶ Nota. non minus
michi reliquit ~~michi~~ abeundo
deſideriũ. q̃ attulerat veniendo
leticiã. Nunc enĩ veſtris lr̃is
fabulor. illas amplector. et il
le meũ loquũtur. ¶ Item. cur
tot interiacentibꝫ ſpacijs marꝰ
atqꝫ terre tam paruã miſiſtis
epiſtolam. cartam defuiſſe nõ
puto. egipto miniſtrãte cõmer
cia. Et ſi ptholomeus maria
clauſiſſet: tamẽ rex aptalus mẽ
branas ex ꝑgamo miſerat: ut
carte penuria pellibus cõpenſa
retur. vnde et pergamenarũ no
men ad hanc uſqꝫ diem ſerua
tum eſt. Si dicitis baiulũ feſti
naſſe. ad longam epiſtolã vna
nox ſufficit: ſi vos aliqua occu
patione detentos. nulla neceſſi
tas maior eſt caritate. Reſtãt
duo. aut vos piguerit aut ego
non meruerim. ex quibus ma
lo vos culpare tarditatis. q̃m
me condẽpnare non merito. fa
cilius enĩ negligencia emenda
ri poteſt q̃m amor naſci. ¶ Itẽ.
ego in peccatorũ meorũ ſepul
chro iacens dñicum de euange
lio clamorem expecto. Iheroni
me veni foras. vide ſ. ad florẽ
tiũ. b. ¶ Item. ego ut ait genti c.
lis poeta. omnia. etiã tuta time
o. ¶ Itẽ noſtis puellares aĩos
plerũqꝫ ſolidari ſi ſe intelligũt
cure eſſe maioribus. ¶ Item. in
mea patria ſanctior eſt qui di
cior eſt. ¶ Itẽ. honorande ſunt d.
que ſexũ vicere cum ſeculo.
que oleo ad lãpades largiter
preparato ſponſi preſtolantur
aduentum. ¶ Ad eundem et
eliodorũ de infancia ſaluato
ris. de q̃ lẽ fit mencio in cro
nica romanorũ pontificũ poſt
principiũ. ubi eciam ponũtur
quatuor illius libri miracula.
hoc dico quia xv. diſ. c. ſi. poni
tur inter apocrifos. et vide in
ſpeculo hiſtoriali. li. i. ca. 19.

Dñis ſanctis ac beatiſſi a.
mis viris. ¶ Qui vi z.
uit et regnat. ¶ No b.
ta qui terram auri conſciam
fodit non illico arripit quicqͥ
foſſa iacencia profuderit: ſed ĩ
vertendis ſupinandiſqꝫ ceſ
pitibus ĩmoratur. ¶ Item. non
nos hũc libellũ canonicis ſup

addimus ſcriptas. ſed ad dete-
gendum hereſeos fallaciā, a-
poſtoli mathei atq̄ euangeliſ-
te ſcripta transferimus. in q°
opere tam iubentibus pijs epiſ-
copis obtemperamus. q̄m impijs
hereticas obuiamus. ¶ Ad eoſdem
de martirologio. Scripſerūt eū
q̄ theodoſius corduben͡ſem e-
piſcopū cōmendabat q̄ omni
die plurimorū martirū quoq̄
ea die erant natalicia memo-
rabatur. Rogabāt ergo eū ut
de archiuis euſebij ceſarienſis
feſta nōīm eis dirigeret ut poſ-
ſent tale officiū dei martiribꝫ
exhibere.

a. Cromacio et eliodoro e-
piſcopis iheronimus.
Conſtat dn̄m noſtrū
omni die martirū ſuorū triū-
phos excipere. quorū paſſiōes
a ſancto euſebio ceſarienſi epiſ-
3. copo ſcriptas reperimus. Am-
putato faſtidio unius de omībꝫ
ſufficiat libellus aſſcriptus.
b. ¶ Nota. Conſtantinus auguſ-
tus cum ceſaream fuiſſet in-
greſſus et diceret prefato an-
tiſtiti ut peteret aliqua benefi-
cia ceſarienſi eccleſie profutu-
ra. legitur euſebiū reſpondiſſe
ſuis opibus ditatam eccleſiā.
nulla petendi beneficia neceſ-
ſitate compelli. ſibi tantū deſi-
deriū īmobile extitiſſe ut quic-
quid in republica romanenſi

geſtum erga ſanctos dei. iudi-
ces iudicibusq̄ ſuccedentes ſol-
licita pſcrutatione perquirerēt.
et qui martires. vel a quo iudi-
ce vel in qua prouincia vel ci-
uitate. qua die. qua paſſione p-
ſeuerantes ſuam obtinuerūt
palmā. de ipſis archiuis ſubla-
ta ipſi euſebio regis iuſſu diri-
gerent. quod et factū eſt. Itē
ſingulorū menſiū et dierū feſ-
ta conſcripſimus ut iubere dig-
namini ~~puenire~~ noſtre paruitatis nomen et memoriā habi-
turū fore credentes cū diebus
omībus ſanctorū nōīm feſtiui-
tates fuerīt celebrate. Sub-
dit q̄ ſingulis diebus conſcrip-
ta erant nomīa plus q̄̄ ſexcen-
torū miliū. que quia lectoris
animū grauarent ſuccincte et
breuiter aliquos ſolēpnes enu-
merat. ¶ De cronica iheroni-
mi partim de euſebio ceſariē-
ſi tranſlata. ad uincenciū et ga-
lienū.

Euſebius iheronimus. a.
uincencio et galieno ſu-
is ſalutē. Apud quoſdā
precedit. Adiuro quicūq̄ hos de-
ſcripſeris libros. per dn̄m noſ-
trū. ꝛc. Finis vero prohemij. 3.
Reliquū temporis graciani et
theodoſij laciōris hiſtorie ſtilo
reſeruaui. non q̄ de viuentibꝫ
timuerim libere et vere ſcribe-
re. timor enim dei timorē ho-

minū expellit. ſed quia de bach-
tibus adhuc in terra noſtra bar-
baris incerta ſunt omīa. finis
vero operis videtur. Ubi enū-
merat annos ab adam uſqꝫ
ad xiiij annū valentis et valē-
tiniani. tamen ꝓpter diuerſita-
tes quas īuenio ſolū de prohe-
mio notabilia colligam. ꝛc. ¶
B. Nota. vernaculū lingue geni⁹
ſi ad verbū interpretor abſurdū
ſonat. ſi ob neceſſitatē aliquid
in ordine vel ſermone mutaue-
ro ab interpretis videbor offici-
o receſſiſſe. Itaqꝫ mi vincenti
cariſſime et tu galiene pars a-
nime mee obſecro ut quicquid
hic tumultuarij operis eſt. ami-
corū non iudicū animo rele-
gatis. Item v. vi. et vij editio
licet quibꝫ cenſeantur autoribꝫ
ignoretur. tamen ita probabilē
ſui diuerſitatē tenet. ut auctori-
tatem ſine nominibꝫ meruerit.
Itē non ignoro multos fore
qui ſolita libidine omnibus de-
trahendi quod vitare non po-
teſt. niſi qui omnino nil ſcribit.
huic volumini geminū. id eſt
maſcularē dentem infigant. ca-
lūpniabunt tempora. cōnectēt
ordinē. res arguent. ſillabas ve-
tilabunt. et quod accidere ple-
riſqꝫ ſolet negligenciā librari-
orum ad autores referent. quos
cū poſſim meo iure repercutere ut
ſi diſplicet non legant. malo bre-
uiter placatos dimittere. Itē C.
ſciendū me interpretis et ſcrip-
toris ex parte officio uſum. qui-
a et greca fideliſſime expreſſi. et
non nulla que michi intermiſ-
ſa videbantur adieci. et decla-
rat que. ¶ Ad damaſum de fi-
de cui in antyochia cōmunica-
re debeat. l. i.

Quoniā vetus oriens. A.
quod habetur xiiij. q. i.
qm̄ vetus. quare de no-
tabilibus que ibi ſunt hic nō
ponam. Cum in antiquo ſen- z.
ſu predicent. ¶ Nota. non bone B.
ſuſpicionis eſt cum in eodem
ſenſu verba diſſenciūt. Item.
ſi ſic credo ut ipſi ſentire ſe ſi-
mulant. ꝑmittant michi meis
verbis ſuū ſenſū loqui. Item.
ne obſcuritas loci in quo dego
fallat. baiulos literarum ad cū ꝗ
bene noſti ſcripturā dignare
tranſmittere. ¶ Ad eundem. li. 2.

Importuna mulier. quod A.
habetur. de pe. di. i. im-
portuna. Noli deſpice- z.
re animā pro qua xp̄c mortu-
us eſt. ¶ Nota. paulus ex perſe- B.
cutore fit predicator. oculis car-
nalibus exceatur. ut mente
plus videat. et qui vinctos xp̄i
famulos ducebat ad conſiliū
iudeorū. ipſe poſtea de vinculis
xp̄i gloriatur. Itē. ait poeta o-
racius. Celum non animū
mutat qui trans mare currit.

Item. ego clamito. Qui cathe-
dre petri iungitur meus eſt.
Ad eundẽ de panibus vel a-
lys altaris oblaconibus. de
hoc x. q. i. quia ſacerdos. iiij.
A. Noverit ſancta auctori-
Z. tas tua. Cum ipſi nõ
debeant pro populo o-
B. rare. Nota. teſtes ydonei q̃s
ad hoc corroborandū conſcitaui.
hij ſunt gregorius nazanzenus.
cyrillus athanaſius et cẽ qui om-
nes vno ore eodemq; conſenſu
veluti vera ſancti ſpiritus or-
gana anathematizandos cen-
ſent. qui in uſus laycorū panes
oblaconū contulerūt. quia dĩ-
no ſolis ſacerdotibus debentur.
niſi forte religionis gratia lay-
ci pro benedictione de manu
ſacerdotis accipiant. Ad eū-
dem de oſanna. hoc etiã pro-
ſequitur ſuper math. li. z. c. 22. e.
A. Multi ſuper hoc ſermone
Z. diverſa finxerūt. Fal-
ſam referre ſententiã.
B. Nota. obmiſſis opinionū ri-
vulis ad fontem vnde ab euã-
geliſtis ſumptū eſt recurram?
Item. omniū interpretū opi-
nio dirigenda eſt. quo facilius
quid ſuper hoc ſenciendū ſit
ex tractione auctorū ipſe ſibi
lector inveniat. Vide infra ſup
zacha. f. Item. in lingua
latina interiectiones quaſdã
habemus ut exultando dicam?
va. in admirando papę. in do-
lendo. heu. et quando ſilenciū
volum? imperare ſtrictis denti-
bus ſpiritū coartam? et cogim?
in ſonandū. Item. facile po- C.
tuimus aliquid ementiri quod
vna voce ſolueret queſtionem.
ſed magis decet ob veritatem
laborare paulliſper. et peregri-
no auꝛe accõmodare ſermoni
q̃m de aliena lingua. ut in z.
Ad eundem de tribus queſti-
onibus per eum factis. v.
Beatiſſimo pape dama- A.
ſo. et cẽ poſtq̃ epiſtolam.
Cum ſubintrauerit Z.
plenitudo gencium. tunc omnis
iſrahel ſaluus erit. Nota. B
Notario ad officiū p̃parato q̃s
cicium voce promptuus ante
michi cogitacione pingebam.
Item ne me eſtimes tantū-
modo dormitare qui lectionẽ
ſine ſtilo ſompnū putas. hoc
dicit ꝑ damaſus ad eū ſic ſcrip-
ſerat. Dormientẽ te et longo iã
tempore legentem pocius q̃m
ſcribentẽ. queſtiunculis ad te miſ-
ſis excitare diſpoſui. Itẽ. eſti-
mas curioſitatẽ eſſe finitam.
maior querendi ardor exorit.
Item. de hebraicis diſputan- C.
tem non decet ariſtotilis argu-
menta conquirere. nec flumẽ
tuliane eloquencie ducendus
eſt rivulus. nec aures quinti-
liani floſculis et ſcholari decla-

matione mulcende, pedeſtris
et cotidiane ſimilis oracio ne-
ceſſaria eſt: que rem explicet:
ſenſum ediſſerat: obſcura ma-
nifeſtet: neqȝ verborū compoſi-
cione frondeſcat. Sunt alij di-
ſerti, laudentur ut volūt: et
buccis inflatis ſpumancia ver-
ba trutinent: michi ſufficit
ſic loqui ut intelligar. Vide ĩ-
fra ad pāmachiū. iij. c. Item.
conſtat nullū hominē excepto
eo qui ob noſtram ſalutē carnē
eſt dignatus induere, plenam
habuiſſe ſciencīā et certiſſimā
veritatem. Vide cōtra pelagia-
nos. d. Item. ſermo dei benedic-
cionis eſt repromiſſio et ſpes
D. regni futuri. Itē iniquitas
eſt inimica iuſticie. Vide infra
in quadrageſimali ſermone.
b. ¶ Ad eundem de filio prodi-
go. aliā. frugi et luxurioſo. cu-
ius euangeliū hic exponit. de
hoc xxxvij. di. Sacerdotes. 6.
A. Beatitudinis tue inter-
rogacio diſputacio fu-
it: et ſic queſiſſe querē-
do viam eſt dediſſe queſitis.
3. Agnoſce dicitant maxime cū
in eccleſiaſticis rebus non que-
rantur verba ſed ſenſus. id eſt
panibus ſit ſuſtentanda vita
6. non ſiliquis. ¶ Nota. ſapienti
interroganti ſapiencia repu-
tabitur. Item. eſſe cū deo. vel
ab ipō diſcedere non ſumitur

locorū ſpacijs ſed affectu. Itē.
luxuria inimica deo. inimica v-
tutibus perdit omnem patris
ſubſtanciā. ¶ Item. princeps C.
huius mūdi eſt dyabolus. tene-
brarū rector, quem inimicū ho-
minem, iniquitatis iudicem. dra-
conē ſathanā. malleū, pdicē, be-
lial, leonem rugientē, leviathā.
et alijs multis vocabulis ſcrip-
tura cōmemorat. Itē. demo-
nū cibus eſt ebrietas, luxuria
fornicacio, et vniuerſa vicia. Et
infra. Itē. carmina poetarū ſecu-
laris ſapiencia, rethoricorū
pompa verborū. Hic interpo-
nitur c. ſacerdotes. xl. di. ¶ Itē D.
peccatorum eſt iacere. iuſtorū eſt
ſtare. Item. omnis iſtius mū-
di iuſticia. ad dei comparacio-
nem non eſt iuſticia. Item
ſepe cauſatus ſum extolli nō
poſſe ſermonē, niſi quem pro-
pria manus ligauerit. Vide ſ̄
ad eundē. ij. et vide infra ad
rufinū. ¶ Ad eundem de ſera-
phin et calculo. vij.
Septuaginta interpre- A.
tes. Et miſſus eſt vnꝰ
ad me de ſeraphin.
Cum ſiluanū in apoſtolo- 3.
rum actibus non legerimus.
¶ Nota. quando de ſupnis maſ- 6.
culinū aliqͥ vel femininū po-
nitur intelligendū eſt non tā
ſexū ſignificari qm̄ ydoneā li-
gua ſonare. nam et deus omni-

bus pene linguis proferttur ge-
nere maſculino. cū in eiūm ſex-
us non cadat. Vide. ſ. ad pau-
lam de aſſūptiōe bte maie vgīs.
Idem dicit ſup iii ezechielis. ¶ I-
tem. calculus genus eſt lapidꝰ
duriſſimi. rotundi. et omni pu-
ritate leuiſſimi. ſic ſermo dei
qui nec hereticorū nec aduer-
ſariorū poteſt contradictioni-
bus cedere calculus dicitur. ¶ I-
tem in calculo diuini ſermonꝭ
varietas et rigor. in carbuncu-
lo lucens et manifeſta doctrīa
monſtratur. ¶ Ad eundem de
morte ozie. et de ſeraphin et
calculo. ſermo. S.

A. Et factum eſt in anno quo
mortuus eſt rex ozias.
z. ¶ Cum oculorū dolore
cruciatꝰ auribus tantū et lin-
b. gua ſtudeamꝰ. ¶ Nota. quorū
auctoritati licet ſint eruditiſſi-
mi non aſſencio. multo quidē
melius eſt vera ruſtice qm di-
ſerte falſa proferre. ¶ Item. de-
us ſabaoth. deus virtutum. ex-
ercituū. vel miliciarū. ¶ Item.
non ſunt ut quidā putant in
ſcripturis verba ſimplicia. plu-
rimū in hijs abſconditū eſt. a-
liud lrā. aliud miſticus ſermo
C. ſignificat. ¶ Item. periculoſum
eſt de ſanctorū meritis diſputa-
re et aliquid vel plus vel minꝰ
diſſerere velle de eo quē dn̄s co-
ronauit. Ipſe tamē iheronimꝰ

dicit ſuper matheū libro. ij. c.
iz. q periculoſa eſt interpretacio
per quam inter ſanctorū meri-
ta fit diſcrecio. Vide ſilē de ma-
giſtris ſup danielē. E. ¶ Item.
hucuſqꝫ dicta ſſe ſufficiat quia
et oracio que non ꝓprie manꝰ
ſtilo politur cum per ſe inculta
eſt fit multo moleſtior ſi tedi-
um ſui prolixitate congemīet.
¶ Ad eundem. 9.

Beatiſſimo pape dama- A.
ſo ſedis apoſtolice ur-
bis rome. Iheronimꝰ.
¶ Laus tibi ſoli. quod greci di- z.
cunt. ¶ Vox iſta pſallenciū in b.
ſede romana die noctuqꝫ cana-
tur. hoc eſt. Gloria patri et fili-
o et ſpiritui ſancto. Sicut erat
in principio et nunc et ſemper
et in ſecula ſeculorū amen. Iſ-
tud carmen laudis omni pſal-
mo coniūgi precipias ut fides
trecentorū xviij. niceni conſilij
et noſtro ore pari conſorcio de-
claretur. ¶ Ad eundem. x.

Beatiſſimo pape dama- A.
ſo. iheronimꝰ. ¶ Ora ꝓ z.
nobis beatiſſime papa.
¶ Nota. gloriā ſanctitatis tue b.
noſtra hūilitas deprecatur. et
ſcdm apoſtolice ſedis auctorita-
tem quā per tuam ſanctitatem
cognouimꝰ gubernari. hoc au-
tē precamū. ut actus geſtorū a be-
ati petri apoſtoli principatu
uſqꝫ ad noſtra tempora que geſ-

ca ſunt in ſede tua nobis per or
dinē enarrare digneris. quate
nus noſtra humilitas ſenture
cognoſcat qui meruit epiſco
porum ſupradicte ſedis marti
rio coronari. vel qui contra ca
nones apoſtoloꝝ exceſſiſſe cog
noſcatur. Scias ꝙ inter bea
tos petrum et ſilueſtrū fuerūt
xxxiij pontifices et fere omēs
martirizati. ¶ Ad eundem de
decimis. xi. De hoc xvi. q. i.
Om̄ quicquid.

a. Beatiſſimo ꝛc. Inter alia
3. que ſcripſiſtis ꝛc. Iu
dicū ſibi manducant
b. et bibunt. ¶ Nota. de decimis
queſiuiſtis quare dentur. et qui
bus. et ad quoꝝ uſum debeant
prouenire. Triū dierū laborem
arripui. cunctorūq3 grecorū o
puſcula in vnū contuli. videli
cet. cyrilli. petri. origenis. et di
dimi. iohannis os aurei. et gre
gorij nazanzeni. preceptoris mei.
et quid de hijs ſenciant ſtudio
ſe queſiui. Qui omnes quaſi
quedam ſancti ſpiritus organa
conſonis vocibus predicant. ꝓ
teſtantur. et clamant. omnes de
cimas et oblaciones deberi ſo
lis epiſcopis. ꝓpter execucionē
pōtificalis officij. ſicut terrena
ſtipendia. vectigalia. et tributa
debentur ſolis poteſtatibus ſe
culi ꝓpter adminiſtracionē pub
lice functionis. Sicut enī illi

habentes vaſa interfectionis ī
eo ſubſeruiūt ſubditis. ꝙ malos
a malo reprimūt et bonos in
bonis nutriūt. et omnibus eq̄
tatis iura ꝓponūt. ac per hoc
omniū ſubiectoꝝ ſtipendia cō
ſequūtur. ſic eccleſiaſtici pricipes
xpiane reipublice curā gerentes
et eccleſiaſtica ſacramenta ſin
gulari priuilegio miniſtrantes
oblaciones et decimas ſpecialiter
et ſingulariter ſorciunt in ſuos
uſus. et familiarū eciā deputan
das. ¶ Ad dardanū de terra pro
miſſionis.

Queris dardane xpianoꝝ a.
nobiliſſime. et nobiliū
xpianiſſime. Quoꝝ al 3.
terum pudoris. alterū caritatis ē
¶ Nota. ſanguis xpi clauis eſt b.
paradiſi dicentis ad latronem
hodie mecū eris in paradiſo. I
tem quanti operantur terram
et exercent vomere ꝛ tamen mł
tis impedientibꝫ cauſis egeſtate
et penuria afficiūtur. Item. mul
ta idcirco non replico ne ſenſū
legentis videar obtendere et
memorie illius diffidere. ¶ Ite. c.
michi in euangelio promittūt
regna celoꝝ. que teſtamentū ve
tus omnino non nominat. ſed
ſi non facero que precepta ſūt
non erit culpa in promittente.
ſed in me q̄ recipe ꝓmiſſa nō me
rui. Item. eodem tempore ym
no et die michi et lr̄e tue tra

dite ſunt et mee expenſe. vide
infra ad iulianū ij. in pͥncipio
Ad demetriam. vel ad demetri
adem virginē. Eſt ſciendum
ꝙ quidam intitulant iheronimo
quandā epl'am ad eandē. que in
cipit. Si ſūmo ingenio pariꝗ; fre
tus ſciencia. Sed illa fuit pela
gij heretici. ut eciā dicit auguſti
nus in epl'ā ad iulianā. que in
cipit. Grate admodū. Hoc eciā
fatetur ille gwigo de quo dixi
ſupra ad celanciā in tytulo
A. Inter omnes materias quas
ab adoleſcencia uſq; ad hanc e
tatem vel mea vel notariorū
manu ſcripſi. nil preſenti ope
difficilius. Scripturus enī ad
demetriadem virginē xpi. ſi ciui
ta virtutib; eius congrua dixe
ro adulari putabor. ſi quedam
ſubtraxero ne incredibilia vi
deantur dampnū eius laudi
z. bus mea faciet verecundia. Ita
uie tue ſcp tibi et matris in o
re dulcedo verſetur. quarū i
mitacio forma virtutum eſt.
B. Nota. equorū curſus fauore
hominū prompcior fit. pugi
lum fortitudo clamoribus inci
tatur. paratas ad preliū acies
ſtrictoſq; mucrones ſermo im
peratoris accendit. Item. vere
or plura dicere. ne ſancte mr̄is
vulnus exaſperem. et virtutū
eius recordacio fiat doloris in
ſtauracio. Vide infra ad pͥncipiā.

Item. felix morte ſua qui
non vidit patriam corruentē.
Item. ſolent miſeri parentes ꝛ C.
nō plene fidei xpiani deformes
et aliquo mēbro debiles filias q̄
dignos generos non inueniūt
virginitati tradere. et eas ino
pes relinquūt. alioꝝ filiorū lux
urie et delicijs omnē copiam
prouidentes. vtinā rarum eſſet
exemplū. Itē mirantē emuli.
virtus enī inuidie ſemper patet.
Et infra. Contra naturam ymmo
mo ultra naturā eſt non exer
cere ꝙ nata ſis. interficere in te
radicē tuā. et ſola virginitatis
poma decerpere. neſcire thorū
omnino virorū. horrere contac
tum. ꝛ in corpe viuē ſine corpore
corpore. Item. philoſophorū
ſentencia eſt moderatas eſſe
virtutes. excedentes menſurā vel mo
dū inter vicia reputari. Itē. ie D
iuniū non eſt perfecta virtus.
ſed ceterarū virtutū fundamē
tum eſt et gradus prebet ad
ſūma ſcandentibus. Item. nū
quā verbū inhoneſtū audias.
quin iraſcaris. ridere. et ride
ri ſecularib; derelinque. Itē.
laudent te eſurienciū viſcera
non ructanciū opulenta cō
uiuia. Item. ſi varietatibus E.
operū fueris occupata nūquā ti
bi dies longi erunt. Sed quā
uis eſtiuis tendantur ſolibus
breues videbuntur in quibus a

liquid operis p̄termiſſum eſt.
Nec ideo eſt tibi ceſſandū ab
opere quia deo ꝓpicio nulla
re indiges. ſed laborandum ē
ideo ut nil aliud cogites niſi
qđ ad dnī pertinet ſeruitutem.
Item. fuge laſciuiā puellarū
que ornant capita. crines a frō
te dimittūt. cutem poliūt. ꝛc ut
ſub nomīe virginali vendibi
lius pereant. Illa tibi ſit ſocia
que neſciat ſe eſſe pulchram. que
negligit forme bonū. non pect⁹
vel colla denudat ſed celat faciē
et vix vno oculo qui vie neceſ
ſarius eſt patente progreditur.
Mores et ſtudia dominarū ple
rumqȝ ex ancillarū et comitū
moribȝ iudicantur. Itē ad ſalui
nā. Vide ad principiam. ¶ Itē
de agmine columbarū crebro
accipiter vnā ſeparat quā
ſtatim īuadit ut laceret et e
ius carnibus et cruore ſacietur.
Scio ſanctas virgines que di
ebus feſtis ꝓpter populorū fre
quenciā pedem domi cohibent.
Felix illa conſciencia et beata
virginitas in cui⁹ corde p̄ter a
morem xp̄i q̄ ē ſapiencia. caſ
titas paciencia atqȝ iuſticia. ce
tereqȝ virtutes. nullus alius v
ſatur amor. nec ad recordatio
nem hominis aliquando ſuſ
F pirat. ¶ Item. importuna viſi
tatio infamat. et ſi nil mali ſit
operis. maximū tamen malū
eſt fruſtra patere maledictis.
et quandoqȝ periculoſius eſt
puellis ad loca religionis q̄m
ad publicū procedere. Itē finē
iūgo p̄ncipio. nec ſemel monu
iſſe cōtentus ſum. Ama ſcriptu
ras ſanctas: et amabit te ſapi
encia. Dilige eam: et ſeruabit
te. Honora eam: et amplexa
bitur te. Hec monilia ꝛc in
pectore et in auribus tuis he
reant. Nichil aliud nouerit
lingua niſi xp̄m: nichil ſona
re poſſit niſi quod ſanctū eſt.
¶ Ad deſiderium.
Lectus ſermo dignatio A.
nis tue quem michi
nec opinanti tua be
niuolencia tribuit. Paulatī z.
ſcribi faciam ſi volueris. ¶ No B.
ta. Scis dogma noſtrū humi
litatis tenere vexillū. et per y
ma gradientes ad ſūma nos
ſcandere. Vide ſup epheſios b.
Item. quotus igitur ego vel
quantus ſū ut erudite vocis
merear teſtimoniū. ut michi
ab eo palma eloquencie defe
ratur qui diſertiſſime ſcriben
do deterruit ne ſcriberem. It
em. caritas que non querit
que ſua ſunt. ſꝫ q̄ proximi. red
dit ſalutacionis officia. ¶ Itē C.
opuſculorū meorū quia plu
ra euolauerūt de nidulo ſuo
et temerario editionis honore
vulgata ſunt: nil miſi ne for

ſan mitterem quod habebas. Item ego preſenciam tuam querens aut tunc dabo cum affueris aut ſi h° aliq̄ difficultates impedierit quecūq; preceperis libens mittā. Itē in fine dicit quomodo compoſuerat librū virorū illuſtriū. in q° libros expreſſerat per ſe ſcriptos uſq; ad xiiij annū theodoſij.

Ad eundem de duodecim lectoribus. frater guigo negat hūc fuiſſe iheronimi vide ſupra ad celanciā in tytulo

A. Vis nūnc acriter mi frater deſiderii ut tibi quaſi de lūminaribus que toto mundi firmamento reful-
Z. gent. Ymmo quaſi umbra ſe-
B. cus homine ſunt. Nota. lectores noiatq; iu~ ceteros extollit. Auguſtinū. hylariū. Origenē. Euſebiū ceſarienſem. Eudorū. Ambroſiū. Dardanū. paulinū. Pelagium. Jouinianū. Juliū affricanū. Fimoniū. Item. auguſtinus epiſcopus. volans p monciū cacumina quaſi aquila et ea que in moncū radice ſūt non conſiderans multa celorum ſpacia terrarūq; ſitus et aquarū circulū claro ſermone pronūnciat. Itē. Origenes omnibus melior in bonis. peior ī malis. Multi tamen aliquos eius diſcipulos peſſimos. multa venenoſa ſub ipſius nomīe edidiſſe teſtantur. Item elyodorus preſbiter domū ampliſſimā per modicū foramen aſpiciens. temptans hoſtia cōcluſa. clauemq; non habens. vix pauca ad lucē prodere valuit. ſed que potuit fideliter narravit. Item. paulino viſū eſt magiſter fieri. et non erat ante diſcipulus. et fructū ſine radice oriri fieriq; temptavit. Ideo eius conſcripciones ſcriptore et carta non indigent. C

De die dominico

A. Non queo fratres cariſſimi quē mente concepi ore proferre ſermonem. et cordis leticiam lingua
Z. non explicat. Qui ſanctus fuit nō confundetur cū loquetur ī inimicis ſuis in porta. in xp̄o ihſu cui honor et gloria in
6. ſecula ſeculorū amen. Nota. aſtra omnia et elementa letantur et que paciente dn̄o priū lumen retraxerunt et fugerant et noluerant ſuū creatorem aſpicere crucifixum nunc victorē illum et ab inferis reſurgentē ſuo ſi dici poteſt fulgore et ſuo proſequūtur officio. Item. quid me neceſſe eſt infinita replicare. dies deficiet ſi voluero omne iſtius diei exponere ſacramentū. hoc tantū dico q̄ univerſa ſabbati gracia et antiqua illa feſtiuitas populi iu-

decorū diei iſtius ſolempnitate
mutata eſt. Ponit actuū ſuorū
diuerſitatē ad noſtros. Itē. due
porte ſunt. porta paradiſi et por-
ta eccleſie. per portā eccleſie para-
diſi portam intrabim⁹. Ad
domnionem.

A. Littere tue amorem ſo-
nant pariter et quere-
Z. lam. Non dampno
nupcias. ſed nolo omnes q̄ ꝓpt
forſan timores nocturnos ſoli cubi-
tare non poſſunt uxores ducere.
B. Nota. inuictus eſt homo abſ-
q; preceptore perfectus. qui elo-
quencia tuliū. argumētis ariſ-
totilem. prudencia platonē. eru-
dicione areſtoicū. librorū mul-
titudine calcencerū. didimū ſci-
encia ſcripturarū. omnes q; ſui
temporis vincat tractatores. x. i.
Non mirū ſi me abſentē et iam
diu abſq; uſu latine lingue ſe-
migreculū barbarūq; homo la-
tiniſſim⁹ ſuperet. Vide infra ad
marcellā. x. c. Item. eſt quippe
prouerbiū. balbū melius intel-
ligere verba balbi. Itē. iouinia-
nus. q͡ me condēpnant epiſcopi
non eſt racio ſed conſpiracio.
C. Item. nūquā erubeſcit nec cō-
ſiderat quid. ſed quantū dicat.
Itē. loquam̄ ſcriptis ut de no-
bis tacitus lector iudicet. moue-
at manū. figat ſtilū. cōmoueat
ſe. et quidq̄ poteſt ſcriptis oſtē-
dat. det occaſionē reſpondendi.

Vide infra ſuper ezechielē xiij. et
concordancias. Item. dignet̄
nobis ſermonē ſuū mittere et nō
reprehendendo ſed docendo gar-
rulitatē noſtram corrigere tunc
intelliget foꝛi viā eſſe aliā. aliam
tricliny. et non eque int̄ fuſa ꝝ
calatos puellarū et inter erudi-
tos viros de diuine legis dog-
matibus diſputari. Ad egro-
tum. De hac dubitatur an fu-
erit iheronimi.

Quamq̄ certiſſime noue- A.
rim experienciā tuam.
Domin⁹ te medicina Z.
celeſti confoueat. et ſub tali pō-
dere flexibile virtute durare ꝑ-
mittat. Nota. inter aduerſa p̄- B.
ſidiū. inter morbos remediū. in-
ter curas ſolaciū. in fluctibus
aliene manus remigiū. ſemꝑ
queritur et optatur. Itē. meli-
us racio terminatur ſi quod na-
ture debetur virtute ſaluatur.
Et infra. Deuocionis eſt maxi-
me maxima ſuſtinere. Ingen-
tis virtutis eſt ingencia ſuperā-
re. Item. qui curandus eſt nō
dicit medico qua lege curetur.
nec miles eligit quo mittatur.
nec ſeruus quo verbere caſtige-
tur. quod enī maioris pendet ar-
bitrio non eſt in poteſtate ſub-
iecti. Itē. ama medicū ꝑcuſſo- C.
rem cuius plaga mater eſt medi-
cine. nichil enī impiū pietas
parit. Et inf̄. Multa ſunt que

non nisi percussa sanantur. mul
ta sunt que medici sine ferro
curare non possunt. Itē in odi
um sui deū puocat qui factis
odibilibꝫ se facit odibilem. et
offensum rogare contempnit.
Ceterū amat deus hominē ut
artifex fabricam. sed odit mala
opera quibus fabrica urgetur
in lapsum. et cogitur in ruinā.
Item. peius nocet malū si ma
le portetur. ledunt enī ipsa bo
D na si male portentur. Item.
sicut non nostrū fuerat nasci
ita nec nostre potestatis est mo
ri. alioquin si in nostra potesta
te consisteret. esset in ptāte nrā
non mori. Itē. cum non seq
tur felicitas premiorū. qui sar
cinam gestare non nouit ar
morū. et ideo in usu esse debet
quod premiū generat. et opta
bile quod gloriā parit. Item.
milicie congruit xpiane exerceri
calamitatibus et probari. ipsi
us est sub felicitatibus et āgus
tijs felicitr āpliari. sub pressuris
adolescere. et pressuris pubes
cendo crescere. ipsius est exerci
tacionibꝫ crebris premiū nutrire
muniminē et cū periculis h abe
re certamen. Ipsius est ad por
tum petēne felicitatis per fu
rencia mūdi discrimina na
uigare. et sub ictibus discipline
medicinalis potenter ipsa ne
cessitate regnare. Et infra. A

fortissimo milite semper in aci
e standū est. et querenda occa
sio qua virtus enitescat excus
sa. Amatori enī premiorū orna
menta sunt vulnera. Item. E
ad celum nobis per aspera per
angusta per duros anfractus
et loca ~~secta. aliter.~~ stricta. est
via. quā viam non tenuit qui
temptari noluit. Itē. aliquo
ex mūdanis utamur exemplo
non enī nocet alienis uti ea par
te qua nostra sunt. Item. como
dius est cuilibet ductu pressu
re ad portū glorie puenire. q̄
delicato nauigio morbide laxi
tatis pacto cursu. in penas exi
re. Sepe igitur potior est pau
pertas opibus. deformitas for
ma. contumelia laudibus. ser
uitus potestate. imbecillitas vi
ribus. libertate captiuitas. et
humilitas dignitate. Et infra.
Infelicitatis est aduersa ~~nesa~~
nescire. felicitatis est cū aduer
sis nosse conuenire. et scire pug
nare. Ad eliodiam. aliter. ad
eldibiā. de duodecim questioni
bus. de hor. de con. di. ij. nec mo
yses dedit.

Ignota vultu fidei michi A
ardore notissima es. Ac B
cenduntur et extinguū
tur in nobis. Nota. Scias me C
non confidencia respondisse ser
monis. sed eius ex fide qui pol
licitus est aperi os tuū et ego

implebo illud. Item. quando iniuriis prebem⁹ beneficia ipsorum maliciam nostra bonitate superamus. et mollim⁹ duriciam. et rectum animum ad beniuolenciam flectim⁹. Item. omnes diuicie de iniquitate descendunt. et nisi aliter perdiderit alter inuenire non potest. unde vulgata sententia michi videtur esse verissima. quod diues aut iniquus aut iniqui heres. Idem sup ihere. ij.
C. Item. O quanta beatitudo pro paruis magna recipere. eterna pro breuibus. pro morituris semper viuencia. et habere deum debitorem. Item. questione ij. Non est regnum dei cibus et potus. sed iusticia et gaudium et pax in spiritu sancto. Hic continuatur. c. nec moyses. de con. di. 2. Item questione quarta. Consuetudo humani sermonis est sero non vesperam significare sed tarde. solem⁹ enim dicere sero venisti id est tarde.
D. C. 90. Item. nil nobis placet nisi quod ecclesiasticum est et quod publice in ecclesia dicere non curem⁹. Item. questio xi. Difficile dignus precio virtutum xpisti inueniri potest. qui in annunciandis illis non suam. sed eius querit gloriam quem predicat. Vide sup Gala. li. 3. Item questio xij. Corpus perfectum est si singulorum membrorum utatur officiis. si operetur manus. pes ambulet. oculus videat. auris audiat. dentes cibum molant. stomachus concoquat aluus digerat. aut si nulla membrorum parte truncatus est.
C. Ad eliodorum de contemptu seculi. De hoc ij. q. vij. non omnes. xvi. q. i. Alia.
Quanto amore et studio contenderim ut pariter in heremo moraremur conscium mutue caritatis tue pectus agnoscit. A.
Labor durus est. Z.
Nota. Quo gemitu te abeuntem psecutus sum. iste litere testes sunt quas lacrimis cernis interlitas. Item. caritas que presentem tenere non potuit. querit absentem. Et infra. Abeant procul blandimenta discedant. debet amor lesus irasci qui rogantem contempseras forsan audies obiurgantem. Item. corpus assuetum tunica lorice onus non fert. caput coopertum lintheo galeam recusat. mollem ocio manum durus exasperat capulus. Vide super amos. G. B.
C Item. licet paruulus ex collo pendeat nepos. licet sparso crine et sassis vestibus ubera quibus te mater nutrierat ostendat. licet in limine pater iaceat. percalcato patre perge. siccis oculis ad vexillum crucis euola. pietatis genus est. in hac re esse crudelem. gladium tenet hostis ut me peri

mat. et ego de matris lacrimis
cogitabo? Item. erras si vnquam
putas xpianum persecutionem non
pati. tunc maxime oppugnaris
si te oppugnari nescis. Et inf.
Tranquillitas ista tempestas
est. Item. ubi honor non est ibi
contemptus. ubi autem contemp
tus ibi frequenter iniuria. ubi in
iuria ibi indignacio. ubi indig
nacio ibi quies nulla. ubi qui
es non est mens a proposito de
ducitur. ubi autem per inquie
tacionem aliquid aufertur ex
studio minus fit ab eo quod
tollitur. ubi minus est perfectum
dici non potest. Ex hac supputa
tacione illa sententia nascitur.
monachum in patria sua perfectum esse
non posse. perfectum autem esse
nolle delinquere est. Hic inter
ponuntur canones. xvi. q. ij. ab
sit. Item 16. q. 1. alia causa est 12.
q. 1. non omnes 80. di. non est.
D. Item. libet sarcina corporis
abiecta ad purum etheris vola
re fulgorem. paupertatem times.
sed beatos pauperes xpc appel
lat. labore terreris? nemo ath
letha sine sudoribus coronatur.
de cibo cogitas? sed fides famem
non timet. supra nudam metu
is humum exesa ieiuniis mem
bra collidere? sed dominus tecum
iacet. squalidi capitis horret in
culta cesaries? sed caput tuum
xpc est. infinita heremi vasti

tas terret? sed tu paradisum mente de
ambula. quociens mente con
scenderis tociens in heremo non
eris. Concor. i. ad presidium. C. I
tem. delicatus es frater carissime.
si hic vis gaudere cum hoc seculo
et post regnare cum xpo. Vide
infra ad marcellam ix. b. et ad iulia
num 2. C. Item. ad vocem tube
potentissimi quondam reges
nudo latere palpitabunt. Exhi
bebitur cum prole sua vere tunc
igneus iupiter. adducetur cum
suis stultis plato discipulis.
Aristotilica argumenta non
proderint. Vide de homine perfecto.

De epyphania.

Dies epyphaniarum gre A.
co nomine sic nominatur. quod enim nos appa
ricionem vel ostensionem dicimus
greci epyphaniam vocant. Item. A ʒ.
qua refectionis educauit me.
cui est honor et gloria in se
cula. Nota. Quid hac humi B.
litate sublimius. quid hac vi
litate nobilius. baptizatur a
seruo et a domino filius appellatur.
inter publicanos meretrices
et peccatores ad lauacrum ve
nit et sanctior est baptista su
o. Item. in psalmo 28. vox do
mini intercidentis flammam
ignis. illo enim baptizato et v
niuerso mundo xpo lauante e
mundato gehenne ignis extinc
tus est. Item. consideremus co

tum orbem. reſpiciam⁹ barbaras
natones. romanuq3 mente luſ
tremus imperiū. ubiq3 in xp̄m
credunt ubiq3 in noſtrū deum
C. baptizantur. Item. imitem
ſaluatorē noſtrū quia ipſe paſ
tor et agnus et aries appellat
qui pro nobis īmolatus eſt in
egipto qui pro yſaac cornibus
tenetur in ſentibus et dicam⁹
dn̄s paſcit me. De epyta
phio nepotiani ad eliodorum.
A. Grandes materias inge
nia parua non ſuffe
runt. et ī ipō conatu vires
auſu ſuccūbunt. quantoq3 ma
ius fuerit quod dicendū eſt tā
to magis obruitur qui magni
tudinē rerū verbis explicare
Z. non poteſt. Et cum quo lo
qui non poſſum⁹ de eo nūq̄
H. loqui deſinam⁹. Nota. nepo
tianus meus tuus noſter ym
mo xp̄i. et quia xp̄i idcirco pl⁹
noſter. reliquit ſenes et deſi
derij ſui iaculo vulneratos. et q̄m
heredem putamus funus te
nem⁹. Item. quicquid dixero
quia ille non audit michi mu
tū videtur. Itē. in calamita
te noſtra pdidit ſua iura natu
ra. quod exhibere ſenibus iuue
nis debuit hoc iuueni exhi
C. buim⁹ ſenes. Item. O mors
que fratres diuidis et amore
ſociatos crudelis et dura diſ
ſocias. Vide ī ad theodoram. b.

Item interpoſitis multis qui
filiorū morte forti aīo tulerūt
de quibus valerius libro v. c. fi.
ſubdit. Ne doleas q̄ talem ami
ſeris ſed gaudeas q̄ talem ha
bueris. Itē in epytaphio ſequē
ti in principio et infra. Hec ſūt
precepta rethorū ut maiores lau
des eius qui laudandus et e
orū alicius geſta repetantur.
Item. iuuenilē etatē indig
nam ſacerdotio cauſabatur. ſ3
eo dignior erat quo ſe clama
bat indignū. et negando mere
batur. qd̄ eē nolebat. Item. i D.
ta in ſingulis virtutibus emi
nebat ac ſi ceteras non habēt.
Inter preſbiteros et coequales p̄
mus in opē. extremus in ordi
ne. Quicquid boni fecerat ad
auūculū referebat. Si quid
forte aliter euenerat q̄m pu
tauerat illū neſcire et ſe erraſ
ſe dicebat. Itē. ſermo eius in
omne conuiuiū de ſcripturis a
liquid ponere. libenter audire
verecunde reſpondere. recte ſuſ
cipere. praua nō acriter cōfuta
re. diſputantē contra ſe magis
docere q̄m vincere. lectione aſ
ſidua et meditatione diuturna
pectus ſuū fecerat bibliothecā
xp̄i. Unde hic feruor niſi ex a
more dei. Unde legis xp̄i inde
feſſa meditatio niſi ex amore
et deſiderio eius qui legem de
dit. Item. ita magnus erat

in magnis. ut nec minima
negligeret. Erat enim ſollicitus
ſi niteret altare, ſi parietes abſ-
que fuligine, ſi pavimenta terſa,
ſi velum in oſtijs, ſi ſacrarium mun-
dum, ſi vaſa lucentia. non minus
non maius negligebat officium
Ubicunque eum quereres in eccleſi-
E a invenires. Item. barbari for-
tes ſunt noſtris vicijs romanus
ſuperatur exercitus et quaſi
non ſufficeret cladibus plus
pene bella civilia quam hoſtilis
mucro conſumpſit. Item. pre-
miſſo de xerſe rege quod ponit
valerius li. ix. de cupidi vite.
in fine. ſubdit. O ſi poſſemus
in talem aſcendere ſpeculam
de qua univerſam terram ſub
noſtris pedibus cerneremus. iam
tibi oſtenderem totius mundi
ruinas, gentes gentibus et reg-
nis regna colliſa. alios torque-
ri. alios necari. alios abſorberi
fluctibus. alios ad ſervitutem
trahi. hic nuptias. ibi planctum.
Illos naſci. iſtos mori. illos divi-
tijs affluere. alios mendicare.
Vincitur ſermo rei magnitudi-
ne. et minus eſt omne quod
dicimus. Item. cotidie mori-
mur. cotidie commutamur. et ta-
men eternos nos credimus.
Hoc ipſum quod dicto. quod ſcri-
bo. quod relego. quod emendo
de vita mea trahitur. Quot
puncta notarij tot meorum dam-
na ſunt temporum. De epyta-
phio ſancte paule ad euſtochi-
um virginem xpi. quod etiam de
ſaſe ponitur in hiſtoriarum li. 19.
c. 68. et duobus ſequentibus.

Si cuncta mei corporis A
membra verterentur in
linguas. et omnes ar-
tus humana voce reſonarent
nichil dignum virtutibus ſancte
paule dicerem. Nobilis genere ſed
nobilior ſanctitate. etc. Culto- B
ris tui ultimam ſenectutem oratio-
nibus iuva. Aliter. Te in beth-
leem conditam lector agnoſcat.
Nota. Vult lector breviter e- C
ius ſcire virtutes? Omnes ſu-
os pauperes pauperior illa di-
miſit. fugiendo gloriam mere-
batur gloriam. que virtutes
ſequitur quaſi umbra et appe-
titores ſui deſerens appetit con-
temptores. Hic ſubdit de quin-
que eius liberis, bleſilla. paulina.
euſtochio. rufino. et filio toxo-
chio. Item narrata nobilita-
te paule ſubdit. Seculi homines
ſuſcipiunt eos qui hijs pollent
privilegijs. nos laudamus eos
qui pro ſalvatore iſta deſpexe-
rint. Item. pietatem in filios
ſuperabat per pietatem in deum. neſ-
ciebat ſe matrem ut xpi ſe pro-
baret ancillam. Item. interpo- D
ſita multitudine ſanctorum loco-
rum que viſitaverat. interpo-
nit. Dies michi prius quam ſermo

Deſiciet. ſi voluero cuncta pcur-
rere que paula venerabilis fi-
de incredibili peruagata eſt. Et
ſubdit. huiuſq; iter eius deſcrip-
tū ſit. quod multis virginibus
et filia comite pagrauit. nūc
virtus largius deſcribatur. Itē
poſt viri mortem cū viro aliq°
non comedit. etiam ſi illum
ſanctum vel pontificē cerneret.
Mollia etiam in grauiſſima fe-
bre lectuli ſtrata non habuit.
ſed ſuper humū duriſſimā ſtra-
tis ciliciolis quieſcebat. ſi tamē
illa quies dicenda eſt que iu-
gibus pene orationibus noctes
dies q; iūgebat. Item. Epypha-
nius papa qui ſibi infirme ſua-
ſerat ut vinū biberet. dixit ihe-
ronimo q tantū profecerat q
ſibi ſeni fere perſuaſerat ne vi-
D. nū biberet. Itē. cū amaret
hiſtoriam et illud veritatis di-
ceret fundamentū magis ſe-
quebatur ītelligenciā ſpiritu-
alem. et hoc culmīe edificatio-
nem anime protegebat. Hic i-
terponitur quod dixi ſupra in
fine tercie partis ibi. hebream
linguā. &c. Item. huiuſq; pſ-
peris nauigauim9 ventis. et
criſpantia maris equora la-
bens carina ſultauit. nūc in
ſcopulis incurrit oratio. Quis
enī poteſt ſiccis oculis paulā
narrare morientem. Itē. quid
diu differo et dolorem meū i-
morando facio longiorē? Sci-
ebat prudentiſſima femina-
rū mortē adeſſe. illos verſiculos
ſuſurrabat. Dn̄e dilexi decorem
domus tue. et locū habitacionis
glorie tue. Et. Quā dilecta taber-
nacula tua dn̄e. &c. Elegi abiec-
ta eſſe in domo dei mei. &c. I- E.
tem. quem monachorū latenti-
um in heremo cella ſua tenu-
it. quā virginū cubiculorū ſe-
creta tenuerūt? Sacrilegiū pu-
tabat qui non tali femine ulti-
mū reddidiſſet officiū. Item.
reliquit fratrū et ſororū īmen-
ſam multitudinē quam ſuſtē-
tare arduū et abicere impiū eſt.
Itē non ſolū effuſio ſanguīs
in confeſſione reputatur. ſed de-
uote quoq; mentis ſeruitus co-
tidianū martiriū eſt. Vide ſu-
pra in eplā euſebij in principio.

¶ Epythaphiū iheronimi in
ſepulchro ſancte paule

Scipio quā genuit paule
fudē parētes Gracco-
rum ſoboles ~~ſoboles~~ a-
gamemnonis inclita proles.
Hoc iacet ī tumulo paulam
dixere priores. Euſtochij ge-
nitrix romani prima ſenatus.
Pauperiem xp̄i et bethlemi-
tica rura ſecuta eſt. Reſpice
anguſtū preciſa rupe ſepulchrū.
Hoſpiciū paule eſt celeſtia rg-
na tenentis. Fratrem cogna-
tos romam patriāq; relinques

Diuicias ſobolē. bethleemitico
co conditur antro. Hic preſe-
pe tuū xpe atqꝫ hic miſtica
magi. Munera portantes ho-
miniqꝫ deoqꝫ dedere. ¶ Ad eua-
griū preſbiterū de leuita lap-
ſo a nemine conſolato.

A. Niſi vererer beatiſſime
frater. inter ſimulatos
amicos iob. michi por-
cio poneretur. Qui videntes
plagam eius veluti qui non
haberet conſolacionē iugi ſilen-
cio quieuerūt. Ne fiat ut ego
ſuppoſita manu et obturata
lingue fiſtula ianuas labioꝝ
meorū taciturnitate conclude-
ʒ. rem. Sicut peccati contagi-
one maculam̄. ita eius expul-
ß. ſione lauam̄. ¶ Nota. Abſit a
fide mea ut aliquā plagam di-
cam eſſe que non habeat con-
ſolacionē. cū michi ꝓpheta pro
clamet. nūquid medicus non
eſt in galaad. quod acerrimus
teſtis interpretatur. quia totū
canonē diuinorū librorū eſſe
ſentim⁹. Vide inf̄ eodem. Itē.
forciorē percuſſit ỹmicus ut ce-
lerior ei poſtmodū aditus eſſet
ad reliquos. Vide infra ſuper
ſophoniā b. Item. ut quid
medicus noſter inter librorum
ſuorū loculos tot conſtituit ge-
nera pigmentorū ſi nil eſt in
emplaſtris quo poſſit ſanari
vulnus quod infixit ỹmicus

Vide ſupra in eodem. ¶ Item. C.
Dices. leuita eſt iſte qui cecidit
non poteſt ei iam remedij me-
dicina conferri. Erras frater
erras. recurre ad ſcolam medi-
ci. ubi loco ſecundo. id eſt exodi
libro cā leuite peccaſſe legūt̄.
qui priores ex populo emenda-
ti perhibent̄ et non tam in eis
peccati crimen arguitur. qꝫ ve-
lox cōuerſio in penitencie cele-
ritate laudatur. Item. ſcim⁹.
qꝫ ſine ſacerdote paſcha celeb-
ri non poteſt. ¶ Ad euandrum
preſbiterū de differencia preſbi-
teri et dyaconi. de hoc xciij di.
legimus. ubi ad litterā hec ha-
betur.

Legimus in yſaya fa- A.
tuus fatua loquitur
Ecce aaron et filij ei⁹ at- ʒ.
qꝫ leuite ī templo fuerūt. hoc
ſibi epī. preſbiteri. et dyaconi
ī eccliā vendicant. ¶ Nota. filius ß.
tonitrui iohēs qꝫ ihūs amauit
plurimū q̄ de pectore ſaluatoris
doctrinarū fluenta potauit.
Item. qꝫ poſtea ex preſbite-
ris unus electus eſt qui cete-
ris ꝓponeretur. in ſciſmatis re-
mediū factū eſt. ne quiſqꝫ ad
ſe trahens eccleſiā xpi rumpe-
ret. Vide ſimile contra Iouini-
anū li. 1º C. Itē. Omne quod
rarum eſt plus appetitur. po-
legium apud indos pipere pre-
cioſi⁹ eſt. Dyaconos paucitas ho-

norabiles preſbiteros turba cō
temptibiles facit. Vide ad nūr
cellam viij. C. Item qui pro
uehitur de minori ad maius
prouehit. Ad eundē de mel
chiſedech.

A. Miſiſti michi volumen.
B. Tanta auiditate ſtudia
amiſſa repetiui. ut quod
exercitationi lingue profuit no
B. cuerit corporis valitudini. Nota.
Qui ſcripſit ut periculū diſ
putandi fugeret. autorē noluit
confiteri. Item. ſi vas electōis
ſtupet ꝛc. quāto magis nos vermi
culi et pulices ſolam debem⁹ ſa
enciā inſciencie confiteri. Itē.
quia amanter interrogas et v
niuerſa que didici fidis ſunt au
ribus intimanda. ponam hebre
orū opinionē. et ne quid deſit
curioſitati. ipſa hebrayca verba
C. ſubnectam. Item. pro volūta
te lectorū de varietate regionū
eadem verba diuerſis ſonis at
qꝫ accentibus proferunt. Vide
ſupra math. li. ꝛ. A. Itē meum
fuit citare teſtes. tuū eſt de fide
teſtiū iudicare. Item. impericia
confidenciā. erudicio timorem cre
at. Ad euſtochiū de virgini
tate ſeruanda. De hoc xxxij. q. v.
Si paulus.

A. Audi filia et vide et incli
B. na aurem tuam. Et
flumina non cooperiēt
B. eam. Nota. Nulla ī hoc libello
adulacio. Adulator quippe blan
dus ynimicus eſt. Nulla erit recto
rici pompa ſermonis. que te in
ter angelos ſtatuat. Nolo tibi de
poſito venire ſuperbiā. ſed timo
rem. Et infra. Naturali ducim̄
malo. adulatoribꝫ nr̄is libenter
fauemus. et quāq̄m nos reſpon
deamus indignos. et calidus
rubor ora perfundat. tamen ad
laudem ſūmam intrinſecus a
nima letatur. Itē. nemo inter
ſerpentes et ſcorpiones ſecurus
ingreditur. Hic interponitur. C.
ſi paulus. xx. q. v. Item. non ſi
nas cogitacionē creſcere. dū par
uus eſt hoſtis interfice. nequia
a elidatur in ſemine. Audi pſal
miſtam. Beatus qui allidet par
uulos ſuos ad petram. Impoſ
ſibile eſt in ſenſū homīs non ir
ruere motū. et medullarū calo
rem. Ille laudatur. ille predicat̄
beatus. qui ſtatim cū ceperit co
gitare interficit cogitatus. et al
lidit eos ad petram. petra autē
eſt xp̄c. Hic interponit̄ quod ſup̄
habetur in legenda. ibi. Quoci
ens in heremo. ꝛc Itē. que dice C.
re ſolent. omnia munda mun
dis. ſufficit michi conſciencia
mea. cor mūdū deſiderat deus:
quandoqꝫ ſterilitatis venena p
curant. vel ſi ſenſerint de ſcelere
concepiſſe procurant abortū. et
quandoqꝫ ipſe ſimul cōmortue
triū criminū ree ad inferos per

ducantur. homicide sui. xpi ad
ultere. et nondū nati filij parri
cide. Vide ad ageruchiā. et ad
rusticū secunda. Hic interponi
tur. C. Sint tibi. de conse. di. v.
Quod continuatur hijs verbis.
Crebrius lege. disce q̄m plurima.
Tenente te codicem sompnus ob
repat. et cadentem faciem pagi
na sancta suscipiat. Sint tibi etc.
Item. carnis amor spiritus amo
re superetur. et desideriū deside
rio restringatur. Itē. o mater
magnū tibi filia beneficiū pres
D. titit. socrus dei esse cepisti. Itē.
stultissimū est docere quod noue
rit ille quem doceas. Et infra.
Fuge viros tristiciā simulantes.
qui longa ieiunia furtiuis noc
tiū cibis protrahunt. Pudet re
liqua dicere. ne videar īuehi po
cius q̄m monere. Item. Si q̄
ignoras. si quid de scripturis du
bitas. interroga eū quē vita cō
mendat. excusat etas. fama nō
reprobat. Aut si non est qui pos
sit exponere. melius est nescire
secura q̄m cum periculo disce
re. Hic interponitur quod habe
tur supra in principio legende.
Item. posita historia de mona
cho. qui centū solidos in morte
dimiserat. cū quo fuerat penitus
a ipsa sepulta. subdit. Non pu
tet quis hoc crudeliter factum.
tantus per totū egiptū cunctos
terror inuasit. ut vnū solidum
dimisisse sit criminis. Et statī
plene prosequitur tria genera
monachorū egipti. Item. E E.
gredientes hospiciū armet oracio.
o. regredientibꝫ oracio occurrat. an
teq̄m sessio. nec prius corpuscu
lum requiescat q̄m anima pas
catur. Ad omnē actū. ad omnē
incessū manus pingat crucem.
Item. Non quomō videt ho
mo. videt deus. homo videt in
facie. deus autē in corde. Vide
ad rusticū circa finē. Itē. nichil
amantibus durū est. nullus
difficilis cupientibus labor. A
memus et nos xp̄m. et eius que
ramus amplexus. et facile vide
bitur omne difficile. breuia pu
tabimus vniuersa que longa sūt.
Ad eandē. aliter. ad marcel
lam de transmissis muneribꝫ.

Parua specie sed caritate A.
magna sunt munera.
Xpi ancilla non esse 3.
Nota. Accepimus canistrū cera B.
sis refertum. quod genus pomi
ponto et armenia subiugatis
de cera sumpto primus romā
pertulit. vnde de patria arbor no
men accepit. Igitur scripturis ca
nistrū ficis plenū legimus. cera
sa vero non īuenimus. Item. p
uidendū est ut diem solēpnem
non tam ciborū habundancia
q̄m spiritus exultacione celebre
mus. quia valde absurdū est
nimia saturitate martirem ho

norare velle. quē ſcias deo ieiūni
is placuiſſe. Item. ita ſemper ti
bi comedendū eſt ut cibū oratio
ſequatur et lectio. Itē ad alethā
d. Ad exuperantiū
a. Inter omnia que michi ſancti
fratris tui quintiliani amicicie
preſtiterūt hoc maximū eſt. qȝ te
michi ignotū corpore mente ſo
z. ciaverint. Pulſavi amicicia
rum fores ſi aperueris nos cre
b. bro habebis hoſpites. Nota.
Quis non diligat eum qui ſub
paludimento et habitu militari
agit opera ꝓphetarum. Vide. ſ.
ſimile ad ſaluinā. b. Item. nu
dus et levis ad celū vola ne a
las virtutum tuarū auri depri
mant pondera. Itē. xp̄c pro a
nimi voluntate omnia in ac
c. ceptum refert. Item. nemo a
poſtolis pauperior fuit. nemo
tantū pro domīo dereliquit. I
tem. eroganda non queras. ſed
iam queſita tribue ut fortiſſi
mū tyrūculū ſuū xp̄c agnoſcat
ut letus tibi de regione longiſ
ſima venienti pater occurrat
ut ſtolam tribuat ut donet a
nulum. ut ĩmolet pro te vitulū
ſaginatū. ut expeditū cum ſāc
to fratre quintiliano ad nos
cito faciat navigare. Ad fabi
olam de veſte ſacerdotali. de hoc
lxxxiij. di. vidua.
a. Vſqȝ hodie in lectione ve
z. teris teſtamenti. Non

enim magnorū virorū ingeniis
ſed meis ſum viribus exiſtimā
dus. Nota. Multa nos facere b.
cogit affectus. et dum ꝓpinquita
tem reſpicim⁹ corporum corporis
et anime offendim⁹ creatorem.
Item. omne quod non edifi
cat audientes in periculū loq̄
tiū vertitur. Hic interponit̄ pall.
c. vidua. Itē. veniam ad ſacer
dotalia veſtimenta et anteq̄m
miſticam ſcriter itelligēciā mo
re iudaico que ſcripta ſunt ſim
pliciter exponā. ut poſtq̄m veſ
titum videris ſacerdotem. et o
culis tuis omne patuerit ornamē
tum. tunc ſingulorū cauſas pariť
q̄ramus. Item. multo plus in c.
telligitur quod oculis videtur. q̄
aure percipitur. Item. racione
cuncta ſunt plena et herent terre
na celeſtibus. ꝑmo racio terreno
rum et temporū caloris et frigo
ris. et duplex inter utrūqȝ tem
peries de celi curſu et racione deſ
cendit. Item. labuntur tempo
ra et preterita relinquencia ad fu
tura feſtinant. Itē. prius facia d.
mus et ſic doceam⁹. ne doctrine
auctoritas caſſis operibȝ deſtru
atur. Vide ad oceanū. prima. c. et
cōcor. Item. ego iam menſurā
epiſtole excedere me intelligo et
excipientis ceras video eſſe com
pletas. unde ad reliqua tranſeo
ut finiatur oracio. Itē. impfec
ta ſunt univerſa niſi decoro cur

rui dignius queratur auriga.et
ſuper creaturas creator inſiſtens
regat ipſe que condidit. Vide in
E. quadrageſimo ſermone.b. Itē.
de ceteris virtutibus ut ſapien-
cia fortitudine iuſticia hūilitate
manſuetudine et liberalitate poſ-
ſunt et alij iudicare. pudiciciam
ſola nouit conſciencia et humani
oculi huius rei certi iudices eſſe
non poſſūt. Vide contra eliūdū.c.
Itē. O quante virgines et quan-
torū ſperata pudicicia in die iu-
dicij dehoneſtabitur. et qn̄torū pu-
dicicia infamata a deo iudice co-
ronabit. Vide infra ad rufinū.A.
Item.tanta debet eſſe ſciencia
et erudicio pontificis dei. ut greſ-
ſus eius et motus et vniuerſa
vocalia ſint. veritatē mente con-
cipiat et toto eam habitu reſonet
et ornatu. ut quicquid agit quic-
quid loquitur. ſit doctrina popu-
lorum. Vide ad occeanū prima.d.
Ad florenciū de ortu amicicie. De
iſto florencio dicit ipſe iheronim⁹
ad finē ſue cronice.q tam miſericors
fuit in egentes. q vulgo pater pau-
perū dicebatur.
A. Quantus beatitudinis tue
rumor diuerſa populorū
ora compleuerit. hinc po-
tes extimare q ego te ante incipi-
o amare q̄ noſſe. Vide ad pauli-
Z. nū.ij.d. Martinianū fratrem
iūcto ſalutam⁹ obſequio. quem e-
go videre deſiderans cathena lā-
guoris inector. Nota. ita tue B.
dilectionis fama diſpergitur.ut
ut non tantū laudandus ſit il-
le qui te amat. q̄ ſcelus putetur
facere qui non amat. Item.gra-
tulor itaq; tibi et naſcentem a-
miciciā ut dn̄s federare digne-
tur precor. Itē. quia dn̄s ſoluit
compeditos forſan michi in ſce-
lerū ſepulchro iacenti dicet Ihero-
nime veni foras. Vide ad croma-
cium.b. Ad eundē.de ſtabilien-
da amicicia.
In ea m̄ parte cōmorātꝰ q̄ A
iuxta ſyriam ſarracenis
iungitur. Rogaui ca- Z
riſſimū michi euagriū ut tam
tui qm̄ mei cauſa inſtans nego-
cium proſequat. Nota. Poſco b
ne naſcentes amicicias que xp̄i
glutino coheſerūt aut temporꝫ
aut locorꝫ magnitudo diuellat.
quin pocius federemus eas reci-
procis epiſtolis. ille inter nos
currant ille obuient ille nobiſ-
cum loquant. non multū erit
perditura caritas. ſi tali ſecum
ſermone fabuletur. Item. ce-
teros hoſpicio recipis. ſolacio
foues. ſūptibus iuuas. michi ſi-
uicíſſim quodcūq; vis mittam.
nec putes michi graue eſſe ſi
iubeas. Item.in hoc arbitror
me non peccare ſi hominem
vagum non ſinā longius fu-
gere. Ad furiam de vidui-
tate ſeruanda.

A. Obſecras lr̄is et ſupplici
ter deprecaris ut tibi
ſcribam quomodo vi
uere debeas. et viduitatis coro
nam illeſo pudicicie nomine
z. conſeruare. Cogita cotidie
te eſſe moriturā. et nūqꝫ de ſe
cundis nupcijs cogitabis. Vide
b ad paulinū in fine. Nom. ha
bes generis tui grande priuile
giū qꝫ a camillo nulla vel rara
veſtre familie ſcribitur ſecundos
noſſe concubitus. Utinā preco
nia feminarū imitarentur vi
ri. et rugoſa ſenectus redderet
quod ſponte offert adoleſcencia
ſciens et videns in flāmam
mitto manū. Et infra. Bruta
animalia et vage aues in eaſ
dem pedicas recidāt non inci
dunt. Item. honora patrem
ſi tamen te a vero patre non ſe
paret. Tam diu ſcito copulam
carnis qm̄ diu ille nouerit ſu
um creatorem. Et infra. Quid
pulchrius anima que dei filia
nūcupatur. et nullos exterius
querit ornatus. Et īfra. Non es
eius cui nata es. ſed cui renata.
Item. hij rumores turpiſſimos
ferunt. et ab ipſis egreſſum ab
alijs audiſſe ſimulant. Inde
auctores et exaggeratores exijt
fama de mendacio que cū ad
matronas peruenerit et ipſarū
linguis fuerit ventilata prouī
C ciās penetrat. Item. detrimen
tum pecoris paſtoris ignomini
a eſt. Itē non queruntur in xpi
anis inicia ſed finis. paulus ma
le cepit ſed bene finiuit. Itē iude
laudantur exordia. ſed finis pro
dicione dampnatur. Item. qua D.
fiducia vultū ad celum erigunt
quos conditor non agnoſcit. I
tem ardentes dyaboli ſagitte ie
iuniorū et vigiliarū frigore re
ſtringende ſunt. Item. nō nulli
vitam pudicam appetentes in
medio itinere corruūt. dum ſolā
carniū abſtinenciā ponderant et
leguminibus ſtomachū onerāt.
et ut quod ſencio loquar nil ſic
inflāmat corpora et titillat men
bra genitalia ſicut cibus indi
geſtus ructuſqꝫ cōuulſus. I E.
tem. multo melius eſt cotidie
parum. qm̄ raro ſatis ſumere.
Pluuia illa optima eſt que ſen
ſim deſcendit ad terras. ſubitus
et nimius ymber preceps arua
ſubuertit. Quando comedis co
gita qꝫ ventri obtemperādū nō ē.
et qꝫ ſtatim orandū illicoqꝫ legē
dum ſit de ſcripturis ſanctis. Pꝰ
quas doctorum hominū tractatꝰ
lege. eorum dumtaxat quorū fi
des nota eſt. Non neceſſe habes
aurum in luto querere. Vide ad
alethā. e. Item. ſpeculū men F.
tis eſt facies et taciti oculi men
tis fatentur archana. Item. fal
ſus rumor cito opprimitur et vi
ta poſterior iudicat de priori. Fi

eri non poteſt ut abſq; hominū
morſu quis ptranſeat huius vi
te curriculū. malorūq; ſolaciūm
eſt bonos carpere dū peccanciū
multitudine putant culpam mi
nui peccatorū. Sed tamen cito
ignis ſtipule conquieſcit. et erin
dans flāma deficientibus nutri
mentis paulatim emoritur. Itē
confitere turpitudinē. nulla ideo
maritū ducit ut cū marito non
dormiat. Et infra ſatis ponit q̄
euenīūt viduis que nubunt.

Ad griſogonū monachum a
quilegie

A. Quis circa te affectus me
Z. us ſit. Hodpſium debu
iſſes ſcribere. ſaluat te nō
B habuiſſe quid ſcriberes. Nota.
conſortij tui memor humilitatē ad
miror. virtutem effero predico ca
ſtitatem. Item. cū ſaturitate ſuc
cedit obliuio tam diu neſciturū
quid capiat q̄ diu memoriam
reuocarit eſuries. Vide ad pam
machiū et marcellam. 2a E. Itē
cur finē virgis exordio. cur amici
tis anteq̄m teneas.

Ad honeſ
tum de duabus queſtionibus.

M. Tore me prouocas ad ſcri
bendū terres eloquencia.
a. et in epiſtolari ſtilo
Z. prope tullium repreſentas. Pulli
olum textura breue caritate la
tiſſimū. pro ſenili capite confouē
do libenter accepi. et munere
et muneris auctore letatus.

Nota. Qz quereris me paruas B.
litterulas mittere non venit de
incuria. ſed de timore tui. ne verbo
ſius ad te loquens plura repre
hendenda transmittā. Et ut ſāc
te menti tue ſimpliciter fatear
tempore nauigandi tante a me
ſimul epiſtole flagitant ut ſi cū
ta ad ſingulos velim reſcribere
occurrere nequeā. Item. non
debes turbidos noſtri ingenioli ri
uos querere qui de ipſis fonti
bus bibis. Itē. ſcio equali male
dicto illos ſubiacere qui bona
mala dicūt et qui mala bona
iudicant. qui faciūt amarum
dulce et dulce amarū. aut que
eſt tanta pertinacia ſic alicuius
laudare doctrinā ut ſequar et
blaſphemiā. Item vaſa ſāc C.
ta in tabernaculo dei legimus.
tum ſancta eſſe non poſſunt ni
ſi ea que ſenciūt et venerantur
deū. ydioma igitur ſcriptura
rū eſt. Item. ſcis non bene fi
eri quod occupato fit animo.

Ad hermonienſes virgines.

Carte exiguitas ~~indiciū~~ A.
indiciū ſolitudinis eſt.
Id circo longū ſermonē
breui ſpacio coartaui. Ingenio
minute littere victa eſt paupe
ries. Vide ad pāma. et occea. ij.
in fine. Si ego bonus quare Z.
oculus tuus nequā eſt. No B.
ta. Aliter ſorores cariſſime ho
minū liuor. aliter xp̄c iudicat.

non eandem ſententia eſt tribu-
nalis eius et anguli ſuſurro-
num. Item. in teſtaceis vaſcu-
lis theſaurus ſepe reconditur.
Itē. cui plus dimittitur plus
amat. De toto grege ſiletur et
ob vnius morbide pecudis ſa-
lutem angeli letantur in celo.

De hebraicis nominibus.

A. Philo vir diſertiſſimus
3. iudeorum. Sathan
aduerſarius ſiue preua-
6. ricator. Nota q horū noīm
et locorū tradicionem facit per
ordinē lrārum alphabeti. qd
ſcribo quia multis videtur talē
ordinem tradendi nouiter ad-
inuentū. Item. ſi qua hic p-
termiſſa ſunt alteri ſciat lec-
tor operi preſeruata. libros enī
hebraicarū queſtionū nūc in
manibus habeo opus nouū
et uſqz nūc inauditū. non q
ſtudia mea inſolenter extollā.
ſed q ſudoris conſcius ad lecci-
onem eorū prouocem neſcien-
tes. Item. ex parte imitabor
origenē. quē poſt apoſtolos ec-
cleſiarū magiſtrū nemo niſi
imperitus negat. Inter cetera
enī ingenij ſui preclara moni-
menta in hoc laborauit ut qd
philo quaſi iudeus obmiſerat
hic ut xp̄ianus impleret. Hoc
dixit propter nomina noui
teſtamenti. De hebraicis
locis.

Euſebius qui a beato A.
panphilo martire. Im- 3.
molat victimas iuxta
fontem rogel. Nota. laborauit 6.
euſebius ut congregaret nobis
de ſancta ſcriptura omniū pe-
ne urbiū, monciū, fluminū et
viculorū vocabula. Unde et nos
admirabilis viri ſequentes
ſtudiū ſcdm ordinē litterarū tāſ-
tulimus relinquentes ea que
digna memoria non videntur
et pleraqz mutantes maxime
cum quidam vix primis imbu-
tus lrīs hunc librū auſus ſit
in latinā linguā non latine
transferre. Item. dum michi
excelſa non vendico. hec terre
coherencia ſupergredi poſſe me
credo. De hebrei alphabeti
interpretacione.

Aleph. mille vel doctri- A.
na. Thau. ſignum 3.
vel ſubter.

De hebraicis queſtionibus
in geneſi. xxxij. q. v. corpus
mulierū.

Qui in principijs librorū A.
debebam ſecuturi ope-
ris argumenta ppone-
re cogor prius reſpondere ma-
ledictis. Qui ſeruientes alta- 3.
ri viuent de altari. Nota. 6.
dicto de detractoribus contra
therenciū virgiliū. ſubdit. Nō
mirū ergo ſi contra me paruū
homūciolū inmunde ſues grun-

niant et pedibus margaritas
conculcent. cum aduersus doc-
tissimos viros et qui gloria in-
uidiam superare debuerant li-
uor exarserit. Semper enim in pa-
tulo fortitudo emulos habet. fe-
riuntque summos fulgura montes.
Et me procul ab urbibus foro
litibus turbis remotum sicque ut
quintilianus ait latentem inuenit
inuidia. Item. nos humiles et
pauperculi non habemus diuicias
nec oblatas dignamur accipere.
Ita et ipsi nouerint non posse se
noticiam scripturarum id est diui-
cias xpi cum mundi pariter ha-
bere diuiciis. Item. peregrine
merces tantum volentibus naui-
gio deferuntur. balsamum. piper.
et poma palmarum rustici non
C. emunt. Item. super xij. ca. Si
quis huic expositioni contra-
rius est querat aliam solutio-
nem. et tunc racione ea que a
nobis dicta sunt improbet. Hic
interponitur precedens. c. corpus
et 24 q. 2. egressus. Item. super
ca. xx. in hebreorum lingua omnis
filius in comparacione paren-
tum infans vocatur et paruu-
lus. nec mirentur habere barba-
ram linguam proprietates suas.
cum etiam rome omnes filii vo-
centur infantes. Hic interponi-
tur xiij. q. ij. Item sup ca. xx. de-
cens erat ut ad nupcias absque
parentibus virgo proficiscens

nutricis solacio frueretur. Item. D.
super. xx. ca. nec mirum talem in
conceptu feminarum esse naturam
ut quales prospexerint siue mente
conceperint in extremo volupta-
tis estu quo concipiunt talem so-
bolem procrearent. cum hoc etiam
in equarum gregibus apud his-
panos fieri dicatur. Et quin-
tilianus in ea controuersia que
accusabatur matrona que ethio-
pem pepererit pro illius defen-
sione argumentetur hanc concep-
tum esse naturam quam pre-
diximus. Item sup xl. ca. Non
vile putetur officium pincerne.
cum apud reges barbaros usque
hodie maxime sit dignitatis re-
gi poculum porrexisse. De he-
braicis questionibus libri regum.

uit vir unus. sicut in A.
tercio. Aream vero Z.
sexcentis aureis emis-
se. Nota li. j. ca. i. Omnes qui B.
ebrietatem sectantur filii belial
vocantur. Item. li. j. ca. 3. pre-
ciosus dicitur sermo quia ra-
rus erat. Omne enim quod rarum
est preciosum est. Item. non ce-
cidit ex omnibus verbis eius in
terram. quia quicquid prophetabat
rebus gestis demonstrabatur.
Item. ix. Angulos populi prin- C
cipes populi vocat quibus idem
populus adherebat. Item. xv.
Iumenta ideo iubet interfici
ut nec in iumentis eius me-

moria fieret. Item. ij. Reg. vij.
plage filiorum hominum sunt inco-
moditates corporum humano-
rum quibus pro peccatis suis a
domino merito homines flagella-
tur. ¶ De hebraicis questionibus
paralipomenon vel d abreiamp̄.
A. Heber nati sunt duo filij.
z. Cirus ut ruinas tem-
b. pli restauraret. Nota
romani eos emeritos vocant q̄
iam militare desierunt. Item.
qui educavit dicitur genuisse.
Item. li. ij. ca. xiij. Pactū salis
in quibusdā locis pro lege poni-
tur: que omniū condimentū
est: hoc loco pro domo dauid q̄
vniuerso israheli condimentū
C. fuit. Item. cap. xviij. Nisi. Accep-
to vulnere mortali iussit rex
israhel se teneri ne deprehendere-
tur ab hostibus q̄ vulneratus
esset et illius ruina hostibus
victoriam et populo periculum
fuge intueretur. Et occidente so-
le mortuus est ut nocte p̄sidiū
fuge populo daret. Itē xxi. ca.
Collatio lectionis libri regum
huic questioni soluende mag-
nium prebet auxiliū. Item. ca.
xxiiij. nomen p̄ris matris illius
non scribitur. quia non fuit tā
celebre ut scribi potuisset. quorū
enim nomina scribuntur hoc
celebritate et potentia aut gene-
rositate illorū fit. ¶ De homine
perfecto.

Ecce iterū ad te scribo et A.
nil dignū quod pruden-
tiam tuam legere dece-
at invenio. Vale et nos in do- z.
mino dilige in quo diligeris a
nobis. Nota. Corpusculū cura- b.
ui cū aīa lāgueret. exteriorem fo-
ui cum interior egrotaret. hūa-
nis subueni cum diuina labora-
rent. vicio publice consuetudinis
inclinatus quo omnes sumus
in minimis cauti et in maximis
negligentes. Item. vera vita
est deum nosse. timere eius potē-
tiam. amare pietatē. mundum
in opifice mirari. &c. Item. hij
solent truculentiores in reos es-
se qui sunt reatu puriores.
Itē illo tempore quo suppliciū C
merebamur deus argumentum
saluacionis ostendit. ut intellige-
re possemus q̄tū valeret p̄stare nō
lesus qui tantū donaret iratus.
Item. conuenit in paruo navi-
gio non in altū vela configere.
ne in periculū currat audacia.
Item. Ante tribunal venturi iu-
dicis omnis obmutescat seculi
lingua. et sola erit in rusticulis
suis facunda iusticia. Vide ad
pāma. et ocea. ij. v. Itē. nichil D.
falsum profertur a testibus ve-
ritatis. et ideo interpretatio que-
renda est non fides que sub ob-
scura locutione non excluditur.
sed velatur. Item. difficile est
si quam legis ingresso singu-

larum queſtionū materias ſe-
gregare. cum altera ſit alterā
ramulis quibuſdā attingat:
ut ſine alterius inchoatione
cepta nequeat explicari. ¶ Itē
nouū et mirabile eſt apud nos
deus ſolus petentes ſe amat.
E ſolus iraſcitur niſi petatur. ¶ Itē
certe iam iniuriam feciſſe virtutis
eſt. aliena poſſidere potentie.
inocentem circumueniſſe aſtutie.
humilē deſpexiſſe nobilitatis.
prophetam horrere eloquentis. nō
criſtum ſapere ſapientis. ſic er-
roris plena ſunt omnia. et ad-
huc vſqȝ veritas obſcuratur. ut
in mortis gremio iacuiſſe bea-
titudo dicatur. ¶ De hiſtoria io-
achim et anne

Hanc ad contextū non
vidi. poſuit tamen eā
frater iacobus in legē-
da. C. 28. que eſt de natiuita-
te virginis. Curioſus ibi vide-
at. et inueniet verbū angeli ad
ioachim ꝙ peccati non nature
ultor eſt deus. ¶ Ad innocenti-
ūm de miraculo ſepties percuſſe

A. Sepe a me innocenti ca-
riſſime poſtulaſti ut
de eius rei miraculo q̄
in noſtra etate acciderat non
Z. tacerem. Ut redditam vite
B. redderet libertati. ¶ Nota. Aſſe-
rebas illū non poſſe in verbo
deficere qui credidiſſet in verbo.
¶ Item infelix iuuenis volens
mortis longos vitare cruciatus
dum in ſuū mentitur ſāguinē
accuſat alienū. ¶ Item. mulier
ſexu infirmior virtute fortior o-
culis quos tortor ligare non po-
terat ſuſpexit ad celum dicens.
Noſti deus me non ideo nega-
re velle ne peream. ſed ideo mē-
tiri nolle ne peccem. at tu miſer-
rime homo ſi interire feſtinas
cur duos perimis inocentes.
¶ Item. ſuſanna liberata per C.
iudicem ne iret ad gladiū. hec
a iudice dampnata liberata p
gladiū eſt. ¶ Itē. vulgi concuſſus
eſt anim⁹. nec mirū de volun-
tate mutata. cum pietatis fu-
iſſet quod ante defenderat et pi-
etatis viſum eſt genus ut pa-
teretur occidi. Nouus igitur en-
ſis nouus percuſſor apponitur.
Stat victima xpo tamen fauē-
te mutata ſemel percuſſa concu-
titur. iterū repercuſſa quaſſat.
tercio vulnerata proſternit. O
diuine potentie ſublimanda
maieſtas. que prius fuerat quar-
to percuſſa nec leſa. ideo paulu-
lum viſa eſt mori ne pro eo pe-
riret innoxius is ſcilicet ad q̄
expectabat execucio. Sequitur
in epiſtola quo illa que puta-
batur mortua fuit poſtmodū
liberata prius ꝙ vetula mortu-
a ipſius vice ſepulta.
¶ Ad iulianū aquilegienſem
dyaconū.

A. Antiquus ſermo eſt. mē
daces faciūt ut nec ve
ra dicentibus credatur.
3 Crebrius reddas ſermonibus
6 laciorem. Nota. dicam ſepe
ſcripſi. ſed negligencia baiu
lorū fuit. reſpondebis omniū
non ſcribenciū vetus iſta ex̄cu
ſacio eſt. Dicam non reppeti q̄
epiſtolas ferret. dices hinc illuc
iuiſſe q̄plurimos. Contēdā me
etiā hijs dediſſe. ac illi quia nō
reddiderīt, negabūt et erit inter
abſentes incerta cognicio. Quid
igitur faciam. ſine culpa veniā
poſtulabo. Item. itaque deinceps
te faſcibus obuiam litterarū. ut
econtra incipias rogare ne ſcri
bam. Item. ubi nūc ſum non
ſolum quid agatur in patria
ſed an ipſa patria perſiſtat ig
C. noro. Itē. non timebo hominū
iudiciū habiturus iudicē meū
Ad eundem. vel eiuſdē nomīs
de impfecta penitēcia. vel de a
miſſione pignorū
A. Filius meus frater tuus
auxonius in ipſo iam
profeccionis articulo.
nim michi preſenciā ſui tarde
dediſſet et cito abſtuliſſet. atq̄
in puncto temporis ſalue pari
ter valeq̄ dixiſſet. etc. vide ſupra
3. ad dardanū. C. Et ſit tibi tā
6 ti dux femina facti. Nota.
quandoq̄ naufragus in litore
latrones repperit et iuxta eloqu
a pphetarū fugiens urſum in
cidit in leonem. et manū extē
dens ad parietē mordetur a co
lubro. Item. contempnis au
rum. contēpſerunt et multi phi
loſophi. ex quibus etiā unus
multarū poſſeſſionū preciū p
iecit in pelagus dicens. Abite
in profundū male cupiditates.
ego vos ſubmergā ne a vobis
mergar. Vide ī. 2a b. Item. no
lo ꝙ ea tantū offeras que po
teſt fur rapere. hoſtis īuadere.
preſcripcio tollere. et q̄ ad inſtar
vndarū et fluctuū a ſuccedenti
bus ſibi dn̄is occupant̄. Et que
velis nolis in morte dimiſſur9
es. Illud offer qđ null9 pt̄ t̄ hoſtis
auferre. Vide infra pxīa. Item. C
exſtruis monaſteria. ſanctos
ſuſtentas. melius faceres ſi inter
ſanctos ſanctus viueres. Item.
difficile eſt ymo impoſſibile ut
preſentibus quis et futuris per
fruatur bonis. ut hic ventrem
ibi mentē repleat. ut de delicijs
ad delicias tranſeat. ut in utro
q̄ ſit prim9. et ut in terra et in
celo appareat glorioſus. Vide
ſupra ad eliodorū. D. Item.
adlethe ſuis imitatoribus forcio
res ſunt. et tamē monet debili
or. pugnat ille qui forcior eſt.
Itē. ſancti corruūt ſi fuerint D.
negligentes. et peccatores priſ
tinū recipiūt gradum. ſi ſordes
fletibus lauerint. Hoc non ideo

dico ut te terreant descendentes
sed prouocent ascendentes. I
tem. nūquā exemplū a malis
sumitur etiam in seculi rebus.
semper a meliori parte incita
menta virtutū sunt. Item.
ad materie dignitatē et ad
meritū persone tue parū est
omne quod dicitur. ¶ De le
pre diversis generibus.

A. Admirabile diuine dis
positionis examē que
exhiberi sibi deus volu
z. it. In die iudicij securus tue
niatur si nulla dei offensa in
B. eo reperiatur. ¶ Nota. Deus di
uersa genera hominū diuersis
statuit preceptorū sententijs gu
bernari. Item. quos promere
posse absolutū predicationis car
men agnouit eis dn̄s perfec
tam armoniā solide vocis in
tonuit. Itē. hys alij confirmā
tur quibus alij trāsferūtur. p
sens lectio exigit huiusmodi
C. ferre sermonē. ¶ Item. hec ni
si spiritualiter senciant̄ raci
onem intelligencie simpliciter
non admittūt. Nam diuina
sapiencia legis sue profundū
extrema in hui⁹ seculi regione
quasi tumulū suo nomini cō
secratū intra ciuitatis alterius
menia collocauit. Quare aurā
da est diuina dignacio ut pul
santibus nobis intelligencie
patescat ingressus. Item. aua
ricia facile carere potest. qui cō
uersus ad deū ea que possidet
indigenciū alimonie ministra
bit. Vide ad furtū. d. Itē. cum
modicū delictū fuerit. a sacerdo
te poterit relaxari. que autem
grauiora sunt. disciplina ecclesi
astice regule debent et oracione
purgari. que vero insanabilia
sunt. deo iudici reseruantur.
¶ Ad lucinū leticū. de hoc. xij. di.
Illud. lxxvi di. vtinā.

Necopinanti michi subito A.
lr̄e tue reddite sunt. que
quanto insperate. tan
to gaudiorū plene quiescentem
animā suscitarūt. ut statim a
more complecterer quē oculis
ignorabā. Quos caritas iū z.
git terrarū longitudo non sepa
ret et absentē lucinū semper
litteraꝝ vicissitudine senciamus
¶ Nota. cepisse multorū est ad B.
culmen puenisse paucorū. I
tem. aurū deponere incipienciū
est. non perfectorū. Fecit hoc the
banus. Crates fecit hoc et an
tistenes. Seipsum offerre deo
prie cristianorū est et aposto
lorum. Vide sup. ij. b. Item.
opuscula mea que non sui me
rito sed bonitate tua desidera
re te dicis ad describendū hoībꝫ
dedi et frequēter admonui ut
conferrent diligēter et emen
darent. ¶ Item. scribunt quan C.
doqꝫ librarij non quod inueni

unt, ſed quod intelligunt et dū
alienos errores emendare nitū
tur ſuos oſtendunt. Hic ſequit̄
C. ut veterū. ix. d. et duo capl̄a
in tytulo allegata. Ad mag
num oratorem de exemplis ſecu
larium litterarū.

A. Sebeſiū noſtrū tuis mo
Z. nitis profeciſſe. Dīues
ut certis ad diſputan
dum materia ſed iam epiſtola
ris anguſtia finienda eſt. No
B. ta. Ille ſebeſius plus correctus
placuit q̄n errans leſerat. Itē.
queris cur opuſculis noſtris ſe
cularium lr̄arum interdū exēpla
ponam? candorēq̄ ecleſie ethni
corū ſordibus polluam? Reſpō
ſum breuiter habeo. Nūq̄ hoc
quereres niſi te totū tullius poſ
ſideret. Si ſcripturas ſanctas le
geres et ſi ipſarū interpretes ob
miſſo vulcacio euolueres. Indu
cit quomodo in libris ꝓphetā
rū, in ſalomone, in epl̄is pauli
plura de libris gentiliū ſūt aſ
ſumpta. et demū enumeratis
multis grecis ſcriptoribus ſub
dit. Qui omnes in tantū phi
loſophorū doctrinis atq̄ ſentē
tijs ſuos referūt libros. ut neſci
as q̄d ī eis p̄mū admirari debe
as. eruditionē ſeculi an ſcienci
am ſcripturarū. Item. quid
tertuliano eruditius. quid acu
tius. apolegeticus eius et cont̄
gentes libri cūctam ſeculi conti

nent diſciplinā. Item. victori
no martiri in libris ſuis licet
deſit eruditio. tamen non deeſt
eruditionis voluntas. Item
ego illud magis reor quod dic
tanti venit in mente. Ad mar
cellinū. et annaphiſichiam de
ſtatu anime

Dominus vere ſanctis ac A.
omniū officiorū carita
te venerandis. Incolu Z.
mes vos et prolixa etate florē
tes xp̄c deus noſter tueatur om
nipotens dn̄s vere ſancti. No B.
ta. Reſcribi cupio ut vos ſoſpi
tes eſſe non alijs nūciantibus
ſed veſtro pocius ſermone cog
noſcam. Item. ita anim⁹ me
us urbis rome vaſtacione cō
fuſus eſt ut iuxta vulgare ꝓ
uerbiū, ꝓpriū vocabulū ignorarē
Deniq̄ tacui ſciens tempus eſ
ſe lacrimarū. Itē. ſi iuxta in
clitum oratorē ſilent inter ar
ma ānales. id eſt libri continē
tes antiquorū geſta. quanto
magis ſtudiū litterarū. que li
brorū multitudīe ſilencio atq̄
librariorū ſedulitate. quod q̄ ꝓ
priū eſt. ſecuritate et ocio dictā
ciū indigent. Ad marcū preſ
biterum.

Decreueram quidem u A.
tendū michi voce pſal
miſte dicentis. cū cōſiſ
teret peccator aduerſus me ob
mutui et humiliatus ſum et

Z. ſilui. Omnes qui hic ſunt
B. plurimū ſalutant. Nota. Ca
ritas omnia ſuperat et ppoſitū
vincit affectus. Item. non qui
patitur ſed qui facit contume
liam miſer eſt. Item. quid v
nū hominem exceptis ſocijs cri
minam. Si riuus tenuiter cur
rit non eſt aluei culpa ſed fon
C. tis. Item. permittant michi
queſo nichil loqui. Cur eū lace
rant qui non meretur īuidiā.
Itē. Hoc venerabilis pater cū
quali gemitu cum quali dolo
re conſcripſerī teſtis eſt iheſus.
Item. non michi conceditur vn
angulus heremi. Cotidie expoſ
cor fidem quaſi ſine fide rena
tus ſim. Et infra. Sancto ciril
lo dedi conſcriptam fidem. qui
ſic non credit alienus a xp̄o eſt.
Ad marcellam de quinqz q̄ſti
onibus noui teſtamenti. I.

A. Magnus nos prouocas
queſtionibus et torpēs
ocio ingeniū dum inter
Z. rogas doces. Quod dicitur de
us aliquos deſerere vel non de
ſerere non nature illius trinus
ponitur. ſed eorū merita deſcri
buntur apud quos eſſe digna
B. tur. Nota. Quod in futuro
promittitur nō cernitur ī pſenti. Spes
enī que videtur non eſt ſpes. ſz
iam certa poſſeſſio. Idem ad vir
ginē exulem. Item. hoc me dix
iſſe non memini. ſed ſi dixiſſem
non eſſem pertinax in errore. Itē
ſancti qui in aduentu ſaluato
ris in corpore ~~in corpore~~ fuerint
deprehenſi. et in corporibus e
iſdem occurrent. Inglorium tamē
corruptū et mortale. gloria. in
corrupcione et īmortalitate mu
tabitur. ut viuorū corpora in
ſubſtanciā trāſformentur corpo
rum que reſurgent. Vide ſupra
ad alexandrū. V. Item. et ſi ea C.
dem mulier in diuerſis euan
gelijs xp̄i pedes non tenuiſſe et
tenuiſſe legatur. hoc facile ſolui
tur. cum potuerit primū quaſi
incredula corripi. et non repel
li que errorē confeſſione muta
uerat. Itē. Diuina natura et
dei ſermo in partes ſecari non
poteſt. nec locis diuidi. ſed ubi
qz ſit totus ubiqz eſt. Ad e
andem de onaſo. Y..

Medici quos vocant cyrur A.
gicos crudeles vocantur.
Dabo tibi conſiliū. Z.
quibus abſconditis poſſis pul
chrior apparere. Naſus non vide
atur in facie. ſermo non ſonet
ad loquendū. atqz ita formoſus
videri poteris et diſertus. Nō B.
ita ſe natura habet ut amara ſit
veritas blanda vicia extimentur.
Item. non mirū ſi nos vicijs
detrahentes offendimus plurimos.
Itē. dico quaſdam ſcelere periu
rio falſitate ad dignitatē perue
niſſe. quid ad te qui te intelligas

innocentē. Ideo aduocatū q̄ pa-
trono egeat et q̄ oratē dignā eloq̄-
tiā tuā nare subsanno. Qd ad te
qui disertus es? vide infra ad
C. rusticum .iī. b. Item an tibi ide
o bellus videris q̄a Fausto no-
mine vocaris. quasi non et lu-
cus ideo dicitur quia minime
lucet. Ad eandem de detracto-
ribus suis. iij.

A Post priorem epistolam
B in qua de hebreis. Vbi bos et asinus cal-
D. cant. Nota. asino quippe lira
superfluo canit. Item. quibus
displicet fontis vnda purissiā
cenosos riuulos bibant. Itē.
rogo quid a nobis libere dictū
est vnū miser locutus sum. q̄
virgines debent sepius esse cū
mulieribus q̄m cū masculis.
totius vrbis oculos offendi.
cunctorū digitis notor. Item.
illi legant spe gaudentes et tē-
pori seruientes. nos legimus
spe gaudentes et dn̄o seruien-
tes. Ad eandem de egrota-
cione blesille. iiij.

A. Abraham temptatur in
filio et fidelior inuenit̄.
B. Cum dn̄s eius dict9
D. sit beelzebub. Nō. erubescat mu-
lier xp̄iana si nature cogit decore
~~Aliter. si nature cogit in decore.~~
Vide contra eluidiū. d. Item.
ecce vidua nostra prius vndiq̄
ornabatur. et tota die quid si-
bi deesset querebat ad speculū.
Nunc neglectū caput sat sibi tā-
tum sufficere quod velatur. I-
tem. pulla est tunica minus
cū humi iacuerit sordidatur. Ci-
gulum laneū tota simplicitate
purissimū. quod possit magis
stringere vestimenta q̄ scinde-
re. Item si quis huic p̄posito C
inuideat et detrahat blesilla nos-
tra ridebit. nec dignabitur ra-
narū loquaciū audire conuicia.
Ad eandē de secessu urbis. v. A.

Ambrosius quo cartas
sumptus et notarios
ministrante. Hec ut B
vulgo dicitur amatorie cantio-
nes. Nota ambrosius quidā D.
refert se nūquā origene presen-
te cibos sumpsisse sine lectione.
nūq̄ sompnū inisse nisi vnus
ex fratribus sacris lr̄is persona-
ret. Quid nos ventris anima-
lia tale aliquid faciam9. quos si
secunda hora legentes inuenerit
oscitamus. manū faciem defri-
cantes. et quasi post multum
laborem mundialibus rursū
negocijs occupam9. Itē. ratio-
cinia supputam9. et si dampnū
ut sepe in re familiari accidere
solet fuerit nūciatū. vultus
merore deprimitur. letam9 ad
nummū. tristam9 ad obulum.
Item. plus laudat vnusquis-
q̄ quod possidet. Item. beth- C.
leem in hoc paruo terre fora-

mine celorum conditor natus
eſt. Hic inuolutus pannis. hic
viſus a paſtoribꝫ. hic monſtra-
tus a ſtella. hic adoratus a ma-
gis. Vide infra. in prefacione
tranſlacionis didimi. Item
in urbe aut videmus ad nos
venientes et perdimꝰ ſilenciū.
aut ſi non videmꝰ in ſuperbiā
rūmꝰ. Interdum ut viſitantibꝫ
vicem reddamꝰ ad ſuperbas fo-
res pergimus. inter linguas ro-
dencium miniſtrorū poſtes ingre-
dimur deauratas. In xpi vil-
la ſilenciū extra pſalmos. arator
ſtiuā aratri tenens alleluya de-
cantat. Sudans meſſor pſalmis
ſe auocat. Vitem falce conton-
dens aliquid dauiticū canit.
Ad eandem de ſignificacione
munerum. vi.
A. Heronimus marcelle. Aliter. Ut
B. abſenciam corporum. Cereos
quoqꝫ accendiſſe ſit gratum.
C. Nota vos dona tranſmittitis.
nos epiſtolas remittimꝰ graci-
arum. Ita tamen ut quia vela-
tarum virginū munus eſt ali-
qua in iſtis munuſculis miſte-
ria declaramus. Saccus oracio-
nis et ieiuniȷ ſignū eſt. Selle ut
foras pedes virgo non moueat.
Cere ut accenſo lumine xpi ſpec-
tetur aduentus. Calices mortifi-
caciones carnis oſtendunt. et a-
nimū ſemꝑ ad martiriū ꝑpara-
tum. Hoc probat ſup math. li. iiij.

inducens illud pſalmi. Calicem
ſalutaris accipiam etc. quia ſtatim
ſubiungit precioſa in conſpectu do-
mini mors ſanctorū eius. Ad e-
andem de pſalmo nonageſimo. vii
Qui habitat in adiutori- A.
o. Aliter incipit Nonage-
ſimū pſalmū. Marche- B.
nas thebas ſalonas. Nota u- C.
bi ponit de decem nominibus
dei apud hebreos. Ad eandem
de hebreis nomibꝫ et verbis. viii.
Nuper dum pariter eſſe- A.
mus. Reticemus ut a- B.
nidius audire velis q̄
tracta ſunt. Vide ſup zachar. li.
iiº. et in vita pauli. C. Nota. C.
alleluya exponitur laudate do-
minū. Item. Septuaginta qđ
in hebreo legitur amen amen.
tranſtulerūt fiat fiat. Item.
paulus aſſerit non poſſe aliq̄
reſpondere amen. id eſt confirma-
re que predicta ſunt niſi intel-
lexerit predicacionē. Item. tritū D.
eſt prouerbiū. ultroneas putere
merces. Idem ad demetriadem.
ubi ſequitur. Et precia facilitate
decreſcere que ſemper in rarita-
te maiora ſunt. Vide ad euan-
driū. b. Ad eandem de blaſ-
phemia in ſpiritū ſanctū. ix.
Breuis queſtiūcula quā A.
miſiſti. et aperta reſpō-
ſio eſt. Latam diſpu- B.
tacionē breui ſermone cōprehen-
dimꝰ. ut non tam epiſtolam q̄

cōmentariolum dictaremus.
B. Nota. Cum dyaboli studiū sit dei ledere creaturā. quomodo poteſt ſue voluntatis eſſe ſanare lāguentes et ſeipſum de obſeſſis fugare corporibus. Item aliud ē cedere tormentis, et ſe xpianū negare. aliud xpm dyabolum dicere. Item. fuerat prolixius diſſerendū. ſed amicis nūc et hoſpitibus nos negare non poſſum9. Et tibi non ſtatim reſpondere viſum eſt arrogantis. Ad eandem de queſtionibꝫ libri regū et iudicum. x.

A. Epiſtolare officiū eſt de re familiari aut de cotidiana cōuerſatione aliquid ſcribere. Quod pueri
3 habueram9 amiſim9 nec ſcienciam quam volebam9 conſecuti ſum9. iuxͣ eſopianā fabulā dum magna ſectam̄ eciam minora
B perdentes. Nota. famoſiſſima queſtione propoſita poſtulaſti ut quid ſentirem ſtatim reſcriberē. quaſi phariſeorū teneam cathedram. ut quociens de verbis hebraicis iurgiū eſt ego arbiter et litis ſequeſter expoſcar. Item. quia viator internūcius ſermonis noſtri redire feſtinat rem grandem celerius dico qm̄ debeo. Item. de ſcripturis ſanctis diſputanti nō ſunt tam neceſſaria verba qm̄
C. ſenſus. Item. mater cōmunis ſi valet gaudeo. et ut valeat de-

um precor. Nos ut ſcis hebreorū lectione detenti. in latina lingua rubiginē obduximus. in tantū ut loquentibꝫ nobis ſtridor quidam non latinus īterſtrepet. Inde ignoſce ariditati. Vide ſupra ad dōnionē. b. Ad eandem de pſalmo. cxxvi. et ſequenti. xi.

Beatus pamphilus martir. A.
Subrepente ſōpno 3.
fruſtretur infirmitas.
Nota. hilarius in hoc pſalmo B.
magis opinionē ſuā īſinuare q̄ ſcīenciā voluit confiteri. Item. precedit. Quid faciam. tantum virum et ſuis tēporibus diſertiſſimū reprehendere non audeo. qui et confeſſionis ſue merito et vite induſtria et eloquentie claritate ubicūqꝫ romanū nomen eſt predicatur. Sed culpe nō aſcribitur quia hebrei ſermoīs fuit ignarus. Item. tanta opeſitate uſus eſt perſuadendi quanta ſemper falſitas indiget ut vera videatur. Ad eandem excuſatoria. xii.

Ut tam paruam epiſtolam ſcriberem cauſa A.
duplex fuit. quia tabellarius feſtinabat et ego alio detentus opere hoc occupare me
nolui. Xpiana ſimul diligat 3
et mater. Nota. Cum volumi B.
nibus hebreorū edicionē aquile confero. ne quid forſan propter xpi odiū ſynagoga mūtauerit. et

que ad nostram fidem pertinēt
roborandam plura reperio. I
tem. vides q nullum officiū di
uinorū scriptis fiendis ponen
dum est. Ne tamen cursor nost
frustra cucurrerit duas episto
las quas ad sororem tuā pau
lam eiusq pignus eustochiū
miserā annexui. vt dum illa
legis et in hijs aliquid gratū
inueneris putes tibi scripta fo
re que scripta sunt. Item. albi
nam cōmunē matrem valere
cupio. De corpore loquor q in
spiritu valeat non ignorans.
Eiusq per te salutari obsecro.
Ad eandem. de dyapsalmate.
Epistola. xiij.
A Que acceperis cum feno
re reddenda sunt sortis
q dilacio usurā par
3. turit. Huiusq origenes. cui
nos ~~nos~~ malumus in hac dispu
tacōe dūtaxat ipiaā seq q stul
tam habere sentēciam ignoran
6. ciū. Nota. Ne te diucius trahā
habeto pauca pro pluribus. Ite
aīaduertimus hoc verbū superio
ra pariter et inferiora cōnectere.
aut certe docere sempiterna que
dicta sunt. Item. hec de intimo
hebreorū fonte libauimus. non
opinionū riuulos persequentes
et erroris quibus totus mūdus
repletus est varietate pterriti.
sed cupientes et scire et docere
C. que vera sunt. Item quia no
uicia mustū contempnis. saltē
veteris vini auctoritate ducaris.
Item. non nocet exemplis fir
mare quod dicimus. Ad eandem
de morte lee. xiiij.
Cum hora fere tercia ho A.
dierne. Non nos pe 3.
cuos estimemus ut pos
sim esse pecui. Nota. Conuer 6.
sacionem lee quis posset digno
eleuare preconio. Ita eam totā
ad diūn constat fuisse conuersā.
ut monasterij princeps et mater
virginū fieret. Item. inculta ves
tis. vilis cibus neglectū caput.
Ita tamen ut cum hoc faceret
ostentacionē fugeret singulorū.
ne reciperet in presenti seculo
mercedem suam. Item. moneo
flensq contestor. ut dum huius
modi viam currimus non dua
bus tunicis id est duplici vestia
mur fide. non calciamentorū pel
libus mortis videlicet operibz
pregrauemur. non diuiciarum pe
ra nos premat ad terrā. non
virge. id est potencie secularis
queratur auxiliū. non pariter
xpm et seculū habere velimus.
sed pro breuibus et caducis eter
na succedant. Vide ad eliodorū
D. Ad eandem de asella. xv.
Nemo reprehendat q in A.
epistolis aliquos aut
laudamus aut carpimus.
cū et in arguendis malis sit
correctio ceterorū. et in optimis

predicandis bonorū ad virtutes
Z. ſtudia concitentur. Nichil illi
us ſeueritate iocundius. nichil
iocunditate ſeuerius. nichil riſu
triſtius. nil triſticia ſuauius. J
ta pallor in facie eſt. ut cū conti
nenciā indicet. non redoleat oſ
tentacionē. Sermo ſilens. et ſilē
ciū loquens. Nec citus nec tard⁹
inceſſus. Jdem ſemper habitus.
neglecta mundicies. et inculta
veſtis. cultus ipſe ſine cultu.
Sola ſui equalitate promeruit
ut boni eam predicent. et mali
detrahere non audeant. Vidue
illam imitentur et virgines.
marite colant. noxie timeāt.
B. ſuſcipiant ſacerdotes. Nota.
Aſelle noſtre vita breuiter ex
plicanda eſt. cui queſo ne hanc
epiſtolam legas. grauatur q̄ p̄
pe laudibus ſuis. ſed pocius
adoleſcentulis legas. ut ad eius
exemplū ſe inſtituentes conuer
ſacionem illius imitentur. J
tem. auream colli ſui cathenu
lam abſq; parentibus vendidit.
et emit tunicā fuſciorē quam a
matre impetrare non poterat.
ut intelligeret vniuerſa cogna
cio. q̄ ſeculū dāpnabat in veſti
bus. Jtem. q̄ impoſſibile crede
re eſt. tamen deo preſtante poſſi
bile. ita ad q̄nquagenariā pue
nit etatem. ut non doleret ſto
machus. non viſcerū cruciaret
incuria. non ſicca humus iacē
cia mēbra confringeret. non ſac
co aſperata cutis fetorem aliq̄
ſitumq; contraheret. ſed ſano
corpore animo ſaniore ſolitudi
nem putaret eſſe delicias. Ad
eandem marcellam conſolatori
a de aduerſis. xvi.

Magnam humilitati noſ A.
tre fiduciam ſcribendi
ad veneracionē tuam
caritas xp̄i dedit. q̄ te fecit hu
milem corde. pietate diuitem et
operibus benediccionū. Et ora Z.
cionū inſtancia nocte ac die
p̄manens. Nota. magno miſe B.
rantis auxilio et exaltata es ut
humiliareris. et hūiliata es ut
exalteris. Jtem. ſpes in deo po
ſita non confundit. ſicut ſalus
hominis vana. quia vana non
eſt que ſperatur in xp̄o et cōfer
tur a xp̄o. Jtem. permiſit te
deus iſtius ſeculi fluctibus vē
tiſq; iactari. ut experta naufra
giū de cetero ſimiliter pericula
ri caueres. Jtem cuncta que C.
paſſa es ſicut intelligis vulne
ra corporis tui ſed anime re
media fuerūnt. Jtē. teipſam
in celū aīo geſtiente precurras.
ut dum corpore moraris in ter
ra iam ad xp̄m mente peruenī
as. Jtem. ymaginē crucifixi
portare non poteſt niſi qui in
hoc ſeculo ſe nudū mortuūq; cre
diderit. Ad marcellam de
tharſis. xvii.

A. Nuper cum rericij augus/
tidunensis episcopi. q/
quondam a constanti/
z. no imperatore. Cum daniel
puer senes iudicet. et amos
pastor capraru in sacerdotum
b principes inuehatur. Nota.
tharsis aquila crisolitu. simma/
chus iacinctu interpretantur.
Item. plura apud hebreos au/
ri sunt genera. vnde ad distinc/
tionē offaz positu est ne quis za/
ab putaret. quod in genesi nas/
ci cu lapide carbunculo predicat.
Item. tharsis est vocabulu in/
dice regionis. et ipsum mare q2
ceruleu sit et sepe solis radijs
repercussum colorē supradictoru
lapidu trahat a colore nomen
accepit. licet iosephus putet tar/
sum appellare pro tharsis. In/
numerabilia sunt que in illi9
michi comentarijs sordere sunt
visa. Estq3 sermo composit9 et
gallicano coturno fluens sed
quid ad interpretem cui9 officia/
um est non quomodo ipse diser/
tus appareat sed quomodo eu q/
lecturus est sic faciat intellige/
quomodo intellexerit ille qui scp/
C. sit. Item. frustra a me illius co/
mentarios postulas cum mi/
chi in illis multo displiceant
plura quam placeant. Item. ihe/
sus in deserto plures ordeaceis
panibus pascat. frumentarijs
pauciores. Ad matrem et fili/
am in gallia.
Retulit michi quidam e A.
gallia se habere sororē.
Qui non ignoscat in/ z.
genio ignoscat vel tempori.
Nota. si peccatoru vos extri/ b.
marem glutino cohesisse. nunquam
scriberē. scirem que me surdis nar/
rare fabulam. Item. venena
serpentino pellunt antidoto.
et quod magis dolet maiori do/
lore curatur. Ad extremu hoc dico
quod et si consciencia vulnus cri/
minis non habeat. habet tamē
fama et ignominia. Sic ad de/
metriam. f. et contra. io. epm. b.
Itē si virgo es qd times diligē/
tem custodiam. si corrupta es cur
non palam nubis. Item. secu/ C
rius est non posse perire quam iux/
ta periculum non perire. In alte/
ro tranquillitas est. in altero
gubernacio. Ibi gaudem9 hic e/
uadimus. Vide simile contra vi/
gilanciu. C. Item. ferreas men/
tes libido domat que maiorem
in virginibus patitur famem.
dum dulcius putant esse qd nes/
ciunt. Vide supra ad agaruchi/
am. c. et infra ad oceanu de vi/
ta clericoru. b. Et ad paulam et
eustochiu. E. Itē. narrant gen/
tiliu fabule cantibus sirenaru
nautas in saxa precipites. Ni/
tens cutis sordidu ostendit ani/
mu. Difficile inter epulas serua/
tur pudicicia. O puella et si roga/

ta non feceris. deforme tamen
putes teſtimoniū ſi rogeris. Li
bidinoſa mens ardencius honeſ
D ta perſequitur. Item. palliolū
cadit ut candidos nudet hume
ros. et quaſi videri noluerit ce
lat feſtina quod volens detexe
rat. Itē. querulū ſeruorū genus
eſt. ut qn̄tumcūqȝ dederis ſemp̄
eis minus eſt. Non enī conſide
rant ex quanto ſed quantū detī.
Itē bona ꝯſciencia nullius ocu
E los fugit. Item. quāq̄ꝑ in nullis
etatibus libido ſit tuta tamen vel
cano capite ab aperta defendat
ignominia. Itē. ꝗſte formoſu
lus tuus quia cito ſeneſcunt
mulieres maxime que iuxta vi
ros ſunt vel diciorē reperiet vel
iuniorem. tunc te penitebit con
ſilij tui quando rem et famā
amiſeris. Item. ut obtrectato
ribus meis oſtendam ꝙ poſſū
quicq̄ꝫ in buccam venerit dicere.
de ſcripturis pauca perſtrinxi.
nec oracionem meā ut in cete
ris libris facere ſolitus ſum il
larum floribus texui. Ad mi
litem ſeculi ut deo militet.
A Et ſi ignotus tibi ſim fa
cie iā te tamen corde
cognoui quia filius
meus in dn̄o cariſſimus vic
tor referens michi religioſam
vitam tuam fecit ut te tanq̄m
preſentē cognoſcerē. et ſic futurꝫ
in xp̄o conſortem diligere inci

perem. Huius milicie tue erit 3
regnū non terre et temporis. ſed
eternitatis et celi. Nota. Nichil B.
eſt filii quod poſſit aut debeat p̄
ferri ei qui eſt verus dn̄s. et ve
rus pater et imperator eternus.
Cui enim rectius vitam noſtrā
impendimus q̄m illi a quo eam
recepimus. et cui eā uſqȝ ad finē
debemus. quia ipſius beneficio
viuimus. Item. ſi voluerimus ma
gis ceſari militare q̄m xp̄o. poſ
tea non ad xp̄m ſed ad gehennā
transferimur. ubi p̄ncipiū hu9 mū
di vertitur cauſa. Item. nec af
fines nec patriā nec honores
nec diuicias deo preferre debe
mus. quia ſcriptū eſt. preterit
hu9 mundi figura. et qui hūc
mundū dilexerūt cum mūdo
peribunt. Item. neceſſe eſt ut C.
miles in bello in quo tamen nō
tam pro ſe q̄m pro alio dimicat
aut ſuā mortem victus inueni
at. aut mortis cauſam victor
acquirat. quia victor eſſe non
poterit. ſi effuſor ſanguinis an
te non fuerit. Itē. nullus rex
terrenus tocius terre dn̄s eſt.
xp̄c autē tocius mundi rex eſt
quia omnia per criſtū facta
ſunt. Item illi militent qui
militantibus ſibi gloriam vite
eterne honorem regni celeſtis.
diuicias hereditatis ſue et diui
ne cognicionis conſorciū perhē
ne largitur. Item. in euange D.

lio matheī xi. Regnū celorum
vim patitur· et violenti rapiūt
illud. Talis violencia deo gra
ta eſt· que neminē concutit· nul
lius dampno cōmittitur. In hāc
rapinā manūs tuas mitte. que
crimen non habet. et confert
ſalutem. Item. ſollicitudines
noſtre carnales quanto cario
res ſūt. tanto plus nos diſcru
ciant et fatigant. Nam uxore
accepta optantur filij· et ſi nō
ſuſcipiūtur ſterilitas lugetur. ſi
ſuſcipiūtur orbitas timetur. Ac
proinde nūqm̄ in carnalibus
affectionibus ita requieſcit ani
mus ut cruciatu careat. dum
neceſſitudines ſuas aut bonas
amet cū amittendi metu. aut
malas odit cū amittendi vo
to, In utroqꝫ ſuſtinendis miſe
rijs ſemꝑ obnoxius. Miſer eſt
qui uxorē bonā ꝑdit. miſerior
qui malam poſſidet. Inter hec
duo felicior eſt qui utrūqꝫ nō
novit. Similiter et de filijs. mi
ſerrimi ſunt parētes qui vel bo
nis orbantur. vel qui tales ha
bent ut non habentibus īuide
re cogantur. Item. cōmuta in
melius miliciā. ut eterno deo in
cipias militare. et deum habe
as protectorem. Vide ad qualem
miliciā te invito. collegā ut qđ
bonū eſſe optas hoc tibi ſit de
us. De miſterio agni
paſchalis.

Hodie fratres cariſſimi A.
populus iſrl̄ et vere
hō videns deū hoc quip
pe interpretatur iſrahel. egredi
iubetur ex egipto. Sequiūtur ʒ.
agnū quocūqꝫ vadat xp̄m ihe
ſum cui eſt honor et gloria in
ſecula ſeculorū amen. Nota. B.
precipitur ut agnū in vna co
medamꝰ domo. id eſt ne extra
ecleſiam agnū īmolari pute
mus. Qui enī extra ecleſiā ſūt
non agni carnes comedūt ſed
draconis. qui datus eſt iuxta
pſalmū in eſcam populis ethio
pibus. Item. quando noviſſi
ma hora eſt finito die initiū noc
tis eſt. Item. nullius perſonā
accipias non divicias non po
tencias quantūcūqꝫ ſit potens
vel nobilis ſi peccaverit corripe
eum. et comediſti azima ſince
ritatis et veritatis in amari
tudine. Item. iubem̄ non cru C.
das vel elixas carnes agni com
edere. Per crudas ſcripturarū
hiſtoriā tantū. per elixas allego
rias ad perverſa dogmata deri
uantes intelligit. Sed intellec
tas iuxta hiſtoriā ſpiritus ſāc
ti excoquamus ardore. Et qđ
ſcđm lrām incogruū vel clau
ſum eſſe videtur. ſpirituali expo
ſicione pandamus. Item. ca
put agni intelligencia ſpiritu
alis. pedes ſimplex hiſtorie nar
racio. Inteſtina quicqꝫ intrinſecꝰ

in lēā latet per quod quando
q̄ quod indecorū videbatur et
fedum. doctorū doctrina repe
ritur eſſe vitale. Item. ſi agni
carnes comedere volumꝰ morti
ficemus lumbos noſtros id ē
opera carnis. Unde in iob de
dyabolo dicitur. virtus eius ī
D. lumbis. Item. calciamenta ī
pedibus et baculos in manibꝫ
habere iubemur. ut qm̄ diu in
huiꝰ ſeculi heremo gradimur cal
ciati ſimus calciamentis pacis
ut ne in deſerto ſcorpio et colu
ber obrepat. nec ſerpens plan
tam gradientis inuadat. Et
ſi aduerſus conſurrexerit vir
gam in manibꝫ habeamus.
Quando intrauerimꝰ regna
celorū non opus habebimus
calciamentis. non hijs preſidi
is quibus cuſtodimur in ſeculo

De natiuitate dn̄i noſtri.

A. Hodie verus ſol ortus ē
in mundo. hodie in te
nebris ſeculi lumen in
Z. greſſum eſt. Super aſpidem
et baſiliſcum. per dn̄m noſtrū
ihm̄ xp̄m. cui eſt honor et glo
B. ria in ſcl'a ſeculorū. amen. No
ta. celorū habitator et conditor
habitat in terris. ut homo ter
re colonus migraret ad celos
Item videte quid ſit vetus
teſtamentū et nouū. In illo lo
quebatur per nebulam. nobis
per ſerenū. Ibi deus videbatur
in rubo. hic de virgine naſcitur
deus. Item. in baptiſmo xp̄i
humilitas noſtra ſublimitas.
illius crux. noſtra victoria. illi
us patibulū noſter triūphꝰ eſt.
Item. cū lauacrū et crucis C.
ſignū in frontibus demon ī
ſpexerit contremiſcit. Qui au
rata capitolia non timent. cru
cem timent. Qui conte͞pnūt
ſceptra regalia et purpuras ce
ſarum et dapes. xp̄ianorū ſor
des et ieiunia pertimeſcunt. I
tem. aues quando in ſuperio
ra tolluntur et per aerem pre
eminent crucem imitantur a
lis extenſis.

Ad neophitū de pſalmo Cxvij.

In omni pſalmo dn̄s noſ A.
ter iheſus xp̄c prophetatur
atqꝫ canitur. In fi Z.
lios dei omīpotentis ad-Op
tati ſumus. per xp̄m dn̄m noſ
trum. cui eſt honor et gloria ī
ſecula ſeculorū amen. Nota. B.
Precipue in Cxvij pſalmo ~~reſur~~
reſurrectionis miſteriū predi
catur. Item. quicūqꝫ iuſte a
git et inter iuſtos dn̄i eſſe me
ruerit fiducialiter agat in eo
ſperans quia intrabit per hanc
portam. quia dn̄s non querit
ſanguinem confitentē. ſed fidē
per quam credenciū ſanguis
effunditur. Item. vos iudei ha
bens et legitis libros. nos in eū
qui in eis ſcriptus eſt libris. ip

ſum adorantes credimus. Vos
tenetis paginas nos ſenſum
paginarum. Vos complicatis
membranas animaliū mor-
tuorū. nos poſſidem⁹ ſpiritum
viuificantē. Quid mirabilius
poteſt eſſe huiuſmodi ſacramē-
to? Quid hac die felicius. in q̃
deus iudeis mortuus eſt. et no
bis reuixit. in qua ſynagoge
cultus occubuit. et eſt ortus ec-
cleſie. in qua nos omnes fecit
ſecum reſurgere. et viuere. in ce-
C. leſtibusq; ſedere. Item dies do-
minica dies reſurrectionis eſt.
dies xp̄ianorū. dies noſtra eſt.
vnde et dominica dicitur quia
in ea dn̄s victor aſcendit ad pa-
trem. Itē. tacentibus ſenibꝫ
et inuidie labore cruciatis. par-
uuli clamant et xp̄m paruulū
confitentur. Ad nepocianū
de vita clericorū et monachor.
De hoc xcv di. eſto ſubiectus. xij.
q. i. clericus qui.

A. Petis a me nepociane
cariſſime ut tibi breui
volumine dirigam p̄-
cepta viuendi. et qua racione
is qui ſeculi milicia derelicta
vel monachus eſſe cepit vel
clericus rectū xp̄i tramitē te-
neat. nec ad diuerſa diuerticu-
B. la viciorū rapiatur. Neminē
ſpecialiter meus ſermo pulſa-
uit. generalis de vicijs diſpu-
tacio eſt. ſed qui uaſa volue-

rit prius de ſe q̄ı talis ſit conſi-
debitur. Vide ad ruſticū. 2ᵃ. b.
Nota. etate fit doctior. uſu in- B
ſtructior. proceſſu temporis ſa-
piencior. et veterum ſtudiorū
dulciſſimos fructus metit. Vn-
de ſapiens demoſtenes cum ex-
pletis centū ſeptem annis mori
cerneret. dixit ſe dolere tunc de
vita egredi quando ſapere ce-
piſſet. Hic interponitur. p̄. C.
clericus. et 88. di. negociatorem.
Item corrūpunt bonos mo-
res confabulaciones peſſime.
Idem ad euſtochiū. et idem ad
magnū oratorem. Item. ſcio
quoſdam cōualuiſſe corpore.
et animo egrotare cepiſſe. pe-
riculoſe miniſtrat cuius vul-
tum frequenter attendit. I- C.
tem. crebra munuſcula. et ſuda-
riola. et faſciolas. et veſtes ori
applicatas et oblatas ac deguſ-
tatos cibos. et dulces lr̄as ſāc-
tus amor non habet. Mel me-
um. lumen meū. meūq; deſi-
deriū xp̄c eſt. Itē. non confū-
dant opera ſermonē tuū ne cū
in eccleſia loqueris tacitus q̇ſ-
q; reſpondeat. Cur hec que di-
cis. ipſe non facis? Accuſare a-
uariciā eciam latro poteſt. Sa-
cerdot̃ os cū mente concordet.
Vide ad oceanū p̄ma. C. Item.
melius eſt non habere quod tri-
buas. q̄m impudenter petere
quod des. Hic interponitur. p̄.

D. C. eſto ſubiectus. Item. verba
voluere et celeritate dicendi a
pud imperitū vulgū admira
tionem facere indoctorū eſt ho
minū. Nil tam facile ut vilem
plebeculam et indoctā contionē
lingue volubilitate decipere. q̄
quicq̄ non intelligit plus mi
ratur. ut ſupra. Non a me que
ras pueriles declamationes ſen
tenciarū floſculos verborū le
nocinia. et per capitulor̄ fines
acuta quedam. breuiterq̄ con
cluſā que plauſus et clamores
excitent audienciū. Amplexetur
me vera ſapiencia. et abiſach
noſtra que nūq̄m ſeneſcit in
meo requieſcat ſinu. Item. ſūt
qui pauperibus parū tribuūt
ut amplius accipiāt. et ſub pre
textu elemoſine diuicias que
rant. que magis venacio dicen
da eſt q̄m elemoſina. Sic beſ
tie. ſic aues. ſic capiūtur et piſ
ces. Modicū in hamo eſce poni
tur. ut matronarū in eo ſacculi
protrahantur. Item. multo
melius eſt ex duobus impfec
tis ruſticitatē ſanctam habere.
q̄m eloquenciā peccatricem. Vi
E. de. I. ad pāmachiūm. iiij. E. Item
pinguis venter non gignit ſē
ſum tenuem. tantū tibi ieiuni
orū pone q̄ntū ferre potes. I
tem. per bonā et malam famā
a dextris et a ſiniſtris xp̄i mi
les graditur. nec laude extolli

tur. nec vituperacione frangi
tur. Non diuicijs tumet. nec pau
pertate contrahitur. Sed leta
contempnit et triſtia. Per diē
enī ſol non urit nec luna per
noctem. Nolo te orare in angu
lis platearū ne rectū iter precū
tuarū frangat aura popularis.
Item. vis ſcire quales querit
dn̄s ornatus? Habeto iuſticiā
prudenciā temperanciā et for
titudinē. Nichil hoc monili p̄ci
oſius. Nichil hac gēmarū va
rietate diſtinctius. que orna
menta tibi ſunt et munimen.
Hic ſequitur. C. amico. xx. q. 2.

Ad niceam diaconem aqui
legienſem ut ſcribat.

Porpilius comicus trac A.
tans de viciſſitudiē
lrārū. Sola inquit res
eſt q̄ homines abſentes preſen
tes facit. Si amas ſcribe. ſi Z.
iraſceris iratus ſcribe. Magnū
ex hoc deſiderij habeo ſolamē.
ſi amici lrās eciam indignan
tis accipiam. Vide ad antho
niū. C. Nota. antiqui ante B.
carte et mēbranarū uſū ex do
latis ex lignis codicellis aut
in corticibus arborū mutua e
piſtolarum alloquia mittita
bant. Inde portitores earū ta
bellarios. et ſcriptores librari
os a libris arborū vocauerūt.
Quanto igitur expolito artiū
mūdo id non debem⁹ obmit

tere quod ſibi preſtiterint hij a pud quos erat cruda ruſtici tas et qui humanitatē quodā modo neſciebant. Item. tu re tentem amiciciā ſcindis potius qm̄ diſſuis. quod prudenter eliſius uetat. Ad oceanū de verbo vnius uxoris virū. de hoc xxvi. di. c. i.

A. Nunquā o fili oceane fore putabam ut in dulgencia principis calūpniā ſuſtineret reorum.

Z. Preterreunt quod non licet et obiciūt quod conceſſū eſt.

B. Nota. abſit de omnipotente credere q in aliquo impotens ſit. Vide ſupra in expoſicōe ſi boli. d. Item. nil intereſt an aduerſariū vigilantē an dor mientē ligem. niſi quia facili us eſt quieſcenti qm̄ reluctā ti vincula inectere. Item. ob ſecro ne quis in ſuggillacionē ſacerdocij huius temporis extimet

C. me hoc ſcripſiſſe. ſed in utilita tem eccleſie. Itē. niſi cerebrum ſanū ſit omnia mēbra erunt in vicio. Vide ad pauli. ij. d. Item perdit autoritatē docendi cuius opere ſermo deſtruitur. Et illud tullij. Caput artis eſt docere quod facias. Vide ſupra ad fabiolam. d. et ad nepocia nū. C. et inf. ſuper tytū. d. Itē. qui virtutibus pollet ornatus eſt. Sunt enī quidā ignorā tes menſurā ſuā et tante ſto liditatis ac vecordie ut in mo tu et in inceſſu et in habitu et in ſermone cōmuni riſum ſpectantibus tribuant. orna tum veſtiū corporis et menſe parantes qui tamen ſordibus ſedior eſt. Vide ad ruſticum

D. d. Item. in vino luxuria. in luxuria voluptas. in volupta te impudicicia eſt. Item. qua le principiū talis et clauſula. Qui irreprehenſibilis eſt non ſolū a domeſticis ſed ab alie nis conſono ore laudatur. Itē talis ſit pontifex xp̄i. ut qui re ligioni detrahūt eius vite de trahere non poſſint. Vide ad fabiolam. E. Ad eundem de vita clericorū. ij.

A. Soffronius euſebius ihe ronimus oceano ſuo ſa

Z. lutem. Deprecatus es ut bonorū operū teſtificatio caſto confirmetur in effectu.

B. Nota. ego iudico ſi cum vi ris femine habitent viſcariū erit dyaboli. ex eis aucupatū eſt ab inicio pc̄m. Ferreas mē tes libido domat. Vide ſupra ad matrē et filiam. Itē non veſtis tenera deniā vel ſacer dotem facit. ſed caſta mentis intencio. Item. potuit mater dn̄i de choro apl'orum non diſ cedere ſi liceret. Tecla poſt tēp tacionē anthyochie cū paulo

prohibetur per iter pergere. Nemo miles cum uxore pergit ad bellū. Idem ad custodiū
C. de virginitate. Item non suā sed alienā cupiūt vicini discutere vitam. Item pronephas dolor est dicere, sed preterire non decet, xpō iste voverunt nubere non clericis. Vide sup. nuptias novū genus uxorū. Item monachum vel clericū solitudo faciat non publicū.
D. Item. hic inseritur de virgine que per beatum martinū visitata se noluit exhibere dicens se nūquā a viro visitatam. Ad eundem de morte fabiole. iij. De hoc xxxij. q. v. precepit dns. et c. apud nos.

A Plures anni sunt ex quo sup dormicione blesille paulam venerabilem feminā recenti adhuc vulnere
Z. consolatus sum. Cui plus di
B. mittitur plus amat. Nota. nepociani scribens epythaphiū quicquid habere virtū potui in illo dolore consūpsi. Ad pāmachiū pro peregrinacione pauline breuē epistolam dedi. erubescens ad virū disertissimū plura loqui. et ei sua ingerere. et ne viderer stulta iactancia docere perfectū. Item tradis michi fabiolam laudem xpianorū. miraculum gentiliū luctum pauperum. solaciū monachorū. Quicquid primū accipuero sequentis comparacioē vilescit. Item. plus est animū deposuisse qm cultum. Difficilius arrogancia qm auro careny et gemis. Vide in vita beati hylarionis.
C. Item. alie sūt leges cesarum. alie crist. aliud papinian9. aliud paulus nr precepit. Apud illos in viris pudicicie frena laxantur. et solo stupro et adulterio condēpnato passim per lupanaria et ancillas libido pmittitur. quasi culpam dignitas faciat nō voluntas. Apud nos quod nō licet feminis et ut infra 32. q. v. apud nos. Item. solent vidue iugo servitutis excusso agere se liberius. adire balnea. volitare per plateas. vultus circūferre meretricios. Vide inf. ad principiā. C. Item. iherosolimam navigavit. ubi multorū excepta concursu nostro parū usa fuit hospicio. cuius societatis memor michi videor adhuc vi
D dere quam vidi. Item. cum traciones quereret singulorū in quibusdā hesitaui. in aliis inoffenso pede cucurri. in quibusdam simpliciter ignoranciam confessus sum. Item. laudent ceteri misericordiā eius humilitatē et fidem. ego ardorem animi plus laudabo. Et infra. Dum semper paratur mors

eam inuenire non potuit impa-
ratam. Item. non platee nō
porticus non imminencia desup
tecta capere poterant pspectan-
E. tes ipsius exequias. Item. felix
preconiū quod nulla tocius vi-
te sorde maculatur. Ad eun-
dem oceanū consolatoria. iiij.
de qua dubitatur an fuerit
iheronimi pter epistolam fra-
tris guigonis de qua dixi su-
pra ad celanciam.

A. Diuersorū opprobria et
tribulaciones multi-
plices quibusdā insi-
diantibus te sustinere cognoui.
3. Gaudeam⁹ pocius et letem̄.
si tam pro magnis eius et pro
salute nostra passionibꝫ vel
B parua sustineam⁹. Nota. si
ut scriptum est per multas tri-
bulaciones quibusdā regni celestis
aditus aperitur. illis utiqꝫ clau-
detur qui nolunt sustinere vel
paucas. Item. grata itaqꝫ et
desideranda temptacio est cui⁹
premiū a xp̄o. Item quibusdā
non sufficit qꝫ ppria nolunt lu-
gere pc̄ca adhuc insuper eos qui
lugere videntur irrident et in
subsannacionem habent quos
imitari debuerant. Sed veniet
tempus quo risus eorū vertetur
in luctum. Inducit illud sapiē-
cie. v. Stabunt iusti in magna
constancia. etc. usqꝫ ibi tanqm̄ ū-
bra. post quod subdit. O si her-
nūc gloriosi diuites legerent et
dum tempus est ipsi se flerent
qui alios irrident. non necesse ha-
berent eo tempore lugere quo nl-
lus gemitus fletusqꝫ proficiet.
Item. nichil est quod nobis p C.
xp̄i nomine sine premio irroge-
tur. Item. cum deus et dei fi-
lius pro salute nostra opprobri-
a hominū iuriasqꝫ sustinuit
valde ab eo alienus est qui
nec detractiōes saltem sustinere
contentus est. Quomodo enim
nos amare eum dicim⁹ si pro
ipso nil sustinere parati sum⁹.
Ad pamachiū et oceanū de
libris origenis. i.

Scedule quas misistis ho- A.
norifica me afficere cō-
tumelia. sic ingenia p-
dicantes ut fidei tollerent veri-
tatem. Eius qui seruari velit 3
eloquij venustatem. Nota. tā B
tum me diligunt heretici. qꝫ si-
ne me esse non possunt. obmit-
tam personas. rebus tantū et
criminibus respondebo. Nil cau-
se prodest maledicentibꝫ maledi-
cere. et aduersarios talione mor-
dere. cum preceptum sit malū
pro malo non reddi. Item. lau-
daui interpretē. non dogmatis-
tem. Ingeniū non fidem. philo-
sophum non apostolum. Nec
bonis aduersariorū si honestū
quid habuerit detrahendū est
nec amicorū laudanda sunt vi-

cia et vnūquodq3 non pſona-
rum ſed rerū pondere iudican-
dum eſt. Hic interponitur qd
dixi ſupra ad finē tertie partis
Dum eſſem iuuenis miro diſ-
cendi ꝛc. Item. Si michi credis
origeniſta nunquā fui. ſi non
C credis eſſe deſij. Item non ē
huius temporis contra dogma
peruerſum rethoricā iactare ſer-
monem. Hic interponit ꝛc. Scda
poſt naufragiū. de pe. di. j. Itē
aiūt medici grandes morbos
non eſſe curandos. ſed dimitten-
dos eſſe nature ne medela lan-
guorem exaſperet. Item. non
conſueui illorū erroribus inſul-
tare quorū miror ingenia.
Vult aliquis laudare origenē?
laudet ut laudo. Magnus vir
ab infancia. et vere martiris fi-
lius. Alexandrie eccleſiaſticam
ſcolam tenuit ſuccedens eru-
ditiſſimo viro clementi preſbite-
ro. Voluptates in tantū fugit
ut zelo dei ſed non ſcdm ſcien-
tiam. ferro truncaret genitali-
a. Calcauit auariciā. ſcriptu-
ras memoriter tenuit et in ex-
planationis ſtudio diebus ſu-
dauit et noctibus. Mille et eo
amplius tractatus in eccleſia
locutus eſt. Edidit īnumeros
preterea cōmentarios. Quis
noſtrū tanta legere poſſet quā-
ta ille conſcripſit? Quis ardē-
tem in ſcripturis animū non mi-
retur? Item illam ſenex tene- D.
bo fidem. in qua puer natus
ſum. Hic interſerit reprehenſio-
nem illorū qui dicunt libros o-
rigenis fuiſſe falſatos. de qua
ſupra dixi de xij lectoribus. cū
euſebius et didimus de ipſis er-
roribus tractauerint. Item. ſi
tacuero reus iudicor. ſi reſpon-
dero inimicus. Dura utraq3 con-
dicio. ſed ex duabus eligam qd
leuius eſt. Simultas reintegra-
ri poteſt. blaſphemia veniam
non meretur. Idem ad pāma-
chiū et marcel. iiiª. Ad eoſdē. 2ª.

Qui ethiopē iuitat ad A.
balnea et ſi nigredinē
non aufert nec de illi-
us candore gaudeat. de ſuo ta-
men lucro letatur. Et iudiciū 3.
eternū plus timere quā homi-
nū. Nota. O quantis in die B.
illa expediſſet ſi membrorū ſenſu
et viſcerum vigore in vita caru-
iſſent. et quanti illic elingues
et muti feliciores loquacibus
erunt. et quanti paſtores phi-
loſophis. quanti ruſtici orato-
ribus. et quanti hebetes argu-
tijs preferendi ſunt ciceronis.
Vide ad eliodorū. d. et de homi-
ne perfecto. d. Item luxurioſo
verbū caſtitatis offenſio eſt. I-
tem. non eſt fidelis medicus q
ante digeſtam putredinē indu-
cit vulneri cicatricē. Non poſ-
ſumus ſemp̄ lac dare. nec vos

ſemper paruuli eſſe debetis.
C. Item. videamus quid in no
bis ex quo regenerati ſumus
in xp̄o virtutis acceſſerit. quid
humilitatis in proſperis. quid
paciencie in aduerſis. quid in
tribulacōe gaudij. quid felici
tatis in dampnis. quid indul
gencie in offenſis. quid caſti
tatis occaſione luxurie. Et inf.
Hodie malus cras peior. hodie
auarus. cras auarior. Ante an
nū mee cupiditati ſuffecerat v
na villa. iam hoc anno quinta
forte non ſufficit. Prius exten
debatur anim⁹ ut decem ſoli
dos poſſideres. iam nūc centū
paruū eſſe ceperunt. Item. qn̄
ti inter nos iude iudam dāp
nant. Itē ioci non ſunt ubi
D. ſupplicia intercidūt. Item. ti
meo ne quomodo per riſum
introim⁹ eccleſiā ſic de nobis ri
deatis de quo ſcriptū eſt. qui
habitat in celis irridebit eos.
Itē labori meo finē ponit mē
brane concluſio. Sile ad hermo.
vir. in p̄ncipio. Ad pāmachi
um apologeticū. De hoc xxxi.
q. j. aperiant. I.
A Quod ad te huc uſq3 nō
ſcripſi cauſa fuit ſilen
ciū tui. Verebar enī ne ſi
tacenti ſcriberem moleſtū me
magis q̄m officioſum putares.
Z. In arbitrio nr̄o eſt vel laza
B rum ſequi vel diuitem. Nō.

Quis unquā iniquius lector e
rit ut non ex meis dictis ſed ex
ſuo ſenſu me iudicet. Item. nō
patitur epiſtole breuitas diuti
us in ſingulis īmorari. Hic in
terponitur. c. aperiant. de quo
ſupra. Itē. aliud eſt non dāp
nare. aliud predicare. aliud ve
niam concedere. aliud laudare
virtutem. aliud eſt indulgenci
am infirmitati tribuere. aliud
eſt virtutib3 premia polliceri. Et
ſupra. Ubi bonū eſt melius eſt
ibi boni et melioris unū eſt p̄
miū. Et ubi non unū premiū.
ibi utiq3 dona diuerſa. Item. C.
quis tam hebes et in ſcribendo
rudis ut idem dampnet et lau
det. edificata deſtruat et deſtruc
ta edificet. et cum aduerſariū
vicerit ſuo deinceps mucrone
feriatur. Aliter tenendus mod⁹
in diſputando. Aliter virga in
docendo. Itē. turpe ē tibi dolis
hoſtē ferire non viribus. quaſi
hec non ſit ars ſūma pugnā
ciū alibi minitari et alibi percu
tere. Item. paulum apoſtolū
proferam. quem quociens lego
videor michi non verba audire
ſed tonitrua. Poſt allegat am
broſiū. Item. cōmentatoris of D.
ficiū eſt non quod ipſe velit ſed
quod ſenciat ille quē interp̄tat̄
exponere. aliter non interpres
ſed aduerſarius illius eſt quē
nititur explanare. Item. inuenti

ſunt ſcioli tantū ad detrahendū
qui eo ſe doctos oſtentare velīt
ſi auctorum dicta laterent plan-
cianam familiam imitantes.
Item. nichil deo clauſum eſt
et tenebre lucent apud deum.
Et infra. Nobis cure eſt non
quid quiſqꝫ poſſit aut velit ſed
quid ſcripture precipiant dicere.
E. Itē. ad reliqua reſpondere no-
lui. ne de tuo viderer ingenio
diffidere. quem cauſe mee patro-
nū prius habui qm̄ rogarem.
Et poſt hec ſequitur. Virginita-
tem in celo prefero. ſꝫ ut ſupra
in legenda. Item. miſerie deli-
cijs. et delicie miſerijs comitā-
tur. Ad eundem de dormicio-
ne pauline. y

A. Sanato vulnere et in ci-
catricem ſupducte cu-
ti medicina colorem
reddere voluerit dum pulchri-
tudinem corporis querit pla-
gam doloris inſtaurat. Ita e-
go ſerus conſolator qui impor-
tune per bienniū tacui vereor
ne nūc importun⁹ loquar. et c.
tractans vulnus pectoris tui.
quod tempore et racione cura-
tum eſt cōmemoracione exulce-
3. rem. Tu duarū medius ad
B. xpm̄ lenius ſubuolabis. Non-
ta diſcolores equi ſed volunta-
te concordes vnū aurige iugū
trahunt. non expectātes flagel-
li verbera. ſꝫ ad vocis hortamen-
ta ſeruentes. Hoc dixit ꝓpter pau-
lam et ipſius filias euſtochiū
et paulinā. quarū prima conti-
nens. ſecunda virgo. tercia ux-
or pāmachij. Item. ingenia li-
beraliter educta facilius vere-
cundia qm̄ metus ſuperat. et
quos tormenta non vincūt in-
terdum vincit pudor. Itē. qm̄-
uis ſit clarus honor vileſcit ī
turba. et apud bonos viros ī-
digna fit ipſa dignitas quam
multi indigni poſſident. Unde
egregie de ceſare tullius ait. dū
quoſdam honorare voluit nō
illos honeſtauit. ſed ornamen-
ta ipſa turpauit. Item. centu- C.
plicato fenore xp̄i promiſſa red-
duntur. ſemper autē grandia
in audienciū ponūtur arbitri-
o. Item. felices inquit fabius
eſſent artes. ſi de illis ſoli arti-
fices iudicarent. Idē xvi. ſuper
yſaiam. in principio. Item. ſi
offeram⁹ xp̄o opes cū anima
noſtra libenter ſuſcipiet. ſi autē
que foris ſunt deo. que intus
ſunt dyabolo demus. non eſt
equa particio. Itē. ꝙ patricij D
generis inter monachos prim⁹
eſſe cepiſti non tibi ſit timoris
ſed humilitatis occaſio. Item.
quantūcūqꝫ deieceris te hu-
milior xp̄o non eris. Eſto ꝙ in-
das pedibus. fuſca tunica veſ-
tiaris. equeris pauperibus. ī
opū cellulas introeas. aquam

portes. ligna conca̋das. forcim
pectinas. ubi vincula ubi cala
pe. ubi flagella ubi patibulū
ubi mors? Et cum hec omnia
feceris ab eustochio tua paula
q̄ʒ vinceris, ſi non opere certe
ſexu. Item. hec dico non quia
de ardore mentis tue quicq̄ du
bitem. ſed ut currentem im
pellam ac acriter dimicanti fᵃ
uorem augeā. ¶ Ad eundem
de libris contra iouinianū.
De hoc ʒs. di. ecclesiastica. iij.

A. Xpiani interdū pudoris
eſt etiam apud amicos
tacere. et humilitatem ſu
am magis ſilencio conſolari.
q̄ retractando veteres amici
cias ambicionis crimen incᵉ
ʒ rere. Non ociosis philoſopho
rum ſcolis paucis q̄ʒ diſcipulis.
ſed uniuerſo loquatur homī
ß generi. ¶ Nota. q̄m diu tacui ſ
ti tacui. nec te ſuper hac re poſ
tulare volui. ne non amicū
querere ſed potenciorē viderer
expetere. Itē. ut ipſe legiſti
neſcit vox emiſſa reuerti. Itē.
non ſum tante felicitatis q̄nte
plerīq̄ʒ huius partis tractato
res ut nugas meas quādo vo
luerim emendare poſſim. Sta
tim cū aliquid ſcripſero aut a
matores mei aut inuidi diuerſo
quidem ſtudio ſed pari certa
mine in vulgus noſtra diſſe
minant et in laudem vel vi

peracionem nimij ſunt non
ſtili meritū ſed ſuū ſtomachū
ſequentes. Vide ſuper oſee. v.
¶ Item. min⁹ eſt tenere ſacerdo C.
ciū q̄m mereri. Item. eloquen
cia quam pro xp̄o in cicerone
contempnis in paruulis non
requiras. Simile ſupra ad da
maſūm. v. c. Hic ſequitur. c.
eccleſiaſtica de quo ſupra.
¶ Ad eundem. de optimo gene
re interpretandi. iiij.

Paulus p̄nte agrippa rege A.
de criminibꝫ reſponſu
rus. Opto ſi fieri po ʒ.
teſt et ſi aduerſarij non vicerīt
cōmentarios pocius ſcriptura
rum q̄m demoſtenis et tulij
philippicas ſcribere. ¶ Nota. no ß.
uerat paulus tantū oratoris
verba proficere q̄ntum proui
dencia cognouiſſet. Item. ne
forſan accuſator meus facilita
te qua cuncta loquitur et īpu
nitate q̄ ſibi licere omnia putat
me apud vos arguat hanc e
piſtolam miſi. que te et per te
alios qui nos amant rei ordi
nem doceat. Item. quid apud
homines tutū erit ſi nec parie
tibus nec ſcrineis poſſumus
noſtra ſecreta celare. ¶ Item. C.
hic contra proditores interſerit
illa duo que ponit valerius
li. vi. c. v. de camillo contra ma
giſtrum puerorū. et de fabricio
contra timocratem. Itē. q̄ dia

non profero cogitata maledic-
ta non crimina sunt, ymo et
maledicta que aures publice
nesciunt. Item. stultissimū est
accusatum ab alio aliū crimi-
nari. et confosso undiqꝫ corpo-
re de dormientis vulnere sola
ciū querere. Et in fine. Qui
falsarius vocor contentus sum
crimen abnuere non referre.
Vide infra ad pāmachiū et mar-
D. cellam. ij. f. Item. arduū est
ut que in aliena lingua bene
dicta sunt eundē decorem in
translacione conseruēt. Idem ī
principio cronice. ubi pmisit q
difficile est alienas lineas inse-
quenti non alicubi excedere. I-
tem. alij sillabas aucupentur et
litteras tu quere sentencias. I-
tem. tritum prouerbiū. q pdit
oleū et impensas qui boues
mittit ad ceroma. id est ungē-
tum ex oleo herbis et cera quo
E. ungebantur adlethe. Item. ve-
neracioni michi semper fuit nō
verbosa rusticitas. sed sancta
simplicitas. Vide supra ad ne-
pocianū. d. Item. qui in sermo-
ne imitari se dicit apostolos. pri-
us imitetur virtutes et vitam
horū in quibꝫ loquendi simpli-
citatem excusabat sanctimonie
longitudo. Et sylogismos aris-
totilis resurgens mortuus con-
futabat. Item. excessi mensurā
epistole sed non excessi doloris
modum. Ad pāmachiū et mar-
cellam. I.
Rursum orientalibus A
vos locupleto mercibus
Cui multos impreca- 3.
mur annos ut hereseos rediui-
ua plantaria per illius studiū
longo tempore arefacta moriāt[ur]
Nō. Inter micantes gladios iace- 6
cia corpora riuos sanguinis p-
fluentes iunguntur sepe hostiles
dextere. et belli rabiem pax repē-
tina comitatur. Vide. ī. ad pacapi
am in fine. Item. Soli sunt hu-
us heresis sectatores qui non
valent cum ecclesiasticis sede-
rari. qui si quod in ore cogunt
dicere mente condempnāt. Et
infra. Cūqꝫ eorū scripta tenea-
tur voce negant quod litteris
confitentur. Item. quid illorum
carpitis vitam. quorū fidem re-
sistere non valetis. Nunquid
idcirco vos non estis heretici si
vos quidam assercione vestra
peccatores crediderūt. Item. qd C
totus oriens miratur et predi-
cat leto sinu roma suscipiat. p-
dicacionēqꝫ marci euangeliste.
apostoli petri cathedra sua pre-
dicacione confirmet. Ad cosme
pro se contra accusatorē defensio. ij.
Et vestris et multorum A.
litteris didici obici michi
in scola tyrānica. Le- 3.
uius est professum ynimicū caue-
re quam hostem latentē sub ami-

B. ta nomine ſuſtinere. Nota. ac
cuſat medicum q venena prodi
derit ut ſe non innocencie me
rito ſed criminis cōmunione
tueatur. quaſi culpam nume
ris peccancium minuat. Vide
ad ſuriā circa finē. Item. ſcri
bunt contra me libri. ingerūt
omnibus audiendi. et tn̄ non
eduntur ut ſimpliciū corda per
cuciant et michi facultatem au
ferant reſpondendi. nouū mali
cie genus accuſare qd prodi ti
meas. ſcribere quod occultes. Si
ſunt vera que ſcripſit cur publi
cum metuit. Si falſa cur ſcrip
ſit. Et infra. Non magnopere
formidandi ſunt libri quos auc
tor prodere metuit et tantum
confederatis legendos eſſe decre
uit. Vide ſup yſayā ad finem.
Itē ſuffecerat ſemel dixiſſe qd
C ſcripſeram. Item. ſimplicita
tem obtendere non poteſt arti
fex in quo malicia deprehendi
tur. Itē. quamuis vibrauit accu
ſacionis ſue haſtas et totis viri
bus aduerſus nos intorſit cre
dim9 in dominū ſaluatorem.
q ſcuto circūdabit nos veritas
eius. et cum pſalmiſta cantabi
mus, Sagitte paruulorū facte
ſunt plage eorum. Item. idcir
co veneni calicē circūlinire mel
le voluiſti. ut ſimulata dulce
D dine virus peſſimū tegeret. I
tem. quando ſine nomine cōtra
uicia ſcribitur qui iraſcitur accu
ſator ſui eſt. Prudentis hominis
fuerat eciam ſi dolebas diſſimu
lare conſcienciā, et cordis nubi
lum frontis ſerenitate diſcute
re. Item. ſtulticiā michi obici
re non poteſt. quem diſertiſſi
mū et eloquentiſſimū in ſuis
opuſculis predicauit. Vide con
tra rufinū. A. Itē. cōmentarij
hoc opus habent. alterius dicta
edixerunt. que obſcura dicta ſūt
plano ſermone manifeſtant. mlt
torū ſentencias replicant et raci
ones ipſorū. Vide ſup ad galath
li. iij. Item. ridiculū eſt debilitati E
et fracti tocius corporis vulnera
pauca monſtrare. Non eligo qd
reprehendam. eligat ipſe quo
vicio careat. Illud quidem ſocra
ticū noſſe debuerat. Scio quod
neſciam. Item. lēe marſupiū
non ſequūtur. ſudoris comites
ſunt et laboris ſocie. Ieiuniorū
et non ſacietatis. continencie et
non luxurie. Vide ad griſogonū
b. Itē. ubi prolixum eſſet et re
doleret gloriolam. iam nūc tibi
oſtenderem quid utilitatis ha
beat magiſtrorū limina terere
et artem ab artificibus diſcere.
et videres quanta ſilua ſit apud
hebreos ambiguorū nominū at
q verborū. Hic reſpondet ad ſex
que opponebantur ſcriptis ſuis
ſup epiſtola ad epheſios. Item. F
quomodo inter homines ordo

dignitatum ex laboris varieta-
te diuerſus eſt. vnde preſbiter
et omnis eccleſiaſticus gradus
ordinem ſuū habent. tamen ō-
nes homines ſcribit et inter an-
gelos merita ſunt diuerſa et
tamen in angelica dignitate
perſiſtunt. nec de angelis fiūt
homines. nec homines in an-
gelos reformant. Item. dixi
me ſeculares līās non lecturū.
De futuro ſponſio eſt non pre-
terite memorie abolicio. etiam
aſini et bruta animalia q̄uis
in longo itinere nouerūt ſecū-
da diuerticula. Et infra. Biben-
dum erit michi de letheo gur-
gite iuxta fabulas poetarum
ne arguar ſcire quod didici. I-
tē nō ut debui ſꝫ ut potui mode-
rato dolore reſpondi. Poſitū
quippe michi eſt non tam alios
accuſare. q̄m defendere. Vide ad
G. pāma. c. C. Item. non me mit-
tas ad ſex milia libros eius.
quos legiſſe epyphaniū crimi-
naris. ſed ipſa loca nominaui.
nec hoc michi ſufficit niſi ad
verbū eadem dicta protuleris
Itē grecos et antiquos pro ve-
tuſtate temporū. et longinqui-
tate regionū habet calūpnian-
di licenciā. et quicquid volue-
rit. et mētiendi. Et infra. Quo
non perueniat ſemel effrenata
temeritas. Sile contra rufi. E
Item. fraudem tuam errori

meo imputare non debes. Cre-
didi enī eius eſſe librū quem
titulus preferebat. Hoc dicit pre-
ter id quod de libro pamphili
dixerat in libro virorū illuſtri-
um. Item. ex pomorū dulce- H
dine generoſi ſeminis arbor
agnoſcitur. Item. qui hoc au-
ſus eſt facere quid aliud nō
audeat. vide q̄d malicia nō
habeat tantas vires quantos
conatus. Id dixit q̄ ſcripſerat
rufinus epiſtolam ſub nomīe
iheronimi q̄ penitebat eum
tranſlacionis in qua nulla ē
veritas. Et ſubdit. Ego taceo et
littere non mee contra me lo-
quūtur. Ignoro crimen. et in
toto crimen orbe confiteor. I-
tem. gracias ei agere debeo.
q̄ cum tanta ſilua ſit crimi-
nū. vnū michi erroris vel fal-
ſitatis crimen obiecit. Itē. O I.
labores hominū ſemꝑ menti-
ri. O mortaliū ſtudia contrari-
os interdum fines habencia.
Vnde mereri putabam et lati-
norum ad diſcendū animos
concitare quod etiam verſum
grecī de latino poſt tantos in-
terpretes non faſtidiūt. inde in
culpam vocor. et nauſeanti ſto-
macho cibos ingeris. Quid in
homine tutū ſi innocencia cri-
minoſa eſt. Item. cum nouas
ſemper expetunt voluptates
et gule ipſorū vicina maria nō

ſufficiant, cur in ſolo ſtudio
ſcripturarū veteri ſapore con-
tenti ſunt. Item. ego petentibꝫ
ſcripſi, non faſtidioſis: gratis. nō
inuidis. ſtudioſis non oſſitan-
tibus. et tamē miror quomō
theodocionem hereticū et iu-
daizantem legit et qualiſcūqꝫ
peccatoris xp̄iani tranſlationē
R. faſtidit. Item. librorū prefa-
ciones quodam vaticinio futu-
re calūpnie reſponderunt im-
plentes prouerbiū. prius antido-
tum qm̄ venenū. De paren-
tibus honorandis

A. Parentū meritis ſubiu-
gans filios omnipo-
tens deus ſeruiendi le-
gem in officijs poſteris dedit
ut hoc diuino cogantur impe-
rio facere quod debuit pietas
Z. ſuadere. Meretur cum fratri-
bus a domino coram angelis
B coronari. Nota. Inter caras
coniūctas qꝫ perſonas pietatis
iura ſeruentur hoc filiorum o-
ra loquantur quod parentes
delectat audire. qui primi nob'
ſunt cauſa naſcendi. Item. ma-
tribus debitam reuerenciā im-
pendite, que vobis veteri more
ſeruientes pondus veſtri cor-
poris tolerant et in famulatū
exhibent naſciturū. Itē. ſūmūt
infantes de matre quod libāt
et dente non nato hoc ſibi cur-
rentibus labijs eliciūt qd̄ nō
ſit neceſſe mordere. Item. ex- C
ſolue fili quod debes et officia
debita qualicūqꝫ exhibe famu-
latu. quia parentibus nemo
poteſt reddere quod debetur.
Et humilitas talibus oblata
morte dilata viuendi tempus
extendit. Contra non facien-
tes inducit auctoritates ſalo-
monis maxime de prouerbijs.
Item. parentes dulciores ha-
beri debent quia per alios re-
parari non poſſunt. et cum e-
os lex nature ſubtraxerit nec
patrem tibi aliū poteris īue-
nire nec matrem. Mutato coniu-
gio nec vitric' pater eſt. nec no-
uerca poterit nomen matris
implere. Nullus ergo filiorū
ſue lucis auctorem cedat īiu-
rijs. nemo parentibus optet
aduerſa. Item. timete ſenten-
ciam quā dominꝰ promiſit ī-
gratis. Meretur enī ſue ceci-
tatis ſubire ſuppliciū. qui paren-
tum vultus vel toruo viſu de-
ſpexerit et elatis oculis leſerit
pietatem. Itē. foueatur ſenec- D
tus parentum et factis eorum
viciſſitudo reddatur. habet e-
nim ~~cū~~ quandā ſenectus in-
fanciam. Ad paulinū de ſtu-
dio ſcripturarū. prologus bi-
blie. De quo ij. q. vij. Scā q̄ppe.

Frater ambroſius tua A.
michi munuſcula. Fa- 3
cale contempnit omnia

qui ſe ſemper cogitat moritu-
rum. Vide ſupra ad furiam in
fine. Quia prologus ut predixi.
Ut tamen promiſſa
ſeruentur aliqua ponamus q̄
B titulo congruant. Inuenit ap-
pollonius ubiqȝ quod diſceret
ut ſemper proficiens ſemper ſe
melior fieret. Item. habet neſ-
cio quid latentis energie viua
vox. et in aures diſcipulorū de
auctorū ore tranſfuſa fortius
ſonat. Itē capl'o iiij°. Ingeniū
docile etiam ſine doctore lau-
C. dabile eſt. Itē. C. e. phariſei
mirantur in petro et iohan-
ne quomodo legē ſciant cum
lr̄as non didicerint. Quod enī
alijs exercitacio et cotidiana
meditacio tribuere ſolet illis
ſpiritus ſuggerebat nec ape-
rire poſſunt niſi ille reſeraue-
rit. qui habet clauem dauid.
qui aperit et nemo claudit et
qui claudit et nemo aperit. I-
tem. etiam qui vilia opuſcula
fabricantur abſqȝ doctore non
poſſunt eſſe quod cupiūt. Vide
ſuper matheum. d. Itē. ſola
ſcripturarū ars eſt quam ſibi
paſſim omnes vendicant. ſcri-
bim9 indocti doctiqȝ poemata
D paſſim. Item. C. vij. Cernis
me ſcripturarū amore captū
exceſſiſſe modum epiſtole. et ta-
men non impleſſe quod volui.
Item. illud ſocraticū impletur
in nobis. hoc tantū ſcio quod
neſcio. Item. tacere melius pu-
to qm̄ pauca dicere. Idem dixit
in xv manſione. in fine. Item E.
diſcamus in terris quorū no-
bis ſciencia perſeuerat in celis.
Itē auaro tam deeſt quod ha-
bet qm̄ quod non habet. Cre-
denti totus mundus diuicia-
rum eſt. Infidelis autē obulo
indiget. Ad eundem de inſti-
tucione clerici vel monachi. de
hoc xvi. q. i. Si cupis.
Bonus homo de bono A.
thezauro cordis ſui p-
fert que bona ſunt.
Tecum in domino militantē Z.
per te ſalutari volo. Nota. Cē- B
ti hodie viuendo portant fune-
ra ſua. et quaſi ſepulcra de-
albata plena ſunt oſſibus mor-
tuorū. Subitus calor longum
vincit teporem. Hic interponi-
tur. c. ſocrates xij. q. ij. et quod
ſcripſi ſ̄ in vita ſancti hylario-
nis quod ſtatim ſequitur et
intra. ꝑ. c. Si cupis. Item. ha-
bet vnūquodqȝ propoſitum prin-
cipes ſuos. Romani duces i-
mitentur camillos fabricios
regulos ſcipiones. Philoſophi
proponant ſibi pictagorā. ſocratē
platonem. ariſtotilem. Poete e-
mulentur homerū. virgiliū me-
nādꝛ terēciū. Hiſtorici thucididē
ſaluſtiū. erodotū. liuiū. Orato-
res liziā. gracchos demoſtenē tul-

lũ. Et ut ad nr̃a veniamus epiſ
epiſcopi et preſbiteri habeant
ad exemplum apoſtolos et apoſ
tolicos viros. quorũ honorem
poſſidentes habere nitantur et
meritũ. Nos habemus ꝓpoſita
noſtri principes paulos. antho
nios et iulianos. hilariones
macharios. Et ut ad ſcripturas
redeam noſtri principes helyas
et helyzeus. noſtri duces filii
ꝓphetarum qui habitabant in
agris et ſolitudine et faciebãt
ſibi tabernacula ꝓpe fluenta
iordanis. Item. ſecularium
maxime potenciũ conſorciũ de
uita. Quid tibi neceſſe eſt illa
ſepius videre quorũ contemptu
monachus eſſe cepiſti? Item. C.
ſoror tua matronarũ declinet
colloquia. ne inter ſericas veſtes
et gẽmas circũſedenciũ ſe ſordi
datam aut doleat aut miretur.
quia alterũ ꝓpoſiti penitencia
alterũ iactancie ſeminariũ eſt
Vide ad principiam. C. Item.
xp̃i ſubſtanciã non impuden
ter effundas ne liberalitate li
beralitas pereat. Itẽ librũ tu
um libenter legi et precipue mi
chi in eo ſubdiuiſio placuit. I D.
tem. qui edere vult nuceũ fran
gat nucem. Vide infra ſup mar
cum. C. Item. ꝑmiſſo de tertul
liano cypriano. victorino et lac
tancio. ſubdit Arnobius inequa
lis et nimius eſt. et abſq; operis
ſui particione confuſus. Sanct᷒
hylarius gallicano coturno at
tollitur et cum grecie floribus
adornetur. longis interdum pe
riodis inuoluitur. et a lectione ſi
pliciũ fratrũ procul eſt. Item
ad te veniam amicũ anteq̃m
notum. Magnũ habes ingeni
um et infinitam ſermonis ſu
pellectilem. et facile loqueris et
pure. facilitas q; ipſa et puritas
mixta prudencie ẽ. capite quippe
ſano omñs ſenſus vigent et e
contra. ſup̃ ad oceanũ. i°. Itẽ. E.
nichil in te mediocriter conten
tus ſum. totum ſummũ totum
perfectum deſidero. Ad pau
lum ſenem monachum.

Humane vite breuitas A.
dampnacio delictorũ
et in ipſo ſepe lucis ex
ordio mors ſecuta naſcentem
labencia cotidie in vicũ ſecu
lum profitetur. Si hoc mu Z.
nuſculum placuerit. habem᷒
eciam alia condita que cum
pluribus orientalibus mercib᷒
ad te ſi ſpiritus ſanctus affla
uerit nauigabunt. Nota. Ge B.
mino bellum troyanũ orditur
ab ouo. Itẽ ecce iam centenus
etatis voluitur circulus et tu ſẽ
per dei precepta cuſtodiens fu
ture beatitudinẽ vite per exem
pla preſencia meditaris. oculi
puro lumine vigent pedes i
primunt certa veſtigia. audit᷒

penetrabilis. dentes candidi.
vox canora. corpus ſolidum et
conſuti plenū cani cum robore
diſcrepant. vires cum etate diſ
ſentiunt. Non memorie tenaci
tatem antiquior ſenecta diſſol
uit. non callidi acumē ingenij
frigidus ſanguis obtundit. nō
contractam rugis faciem arata
frons aſperat. non tremula ma
nus ſtilum ducit errantem. fu
ture reſurrectionis viorem in
te deus oſtendit. Item. ſi ſaſ
matici nouaciani venena cog
noſcam. libencius ſancti mar
tiris cypriani bibam antidotū.
C. ¶ Item. mittim⁹ paulo ſeni pau
lum ſeniorem. in quo ꝓpter ſi
pliciores quoſqꝫ multum in de
cliendo id eſt breuiando ſermo
ne laborauim⁹. ¶ Ad paulā
consolatoriū ſuper morte bleſille.

A. Quis dabit capiti meo
Z. aquam. Audiet me
ſemper loquentem cū
S. ſorore cum matre. ¶ Nota. Q's
ſiccis oculis recordetur viginti
annorū adoleſcentulā tam ar
dentis fidei crucis leuaſſe ver
illum ut magis amiſſam vir
ginitatem q̄ mariti doleret i̅
teritum. Quis ſine ſingultibꝫ
tranſeat orandi inſtanciam.
nitorē lingue. memorie tenaci
tatem. et acumen ingenij. I
tem. non eſt optimus conſolator
quem ꝓprij vincunt gemitus cu
ius viſceribus mollitis fracta
vi lacrimis verba deſudant. I
tem. plango quod accidit. ſed q'a
ſic placet domino equo animo ſuſ
tinebo. Vnicus raptus eſt filius
durum quidē ſed tolerabile. q'a
ſuſtulit ille qui dederat. ¶ Item. C.
pſalmū Iuſtus es dn̄e et rectū
iudiciū tuū dicere non poteſt
niſi ille qui ad vniuerſa que
patitur magnificat dominū.
et ſuo merito imputans. de e
ius in aduerſis clemencia glo
riatur. Cur durū quod quando
qꝫ paciendū eſt. Dolemus quē
q̄m mortuū. ad hoc nati ſu
mus ut non maneam⁹ eterni.
Item. cibum tibi negas. non
ieiuniorū ſtudio. ſed doloris ie
iunia hec aduerſarij mei ſunt.
nullam animā recipio que me
nolente ſeparetur a corpore. Hic
interponitur reſponſio obiecti
onis de luctu iacob et ioſeph.
dauid. moyſi et aaron. Itē
ſancta melania nostri tempo
ris calente adhuc mariti cor
puſculo necdū humato duos ſi
mul filios perdidit. Rem ſum
dicturus incredibilem. ſed xp̄o
teſte non falſam. Quis illam
non putaret ſparſis crinibus
veſte conſciſſa lacerum pectus
inuadere. Lacrime gutta nō
fluxit. ſtetit imobilis et ad pe
des xp̄i obuoluta quaſi ipſū
teneret arriſit dicens. Expedici

us tibi ſeruitura ſum domīe
qui me a tanto onere liberaſ
D ti. Item dyabolus quia cer
nit unam de tuis liberis triū
phantem. obrutū ſe eſſe condo
lens. querit in remanente vic
toriam quam in precūte iam
perdidit. Grandis in ſuos pie
tas. impietas in deum eſt. Itē
deteſtande ſunt iſte lacrime.
plene ſacrilegio. incredulitate
pleniſſime. que non habent
modum. ſed uſq; ad viciniam
mortis accedunt. Item. quos
ſeculi carcer īcludit nūc ira. nūc
auaricia. nūc libido. nūc vari
orum incentiua viciorū per
E trahunt ad ruinam. Item.
breuis vite ſpaciū eternā me
moriam cōpenſabit. Ad ●e
andem de interpretacionibus
hebraycorū nominū.

A. Nudius tercius cū cente
ſimūdecimūoctauū pſal
mū tibi inſinuare ci
carem & dicerem omnē moralē
locum in eo eſſe comprehenſū.
et quomodo philoſophi ſolent
diſputaciones ſuas in phiſicā
ethicam. logicamq; partiri. ita et
eloquia diuina aut de natu
ra diſputant ut in geneſi et ec
cleſiaſte. aut de moribus ut ī
prouerbijs et in omnibus ſpar
ſim libris. aut de logica pro q̄
noſtri theologicam vendicant.
ut in canticis canticorū. et euā
gelijs. licet apoſtolus ſepe p̄po
nat. aſſumat et confirmet.
atq; concludat que p̄prie artis
dyalectice ſunt. Dominus Z.
ihesus conterat ſathanam ſb̄
pedibus veſtris velociter. Nō. B.
Verum quia memoria labitur
omniū que diximꝰ. deſideras cō
mentariolū fieri. ut obliuionē
lectio conſoletur. Item. que
poteſt eſſe vita ſine ſciencia ſcrip
turarum per quam eciam ipſe
xp̄c agnoſcitur. Item. qui cibi
que mella ſunt dulciora q̄m dei
ſcire prudenciā. Itē. habeant C.
qui volunt ſuas opes. vaſe
gemmato bibant. ſerico nite
ant. plauſu populi delectentur.
et per varias voluptates diui
cias ſuas vincere nequeant.
noſtre diuicie ſunt in lege dei
meditari die ac nocte pulſare
ianuam non patentem. panē
trinitatis accipere. et ſeculi fluc
tus domino preeunte calcare.
Item. nullus hoſtili exercitu
obſidente ſecurus eſt. Ad ean
dem et euſtochiū virginē de aſ
ſumpcione beate marie virgīs.
Ad quas dicit circa finem. q̄ et
ſi ſeculū eas habere meruit te
nere omnino non potuit

Cogitis me o paula et A.
euſtochiū ymo caritas
xp̄i me compellit. Cū Z.
ipſo et vos appareatis in gloria
amen. Nota. Petitis ut latino B.

eloquio ſermonē faciam de aſ-
ſumptione virginis more illoꝝ
qui declamatorie in eccleſijs ad
populum loqui ſolent quod ge-
nus docendi nedum attigeram
Sed quia negare nequeo que ī-
iungitis experiar que hortami-
ni affectu infanciū more balbu-
ciencium. qui que audiūt fari geſ-
tiunt. cum nedum poſſint ad
plenū verba formare. Item. q̄
horum verius cenſeatur ambi-
gimus. melius tamen deo totū
cui nichil impoſſibile eſt cōmit-
timus. q̄m aliquid temere diffini-
re velimus autoritate noſtra q̄d
non probamus. Item. vere gra-
cia plena que dedit celis gloriā
terris deum. pacemqȝ refudit. fidē
gentibus. finem vicijs. vite ordi-
C nem. moribus diſciplinā. Item.
in carne angelicam acquirere
gloriam maioris eſt meriti q̄m
habere. Eſſe namqȝ angelum fe-
licitatis. eſſe vero virginem eſt
virtutis. cum hec viribus obti-
nere cum gracia nititur que ha-
bet angelus ex natura. Vtrūqȝ
tamen et eſſe virginē vel ange-
lum diuini muneris eſt officiū.
non humanū. Item. quod na-
tura non habuit. uſus neſciuit.
ignorauit gracia. et mens non
capit humana. pauet celum.
ſtupet terra. creatura omnis eci-
am celeſtis miratur. hoc totū ē
q̄d p gabrielem marie diuinitus

nunciatur. et per xp̄m impletur.
Itē. ſub regula triū linguarū
ſpiritus ſanctus diuerſimode ac-
cipitur. in hebreo in feminino
genere, ſcilicet ruha. In greco ne-
ſexus in eo credatur eſſe pro neu-
tro īuenitur. In latino maſculi-
nū eſſe decernitur. Item. im- D.
paciens amor tractat ut quem
deſiderat ſemper velle ſe credit.
ignorat quidem iudiciū. et raci-
one multociens caret. neſciens
modum. nec accipit de impoſſi-
bilitate ſolacium. nec ex difficul-
tate remediū. Item. alia eſt ſo-
lis. alia lune. alia ſtellarum cla-
ritas. tamen claritas eſt una
qua illuſtrantur omnia. fiat
infra ad rufinū. iij.ª C. Item. p̄-
mū diſcendi incitamentū nobi-
litas eſt magiſtri. deinde mer-
ces laboris optimi fructus bea-
titudinis. Itē. beata dei geni- E.
trix a filio ſuo non didicit celos
fabricare. angelos creare. mira
deitatis inſignia operari. ſed tā-
tum humiliari. ceteraqȝ virtutū
documenta humilitatis cuſtodia
aggregare. Item. virginitas
viduarum confortatur exemplis
que cum viris caſtum ſeruaue-
rint cōnubiū docent integrita-
tis propoſitum magis virginibꝫ
deo fore ſeruandum. et quod p̄e-
modum non inferioris virtutis
eſt a cōiugio quod aliquando
delectauerit abſtinere. q̄m cōiugij

delectamenta neſcire. Idem dix
it ad pāmachiū poſt principiū.
Vide ſupra ad ageruchiam. C. et
ad matrem et filiam. C. De pō
deribus et menſuris et uſqꝫ de
arboribus.

A. Talentum eſt pondus.
3 Salectum uirecta fruc
B. tifices. Siclus habet
obulos viginti. Dragma ſili
quas xviij. Didragma habet
triginta ſex. Ad preſidium
dyaconum

A. Nulla res inquit comic⁹
tam facilis eſt. quin fi
at difficilis ſi īuitus fa
cias. Vide ſuper ezechielē libro. i.º
3. Quociens hanc epiſtolam
legeris, tociens ſcias te quo pol
B. lutus es eſſe veniendū. Nota.
Qui ſcribit multos ſumit iudi
ces. alius in alterius libet inge
niū. Si vnus ſermo defuerit q̄
ſi ceraculam deputat. Alius
ſi paululū ſe loquentis cotur
nus extulerit non preſbiterum
latrabit eſſe ſed rectorē. Item
plus te dicis habere mercedis
ſi in media urbe conſiſtēs mo
nachorū vita viuites. Et ſunt
vera que dicis. Sed non tam
facile explentur opere ſicut dic
to. Itē. pretermitto crebras ſa
lutaciones. obſequia matro
narū. variaſqꝫ illecebras quibꝫ
etiam rigidiſſimi molliūtur
animi. et ſyrene cantu ad nau
fragia pertrahūtur. qꝛ ad ſpeci
oſas feminas oculus quandoqꝫ
inuitus attrahitꝛ qꝛ aures ad ob
ſcena dicta feruntur. Item. in C.
paradiſum mente tranſcendēs
tociens in terra non eris quoci
ens terram deſpexeris. Concor
dat ad heliodoꝛ. D. Itē. quanti
principes ciuitatū ob culpam
vel īuidiam ad inſulas depoꝛ
tati ſine premio futuraqꝫ merce
de abſqꝫ balneis perſeuerāt. I
tem. quanti in medijs opibus
et inter inſulas conſulatus re
pentina morte ſubtracti ſunt.
Item. doceat ſexus infirmioꝛ D.
quante femine diuicijs et nobi
litate pollentes relictis facul
tatibus pignoribuſqꝫ contemptis.
id facile indicarunt quod tu ꝑ
pro putaſti ore difficile. Vide. i.
ad ruſticū. C. Item. ponit mul
torum animaliū et volucrum
proprietates. et inter ceteras de fe
nice. hinc ſupra in expoſicione
ſimboli. C. Ad principiam v̄
ginem. de vita vel obitu marcelle

Sepe multum flagitas A.
virgo xp̄i principia ut
memoriam ſancte femi
ne marcelle lr̄is recolam. et bo
num quo fruiti ſum⁹ ceteris noſ
cēdū īcimādūqꝫ deſcribā. Deo et 3
legentibus placere deſiderans.
Satis doleo qꝛ hortaris ſpon B.
te currentem. et me arbitraris
indigere precibus qui merito

plus accipiã q̄ꝫ tenuã bñficij tan-
tarũ recordacione virtutũ. Itẽ
nichil in illa laudabo niſi quod
ꝓpriũ eſt. et in eo nobilius et q̄ ꝓ
pibus et nobilitate contẽpta ſũ
eſt. paupertate et hũilitate nobilior.
Itẽ. hic ſequitur quomodo ſenẽ cõ
ſulem offerentem hereditatem
reſpuit dicens. ſi vellem nubere
et non eterne me cuperem pudi
cicie dedicare, utiq꞉ maritũ que
rerem non hereditatem. Illoq꞉
mandante poſſe ſenes diu viuẽ
et iuuenes cito mori. eleganter
luſit. Iuuenis equidem poteſt
cito mori. ſed ſenex diu viuere
non poteſt. Qua ſententia re
pudiatus exemplo ceteris fuit
ut ipſius nupcias deſperarent.
C Item. vidue ſe dominatu viro
rum caruiſſe letantur queriũt
q꞉ alios non quibus iuxta dei
ſententiam ſeruiant. ſed impe
rent. Unde et pauperes eligunt
ut nomen tantũ virorũ habere
videantur. qui pacienter riua
les ſuſtineant. ſi muſitauerĩt il
lico proiciendi. Vide ſup̄ ad oceanũ
de morte fabiole. C. Item. ſemꝑ
in comitatu ſuo virgines et gra
ues viduas habuit. ſciens ex laſ
ciuia puellarũ de dominarũ mo
ribus iudicari. et qualis queq꞉
ſit. taliũ conſorcio delectari. Itẽ
raro procedebat in publicũ. et
maxime nobiliũ matronarum
domos vitabat. ne cogeretur vi
dere quod contempſit. Vide ad
paulinũ. 2a. b. Item. nulla eo D
tempore nobiliũ feminarũ nouc
rat rome ꝓpoſitum monachorũ.
nec audebat ꝓpter rei nobilitatẽ
ignominioſũ ut tũc putabatur
et vile in populis nomen aſſu
mere. Itẽ. ridebit forſan infide
lis lector me in mulierculaurum
laudibus ĩmorari. Sed virtutes
non ſexu ſed animo iudicamꝰ.
Vide. inf. px. a. et b. Item. hec
annis plurimis ſic ſuam tranſ
egit etatẽ. qđ ante ſe cerneret ve
tulam. quã adoleſcentulã fuiſſe
meminiſſet. laudans illud pla
tonicũ. philoſophia eſt medita
cio mortis. Item. quid in illa E
virtutũ. quid ingenij. et quid pu
ritatis. quid ſanctitatis ĩuene
rim. vereor dicere ne fidem cre
dulitatis excedam. et tibi maio
rem dolorem ĩcuciã recordanti
q̄ꝫ ſto bono carueris. Vide ad de
metriam. b. Itẽ. capitur urbs
que totum cepit orbem. ymo fa
me periit anteq̄ꝫ gladio. et vix
pauci qui caperentur ĩuenti ſũt.
Item. xp̄c corda dura mollivit
et inter cruentos gladios pietas
locum ĩuenit. Vide ſup̄ ad pã
ma. et marcel. b. Ad eandẽ
expoſicio pſalmi xliij. Eructauit.
Scio me principia in xp̄o A.
filia. a pleriſq꞉ reprehẽ
di quod interdũ ſcribã
ad mulieres et fragiliorem ſexũ

maribus preferam. Vide ſupra pꝛ̃
z. d. Totum canticum canticorū eſt.
b. Nota. Si viri de ſcripturis q̄
rerent mulieribꝫ non loquerer.
Si barach ire voluiſſet ad preliū
delbora deuictis hoſtibus non
triūphaſſet. Ponit deinū multa
rum mulierū cōmendabilia ſb
dens. Ruth. heſter et iudith tan
te ſunt glorie ut ſacris volumi
nibus nomina indiderūt. Vide
quod ſequitur. Et ſup̃ pꝛ̃ epiſ. d.
Item. ſi docere a femina non
fuit turpe apoſtolo. michi qua
re turpe ſit poſt viros docere et
feminas. Itē. quia de floribus
et lilijs loqui cepimꝰ ſemꝑqꝫ v̓
ginitas floribus comparatur:
oportunū michi videtur ut ad
florem xp̄i ſcribens de multis
C floribus diſputem. Item. E
ructauit cor meū. quomodo iuxta q̄
litatem ciborū de ſtomacho
ructus erumpit et vel boni vel
mali odoris flatus indiciū eſt. i
ta interioris hominis cogitacio
nem verba proferūnt. Item.
ſcias virginitatem pudicicie gla
diū ſemper habere per quē trū
cat opera carnis et ſuperat vo
luptates. Genciū quoqꝫ error de
as virginū finxit armatas. I
tem. victoria dn̄i triūphus ſer
uorū eſt. Magiſtri erudicio diſ
D. cipulorū profectus. Itē. O eccle
ſia. filij tui quos genuiſti tibi
vertentur in patres tuos cū de

diſcipulis feceris illos magiſtros
et in ſacerdotali gradu omniū teſ
timonio collocaris. De prefa
cione in tranſlacione didimi de
ſpiritu ſancto.

Cum in babilone verſarer A.
et purpurate meretricis eſſē
colonꝰ. Simplicitate z.
verborū. Auguſtiorem magis b.
locum extimo qui ſaluatorem
mundi q̄ꝫ qui fratris genuit
parricidam. Vide ſupra ad mar
cellam. v. C. Item malui alieni
operis magis interpres eſſe. q̄m
ut quidam faciūt informes cor
nicule alienis me coloribus ad
ornare. Item. qui hūc legerit
latinorū furta cognoſcet. et con
tempnet riuulos cū cepit
haurire de fontibus. Item. im
peritus eſt ſermone ſed non ſci
encia. De prefacione tranſla
cionis origenis ſuper cātica ad
damaſum.

Beatiſſimo pape damaſo A.
iheronimꝰ. Origenes cū
in ceteris libris. Canticū z.
tās q̄nta ſint illa extimanda q̄
magna ſunt cū ſic poſſint place
re que parua ſūt. Nota. orige b.
nes cum in ceteris libris omnes
vicerit in canticis canticoꝝ ipſe
ſe vicit. Item. hos duos tracta
tus quos in morem cotidiani e
loquij paruulis lactentibusqꝫ
compoſuit fideliter magis q̄m
ornate interpretans ſum guſtū

sensū eius tibi non cibum offero.

De prefatione translationis
victorini martiris super apoca-
lipsim.

A Diuersos marina discri-
mina transuadantes
inueniūt casus: si turbo
ventorum fuerit vehemens for-
mido est: si terga iacentis ele-
menti moderatior perspicaciū
piratarū pertimescant insidias.
B Si vita nobis comes fuerit et
dominus sanitatem dederit. tibi
nostrū in hoc volumine potissimū
sudabit ingeniū. anatoli caris-
C sime. Periculosum et obtrectato-
rum latratibus patens de egre-
gij viri opusculis iudicare. Itē.
iam tuū est discere. et quid pla-
ceat roborare. De xlij mansio-
nibus filiorum israhel.

A In lxxvij psalmo quem iuxta
euangelistam matheum ex per-
sona domini dictum credimus.
B Recte vie dn̄i et iusti ambu-
labunt in eis. preuaricatores
C autem corruent in illis. No-
ta. nichil prodest exercere virtu-
tes nisi noueris creatorem. nec
dei veneratio proficit ad salutem
nisi precepta conditoris imple-
ueris. Itē. qd verba diuina et
eloquia scripturarū in istius
seculi et mundi rota tonitrus
appellentur psalmista declarat
dicens. Vox tonitrui tui in ro-
ta. Et dei patris vocem in bap-
tismo saluatoris audientes to-
nitruū putauerūt. Item. pre-
parem' nobis fortitudinē assu-
mam' nobis perfectum robur et in-
ter errorū tenebras et confusiones
noctis scientia xp̄i lumen ape-
riat: dies qz noster nubem ha-
beat protegentem ut hijs duabz
ad terram sanctam peruenire
valeamus. Item. ubi magni- C.
tudo gratie ibi magnitudo dis-
criminis. Temptatio probatio-
nem. probatio spem. spes parit
salutem. Item. nūqȝ prius oc-
currerunt fontes purissimi ni-
si ubi magistrorū doctrina pre-
rupit. Item. hoc tangim' po-
tius qm̄ exponam' breuiter in-
dicasse contenti. aliud est vnā
et aliud omnes gratias possi-
dere. Ostendit eos q̄ stāt cadere
posse et q̄ ceciderūt resurgere. Positus
enī est hic in ruinam et resurrec-
tionem multorū. vide pr. C.
Et in xv mansione habetur
de iunipero. qz ipsius prune
cooperte ex eius cinere multo
tempore ignem conseruant.
Malipunica vel granati arbo-
ris fructus in scripturis dupli-
citer accipitur. Aut pro ecclesi-
e gremio qui omnem turbā
credentiū suo cortice tegit. aut
pro varietate consonantiaqz
virtutum. Vide quid prosint
frena a vitijs nos retrahunt
introducunt ad virtutū choros

et in xpo monte pulcherrimo
habitare nos faciūt. Timor vir
tutum est custos. securitas ad
lapsum facilis. Dum tormen
ta formido seruaui graciam quam
acceperam. Si pauorem ha
bueris sollicitus eris. et si sol
licitus fuis leo in caulas ouiū
tuarum intrare non poterit
quod ad ppositos ecclesiarū
vel anime custodiam pertinet
Quid suauius disciplina. quid
erudicione melius. quid dulci
us domino. gustate et videte quo
niam suauis est dns. festino
gradu pgamus ad magistros
et eorū teramus limina et precep
ta virtutū ac misteria scriptu
rarum vincula putemus eterna.
Et inf. xpi autem vincula sūt
voluntaria et vertunt in am
plexus. Aaron plangitur. ihe
sus non plangitur. In lege des
census ad inferos. in euangeli
o ad paradisum transmigra
cio. Ubi mandatū ibi peccatū.
ubi peccatū ibi offensa. ubi of
D fensa ibi mors. Item. cum nos
dei auxilio destitutos hostis in
uaserit duxeritque captiuos. nō
desperemus salutē. sed iterum
armemur ad preliū. Potest fieri.
ut vincamus ubi victi sumus.
et in eodem loco triūphemus
ubi fuimus ante captiui. Mul
te prestigie et innumerabiles la
quei quibus anime capiūtur

humane. sed confidenter dicam
laqueus contritus est &c. Nichil
ut crebro diximus tam periculosū
est. quam glorie cupiditas et iacta
cia et tumens animus conscien
cia virtutū. Nec femineus a pos
sessione dei sexus excluditur.

¶ De quadragesimali sermone.

Apostolica dilectissimi doc A
trina nos admonet.
Patrem vrm qui in z
celis est. ¶ Nota. Edificiū sine B
opere sui non subsistit artificis.
nec fabrica nra esse posset inco
lumis nisi ei protectio prefuerit
conditoris. Vide ad fabiolam. d.
Item. omnia plena periculis
omnia ple[hole]na sunt laqueis. I
citant cupiditates. insidiantur
illecebre. blandiūtur lucra. dāp
na deterrent. amare sunt oblo
quenciū lingue. nec semper ve
racia sunt ora laudanciū. Inde
seuit odiū. hinc decipit officiū. et fa
cilius est vitare discordem. quam de
clinare fallacem. Item. difficile ūque
rum euadis opprobria cui est a
mica iusticia. Vide ad damasū
v. d. ¶ Item. nemo est tanta fir C
mitate suffultus ut de stabili
tate sua debeat esse securus. dicen
te apostolo. qui stat videat ne
cadat. Vide supra in xiiij mansione
Item. nemo pacienciam boni
tatis dei de peccatorū suorū īpu
nitate contempnat. nec ideo il
lum extimet non offensum quem

nedum eū eſt expertus iratum Item. hoc tempore miteſcat ſeuicia. manſueſcat iracundia. remittant ſibi omnes īuicem culpas ſuas. nec ſit exactor vindicte qui
D. petitor eſt venie. Item. nichil ē dignius qm̄ ut homo ſemper ſit auctoris imitator. et ſecundū modū ꝓprie facultatis diuini ſit operis executor. De qndecī ſignis iudicij.

Non vidi hanc ad contextum. Curioſus tamen illam inquirat in prima legenda fratris iacobi ante mediū. Ad rufinū preſbiterū de iudicio ſalomoīs et interfectione paruuli. ia.

A. Multum in utrāqȝ partē crebro fama mentitur. et tam de bonis mala
3 qm̄ de malis bona falſo ꝛc. Pagaꝰ nus dexter uſqȝ in preſente diē quo iſta dictaui vulnus ſuſti
b nuerim. Nota ſalomonem timuit omnis iſrahel. ꝙ ſalicet eū manifeſta non fugerent qui tam prudenter abſcondita deprehendiſſet. Item. non dicimꝰ permanſiſſe eccleſiam meretricem. ſed fuiſſe. Sic ſymon leproſus non erat cum recepit hoſpitem ſaluatorem. ſed prius. Et matheus publicanus dicitur nō quia manſerit publicanus. Itē in lectulo egrotantes vix notario ſcribenda dictauimꝰ. non ut materiam implerēmꝰ. ſed ne tibi in amiciciarū principio aliquid imperanti negare viderer. Item. ignoſce ſi ſcatens oracio ſolito curſu non fluat. Non enim eodem lepore dictauimꝰ quo ſcribimus. quia in altero ſepe ſtilum vertimꝰ iterū que digna ſunt ſcriptura. In altero quicqͥd in buccam venerit celeri ſermone conuoluimꝰ. Vide ſup̄ ad damaſum de filio prodigo. d. et ī. ſup̄ zachariā in fi. Super abdiam vero ſic dicit. Aliud eſt ſepe stilū vertere et que memoria digna ſunt ſcribere. Aliud notariorū articulis ꝑparatis tecti dicendi pudore dictare quod in buccā obuenerit. Super epiſ. vero ad galath̄ libro tercio in principio ſic dicit. Accito notario aut ſtatim dicto quodcūqȝ in buccam venerit. aut ſi paululū cogitare voluero melius aliquid prolaturus. tunc me tacitus ille reprehendit manū contrahit. frontē rugat. et ſe fruſtra adeſſe toto geſtu corporis conteſtatur. Oracio autem niſi ſui auctoris fuerit manu limata non eſt nitida. nec habet miſticā cū decore grauitatē. ſed in modum diuitum ruſticorū opibꝫ ſuis magis arguitur qm̄ ornatꝰ. C.

Ad eundē. ija.

A. Diu te rome moratum ſermo ꝓrius indicauit.

3 Figuratis laudibus delecta-
B. ri. Nota. vera amicicia quod
sentit dissimulare non debet.
Vide ad augustinū. iij. b. Itē
aut bona sunt que petim⁹ et
non indigent alterius auxilio.
aut mala et peccanciū multi-
tudo patrociniū errori non pa-
rit. Vide inf̄ ad susannā. Et I-
tem. scias me non iuxta plan-
tinam sententiam vna ma-
nu lapidem tenere et altera
panem offerre. Ad eundem
de bonoso. iij.
A. Plus deum tribuere q̄
3. rogatur. Amicicia
que desinere potest
B. nūq̄m vera fuit. Nota. Nō
credebam certū quod certum
esse cupiebam. presertim cum
et ille ab alio audiuisse se dice-
ret. et rei nouitas fidem ser-
monis auferret. Item. erat
nobiscūq; hilas sancte mela-
nie famulus. qui puritate mo-
rum maculam seruitutis ab-
luerat. Itē. bonosus tuus ym-
mo meus et ut verius dicam
noster. scalam presignatam
iacob sompniante iam scandit.
portat crucem suā. nec de cras-
tino cogitat. nec post tergum
respicit. seminat in lacrimis ut
in gaudio metat. Et sacramēto
moysi serpentem in heremo sus-
C pendit. Item. horrent sacco mē-
bra deformia. sed sic melius ob-
uiam xp̄o rapietur in nubibus.
Item. inpugnabat sathanas
sed tutabitur xp̄c. Itē. multe
sunt mansiones apud patrem.
et stella a stella differt in clari-
tate. Vide ad paulam et eusto.
D. Item. Obsecro te ne amicum. D.
qui diu queritur. vix inuenitur.
difficile seruatur. pariter cum o-
culis mens amittat. Ad rus-
ticum narbonensem episcopū
de septem gradibus. Est autē
sciendum q̄ septem gradus no-
minat. fossarios. hostiarios. lecto-
res. subdyaconos. dyaconos pres-
biteros. et episcopos. Et videtur
q̄ fossarij essent deputati ad cor-
pora sepelienda. Miror tamen
de hoc cum per gaiū papam et
marcellē. ordo gradū exprimens
exorciste et acoliti fuerit designa-
tus. Qui gayus preesse cepit ā-
nis dnī. cclxxxviij. Et sic multū
precessit tempora iheronimi ut
hec patent in cronicis.

Sufficere quidem fidei tue A.
arbitror cōuersacionem
sanctam quā habes. Va- 3.
lens esse iam debes stilo fauente
descripsi. In alio libro sic finit
Hoc tantū iussi ab omnibus cō-
dempnandū. Nō. Qd' autem B.
consuetudo ecclesiarū aut diui-
norū librorū scripta nō retinent
in multis xp̄i gracia sine opib;
comprobatur. Et cessante meri-
to cōuersacionis et vite sola dei

dona fructificaunt. Item. non
pudeat paulisper minorem eſ
ſe dum diſcas. Item. id quod ia
pridem in conſecratione conſecu
tum eſſe te credis reſtat ut capi
as ne minor inueniaris in xpo
qm in mundo interim nomi
C. neris. Ite. eligas magis abiec
tus eſſe in domo dei qm habita
re in tabernaculo pctorum. Item
omnes ſcripturas mente percur
re totum canonem lege. atqz ha
bens ante oculos exempla ſanc
torum imitare quod bonu eſt.
emulare quod ſanctu eſt. Item.
potentiu perſonas. diuitu notici
as. ſalutanciu obſequia ita ac
cipe ne pauperem contriſtes.
D. Item. qui ſcit preterita de futu
ris non extimet. Item. ſeruu ſer
uis te eſſe conuenit. atqz in omi
bus perdocere ut quecuqz audi
unt conuerſacione tua magis
qm ſermone proficiant. Item
religionis et ſanctitatis eſt qd
epiſcopus diceris non romani ce
ſus aut iuris. Si hoc vis eſſe qd
factus es ſerua ordine tuu lo
E cuqz cuſtodi. Item. ſi tu caput
es pedum tibi officia neceſſaria
Et inf. Eget officio dyaconi ſa
cerdos. ſicut et dyaconus ſacer
dotis. Nec diues ſine paupere.
nec pauper poteſt ſine diuite
eſſe. Et ſcdm hoc interponitur
canon. 93 d. dyaconi. ulr poſt
quod ſequitur. c 97. di. Ecce ego

dico. Ite. preualente ignoranci
a regnat auaricia. que radix om
niu malorum eſt et inquiſicio
ydolorum. Et hoc eſt malum
quod difficile ſupatur. quin aut
habendi voluntate aut paupta
tis timore teneatur. Item. tibi
conuiuiu xpi. lectio xpi. quies
xpi. cogitacio xpi. atqz imperans
mundo pharaonis deus es poſt
qm vniuerſa vicisti. Ad ruſti
cum monachum. de penitencia.
De hoc de pe. d. 3. ſepcies et c to
tam. et c achab rex.

Quod ignotus ad igno A.
tum audeo ſcribere.
Qm mandata tua 3.
non ſum oblitus. Nota. Nil B
ſic offendit deum ut deſperacio
malorum. herere prioribus in
diciu eſt. Item. ſcire non poſſu
mus egrotacionis mala niſi
cum fuerit ſanitas conſecuta.
et quantum boni virtus habe
at. vicia demonſtrant. clarius
qz fit lumen comparacione te
nebrarum. Hic interponit c to
tam. et cap. achab. de penite. di. 3.
Item. nullu in medio ſpaciu.
mors et vita ſibi contraria ſunt
tamen penitencia copulantur.
Hic interponit ca. Sepcies. de pe.
d. 3. Item. Si in celo pctm. qn C
tomagis in terra. Si delictu
in his que carent temptacione
corporea. quatomagis in nobis
qui carne fragili circudamur.

Item. hec omnia per pulcher-
rima ſcripturarū prata diſcur-
rens in vnū volui congrega-
re. Itē. imitare eam quam do-
cere debueras. Pudor fragilior
ſexus vincit ſeculū. et robuſti-
or ſuperatur a ſeculo. Vide ſup̃
ad preſidiū. d. ¶ Ad eundem de
vita monachi de hoc xvi. q. i.
eccleſia. et c. ſic viue. et c. Si de-
ricatus. de con. diſ. v. nūqm̄. Et
quia fauor et honor religioni
debentur. breuitatis et numeri
regule hic frangentur. nec nota-
bilia multa iſtius ep̃le in illis
tranſcripta canonibus hic ponent̃.

A. Nichil eſt xp̃iano felicius
cui promittunt̃ regna
celorum. Nichil laborio-
ſius qui cotidie de vita periclita-
tur. Nichil forcius qui vincit dy-
abolū. Nil imbecillius qui a car-
ne ſuperatur. Cuius rei exem-
pla ſunt plurima. Latro in cru-
ce credidit et ſtatim audire me-
ruit hodie mecū eris in paradi-
ſo. Judas de apoſtolatus faſtigi-
o in prodicionis tartarū labit̃.
nec familiaritate cōuiuij. nec i
tinctione bucelle nec oſculi gra-
cia frangitur. ne hominē tradat

3 quem dei filiū nouerat. Si ha-
bes ſubſtanciam vende et da
pauperibꝫ. Si non habes: gran-
di onere liberatus es. Nudum
xp̃m nudus ſequere. Durum.
grande. difficile: ſed magna
ſunt premia. Non tanta per vic- B
toriam ſequit̃ gloria. quanta ig-
nominia poſt ruinā. Et infra. Sci-
o me offenſurū qm̄ plurimos q̃
generalem de vicijs diſputacionē
in ſuam referūt contumeliam.
et dum iraſcunt̃ ſuam conſcien-
ciam indicāt. Vide ſup̃ ad mar-
cellam de onaſo 2ª. b. et ad nepo-
cianū. C. Item. prudentis non
eſt in admonitorem maledicta
congerere. qui et ſi teneatur eiſdē
criminibꝫ. certe ī eo melior eſt q̃ illius
ſibi delicta non placent. Item
noui quaſdam maturiores etate
et plerinſqꝫ generis libertini ado-
leſcentibus delectari et filios que-
rere ſpirituales. paulatimqꝫ pu-
dore ſuperato ficta matrum no-
mina erumpere in licenciā mari-
talem. Item. modicus et tempe- C.
ratus cibus carni et anime uti-
lis eſt. Matrem ita vide ne per
illam videre cogaris quarum
vultus cordi tuo hereat. et taci-
tum viuat ſub pectore vulnus.
Johannes baptiſta ſanctam ma-
trem habuit pontificiſqꝫ filius
fuit. et tamen nec matris affec-
tu nec patris opibus vincebat̃
ut in domo parentū cum peri-
culo viueret caſtitatis. Viuebat
in heremo ut oculis deſiderianti-
bus xp̃m nil aliud dignaretur
aſpicere. Et infra. Michi opidū
carcer eſt. heremꝰ autē paradiſꝰ.
Et hic interponit̃ c. Si clericatꝰ

xvi. q. i. Item. in solitudine
cito subrepit superbia. ad quod
poposcerit porrigit manū. dor-
mit quantū voluerit. facit quod
voluerit. nullū veretur. omnes
se inferiores putat. Quid ergo?
Solitariam vitam reprehendi-
mus? Minime: quippe quam
sepe laudamus. Sed de ludo mo-
nasteriorū huiusmodi volumus
egredi milites quos heremi dura
rudimenta non terreant. qui
spem cōversacionis sue multo
tempore dediderunt. qui fuerint
hominū minimi ut omnū fierent
primi. Quos nec esuries aliquando
nec saturitas superavit. Qui pau-
pertate letentur. quorū habitus.
sermo. incessus. et vultus doctri-
na virtutū sit. Hoc etiā pulchre
prosequitur in epistola ad deme-
triadem ante finē. Ubi dicit forci-
us in feminis predicta procedere.
Hic interponitur c. nunquam. de con.
dis. v. Et quod dixi in fine terci-
e partis. ibi. Dū essem iuvenis
et solitudinis etc. Item. vivere
michi non licet et fornicari libet.
verbū adolescentis contra carnis
stimulos arte servati. Vide in

d

vita pauli heremite. b. Item.
nulla ars absque magistro discitur.
Et multa animalia et ferarum
greges ductores sequuntur suos
In apibus etc. vii. q. i. et ibi post
finem illius c. sequitur. In na-
vi unus gubernator. In domo
unus dñs. In quovis grandi
exercitu unius signū expectatur
Item. ad hoc nostra intendit ora-
cio ut doceam te non tuo ar-
bitrio dimittendū. sed debere
vivere in monasterio sub unius
disciplina. consorcioque multorū.
ut discas ab alio humilitatem.
ab alio pacienciā. Hic te silen-
ciū. ille doceat mansuetudinē.
Non facias quod vis. comedas
quod iuberis. subiciaris cui nō
vis. lassus ad stratum venias. am-
bulansque dormites. et nondum
expleto sompno surgere compel-
laris. Et infra. prepositum monaste-
rii timeas ut deum. diligas
ut parentem. credas tibi salu-
tare quicquid ille preceperit. nec
de maioris sententia iudices.
cuius officiū est obedire et im-
plere que iussa sunt. Item. a-
liqui sublatis in altum hume-
ris nescio quid cogitantes. stu-
pentibus in terram oculis tu-
mentia verba trutinant. ut si
preconem addideris putes in-
cedere prefecturam. Sunt et
qui humore cellularū inmo-
deratisque ieiuniis tedio solitu-
dinis ac nimia lectione. dum
diebus ac noctibus in auribus
suis personat. vertuntur in me-
lancoliam. et ypocratis ma-
gis fomentis quam nostris mo-
nitis indigent. Vide ad oceanū
prima. C. Item. inolescente pu-

E

latum consuetudine quod pri
mum cogebaris, velle incipi
es. et delectabit te labor tuus.
Item. non consideres quid
mali alij faciant. sed quid tu
facere debeas. Hic interponit
t. sic viue. xvi. q. i. Item. cum
adulatores te quasi impote me
tis effecerint. subito si respexe
ris aut cyconiarū deprehendes
post te colla curuari. aut ma
nu auriculas agitari asini. a
estuantem canis linguam p
F tendi. Item. nulli detrahas.
nec in eo te sanctum putes si
ceteros laceres. Accusamus sepe
quod facimus. Item detrahen
tes non audias. Sicut enī sa
gitta si mittatur contra durā
materiam nōnūquā in mit
tentē reuertitur. et vulnerat
vulnerantē. sic detractor cum
tristē viderit faciem audien
tis. immo non audientis sed
obturantis aures suas ilico
conticescet. pallet vultus.
herent labia. saliua siccatur.
Itē. in omni conditione et
gradu optimis permixta sūt
pessima. Ne ad scribendum q
cito prosilias. et leui ducaris
insania. Multo tempore disce
G quod doceas. Item. veritas
angulos non amat. nec que
rit susurrones. Itē. non est
facile malū de perfecta etate cre
dendū quam preterita vita de

fendit. et honorat vocabulū
dignitatis. Verū quia homi
nes sumus et interdum contra
annorum maturitatē puerorū
vitijs labimur. si vis corrigere
aperte increpa. ne occulte me
mordeas. Item. quid michi
prodest si alijs mala mea refe
ras. si me nesciente peccatis me
is immo detractionibus tuis
alterum vulneres. et cum om
nibus narres sic singulis loque
ris. quasi nulli alij dixeris.
Hoc non est me emendare. sed
vitio tuo satisfacere. Itē. iux H.
ta miserias huius temporis et
ubique gladios seuientes satis
diues est qui pane non indiget.
nimiū potens est qui seruire
non cogitur. Ad saluinā de
morte nebridij. et de viduitate.

Vereor ne officiū putet A.
ambitio. Vereor igno Z.
tus me diu ingerere au
ribus et occultum iudiciū lege
tiū pertimesco. Nota. Nil no B
cuit militanti nebridio paludi
mentū et baltheū. et apparitorū
caterue. quia sub alterius habi
tu alteri militabat. Vide supra
ad exuperantiū. b. Sicut econ
tra nil prodest vile palliolū.
furua tunica. corporis illuui
es simulata paupertas. si no
minis dignitatem operibus
destruant. si inter sordes et in
opiam peccata non caueant.

Item docet eſopi fabula ple-
nũm muris ventrẽ per anguſ-
tum foramen egredi non va-
lere. Item. fidele teſtimoniũ
eſt quod non habet cauſas mẽ-
C. ciendi. Itẽ. ad virtutes illius
ceteras veniã. quas ſingulas
in paucis hominibꝫ reperimꝰ.
Et infra. Uniuerſum ordinem
palacij quo regalis frequenta-
tur ambicio. ſic ſibi caritate ſo-
ciarat ut qui merito inferiores
erant officio ſe pares arbitren-
tur. Difficile factu eſt gloriã
virtute ſuperare. et ab hijs di-
ligi quos precedas. Vide ad ul-
timũ in vita ſancti hilarionis
C. Item. quicquid ab imperatore
petebat erat elemoſina in pau-
peres. preciũ captiuorũ. miſeri-
cordia in afflictos. Unde et ipſi
principes libenter preſtabãt qđ
ſciebãt nõ vni ſed pluribus in-
dulgeri. Item. ſi dauid amicꝰ
dñi et ſalomon amabilis eius
victi ſunt quaſi homines. ut
ruine nobis ad cautionẽ. et pe-
nitudinis ad ſalutem exẽpla p̄-
berent. quis in lubrica via lap-
D ſum non timeat? Item. tu in
mariti tumulo ſepeliſti omnes
pariter voluptates. Vidua xp̄i-
ana pudiciciã ſuam non ſolum
debet ei qui defunctus eſt. ſed eci-
am ei cum quo regnatura eſt.
Itẽ. vidua miniſtros ſuos nõ
contempnat ut famulos ſed e-
rubeſcat ut viros. Scio multas
clauſis ad publicũ foribus nõ
caruiſſe infamia ſeruulorum.
quos ſuſpectos faciebat aut cul-
tus impudicicius ꝛc aut ex conſci-
encia amoris occulti ſecutus a-
nimi timor. Qui eciam bene
diſſimulatus frequenter erũ-
pit in publicũ et conſeruos q̄-
ſi ſeruos deſpicit. Et infra. Non
ambulet iuxta te calamiſtratꝰ
procurator. non hiſtrio fractꝰ i
feminã. non cantoris dyaboli
venenata dulcedo non iuuenis
fulcius et nitidus. nil arciũ ſce-
narum. nil tibi in obſequijs
molle iugatur. Habeto tecum
viduarũ et virginũ choros. ha-
beto tui ſexus ſolacia. Item.
tarentinꝰ ad villicum negligẽ-
tem. Iam te verberibus necaſ-
ſem niſi iratus eſſem. Vide ſu-
per iohelẽ. c. Item. in ſerico et E.
pannis eadem libido domina-
tur. nec regium purpuras ti-
met. nec mendicancium ſpernit
ſqualores. Multo melius eſt
ſtomachũ dolere q̄m mentem.
imperare corpori q̄m ſeruire.
greſſu vacillare q̄m pudicicia.
Nec ſtatim nobis penitencie ſb-
ſidia blandiantur. que ſunt
infelicium remedia. Itẽ. in cal-
ce ſermonis queſo ut breuitatẽ
libelli non de inopia eloquij.
vel de materie ſterilitate. ſed de
pudoris magnitudine extimes

accidiſſe. Hic continuatur. z.
¶ Ad ſomnam et fretellam. de
corruptione lxx in pſalterio.
A. Dilectiſſimis fratribus.
z. ¶ Ergo delatorū dici
B potest. ¶ Nota. Quis
hoc crediderat: ut barbara lin
gua hebraycam quereret veri
tatem. Et dormitantibus gre
cis ipſa germania ſpūs ſancti
eloquia ſcrutaretur. Dudum
callo ſa tenendo capulum ma
nus et digiti tractandis ſagit
tis aptiores. ad ſtilum ꝑ cala
mūq; molleſcunt. et bellicoſa
pectora vertūtur in manſuetu
dinem xp̄ianam. ¶ Itē. quicquid
de fonte ꝑficiſcitur hoc q̄ritur in
riuulis. ¶ Item. ſciendū eſt hāc
eſſe regulam boni interpretis
ut in lingua alterius ſue lingue
ꝓprietatem exprimat. ¶ De teſ
tamento geroncij.
A. Quincti mei ſenſus affec
tu vobis vacāt et ſi inte
z. rim loco ſegreger. ¶ Nā
et videre vos m̄ videor et audire. tā
me occupatū habet veſtra dilec
B tio. ¶ Nō. Poſſideat ergo ille pe
cuniam. vos ſepulchrū. Ille y
magines eſcarū. vos requiem
ꝓphetarū. Hereditatē illam vo
bis arbitror contempnendā.
nec aliquid a iudice ſeculi poſ
tulandū. Quomodo enī illos
vultis adire qui etiā ſuo iudicio
o neſciūt veritatem. quando q̄
dem pilatus ex ipſorū cuia ſic
loquitur ad dn̄m. Quid eſt veri
tas. ¶ Item. veritatis ignoratio
interrogationis eſt actio. Et pa
tet ibi iudicia dei vera non eſſe
ubi ſunt mentita negocia. ¶ Itē
quid quaſi noſtrū apud tribu
nalia repetimꝰ. ſi preſcribente a
poſtolo nichil intulimꝰ in hūc
mundū. verū nec auferre quid
poſſumꝰ. Si enī nichil intulimꝰ
veniendo. et nichil auferre poſ
ſumꝰ abeundo: falſo aliquid noſ
trū hic eſſe dicimꝰ. Et quid iudex
ſeculi tribuere poterit. ſi nichil
natura donauit. ¶ Item. barra C.
bam deo iudici preferūt qui ad
iudices ſeculi cōuolarunt. In quo
utiq; perfidus populus non reū
ſed reatū accepit. ¶ Itē ſenſus q̄
dem ſunt porte. per quas ad a
nimā noſtram ſeculi blandimē
ta deſcendūt. et per quas ſenſus
carnis intereūt. per quas niſi
late ſtrage facta viam virtuti
bus quadam impietate fecerī
mus. nūq̄m ad regem vere pie
tatis peruenire poterimꝰ. ¶ Itē
noluit vobiſcū geroncius par
tem in celeſtibus habere. cur
vos partem ex eius cenſu deſi
deratis in terris. ¶ Item. ſinite D.
geronciū in nauicula remane
re cum retibus. dūmodo cum
apoſtolis diſcumbentes. xp̄i in
cuatis in pectore. ¶ Item. vobis
o filie exheredatio iſta future

hereditatis in celestibus fecit augmentum. Nobis sua mundus ipse subduxit: ubi vos non suas esse cognouit. Primo diuis diues ardoribus lazaro in sinu patris abrahe recumbente torquetur. Item. Sicut post hanc vitam est vita alia beatorum. ita post hanc mortem est alia mors impiorum. Licet inter hanc et illam vitam et mortem. hoc interest quod iste nature sunt: ille vero meritorum. Ac sic duplex sepulchrum nature debetur et meritis. Et satis de duplici sepulchro prosequitur. Ad theodosium et anachoretas ut pro se orent.

A. Quam vellem nunc vestro interesse conuentui. et admirandum consortium licet oculi non mereantur aspicere et totum cum exultatione complecti. Ad portum optati litoris prosequatur. 3. b. Nostrum vestrum est ut voluntatem sequatur effectus. Meum est ut velim. Obsecratio num vestrarum est ut velim et possim. Vide supra danielem. b. Item. nunc in medio constitutus elemento nec ingredi volo. nec progredi possum. superest ut vestro oratu me prouehat aura spiritus sancti. Ad theodoram de morte lucini.

A. Lugubri nuncio consternatus. 3 Ego dormio et cor meum vigilat.

Nota. Non merui illius videre faciem. quem in breui tempore huc venturum esse credebam. B. Item. aduersus mortis necessitatem que inter fratres diuidit et carissima inter se nomina crudelis et dura dissociat: hoc solacio erigimur: quod in breui visuri sumus eos quos absentes dolemus. Item. gloria in excelsis etc. In celo ubi peccatum non est: gloria est et laus perpetua et indefessa preconia. In terra autem ubi seditio bella atque discordie. pax imprecanda est. non in omnibus sed in hiis qui bone voluntatis sunt. Item. C. nos doleamus qui in prelio stamus. vulnera accipimus. vitiis sordidamur. Item femine variis erroribus ducuntur semper discentes et ad veritatis scientiam nunquam peruenientes. Item. lucinius non contentus sue patrie largitate misit iherosolimitane et alexandrine ecclesie tantum auri quantum multorum posset tempore opie subueniri. Que cum ita mirentur et predicent. ego in illo magis laudo feruorem et studium scripturarum. Ad theophilum episcopum. prima.

A Beatissimo pape theophilo. iheronimus. Meminit beatitudo tua quod eo tempore quo taceba s nunquam ab officiis meus sermo

cessauerit. nec consideraui qd
tu pro dispensacione faceres. s;
quid me facere conueniret. ¶
3. Super nepharia heresi q mul
tum paciencia geris. et putas
ecclesie viribus incubantes tu
a posse corrigi lenitate. multis
sanctis displicet. ne dum pau
corum penitenciā prestolaris
nutrias audaciam perditorū
b et faccio robustior fiat. ¶ Si di
ri iudicis sentenciā crebra mu
lieris flexit peticio. quanto
magis paterna viscera inter
pellacione sedula molliūtur.
¶ Item. scito nobis nil esse anti
quius qm xpi iura seruare.
nec patrū transferre terminos.
semperqz meminisse romanā
fidem apostolico ore laudatā.

¶ Ad eundem. scda.

a. Nuper beatitudinis tue
scripta percepi. emen
dancia vetus silenciū.
3 b ¶ Recor illum nec audire nec
velle te in aliquo ledere ¶ breui
ter scribimus q totus orbis
exultet. et in tuis victorijs glo
rietur. orcuūqz alexandrie vex
illum et aduersus heresī tro
phea fulgencia gaudens po
pulorū turba prospectet. ¶ Itē.
ostendisti q huiusqz taciturni
tas dispensacio fuit non con
sensus. ¶ Item. super susceptio
ne cuiusdam non debes contra
urbis huius dolere pontificē.

quia tuis litteris nichil precepis
ti. et temerariū fuit de hoc quod
nesciebat ferre sentenciam.

¶ Ad eundem. tercia.

Beatissimo pape theophi a.
lo. Jheronimus. Dupli
cem michi graciam be
atitudinis tue littere prestite
runt. ¶ Scribe ut mala germi 3.
na acuta ut ipse significas suc
cidere falce non cessent. ¶ Nō. Ne b
quaqm antiquus serpens sibi
bilat. sed contortus et euiscera
tus in cauernarū tenebris deli
tescens solem clarū ferre non
sustinet. ¶ Item. non timemus
odia subire quorundā. non e
nim debemus hominibus pla
cere sed deo. quanqm ardencius ab
illis defendatur heresis qm op
pugnetur a nobis. ¶ Ad eun
dem. quarta.

Beatissimo pape theophi a.
lo. etc. Ex eo tempore quo
beatitudinis tue acce
pi epistolas coniuncto paschali
libro. ¶ Libros quos dudum scrip 3.
sisse te nunciasti vel legendos no
bis. vel vertendos transmitte.
¶ Nota. optime nosti iuxta ve b
terem sentenciam non esse tris
tem eloquenciā maxime si ad
egritudinē animi accedat cor
poris egritudo. Vide sup ysayā
li.i.b. In hijs laudare te vereor
ne ostentandi crimen incurrā.
Optimus liber est et in philosophis

et agens ſuſceptam cauſam
abſq; inuidia perſonarū. Item.
obſecro ut tarditati mee ignoſ-
cas. ita eū ſancte et venerabi-
lis paule dormitione conſter-
tus ſum. ut abſq; tranſlacōe
libri. uſq; in preſenciarū nichil
operis ſcripſerim. Perdidimus
enī ut ipſe noſti repente ſola-
ciū. quod ut conſciencie noſtre
teſtis eſt dn̄s nō ꝑpt ꝓpas dicim⁹
neceſſitates. ſed propter ſancto-
rum refrigeria quib; illa ſol-
licite ſeruiebat. Ad theſifontē
orbicā que ſibi vitanda. et li-
bero arbitrio.

A. Non audacter ut falſo
putas. ſed amanter ſtu-
dioſeq; feciſti. ut michi
nouam ex veteri mitteres queſ-
tionem. Cum manū ſentire
B. aliud comprobent. Nota. Que
poteſt maior eſſe temeritas ꝙ
dei ſibi non dicam ſolitudinē
ſed equalitatē vendicare. et bre-
ui ſentencia omniū hereticoꝝ
venena complecti. Item. qui-
a epiſtolaris breuitas non po-
teſt omnia comprehendere. ſta-
tim tibi vitanda deſcribam.
Itē. iouiniani ē queſtio tui i-
genij diſciplina eſt. quicqd illi
reſponſum eſt tibi reſponſū
credito. Nec fieri poteſt ꝙ diu-
ſus ſit illorum exitus quorū
C. eſt vna ſentencia. Item. velle
et currere meū eſt. ſed ipſum
meū ſine dei ſemper auxilio nō
erit meū. Deus ſemper largit᷑
ſemperq; donaturus eſt. non mi-
chi ſufficit ꝙ ſemel dedit niſi ſē-
per dederit. Item. quis deſtruit
liberū arbitriū. an ille qui ſēp
deo gracias agit et quodcūq; i
ſuo fluit riuulo ad fontem re-
fert. an qui dicit recede a me
quia mundus ſum. non habe-
o te neceſſariū. quia dediſti m̄
arbitrij libertatē. Vide in expo-
ſicione fidei. b. Itē. queris qđ
obicere nobis ſolet porphiri⁹
quare et clemens et miſericors
deus in ultimo venit tempore
et non prius ꝙ periret inume-
rabilis multitudo. Quā queſ-
tionem apoſtolus ad romanos
ſcribens prudentiſſimos verū
ignorans hoc dei concedit ſcien-
cie. Dignare igitur tu iſta neſ-
cire. et que queris deo concede.
D. Potēcia eī ſua nequaꝗ̄ te indi-
get defenſore. Item. liberi ar-
bitrij ſum⁹ ſed ipſum ut dixim⁹
dei nititur auxilio. Vide in ex-
poſicione fidei. b. Iterū rogo que
eſt iſta argumentacio poſſe eſ-
ſe quod non fuit. et fieri poſſe
quod nullū feciſſe teſteris. et id
cuiq; tribuere qui an futurus
ſis ignores. et dare neſcio cui qđ
in patriarchis ꝓphetis apoſto-
lis fuiſſe nequeas comprobare.
Item. eccleſie victoria eſt. vos
aperte dicere quod ſentitis. Aut

enim idem responsuri estis qđ
et nos loquimur. et non eritis ad
uersarij sed amici. Aut si contra
ria nostro dogmati dicitis in
eo vincemus qđ omnes cognoſ
cent ecclesie quod sentitis. Sen
tencias enim vestras prodidiſ
ſe superaſſe est. Vide contra mō
tanū. C. Vitare non potest niſi
qui omnino non ſcribit. Vnde
noſtis quid dicturi ſum' ut re
ſponſionem paretis forsan vīā
dicem⁹. et fruſtra noſtri ingenij
acuetis ſtilum. Et infra. Feruet
animus. verba cohibere non poſ
ſum. Item. aduersarios ꝓuo
co. ut omnes retro cartulas ex
integro diſcuciant. et ſi quid vi
cij in meo ingeniolo repperiūt
proferant in mediū. Aut bona
erūt. et ipſorū calūpnie contra
dicam. Aut reprehenſibilia et
fateor errorē malens emenda
re. qm̄ perſeuerare in prauita
E te ſententie. Item. in ſcriptu
ris ſanctis iuſti appellantur
zacharias. elyzabeth. iohānes.
etc. non qz omni vicio careant.
ſed ex maiori parte virtutum
vide contra pelagianos. d.
Ad thyraſiū ſuper morte fi
lie ſue. Hec eſt de illis quas
frater guigho negat fuiſſe ihe
ronimi. Vide ſupra ad celan
ciam in tytulo. Sed in ſpecu
lo hiſtoriali bene intytulatur
iheronimo.

Benedicto et dilectiſſimo A.
parenti thyraſio. ihero
nimus. Deus eos qui 3.
dormierunt cum xpo adducet
cum illo. C. Nō. Nūqm̄ ſpes cum B
dolore concordat. nec fides ſen
tit quamcūqz iacturā. Reſurge
re credimus noſtros et plangi
mus. quod faceremus ſi mori tā
tūmodo precaperet deus. Item.
nichil abſtulit tuū quia recipe
re dignatus eſt ꝓpriū. Item.
pro dormiente lacrimas fundiſ.
q̄ſi neſcias qz ī teipſo cotidie paci
aris. Itē ſic nō pt fides noſſe qđ C.
doleat. ſic diffidēcia ſola dolorib;
iueiet ācilla. Itē qm̄ de ſpūalib; bo
nis q̄cūqz tctat. nichil ē oīno de cā
nalib; āte oclōs ꝓponēdū. Itē. cū
ſit oīb; cōis hic caſus. vanus do
lor eſt qui nec primus videtur
eſſe nec ſolus. Item. ſapienter D
debet dolere qui dolet ne per
dat ſine cauſa quod dolet. Nūc
contra luctum ſumenda ſunt
arma. ut ſpes noſtra poſſit ha
bere victoriam. Ad tranquilli
nū quomodo origenē legere
debeat.

Maiora ſpūs vincula eſ A.
ſe qm̄ corporum ſi olim
ambigebas nunc proba
bimus. Vos ſalutat. C. Nō. ꝓp 36
ter erudicionem ut bona eliga
mus vitemusqz contraria iux
ta apoſtolum dicentem. Omīa
probate. que bona ſunt tenete.

Item. Qui nimiū diciunt in
eius amorem vel odiū. michi
videntur illi maledicto ꝓphetico
ſubiacere. Ve illis qui dicunt bo-
num malū et malum bonū. Vi-
de ſup oſee. d. Itē. quid ſi amato-
res et obtrectatores eius nichil
mediū appetunt. ſed totum aut
probent aut improbent. libenci-
us piam ruſticitatem q̄m doc-
tam blaſphemiā eligam. ¶ De
vera circumciſione ad tercciā
vel terciam.

A. Superiori epiſtola qua
ex me conſultacio veſ-
3 tra deprompſit. Forti
animo eſto. Amen dico tibi
hodie mecum eris in paradiſo
B Si ea vita que ſola vita eſt vi-
veremus. narracio legis eius
opus non erat. quam facilius
erat videre q̄m loqui. Quoni-
amquidem non in ſermone
eſt regnū dei. ſed in virtute. I-
tem. nichil ſine racione per de-
um. nichil caſibus ut gentes
loquūtur. et nichil fortuitis. et
nichil deniqꝫ fortune aſſcribere
licet. Ceci enī ſunt qui illam
habere putant aliquid poteſta-
tis. Item. non in carne palā
ſed in occulto cordis iudei eſſe
debemus. non lr̄a. ſed ſpiritu.
Namqꝫ littera oculis ſubiacet
nr̄is. ſpiritus nobis carnalem
refugit aſpectū. ut laus iuxta
apoſtolum ex deo non ex hoīb;

acquiratur. Item. ſi elemoſi- C
nas noſtras tuba per apoſto-
lum predicatura precedat quaſ-
ner per officiū miniſtrandi dex-
teram cum ſiniſtra cōmunica-
re conceſſum eſt. accipiemus
ab hominib; honorem. Subdit
ibidē de iouiniano. Et īf. Qui
ſcdm hoīez nil requirit. ſcdm
deum divine virtutis gloriā
promeretur. addit xp̄c ſimilia
ut veritas locupleciori teſtioni-
o fulciretur. Item. iubet ne
quis diſcipulorū dicat q ipſe ſit
xp̄c. Mira racio. Non vult pre-
dicari quod gaudet intelligi.
agnoſci amat et odit oſtendi.
magis vult ſe inventū eſſe q̄m
perditum. ut virtus ſua illum
non favor manifeſtaret alien9.
Itē. quicqꝫ prohibetur illicitū
eſt. a nullo digne ſe voluit ce-
lebrari dum a iuda proderet.
Hic copioſe interſerit de libro
ſcripto intus et foris. Item. D.
minoris virtutis eſt obtinere
~~deum~~ in terrena ſubſtancia
deitatem. q̄m deum ſpirituali-
ter in deitate durare. Itē. dici
de occulto circumciſionis que
putavi fore dicenda. ſupereſt
ut de ipſa circūciſione tractem9
que figura ſit. Et infra. Q̄m
ſicut qui carnaliter naſcebant
in mundo carnaliter circūcide-
bantur in lege. ſic nūc qui ad
celorum regna naſcuntur ſeu

generantur ex verbo per verbū
circūcidūtur a mundo. Itē.
dicit quidam poeta gentiū. ve
E ritas predicatur et alget. Itē.
quoniam ſtrictim vniuerſa di
cenda ſunt ne in longum ſer
mo procedat ſeges in omnes
ſimul iſrahelitice gentis eſt in
uadenda et in ea ipſius circū
ciſionis effectus eſt ventilan
dus. Item. cur vox clamantis
ſi declinatur auditor opus eſt
vtiqꝫ inclamatudo doctorum. locus
ergo heremi eſt forma doctrine
et ipſa ſolitudo predicatio eſt
virtutū. Item. magi morbos
per quos aliquid aut cupimus
aut metuimus aut dolemus.
velut ante pietatis aram et
miſericordie altare fuderunt.
ut vel in auro auaricia. vel ī
thure ydolatria. vel mirra fi
eret dn̄o ſubiecta mortalitas.
F Itē. abrahe generacio larga
promittitur. petro generacio
paſcenda cōmittitur. Ab illo
iuſtificanda procedūt. in hoc
iuſtificata fundantur. ita qđ
ille ſperat petrus accepit. Illi
dicitur faciam te in gentē mag
nam. huic dicitur faciam te
hominū piſcatorem. Illi dicit
in ſemīe tuo benedicent patri
e gentiū. huic dicitur iudica
bis duodecim tribus iſrahel.
Ac per hec ille fecunditate be
nedicti ſeminis impletur. hic

ſemen illud euangelizaturus
eligitur. Ille fit pater gentium.
hic eas adunaturus adducitur.
Abrahe pro filijs claritas monſ
tratur aſtrorum. ſed petro tra
duntur clauſtra celorū. vt vide
licet nec in eo ſine petro abra
he filius poſſit intrare. Item
petrus non de circumciſione. ſꝫ
qꝫ reliquit omnia gloriatur.
Que ſunt hec omnia cū pret
inſtrumentū artis piſcatoris
nil haberet. Omnia inqm̄ que
ad concupiſcencias mundus ī
gerit que ſpurca dici poſſunt
ſi congregantur ad lenocinia
peccati. que eo vehemencius ꝑ
cidenda ſuccreſcūt ſi cum euen
tu mentite felicitatis adueniūt
Item. qui virtutis eſt heres fi
at heres et glorie. Item. ſoli
G ſine ſocietate parili ſola eſt cla
ritudo miranda. Itē. dixit q̄
eſt mater mea. cum verbum
predicabatur a verbo gladiū
cum quo circūcidebat carna
lia ſua conuertit in viſcera.
Item. illa enim mater nega
tur a filio ut vera illa circūci
ſio doceatur. quoniam magiſ
ter et parens vite debuit viue
re. prout docebat eſſe viuendū.
Item. difficilius fuit modū H.
adhibuiſſe ſermoni qm̄ argu
menta queſiſſe. Itē. abſtergē
de ſunt omnes animi volup
tates. relinquenda delectacio

nūm ſtudia. quoniā hoc ar
nīaſionis eſt veritas non figu
ra. Attendum in ſūma ut ac̄
tis naturalibꝫ amputatis cō
uerſacio noſtra tendat ad celū.
q̄ fiet ſi ludi. ſi ioci. ſi cōuiuia. ſi
ſermo pene familiarū deſerat
et que circūcīduntur areſcant.
non viſu. non auditu. non tac
tu. aut ſapore capi. et in natu
ra corporis naturam corporeā
non habere. Item. ſi velimꝰ
deſpicere quod ſumꝰ merem̄ur
in melius eſſe quod ſumus.

De vigiliarū libro vel ſer
mone.

A. Dignū eſt fratres aper
3. tumqꝫ prorſus. Gra
cia dn̄i noſtri ihesu
xp̄i cum omnibus nobis amē.
B. Nota. Stultum et ſatis ex
traneū. ut quia ipſi currere
non poſſumꝰ bene currentibꝫ
derogemꝰ. Item. alios effectus
coronat. alios voluntas pia
letificat. Itē. magis labor q̄ſ
qꝫ ſuſcipitur. ſi oculis ꝓponat̄
C ipſius laboris utilitas. Itē.
xp̄us non ſolum verbis vigi
lias docuit. ſed confirmauit
exemplo. euangelio teſtante
q eratt ihus pernoctans in o
racione dei. Item. vigiliarū
utilitas magis exercitio ſen
titur q̄m loquentis ſermone
narretur. Item. vigilando
timor omnis excluditur. fidu
cia naſcitur. caro maceratur.
vicia tabeſcunt. caritas robo
ratur. recedit ſtulticia. acce
dit prudencia. mens acuit̄.
error obtonditur. criminū ca
put dyabolus gladio ſpiri
tus vulneratur. Quid plus
neceſſariū. quid cōmodius.
ſuauius et beacius? Item. D.
bona eſt diurna meditacio.
ſed efficacior eſt nocturna. qꝛ
per diem neceſſitates et occu
paciones diſtrahunt mentē.
nobis autem ſecreta et quie
ta oportuna ſe prebent oran
tibus et aptiſſima vigilan
tibus. Item. inutile eſt ocu
lis vigilare et animo dormi
tare. Cum econtrario in per
ſona eccleſie ſcriptura teſtet̄
ego dormio et cor meum vi
gilat. Itē. ſicut fumꝰ fugat
apes ſic indigeſta ructacio
auertit et abicit ſpiritus ſāc
ti cariſmata. Item. tunc e E.
rūt acceptabiles nr̄e vigilie.
tunc pernoctacio ſalutaris. ſi
competenti diligencia et de
uocione ſincera miniſterium
noſtrū diuinis obtutibus of
feratur.

De vindicta et iu
ramento. et de obediencia et
ſciencia.

Preſūpcionem meam A.
excuſare conarer. ſi
me non et tempus
cauſa ſimulqꝫ tuerētur et ca

ritas. Et ſi michi liceret prop(ter)
a magis verba q(ua)m diuina
vellem tuis auribus intima-
re. Accedit inſuper quod exhor-
tacio noſtra habet ex ſimpli-
citate fiduciam. et ex veritate
virtutem. quia non de im(m)un-
dicia eſt neq(ue) de errore. neq(ue)
de dolo. Hoc plane premone-
o. ne contemplacione medio-
critatis mee d(omi)ni verba deſpi-
A. cias. Ex quo filius dei filius
hominis factus ~~factus~~ eſt. ex
quo vetus fermentum iudai-
ce tradicionis eſt factum no-
ua conſperſio. ex quo agnus
non in figura ſed in veritate
comeditur. ex quo ſ(e)c(un)d(u)m apoſ-
tolum vetera tranſierunt et
facta ſunt om(n)ia noua. ex quo
iuſſum eſt ymagin(em) terreni
hominis deponere et aſſume-
re form(am) celeſtis. ex q(u)o commortu-
B. i viuim(us) ex eo v(ir)tutibus conſur-
rexim(us) in xpo. Nota. Verum
ut ea que dixim(us) manifeſta
racione firmem(us) euidencia de
ſcripturis ponam(us) exempla.
Et infra. Quamuis calix aure-
us ſit et ornatu g(em)marum
ac ſplendore pulcherrim(us). ſi
in ſe venena contineat. non-
ne metallor(um) precioſitatem le-
talis poculi virus obfuſcat.
et micantem ſpecierum nitore(m)
violabit? Item. ſine diuine
legis et diſcipline celeſtis ſcien-

cia difficile quemq(ua)m poſſe ſal-
uari. non meus ſed diuinus
ſermo probabit. Multas aucto-
ritates inducit. Item. prius
noſſe oportet quid iuſſu(m) ſit. quid-
ve prohibitum: ut ſcientes utru(m)-
q(ue) ſeruem(us). alioquin ante ſcien-
ciam mandati impoſſibile eſt
noſſe quid fiat. Item. peccat C.
ille qui imperata neglexerit ſ(ed)
plus peccat qui interdicta non
ſeruat. Et infra. Omni oblaci-
one et hoſtia precioſior eſt obte-
perancia mandator(um). Vide inf(ra)
2a. b. et c. Item. quis hic preſu(m)p-
cionis ſp(irit)us. qui tantam in ani-
mo noſtro operatur audaciam
ut cum ſanctos homines de le-
uibus eciam culpis videamus
eſſe punitos et nos cotidie in
maioribus et pluribus delin-
quentes eternos in media da(m)p-
nacione fore credamus. Item.
nobis interdum celeſtis iudicii
diſpenſacionem neſcientibus
iniuſta videntur que per cauſar(um)
ſcienciam iuſte ſatis et recte
facta probantur. Rurſus ea
que noſtro iudicio bona proba(n)-
tur. apud deu(m) plerumq(ue) repro-
ba et ingrata videntur. Item. D.
xpianis vexilla victis ſint delici-
e. trophea noſtre vite non po(m)-
pis ſed miſeriis reportantur
In noſtra claſſe viri fortes oppro-
bria ſciu(n)t portare et veſtrum
tepidum diſcipulum no(n) amat

criſt—us. Item. ſi intempe
rate cibus ſumptus. aut īmo
derate potus acceptus leuem
corpori febriculam conatant ꝛc.
curritur ad medicos et pro car
nali remedio promittunt mu
nera. aurū argentum tradi
tur. quandoqꝫ mancipia ut
conſulatur vite quandoqꝫ pe
riture. et pro eterna ſalute ō
nis admodum negligens eſt.
Item. age. caue. curre. feſti
na. Age ut in ſpiritualitate
proficias. Caue ne quod acce
piſti bonū incautus et negli
gens cuſt—os amittas. Curre
ut non negligas. Feſtina ut
E celerius comprehendas. Itē
de hys tantū ſollicitudinem
habere debemꝰ et curam que
nobiſcum transferre poſſumꝰ.
Ambiāt terram gentiles qui
bus celeſtia non debent. Con
cupiſcunt preſentia qui futu
ra non credunt. Item. non
querimꝰ hominū gloriam teſ
tis eſt deus. ſed ſalutem. nec
ad hoc loquim̄ ut humanas
amicicias aucupemꝰ. nec ut
nos apud homines aliquid
videam̄. ſed apud deum mag
na homines mereantur. I
tem dixiſti hoc iure te mala
malis reddere. et cum iuranti
bus iurare debere. qđ aliquan
do iurauit dominꝰ. aut malis
mala reſtituit. Scio primū nō

omīa nobꝰ cōuenire ſeruis. que dn̄o
cōuenerunt. ne in comparaci
one famulorū domini videa
tur iniuria. Et infra. Iurauit
dominꝰ quaſi dominꝰ quē iu
rare nemo prohibebat. nobis
quaſi ſeruis iurare non licet.
quia dn̄i noſtri lege iurare ve
tam̄. Verū ne in eius exem
plo ſcandalū paciamur. ex qº
tempore nos iurare noluit
nec ipſe iurauit. Et qualiter
de iuramenti cauſa breui ſer
mone ſatiſfactū eſt. ita ad vin
dicte negociū hūc eundem ſen
ſum facile perſpicias poſſe ſuf
ficere. quia aliud nūc tempus
gracie in quo plenitudo per
feccionis aduenit. aliud fuit legiˢ
aliud ꝓphetarum. Induat il
lud mathei. ſcilicet. Audiſtis
quia dictum eſt antiquis ꝛc.
Ad virginem exulem con
ſolatoria.

Si deus ac dominus A.
noſter ihesus xp̄c ſecu
ritatem. pacem. quie
tem. tranquillitatē. proſperita
tem ac leticiam. ꝛc. Fine careo
habeo uſqꝫ ibi. Iter feſtinus B
aggreſſus eſt. quo celerius
eos inſperati doloris ideo ſē
per acerbior vis eſt quo ma
gis repentinus acciderit. Itē
amplectenda triſticia que gau
diū parit. Non eſt eius con
ſideranda materia. quia ſepe

per dulcedinē fructus placet
quod amarū horruit in radi-
ce. Item. tanta sit in nobis
futurorū fides ut quodāmo-
do non senciam⁹ nos illa sus-
tinere que patim̄. sed ea poci-
us conciani nos obtinere
C que credim⁹. Item bellator
vulneris dolorem aut contēp-
nit aut nescit dum vivacita-
tis sensibus solam videtur co-
gitare victoriā. et qui hiemis
tempore vadit ad balnea pri-
us asperitatem frigoris paci-
enter excipit quia eum secutu-
ra calefactio consolatur. Sub-
dit de femina pariente. Itē.
qui l̄rarū scienciam habere
desiderat si discendi non susce-
perit tedia. percipe gaudia adi-
pisci non poterit. nec cuiusq̄
erudicionis quisq̄ habere suf-
ficiet gloriam nisi estus fuerit
ante processus Subdit de a-
gricola. Item. navigantibꝫ
longe serenitatis spem polli-
cetur nimis valida et diutur-
na tempestas. sic et oīum fere
creaturarum spem difficile
exultacio aliqua nisi mero-
D re precedente succedit. Item. q̄d
te ad tribulacionis paciena-
am humanis aut presentis
vite provocare conor exemplis.
cum nullum pene sciamus fu-
isse sanctorū qui procellosum
hui⁹ temporis agonem absq̄

tribulacione et tempestate trans-
ierit. Item castigare videtur a-
luū quisquis ab eius conversa-
cione dissentit. Subdit de abel.
Item. O chayn nisi scisses ma-
lum fuisse fratricidiū non ne-
gasses. Sed hec est consuetudo
peccantis ut malū suū semper
velit negando geminare. et di-
cere se aut non fecisse quod fecit
aut bono ~~nō~~ operatum esse
zelo. quod tamen constiterit
male gessisse livore. Et putas
miser q̄ illum facinus latuerit
quem indignū facinus tu
causa non latuit. Item. cum E.
factum negas scire te quod ges-
seris confiteris. et asperitatem
criminis suppressa confessione
confirmas. Item dicet aliq̄s
qui vitare cupit invidiam. ti-
meat pluribus īnotescere vel
placere. ecce iust⁹ abel nullos ha-
buit q̄bꝫ īnotesceret vel placēt
tamen īvidie odiū vitare non
potuit. cum īvidia non tam
humanas amicicias q̄m solā
iusticiam persequatur. Unde
nec ille absq̄ īvidie infestacio-
ne esse potuit qui soli deo place-
re gesserat. Subdit de noe abr-
ham ysaac et iacob et ioseph.
Ad virginē sive mauricij fi-
liam. Hec eciam a fratre gui-
gone negatur fuisse Jheronimi
Vide supra ad celanciam in ti-
tulo. Et si loqueretur supscrip-

cio de mauricio imperatore cer-
tum eſt illum non fuiſſe tempo-
re iheronimi ſed longo poſt tē-
pore gregorij. Si de alio nobili
ſic vocato loquitur potuit eſſe
iheronimi. Ex ſtilo autem quā
ſatis utriuſque ipſorū cōuenit cuius
fuit diſcerni non poteſt

a. Quantam beatitudinē
in celeſtibus virgini-
tas ſancta poſſideat
poſt ſcripturarū teſtimonia eci-
am conſuetudine eccleſie doce-
mur. qua diſcimus ſpecialem illi
ſubſiſtere meritum. cuius ſpecia-
3. lis eſt conſecracio. Dum te
imitari concupiſcat dei ſacrifi-
b. cio et ipſe ſit dignus. Nō. Dū
ſponſarum modo eas eccleſia
domino conſecrat oſtendit eas
habituras ſpirituale cōnubi-
um que ſubterfugerūt carna-
le conſorciū. Et infra. De hijs
beatus iohannes apoſtolus
loquitur. qui ſequūtur agnū quo-
cumque ierit. quod ita puto in-
telligendum eſſe. nullum eis
locum in celeſti aula clauden-
dum. ut ſint eis cuncta diui-
narum manſionū habitacula
reſerata. Item. virginem ma-
trem habuit virgo manſurus
in ſe viris. et in matre feminis
virginitatis prebens exēplū.
Item. tunc proderit magis
feciſſe quā iuſſū eſt ſi quod iuſſū
eſt feceris. nam quō plus fecis-
ſe gloriaberis ſi minus aliquid
non feciſti. Et infra. Quid
propter mundi contemptū pu-
diciciam habere. et propter quod
eam habeas non habere. Et in-
fra. Quid proderit ſpreuiſſe
quod licuit. et exercere quod
non licet. Item. omnibus in C.
cōmune neceſſaria cōmuni de-
bent ſermone monſtrari. Juſ-
ticia ergo aliud non eſt quam
non peccare. non peccare au-
tem legis precepta ſeruare. pre-
ceptorum vero obſeruacio du-
plici genere cuſtoditur. ut ni-
chil eorum que prohibentur faci-
as. et cuncta que iubentur im-
plere contendas. Vide ſupra 2ª
b. et c. Item. adam ſemel pec-
cauit et mortuus eſt. et tu vi-
uere poſſe exiſtimas illud ſepe
cōmittens quod adam dum
ſemel peccaſſet occidit. Et inf.
deus hominē morte mulctauit
non propter arboris fructum. ſed
propter mandati contemptum.
Ergo non agitur de qualita-
te peccati. ſed de tranſgreſſione
mandati. Et infra. Ade magis
parcendum fuerat qui adhuc
nouellus et nullius ante pec-
cantis et propter id morientis re-
trahebatur exemplo. Item. vir-
go que peccat eue non marie
comparanda eſt. Non nega-
mus in preſenti tempore reme-
diū penitencie. ſed hortamur

magis premiū ſperare qm̄ ve
D. niam. Item. nephas eſt ut la
bia illa quibus domino confi
teris. rogas. benedicis et laudas
alicui⁹ polluantur ſorde pecca
ti. Et infra. Agnoſcentes a de
o artifice non ad vicia. ſed ad
virtutes membra formata. I
tem ſi iuxta doctrinā apoſtoli
ſeruū domini litigare non li
cet. q̄ntomagis ancillam cui⁹
quo verecundior eſt ſexus ani
mus debet eſſe modeſtior. I
tem. lapis emiſſus eſt ſermo
prolatus. quapropter diu ante
qm̄ proferatur cogitandus ē.
Et infra. Preciosa deo lingua
eſt que non niſi in diuinis re
bus nouit verba conſtruere.
E Item. ſancta magis eſſe qm̄
videri ſtudeas. quia nil prodeſt
extimari quod non ſit. Et du
plicis peccati reatus eſt non
habere quod creditur. et quod
non habeas ſimulare. Item.
creſcat tibi cum annis gracia.
creſcat cum etate et iuſticia. et
fides eo perfectior videatur eſ
ſe quo ſenior. Et infra. Omne
tempus quo te non ſenſeris
meliorem. hoc te extima perdi
diſſe. Item. caue ne cui con
cupiſcendi occaſionem tribu
as. quia ſponſus tuus zelās
eſt. Criminoſior eſt xp̄i adul
tera qm̄ mariti. De viris
illuſtribus. De hoc ij. q. vij. S.

Ite cum balaam. in fine. Proſeq̄
tur autem centūtriginta q̄nq3
viros illuſtres et eccleſiaſticos
ſcriptores. et vide ſupra ad aug⁹.
x̄. c. Et ob hoc in prologo īuehi
tur contra celſum. porphiriū et
iulianū quos dicit canes rabi
dos aduerſus xp̄m. qui dicebāt
eccleſiam nullos philoſophos
et eloquentes habuiſſe doctores

Hortaris dexter ut tran A.
quillum ſequens. Nu 3
cuncupiſcentiſſime tecinit. 6
Nō. Si qui illorum qui huiuſq3
ſcripſerunt a me pretermiſſi ſt
ſibi non michi imputent. neq3
enim celantes noſſe potui. et
ſi alijs forte ſit notum michi ī
hoc terrarum angulo eſt igno
tum. et cum ipſorū ſcripta claru
erint nulla noſtri ſilencij diſpē
dia ſuſpirabūt. Item. de phi
lone qui eſt undecimus in or
dine ut apud grecos vulgo di
citur. q̄ aut plato philonem ſe
quitur aut philo platonem.
tanta ſenſuū et eloquij eſt ſimi
litudo. Item. īmediate ſequitr
id quod quidam ponūt pro p
logo iheronimi in libro epiſto
larū ſenece. Et ſic. lucius anne
us ſeneca. photini ſtoyci diſcipu
lus et patruus lucani poete cō
tinentiſſime vite fuit. quem
non ponerem in cathalogo
ſanctorum niſi me ille epiſto
le prouocarent que leguntur

a plurimis pauli ad senecam.
et senece ad paulum. in quibz
cum esset neronis magister et
illius temporis potentissimus.
optare se dicit eius esse loci apud
suos. cuius paulus sit apud cri
stianos. Hic ante biennium qm
petrus et paulus martirio co
ronarentur a nerone interfect?
C est. Item. Ignatij qui xvi°. est
epistola ad romanos hoc ibi de
scripsit. de syria usqz romam pug
no ad bestias in mari et terra
nocte et die ligatus cum leopar
dis militibus qui me custodiunt.
quibus et cum benefeceris peio
res fiunt. Iniquitas autem eorum
mea doctrina est. sed non idcir
co iustificatus sum. etc. Item.
de hyreneo qui est 35° dicit quod in
fine sui libri asserens et se tem
pori apostolorum fuisse vicinum
sic subscripsit. Adiuro qui tran
scribes librum istum per dominum
nostrum ihesum. et per gloriosum
eius aduentum. qui iudicatu
rus est viuos et mortuos. ut
postquam transcripseris conferas
et emendes illum diligentissi
me ad exemplar unde scripsis
ti. Hanc etiam obtestacionem
similiter transferas ut inuenis
ti in exemplari. Item. de ter
tuliano. 53. ponit quomodo
paulus concordiensis. refere
bat eum a beato cypriano si
ne adiectiuo nominis vocari

magistrum. nec diem sine ipsi
us lectione transire. Item. D
de origene. 54. dicit quod dyaleti
cam geometriam. astronomi
am arismeticam musicam gra
maticam et rethoricam omnesqz
philosophorum sectas ita didicit
ut studiosos quoqz secularium
litterarum sectatores haberet. et
interpretaretur eis cotidie. con
cursusqz ad eum miri fierent.
quos ille propterea recipiebat ut
sub occasione secularis littera
ture in fide cristi illos institu
eret. Item. de ambrosio dyaco
no 56 dicit illum reprehensum
quod cum vir locuples esset ami
ci sui pauperis et senis mori
ens recordatus non fuit. Item.
de cypriano 67. dicit quod inge
nij sui indicem texere super
fluum est. cum ipsius opera so
le sint clariora. Item. de dy E
onisio 69. ponit quod nouacia
no causanti quod inuitus rome
factus esset episcopus sic scrip
sit. Si inuitus ut dicis ordina
tus es. probabis hoc cum vo
lens recesseris. Item. de pam
philo 75. dicit quod quedam ip
sius volumina tanto sibi gau
dio amplexatur. ut cresi opes
habere se crederet. subdens. Si
enim leticia est vnam episto
lam habere martiris. quanto
magis tot milia versuum
que michi videntur sui san

giuinis ſignaſſe veſtigijs. Item. de dydimo alexandrino
cix dicit q captus oculis a
parua etate et ob id elemen-
torum ignarus tantum mira-
culum ſui omnibz prebuit
ut dyaleticam et geometriã
que maxime viſu indigent
uſqz ad perfectũ didicerit ſub
dens multos libros quos fe-
F cit. Item. de epyphanio cxiiij
dicit q eius libri ab eruditis
ꝓpter res. et a ſimplicioribus
ꝓpter verba leguntur. Item. de
ambroſio mediolanenſi epiſco-
po. cxxiiij. ſic dicit. quia ſuper-
eſt meum iudiciũ ſubtrahã.
ne in alterutram partem aut
adulacio in me reprehendatur
aut veritas. Item. de gela-
ſio cxxx. quem dicit acturati
et limati ſermonis. ſubdit q
fertur quedam ſcribere ſed ce-
lare. De tribus virtutibus

A Tres quodãmodo vir-
tutes dei aſſumens
ꝓpheta. fortitudinem
ſapienciam ac prudenciam. v-
niuſqz earũ ꝓpria opera diſtri-
buit dicens. Dñs fecit terram
z. in fortitudine. etc. In ſecula
b. ſeculorum. Nõ. Quando ſa-
piencia dicitur diſciplinis re
diuinarũ humanarũqz verũ
inſtituit. Quando iuſticia. diſ-
tributor et iudex meritorum
ſignificatur. Quãdo ſanctitas
illa virtus deſcribitur. que deo
credentes efficit ſanctos. Item.
affirmamus eos qui celeſtem ho-
minẽ portant eſſe celeſtes. Si
enĩ ad peccatorem dicitur terra
es et in terram reuerteris. qua-
re non dicitur ad ~~hominẽ~~ iuſ-
tum cuius est regnũ celorũ. ce-
lum es et in celum ibis. Itẽ.
aiũt naturaliũ cauſarũ ſcrip-
tores q fulgura ex nubiũ col-
liſione fiũt in more ſilicum du-
riorum. quibz dure coniũctis
medius ex hijs ignis elabitur.
Et cum fulguret tonitrua mu-
giũt. tonitruũ autem ſonitum
concurſus indicat. fulgur ex-
cuſſi luminis claritatem. Itẽ C
omnia contraria ſaluator aſ-
ſumpſit ut contrarijs diſſoluat
contraria. Ad vitalem preſ-
biterum de ſalomone et achas.

Quomodo ſalomon et A
achas xj annorũ ge-
nuiſſe dicantur filios.
Aliter incipit. Zenon nauclerius
per quem michi dicas. et qd
precedit eſt titulus. Noſtra z
per deſideriũ miſſa dicaſſim
ſuſcipe. Nota. Multa in ſcrip- b
turis dicuntur que videntur
incredibilia et tamen vera ſũt
neqz enĩ valet natura contra
nature dñm. Et ponit de na-
to cum duobus capitibus et
quatuor manibus. Item. po-
nit de nutrice cognita a pue-

ro detentui. Item in rebus ob
ſcuris diuerſas apponimꝰ opini
ones. ut tam ſcribere q̄m̄ loqui
tibi coram videam. Item. quid
prodeſt herere in littera cum ma
nifeſtiſſime ſcribatur. lr̄a occi
dit ſpiritus autem viuificat.
C Itē. in compendio precor ut ī
amore quo nos appetere cepiſ
ti ad finem uſq̄ʒ perdures. nō
enim cepiſſe ſed permanſiſſe v̄
tus eſt. C. De vita captiui mo
nachi qui vocabatur malchꝰ.
De hoc in ſpe. hiſto. lib. xvij. c. 93
A. Qui nauali prelio dimi
caturi ſunt ante in por
tu et tranquillo ma
ri flectunt gubernacula remos
trahunt. ut quēadmodū in ſi
mulachro pugne didicerint. in
vero certamine minime perti
ʒ mescant. Narrarui caſti ſenis
hiſtoriam caſtitatis. Vos nar
rate poſteris. ut ſciant inter
gladios inter deſerta et beſtias
pudiciciā nūquā eſſe captiuā.
et hominē xp̄o deditum mori
B poſſe ſuperari non poſſe. Nō
prius exercere cupio paruo o
pere ut venire poſſim ad hiſ
toriam latiorem. Scribere enī
diſpoſui. ſi tamen deus vitā
dederit ab apoſtolis uſq̄ʒ ad
noſtri temporis fecem. quomō
eorum per quos xp̄i eccleſia
nata ſit et adulta perſecutio
nibus creuerit et martirijs co

ronata ſit. Et poſtq̄ʒ ad xp̄ianos
mūdi principes venit. potencia
et diuitijs maior ſed virtutibꝫ
minor facta ſit. Item. erat il
le ſenex nomine malchus et
anus valde decrepita. tam ſtu
dioſi ambo religionis et ſic ec
cleſie limen terentes ut zacha
riam et elyzabeth de euangeli
o crederes. niſi q̄a iohannes ī
medio non erat. De hijs cum
curioſe ab accolis quererem. q̄
nam eſſet eorum copula ma
trimonij ſanguinis an ſpiritꝰ.
omnes voce conſona illos ſc̄os
et deo placitos reſpondebant.
Qua cupiditate illectus ador
ſus ſum hominē. et curioſius
ſciſcitans rerum fidem. hoc ab
ipſo reſponſum accepi. Ego in
quit. fi. malchi verba ſunt que
ſequūtur. Itē clamare cepit
abbas dyaboli eſſe temptacio
nem. et ſub honeſte rei occaſio
ne antiqui hoſtis aſtuciam.
et nūq̄m̄ dyabolum aperta
fronte ſe prodere. Sup̄ ad au
guſtinū. v̄. b. C Item. ve michi C
miſero vici peſſimam victori
am. reputans illum non me
am utilitatem ſed ſuū ſolaci
um querere. Item. ſuſpicio in
illis locis frequenciam viato
rum congregat. ut iminēs pe
riculū auxilio mutuo decline
tur. Itē. muto habitum et
et nudus ambulare diſco. nā

aeris temperies preter pudici/
am nichil aliud velari patie/
batur. Traduntur michi paſ/
cende oues et in malorū con/
ſolatione hoc fruor ſolacio q̄
dnōs meos et conſeruos rari/
D us video. Item. obſtupui
miratus virtutem femine quam
amplius amaui quam coniugem.
nunquam tamen nudum illius
corpus intuitus ſum. nunquam
carnem eius tetigi. timens in
pace perdere quod in prelio ſer/
uaueram. Item. aſpicio formi/
carum gregem anguſto calle
feruere. videns onera maiora
quam corpora. Et proſequitur
formicarū actus ſubdens. In
tanto agmine egrediēs non
obſtabat intrantib' quin potius ſi
quam vidiſſent ſub onere co/
cidiſſe ſuppoſitis humeris ad/
iuuabant. Item. bibim' uſ/
que ad ſaturitatē future nos
ſiti pparantes. cucurrim' poſt
E terga ſemper reſpicientes. I/
tem. in introitu ſpelunce ſiniſ/
tre nos credim' fouee. ultra nō
progredientes. ne dum mortē
fugim' incurrerem' mortem.
illud reputantes. Si iuuat do/
minus miſeros habem' ſa/
lutem. ſi deſpicit peccatores ha/
bem' ſepulchrum. Multo gra/
uior expectata quam illata mors
eſt. Itē. oculorū iſtiuſmodi
natura eſt ut poſt ſolem vm/
bram intrantibus cuncta ſint om/
nia. Item. vidim' camelos quos
propter nimiam velocitatē drome/
darios vocant. preteritos cibos
in ore voluere et aluo miſſos
iterū retrahere. De vita pau/
li primi heremite.

Inter multos ſepe dubita/ A.
tum eſt a quo potiſſimū
monachorū heremus ha/
bitari cepta ſit. Obſecro qui/ Z
cunque hoc legis iheronimi pecca/
toris memineris. cui ſi domin'
optionē daret multo magis e/
ligeret tunicam pauli cum me/
ritis ſuis. quam regum purpuras
cum regnis ſuis. Nota. Voti/ B
ti tunc xpianis erat pro xpi
nomine gladio percuti. ſed cal/
lidus hoſtis tarda ad mortem
ſupplicia requirens volentes
mori non pmittebat occidi. I/
tem. de quodam martire per
meretricem temptato. quem
tormenta non vicerant ſupera/
bat voluptas. tandem celitus
inſpiratus preciſam mordic'
linguam in oſculantis ſe faci/
em expuit. Et ſic libidinis ſen/
ſum ſuccedens doloris magni/
tudo precipuit. Vide ad ruſticā
ſcdā. C. Item. ſororis maritus
cepit prodere velle quem celare
debuerat. et crudelitate quaſi
pietate utebatur. Itē. cupidi/ C
tas hoim eſt auidius occulta
cognoſcere. Simile ſup zachar

l.ij. C. Item. paulo cibum et
vestimenta palma prebebat.
quod ne cui impossibile vide-
atur. ihesum testor et angelos
eius. q in parte heremi que
iuxta syriam sarracenis con-
iungitur monachum vidi q
per triginta annos inclusus or-
deaceo pane et lutulenta aq
vivebat. Alter in cysterna ve-
teri quinq caricas per dies si-
gulos sustentabatur. Item.
paulus ad anthoniu. expedit
tibi sarcina carnis abiecta ag-
num sequi. sed ceteris expedit
fratribus ut tuo adhuc instru-
D antur exemplo. Item. vos ge-
mis bibitis. ille concavis ma-
nibus nature satisfecit. Vos
in tunicas auro textis ille nec
vilissimi quidem mancipij ha-
buit indumentu. Item. par-
cite saltim divicijs quas amatis
Cur mortuos vestros auratis
obvolutis vestibus? Cur am-
bitio inter luctus lacrimasq non ces-
sat? An cadavera divitum
nisi in serico putrescere nesciunt.
Vide sup math. in fine. De vi-
ta sancti hylarionis.

A Scripturus vitam beati
hylarionis habitato-
rem eius invoco spiri-
tum sanctum ut qui illi lar-
gitus est virtutes michi ad e-
as narrandas sermonem tribu-
ꝫ at. Simile sup osee. A. Utrobi-

q magna signa fiunt. sed ma-
gis in ortulo cypri. forsan q plus B
illu locu dilexerat. Non tan-
ti atq talis viri conversatio vi-
taq michi dicenda est. q ho-
merus si adesset vel invideret
materie vel succumberet. Item
contempsit mortem ut morte
evaderet. Item. latrones ad il-
lum. Quid faceres si latrones
advenirent. Quibus respondit.
nudus latrones non timet.
At illi. occidi posses. Possum
inquit. sed non timeo quia
sum paratus mori. Item. C
ad anime profectum singulos
hortabatur dicens huius mu-
di preterire figuram. et illam
esse veram vitam que presentis
vite non pateretur incomoda.
Item. mirentur alij signa et
portenta que fecit. mirentur
incredibilem abstinentiam sci-
enciam et humilitatem. ego autem
nil ita stupeo qm gloriam et
honorem calcare potuisse. Vide
ad saluinam. C. Item. ad pa-
raliticum ait. In nomine dni
nri ihesu xpi surge et ambu-
la. Mira velocitas. ad huc v-
ba volvebantur in ore loquen-
tis et iam membra solidata
ad standum hominem subrige-
bant. Item. in epistola ad D
paulinu secunda. b. sic dicit ihe-
ronimus. Beatus hylarion
cum palestinus esset et in pa-

lestina uiueret uno tantum
die vidit iherosolimam ut
non contẽpneret sancta loca
ꝓpter viciniam. nec rursus
deum loco concludere videre
tur. De vitiſpatrum.
In dubitatum est vitam pri
morum triũ scripsiſſe ihero
nimũ. Sed sunt qui amplı
us extimant eũ librum scrip
siſſe ad fratres montis oliue
ti. qui dicitur vitaſpatrum
sibiqꝫ attribuũt quoddam ꝓ
hemiũ quod incipit. benedic
tus dn̄s qui vult omnes
homines saluos fieri. Et fi
nit perfecte paciencie palmã
requirant. Et in primo poi
tur vita iohannis heremite
que incipit. primũ igitur tã
qm̄ vere fundamentũ. Et fi
nit. perrexit ad dominũ. cui ẽ
honor et gloria in secula se
culorum amen. Quẽ non
composuiſſe iheronimũ pa
tet per stilum. patet eciam ibi
in tercia colũpna. v. sed mul
ta sunt eius gesta ꝓpter que
et similia idem puto de pro
logo. qua de re non insisto
Cõtra Silere autem nõ
debeo qꝫ sub hac lr̄a fui mul
tum adiut-us per reueren
dum michi patrem. sed in
deuocione iheronimi cõfra
trem. fratrem iohannem coc
ti ordinis heremitarũ. parisi
us sentencias tunc legentem.
Cum enĩ libros contra lucife
rianũ. contra pelagianos et
contra susannã. in ytalia ĩ
uenire non poſſem. ipse qui
ex profunditate sciencie hu
militate caritate et consciencie
puritate sue religionis est de
cor. iam diu audiſſim in ihe
ronimi libris habendis. illos
alios qꝫ q̄plures quos eque
desiderabam michi cõmuni
cauit amanter. Quantum
autem me letificauit hec libe
ralitas et tanti viri in ꝓmis
sa deuocione societas organo
vel calamo nequirẽ exprime
re. et retribuere eo min9. Sit
autẽ sibi merces cõmunis
ipse patronus. Contra e
ludiũ. aliter. eludiũ de ꝑpe
tua virginitate beate mari
e. De hoc libro fit mencio p
iheronimũ super math. c. i.
xxvij. q. ij. genuit. in fi.
Nuper rogatus a fra a.
tribus ut aduersus
libellum cuiusdam
eludij responderẽ
facere distuli. non quo diffici
le fuerit hominẽ rusticanũ et
vix primis imbutũ litteris
super veri aſſercione cõuin
cere. sed ne respondendo fieret
dignus qui vinceretur. Ca 3
ninam facundiã seruus dn̄i
pariter experiatur cũ matre.

B Nō. Claudius sacerdos simul
et lapcis loquacitatem facun
diam extimat et maledicere
omnibus arbitratur consciē
cie bone signū. Item. discat
aliquando reticere qui minus
didicit loqui. Igitur sanctus
michi īuocandus est spiritus
ut marie virginitatem suo
sensu meo ore defendat. Vide īfr̄
sup danielem. b. Itē. distincta
quadruplici fraternite ꝓpter ob
iectionē q xp̄c fratres habue
rat subdit. Imperitissime ho
minū ista non legeras et toto
scripturarū pelago derelicto ad
virginis īiuriā tuam rabiē
contulisti. in exemplū eius q
querentibus quare dyane tē
plum incenderat respondit.
Vt quia bene non poteram
male omnibus innotescerē.
C. Item. risimus luce prouer
biū. camelum vidimus salutā
tem. Sicut autē que scripta
sunt non negamus. ita que
non sunt scripta renuimus. Vi
de supra matheū. li. iiij. h. Itē
cū dicis mariam virginem
non permansisse. ego michi
plus vendico. etiam ioseph fu
isse virginem per mariam. ut
ex virginali cōiugio virgo fi
lius nasceretur. Item. vir
ginis diffinicio est sanctam
esse corpore et spiritu. quia ni
chil ꝓdest carnem habere vir

ginē si mente quis nupserit.
Et infra contra iouinianū
sic dicit. Illa virginitas hos
tia xp̄i est cuius nec mentem
cogitacio. nec carnem libido
maculauit. Item. uxor ad D.
speculum pingitur et in cō
tumeliam artificis conatur
pulchrior esse qm̄ nata est.
Vide ad marcellam. e. d. I
tem. ubi tympana pulsant.
tibia clamitat. lira garrit.
cymbalum concrepat. quis
ibi dei timor. Item. qm̄ diu
in coniugio debitum reddi
tur orandi pretermittur instan
cia. Idem contra iouinianū
l. Item. ideo silua succres E.
cit ut postea recidatur. ideo
ager seritur ut metatur. Iā
plenus est orbis. terra nos nō
capit. cotidie bella secant. mor
bi subtrahunt. naufragia
absorbent. et nichilominus
de terrenis litigamus. I
tem. tu veritate superatus
ad detractiones et maledic
ta recurris. Sic mulierc̄ule
facere solent. que victoribus
dn̄is male optant in angu
lis. Illic dico ꝓuenient glorie
mee tua forte cōuicia cum eo
quo marie detraxisti ore me
laceres. C. Contra hereticos
ex regulis diffinitionū. Est
sciendum q ꝓpt spem inueni
endi hunc librum causatū

a libro ſentenciarū ut infra
dicam. fuit huius operis pu-
blicacio fere uno luſtro tarda-
ta. in originali ſpacio hic di-
miſſo. ſi quo haberet ciuitas
de qua eſt libri ſermo contede-
ret. Nouiſſime autem ſcilicet
currentis anni quadrageſi-
mi ſexti die penultīo a prox-
imo dicto patre reuerendo
librum recepi. quem per an-
norum curricula meis preci-
bus queſitum nupercime
de ſcocia ſe aſſeruit recepiſſe.
In libris ergo ſcribendis ſer-
uato ſolito ordine hic locet
in iam ſcriptis. ſi ſpaciū car-
te non recipit glutino vel
filo alia carta iūgatur. vel
hic ſignatum locetur ī fine.

A Omne quod eſt aut in-
genitum eſt. aut ge-
nitum. aut factum.
xx. Que habes ad lrām primo
libro ſentenciarū. diſtīc. xx. c
fi. Et in precedentibus habe-
tur etiam de verbis huius
3 libri. Per gradus quoſdam
ut fides proficiebat. ita et do-
na diuino munere collata
credentibus conferebantur
B Nunc ꝑpoſitorum mores ſin-
gulis rebus ſubſtanciam qd
ſubſiſtenciam deſtinemꝰ et
ſingula doceamus exemplis.
Item. quomodo que naſcū-
tur creſcunt utiqꝫ et ꝙ creue-
runt ſciunt. creſcentes autem
neſciūtur. nunquid pācta eta-
tum per dies indulta ſingu-
los ſciencia comprehendunt
humana. Si ergo eſt in rebꝫ
humanis quod factum ſcias.
fieri autem neſcias. cur et
filiū non ita natum ſcias
ut cepiſſe neſcias. Item. oē
quod eſt aut ignis eſt. aut a-
er. aut aqua aut terra. Ille
de quibus diximꝰ nullum ex
hys eſt. Item. multa ſunt C
in rerum natura que ita cō-
nexa ſunt. aut cum aliud ī
alio ſit ita inſeparabilia ſint
ut a ſe inuicem deeſſe non poſ-
ſint. ut color ſubſtancijs. ut
quantitas et numerus et di-
uerſe qualitates Itē. ſi na-
turis reddatur ꝓprietas ut riſꝰ
homini. ut hynnitus equo.
aut mugitus boui. ita et di-
uine nature ſi reddas quod
ꝓpriū eſt. ꝓpriū autem dei eſt
non cepiſſe. ſicut et ꝓpriū eſt
oīm que ſunt cepiſſe. īueni-
es filiū non cepiſſe. Item.
reddas heretice quod docuit
ſpiritus. redde ut fides non
ſit michi ſapiencia hominū.
et hereſis non erit. et ne diu-
cius īmorer. veniamus ad e-
a que nobis tanqm̄ murum
ferreum opponere conſueue-
runt. Item. in nominibus D.
ex hominū ſapiencia venien-

tibus ĩmoram̃. et non in hys
que ſcriptura ſignauit dicen
do patrem et filium et ſpiri
tum ſanctũ eſſe credendum.
Item. reſpice arborum ſemi
na. pecudum ferarũ volucrũ
hominũq; naturas. reſpice
et eorum opera. aut hominũ
habitacula. aut cubilia fera
rum. aut nidos auiũ. aut a
pum cellas. aut promptua
ria formicarũ. aut antra a
rancarum. vel omniũ gene
rum ſecreta. atq; in hys que
dixi eorũ opera conſidera.
nunquid ſimilia ſunt ſubſtã
ne eorũ que vel generant vel
generantur. Itẽ. licet ſuffi
ciant que dicta ſunt de inſe
parabili ſpiritus ſancti natu
ra. tamen ad edificationem
intelligentie nr̃e diucius mo
rari deſidero phiſicis prola
tis exemplis. quibus facilius
raciones inquirentes credere
E conſueuerũt. Item. vides ut
frequenter ediximus ſcd̃m for
mam nature compoſite. de ĩ
compoſita intelligencia edo
ceri. Itẽ. vides vnam hũa
ni corporis ſubſtanciam of
ficiorum varietate diuerſã.
que dum actibus differunt
non poſſunt niſi plura eſſe
que plura ſunt. Contra
iohannem epiſcopum ihero
ſolimitanũ. et rufinũ origenis

aſſertorem. requiſitus a pam
machio.
Si iuxta apoſtolũ pau A
lum quod ſentimus
orare non poſſumus
ac prie mentis cogitacionẽ
ſermo non explicat. quanto
magis periculoſum de alte
rius animo iudicare. et ſin
gulorũ dictorũ ac verborum
inueſtigare ac proferre racio
nem. Totumq; noſtre par 3
uitatis teſtis eſt monaſteri
um. Nõ. Noſti pãmachi me B.
nec impaciencie nec temeri
tatis poſſe reprehendi q̃ poſt
triennium loquor. Item. que
iſta ſimplicitas quaſi ſuper
oua et ariſtas inter theatra
les preſtigias pendente gra
du incedere. ubiq; dubius. u
biq; ſuſpectus. Itẽ. olim ĩ
ſcolis didicimus noſtra aduer
ſus nos dimicat armatura.
ſtultum eſt fruſtra infamiã
ſuſtinere. Obicitur eius cri
men cuius non habet conſcię̃
ciam. et crimen quod totum
pendet ĩ verbo negat confidẽ
ter. ut libere faciat ĩuidiam
aduerſario ſuo. Et infra. Re
ſponde ad ſingula. et per e
piſtole eius gradere veſtigia.
nec puncta quidem nec api
cem calũpnie tranſeas. Itẽ C
non eque ĩimici audiũt et a
mici. qui ĩimicus eſt eciam

in scirpo nodum querit. Ami-
cus etiam praua recta iudicat.
Nunquam de amicorum iu-
dicio glorieris. Illud verum
est testimoniū quod ab īuita
voce profertur. Item. tolle
occasionem volentibz occasio-
nem. Itē. vetus narrat hys-
toria. quidam cum diserte di-
ceret cum impetu et volubi-
litate verborū. causamqꝫ om-
nino non tangeret. prudens
auditor et uidet bene inquit
bene. sed quo istud tam bene.
Imperiti medici ad omnes o-
culorum dolores vno utuntur
collirio. Qui arguitur de plu-
ribus et in diluacione crimi-
nū aliqua pretermittit. quic-
D. quid tacuerit confitetur. I-
tem. quasi auribus lupum
apprehendens nec tenere po-
tes. nec audes dimittere. I-
tem. homo sacrilegus et ydo-
lorum cultor solebat ludens
bto pape damaso dicere facite
me romane urbis episcopū
et ero protinus xpianus. I-
tem. fides pura moram non
patitur. cum apparuerit scor-
E. pio illico conterendus est. I-
tem versatur in causam an
se inuicem trinitas videat. In
eius laudes ceteras euagaris.
Moras in hijs que nullus in-
quirit. Auditorem aliorsum
trahis. ut quod querimus nō

loquaris. Ad confessionem fi-
dei postularis et tu disertissi-
mos tractatus tuos nolentibz
ingeris. Et infra. Cur tu ob-
missis super quibus est pug-
na. de loco certaminis egredi-
ens in peregrinis et longe ali-
enis disputacionibus īmora-
ris. Vide contra rufinū E. I-
tem. quid necesse erit ut in
vno ecclesie tractatu de cunctis
tractatibus homo non satis e-
loquens disputares de trinita-
te. de assūpcione dominici cor-
poris. de cruce. de infernis. de ā-
gelorum natura. de animarū
statu. de resurrectione saluato-
ris et nostra. Vbi sunt veteres
ecclesie tractatores. qui singu-
las questiones has explicare
multis voluminibus non po-
tuerunt. Vbi electionis vas. tu-
ba euangelij. rugitus leonis
nostri. tonitrus gencium. flumē
eloquencie xpiane. qui miste-
riū retro generacionibus igno-
tum. et profundum diuiciarū
sapiencie et sciencie dei magis
miratur qm̄ loquitur. Vbi y-
sayas virginis demonstrator
qui in vna questione succum-
bens ait. generacionem eius
quis enarrabit. Repertus est
seculis nr̄is grandis homun-
culus. qui de cunctis ecclesie
questionibus uno lingue ro-
tatu sole clarius choruscaret.

Gorgiā leonciū cuncti philoſophi et oratores lacerant, q̄ auſus ſit publice ſella poſita polliceri reſponſurum ſe de qua quiſq; interrogare voluiſſet. Valerius enī cōmendat et dicit eum per grecos honoratū. li. viij. c. ultimo ante finem. Item. niſi me honor ſacerdocij et veneracio nominis infrenaret vociferacione et īdignacōe verborum de tua narracione

K conquererer. Item. eiuſdem eloquencie eſt et pauca multis et multa paucis verbis dicere poſſe. Item. manicheum nominare pollucio eſt. Hic interponitur c. naſa de adulterio. cuius fini continuatur. Si offenſa eſt naſa in corporibus humanis. quomodo yſaac. ſampſon. iohannes baptiſta de p̄miſſione naſcuntur. Poſt que ſequitur pulcherrimus et prolixus tractatus de reſurrectione carnis. Itē. ego libere dicam. et q̄muis torqueatis ora. trahatis capillum. applaudatis pede. iudeorum lapides requiratis. fidem eccleſie apertiſſime confite

G bor. Item. quid enī habuit pudicicia qui non habuit ſexum. per quem cōmitti potuerit impudicicia. Quis enim lapidem coronauit q̄ virgo p̄manſit. Item multo minus eſt reſtituere quod fuit q̄ facere

ſi de infantulis et ſenibus in perfecti viri etatem reſurrectio fiat. cum de limo terre abſq; ullis earum incrementis homo conſūmatus factus ſit. Item. nemo falſo verum probat. Et infra. Dic michi acutiſſime diſputator tantam terre magnitudinē ſuper nichilum et ſuper aquarū incerta librari. an dnm̄ tranſire per clauſam portam. et creaturam cedere creatori. quod maius ē credis. quod minus eſt calūpniaris. Petrus ſuper aquas ābulat. graui et ſolido corpori mollis vnda non cedit. Itē H

quomodo fluuius in aere diſſoluitur et cera ad vicinia ignis liqueſcit. ita diſſipantur qui ſemper eccleſiaſtice fidei reſiſtentes per homines ſimplices eandem fidem inquietare conantur. Itē. ſi de me et pſbitero vincencio dicis q̄ ſcindamus eccleſiam. ſatis multo tempore dormiuiſti. qui poſt annos xiij nūc excitatus hoc loqueris. Viuis habitaculum. ſepulchrum mortuis negat et qui fratrū exilia poſtulauit. et ponit multa talia.

Contra iouinianum libros duos. de hoc xxvij. diſtīc. Si nupſerit. Et ca. ſi. de penit. diſ. ſcdā. Si enim inquit.

A Paucu admodum dies ſt
q̄ ſancti ex urbe fratres
ʒ Fratres maiores tui
pictagore continentiā. qm̄ ſub
conſulibus epicuri luxuriam
B ſuſceperint. Nō. Non eſt con
tentus humano more loqui.
altius quiddam aggreditur.
Et infra. Exceptis teſtimoniis
ſcripturarū que mutare non
auſus eſt. reliquus ſermo pa
riter omni materie cōuenit
quia nulli cōuenit. Item. cū
minora maioribus coequant
minoris comparacio maioris
iniuria eſt. Itē. baliſta quan
to plus retrahitur tanto for
cius mittitur. Non eſt dāp
noſa dilacio ubi cercior ſit ex
C. dilacione victoria. Item.
quomodo qui ignem tetigit
ſtatim aduritur ita et viri
tactus et femine naturam
ſuam ſentit et diuerſitatem
ſexus intelligit. Vide in mi
raculis de monacho et ſorore.
Et hic interponitur xiiij. q. i.
quod precipitur. zz. q. v. Qui
ſitur. ā. Si nupſerit. et c. virgi
nes. xxi. q. i. quomō virginibꝫ
zi. diſ. ab exordio. Item. ex
cepto petro non legitur de a
liis apoſtolis qꝫ uxores habu
erunt. cumqꝫ de vno ſit dictū.
de aliis tacitum. debemus in
telligere illos ſine uxoribus
fuiſſe. Item. inter duodecim
vnus eligitur. ut capite conſti
tuto ſciſmatis tolleretur occaſi
o. Vide ſupra ad euandrū. b. Hic
interponitur zz. q. v. tunc ſal
uabitur. et zi. diſ. ſi laycus Item. D
tem. ſi omnes virgines fuerīt
quomodo ſtabit genus huma
num. Par pari referam. Si ō
nes vidue fuerint vel in ma
trimonio continentes quo
modo ſtirps mortaliū ꝓpaga
bitur. Et ſi cuncti ſint philo
ſophi agricole non erunt. Si
agricole non oratores. non
iuriſconſulti. non aliquarū
artiū preceptores. Si omnes
principes ubi miles. Si om
nes caput ubi membra. No
li timere ne omnes virgines
fiant. Difficilis res eſt. et ideo
rara. Multi vocati pauci elec
ti. Vide contra vigilanciū. zª
C. Itē. omnes virtutes ſpiri
tus quaſi ſolidiſſimū et ſubli
me fundamentū continencia
ſuſtentat ~~ſuſtentat~~ et protegit.
Interponitur. c. hoc ſolū. zi. q.
v. Item. artimiſia uxor mau
ſoli regina carie defunctum
maritum ſemper amauit
ut viuū. cui mire magnitudi
nis et pulchritudinis extrux
it ſepulchrum. in tantū qꝫ uſqꝫ
hodie precioſa ſepulchra mau
ſolea nūcupantur. Item. ~~uxorē~~ E
uxorem pauperem alere diffi
cile eſt. diuitem ferre tormentū.

Equus aſinꝰ bos urceolus fic
tilis probantur priuſq̄m eman
tur. ſola uxor non oſtenditur
ne prius diſpliceat q̄m ducatꝰ.
Item. infida cuſtos caſtitatis
neceſſitas. et illa vere pudica
cui licuit peccare ſed noluit. Pul
chra cito adamatur. feda facile
concupiſcit. Difficile cuſtoditur
quod plures amant. Moleſtū
eſt poſſidere quod nemo habe
re dignatur. Item. ſapiens
nūq̄m ſolus eſt. habet ſecum
omnes qui boni ſunt et fue
runt. et animū liberum quo
cūq; vult transfert. Quod cor
pore non poteſt cogitacione cō
plectitur. Et ſi hominū inopi
a fuit loquitur cum deo. nec
vnq̄m minus eſt ſolus q̄m cū
ſolus fuerit. Que ſenectutis
auxilia ſunt nutrire domi. q̄
aᵗ p̄or te forte moriatur. aut ꝑ
uerſiſſimis moribus ſit. aut
cum ad maturam etatem ve
neris tarde ei videaris mori.
Heredes meliores et certiores
ſunt amici et ꝓpinqui quos t
iudicio eligas. q̄m quos velis
nolis habere cogaris. Legimꝰ
moyſen et ſamuelem filijs ſu
is alios pretuliſſe. nec putaſ
ſe liberos quos videbant dn̄o
F diſplicere. Item melancius
contra gorgiam. Hic vobis
de concordia precipit qui ſe ux
orem et ancillam tres in vna

domo concordare non poteſt.
Emulabatur cū uxor ancille
pulchritudini. et caſtiſſimū
virum cotidie iurgijs exagita
bat. Item. in lā urbe ſemibar
bara et in ſolitudine poſita
moris eſt ut iuuenis altera die
ſocrum ollam mutuam poſ
tulet. quod illa ſtatim negat
ut ſciat illud verum eſſe terē
cij. quod conſulte et ambigue
protulit. quod eſt hoc. omnes
ſocrus oderūt nurus. Idem ſup
micheam. 2°. ubi poſt hec verba
terencij dicit iheronimus. c. Ori
go. 32. q. iiij. Et ibi precedit q̄ a
mor forme. rationis obliuio
eſt. et infamie proximꝰ. et hoc
pulchre proſequitur. Item. be
ne eſt liberis quibus necdum
de matre erubeſcendum nec de
patre dubitandum eſt. Itē. G.
captiuitatis nulla maior ca
lamitas eſt. q̄m aliene libi
dini trahi. Item. multa ſūt
que per ſe clara ingenia et vi
ros illuſtrant. mulieris ꝓprie
virtus eſt pudicicia. Item. ip
ſius primi libri tres ultime
carte plene pulchris exemplis
virginitatis. viduitatis. cōiu
galis amoris et de oneribus
matrimonij. toto notabiles.
ubi inter cetera dicitur q̄ ux
or tunc ſe dominā reputat. cū
aduerſus viri fecerit volun
tatem. Et de ſocrate per uxorē

xātipē post conuicia aqua i-
munda perfuso. qui id solum
dixit ꝙ sciebat hoc futurum
ꝙ ista tonitrua sequeretur y-
h ber. ¶ Sequitur liber secund⁹
quo prosequitur secundam q̄s-
tionem iouiniani. In cuius pn̄-
cipio est ca. Si enim. de. pe. d.
y. Et c. quis ignoret. 32. q. e.
Denium prosequendo tercia
questionem. ponit de quibus-
dam medicamentis et de diuer-
sis mirandis quarunda nacio-
nu cibis et de imundis et impi-
is valde horrendis diuersaru
nacionu actibus. Item. esus
carniu potus vini ventrisq̄
saturitas seminariu libidinis
est per quinq̄ sensus quasi p
quinq̄ fenestras viciorum ad
animas est introitus. Item.
sensus corporum quasi equi
sunt sine racione currentes.
Anima vero in aurige modu
retinet frena currenciu. Et i
fra. Sine quatuor sensibus
viuere possum⁹. sine gustu
impossibile est humanu cor-
pus subsistere. Sed adesse de-
bet racio. ut tales et tantas
sumamus escas quibus nec
corpus oneretur. nec libertas
animi pregrauetur. Et infra
Tolle epularum et libidinis
luxurias. et nemo queret di-
diuicias quarum usus. aut
in ventre aut sub ventre est.

Qui egrotat non recipit sa-
nitatem nisi tenui cibo. et cas-
tigato victu. quibus igitur ci-
bis recipitur sanitas et serua-
ri potest. Hic interponitur. 31.
d. luxuriosa. et de con. d. v. ne
tales. et c. legimus. ¶ Item. dy- i.
ogenes qui dupplia pallio ptē
frigus. et pera pro cellario u-
tebatur. manens in dolio io-
cabatur se domū habere vo-
lubilem. et se cum temporibus
imutari. Vbicumq̄ enim sol in-
clinabat dyogenis pretoriu ver-
tebatur. Dicitur autem fuisse
potencior alexandro. et huma-
ne nature victor. Qui eciam
videns pueru concaua manu
bibentem. cyphum ligneum
que habebat elisit dicens. nes-
ciebam ꝙ natura habebat po-
culum. Vide sup̄ in vita pau-
li. d. Itē. quoscumq̄ formosos ca-
lamistratos crine composito.
vel buccis rubentibus videro.
de tuo armento sunt. et inter
tuos grinniūt. De nostro gre-
ge tristes. pallidi. sordidati. et q̄-
si peregrini huius seculi. licet
sermone taceant. habitu loqūu-
tur et gestu. Item. ne glorie-
ris ꝙ multos discipulos ha-
bes. filius dei docuit in iudea
et duodecim illum tantu se-
quebantur. Phariseorum autē
doctrine omnis populus ap-
plaudebat. Vide sup̄ abacuc.

Contra luciferianum alter-
cacio eius et orthodoxi

A Proxime accidit ut qui-
dam luciferi ſectator
cum alio eccleſie alūp-
3 no. Nolui eos facilius vinci
B poſſe quam perſuaderi. Nō. Nec-
cis laycos et clericos vnum ha-
bere xpm̄. cur eū nō reciperet cle-
ricos qui recipit laycos penitē-
tes. Hic interponitur. c. Sicut
cristus. j. q. i. Item. nulli con-
tigit prophetarum quod ſcilicet
iohanni annūciare xpm̄ et
digito demonſtrare. Item. ſi
priorum meminiſſes ſcires tibi
iam eſſe reſponſum. ſed dum
amorem contradicendi ſeq̄ris
a q̄ſtionū lineis excidiſti. mo-
re quorundā loquaciū qui cū
diſputare neſciūt tamen liti-
C gare non ſinūt. Itē. quicūq͛
ex litteratis ordinantur illud
habent cure quomodo ſcriptu-
rarum medullas ebibant. q⁹-
modo aures populi dogmato-
rum floſculis mulceant. Itē.
aduerſarius vincitur. diſcipul⁹
edocetur. Item orthodoxus di-
cit quia tu patrem cū ſancto
petis et nos oliue ramū gla-
D dio inſerim⁹. Item. conuēiat
vnuſquiſq͛ cor ſuū et in om-
ni vita ſua īueniet quam rarū
ſit fidelē aīam īuenīri. ut nichil
ob glē cupiditatē faciat. Neq͛ ēī ſta-
tī q̄ ieiunat deo ieiunat et extēdēs

paupi manū xpo fenerat. Vicina
ſunt vicia virtutibus. Difficile
eſt deo tantū iudice eſſe cōtentū.
Item. diu ſcelera non latēt
et cycatrix male obducta in cer-
co pure diſrumpitur. Item.
non cogeret penitere ſi non
eſſet penitentibus veniam cō-
ceſſurus. Itē. ad omnem he- E
reticum ſic mater eccleſia fr
loquitur. Si in ſinu meo na-
tus. ſi uberum meorū lacte
nutritus aduerſum me gla-
dium leuas. redde quod dedi
et eſto ſi potes alter xpianus
Meretrix ſum ſed tamen ma-
ter tua ſum. Non ſeruo vni⁹
thori caſtitatem. talis eram
quando conceptus es. Item.
nec ſibi blandiantur ſi de ſcp-
turarum capitulis videntur
ſibi affirmare quod dicunt.
cum et dyabolus de ſcriptu-
ris aliqua ſit locutus. Cō-
tra montanū ad marcellam
de fide et dogmatibus

Teſtimoīa q̄ de iohānis A.
euangelio congrega-
ta tibi quidam mon-
tani ſectator ingeſſit. Quid 3
ſentirem a me volueris ſciſci-
tari. Nō. Si apl'us petrus
ſuper quem deus fundauit
eccleſiam. illo tempore prophetiā
et promiſſionē dn̄i impletam
eſſe cōmemorat. quomodo poſ-
ſum⁹ nobis tempus aliud ven-

dicare. Item. nos ſecundas
nuptias non tam appetimus
q̄m concedimus. paulo iubente
ut vidue adoleſcentule nubāt:
illi in tantū ſcelerata putant
coniugia ut quicūqȝ hoc fecerit
adulter habeatur. Item. illi
pene ad omne delictum eccle
ſie obſerant fores. nos cotidie
legimus malo penitentiam pec
catoris q̄m mortem. ec. Rigidi
autem ſunt non quo et ipſi
peiora non peccent. ſed q̄ illi
erubeſcant confiteri pcc̄a qua
ſi iuſti. nos dum penitenciā
agimus facilius veniam pro
C merenur. Item. hec coargu
cione non indigent. perfidiā
ipſorum exposuiſſe ſuperaſſe
eſt. Vide ad theſifontem. D.

Contra pelagianos libros
tres. et eſt dyalogon.

A. Scripta iam ad theſifon
tem epiſtola in qua ad
interrogata reſpondi
3. Ut cuius in ceteris auctorita
te ducimini etiam in hac par
B te errorem ſequamini. Nota
Hic liber quem nunc cudere ni
timur ſocraticorū conſuetudinē
conſeruabit. ut ex utraqȝ par
te quod dici poſſit exponat et
magis perſpicua veritas fieret
cum poſuerit unuſquiſqȝ quod
ſenſerit. Item. ſcitote me nunq̄
hereticis pepercisse. ſed omni
ſtudio egiſſe ut hoſtes eccleſie

mei quoqȝ hoſtes fierent. Itē.
Iouinianus romanā fidem me
abſente turbauit tam elinguis
et ſermonis putidi. ut magis
miſericordia dignus fuerit q̄
inuidia. Item. hoc differendū C.
eſt. ne dum queſtiones queſtio
nibus inſerimus. obſcuram in
telligentiam audientibus relin
quamus. Vide de homine perfec
to. D. Item. miror hominē pru
dentem teſtimoniū quod contra
ſe faciat poſuiſſe. Item. diui
tes ingreſſi ſunt regna celorum.
quia ipſis diuicijs ad bona uten
tes opera diuites eſſe deſierunt
et diſpenſatores magis dei q̄m
diuites appellandi ſunt. Itē. D.
hec eſt vera ſapientia imperfec
tum ſe noſſe. atqȝ ut ita loquar
cunctorum in carne iuſtorum i
perfecta perfectio eſt. Vide ad da
maſum. v. C. et ad theſifontē i. fi.
Item. quod dicitur omnes ha
bere virtutes eum qui unā ha
bet. intelligitur participacione
non proprietate. Neceſſe eſt enī ut
ſinguli in quibuſdam excellāt.
Item. michi cure non eſt quid
ariſtotiles. ſed quid apoſtolus
doceat. Itē. leuia leuibus gra E
uia grauibus comparantur.
nec ferula dignū viciū eſt gla
dio vindicandum. nec ferula q̄
dignū ē gladio. Vide in expoſi
cione fidei. b. Item. verus equus
temporū ſpacia tranſuolat.

pictus parieti heret in curſu. Item. non de aduerſario victoriam. ſed contra mendaciū que
F rimus veritatem. Item. ſi inimicos quaſi proximos diligo
amicis quid amplius exhibeo
Item. libro ſecundo. q̄muis
alijs vicijs carere poſſum⁹. ypo
criſcos maculam non habere
aut nullorum aut paucorum
eſt. Item. voluntas non diſcu
tienda. ſed cum gratiarum ac
G. tione paciencia eſt. Item. nul
lus intrepidus vadit in iudi
ciū domini habens conſcien
ciam peccatorum. Itē. qui cau
tus vel timidus eſt poteſt ad
tempus vitare peccata. qui ſe
curus eſt de iuſticia repug
nat deo. illiusq3 auxilio deſti
tutus inſidijs hoīm patet. Vi
de ad cyprianū. C. Itē. libro
tercio. In dogmatibus et queſ
tionibus differendis non per
ſona ſed cauſa querenda eſt.
H Item. iuſticia dei clemencia
cuſtoditur. ut noſtrū ſit roga
re. illius tribuere quod rogat.
Illius incipere illius perficere.
noſtrum offerre quod poſſum⁹.
illius implere quod non poſ
ſum⁹. Vide ſup zachariam. C.
Item. da michi hominē qui
non eſuriat. nec ſiciat. nec al
geat. nec doleat. nec difficul
tate corporis torqueatur. et e
go concedam tibi hominem
nil aliud poſſe qm̄ de virtuti
bus cogitare. Item. quantū
inter ſe diſtant pertinacia et
perſeuerancia. parſimonia et
frugalitas. profuſio et libera
litas. prudencia et calliditas.
fortitudo et temeritas. caute
la et timiditas. quorum aliq̄
ad bona referunt alia ad ma
la. Item. anthonius orator I.
egregius in cui⁹ laudibus tu
lius perſonat. diſertos ait ſe
vidiſſe multos. eloquentē ad
huc neminē. Noli ergo michi
oratorum. non tuis floribus
ludere. per quos ſolent impe
ritorū et puerorū aures decipi.
ſed ſimpliciter dic quod ſentis.
Item. auguſtinus nouos de
hoc tuo nomini edidiſſe dicit
libros. qui nondum in noſ
tras venere manus. Unde ſu
perſedendum huic labori cen
ſeo. ne dicatur michi id oracij.
In ſiluam ne ligna feras. Aut
enim eadem dicem⁹ ex ſuper
fluo. aut ſi noua dicere volu
erim⁹ a clariſſimo ingenio oc
cupata ſunt meliora. Con
tra rufinū preſbiterū aqlegie.

Lectis lrīs prudencie. A.
Si pacem deſideras B
arma depone. Blan
dienti poſſum acquieſcere. nō
timeo cōminantem. Sit in
nobis vna fides et ilico pax
pax ſequetur. Nō. non coſi C

dero quid tu merearis. ſed q̄d
me deceat. Item. quia mina
ris interitum niſi tacuero. re
ſpondere compellor. ne videar
tacendo crimen agnoſcere. et
lenitatem meam conſciencie
male ſignū interpreteris. I
tem. cuius prudencie eſt dare
aliis exemplar quod non e
C mendaueris. Itē. oblitus es
veteris prouerbii mendaces
memores eſſe debere. Item.
mala oſtendere interdum nō
eſt docentis. ſed vitantis. ut
caueat lector non ut ſequa
tur errores. et ut nota cōtēp
nat. que nō nūquā ignota mi
racula ſunt. Vide ſupra ad al
gaſiam. queſtiōe. vii. Item. ſi
erubeſcas eloqui. ſcribe ſalti
ut nos procacitatis prius
D. ſermo cōuinat. Item. quid
vulneribus tuis prodeſt ſi e
go fuero vulneratus. An ſola
ciūm percuſſi eſt. amicū ſecū
videre morientem. Itē intrā
ui iheroſolimam vidi mul
ta miracula. et que prius ad
me fame pertulerāt. oculorum
iudicio comprobaui. Item
hoc ſolum prudencie tue dix
iſſe ſufficiat ut caueas in alte
rum dicere quicquid ſtatim
in te retorqueri poteſt. Vide
ſupra in documētis ubi ad euſe
E bium. Item. multa poteram
pandere. ſed plura reſeruare

volui q̄m referre. Et infra. Quo
non erumpit ſemel effrenata
audacia. Vide ad pāma. et mar
cellā. ii. q. Et ſupra. Miror quo
pudore ymo qua impudencia
neges. quod verum eſſe non am
bigis. Itē. magiſtrorū non
ſunt imitanda vicia ſed vir
tutes. Item. ea taces ad que
omnes flagitant. ad illa reſpō
des que nullus inquirit. Vide
contra iohannē epm̄ E. Itē. F.
peccare hominis eſt. inſidias tē
dere dyaboli. Item. dic oro te.
celandas ſcedulas ſcripſeras
an prodendas. Si ut celares
cur ſcripſiſti. Si ut proderes
cur celabas. Vide ad pāma. et
marcel. v. b. Item. ſcribebat
michi de urbe. a viris in xpo
precipuis. reſponde criminanti
ne ſi tacueris conſenſiſſe videa
ris. Item. bona et mala ſuo G
imputantur actori. Itē leſus
amicicie tue iura ſeruaui. et
quantū in me fuit ſic me defen
di ut te nō accuſarem. Item.
hic memoriter tenendo precep
ta doctoris ingenio pro libris
utebatur. Item. hic interpoīt H
ſeu interſerit dicta pitagore
fugienda ſunt omnibus mo
dis et abſcindenda. &c. Et que
dam enigmata ariſtotilis. ſta
teram ne tranſilias. ignē gla
dio ne fodias. Itē. canes la
trant pro dominis ſuis et tu

non vis latrare pro xp̄o. Item
vis me tacere ne accuses. depo
ne gladiū. et ego scutum abi
ciam. In vno tibi consentire nō
potero. ut parcam hereticis ut
me catholicum non probem.
Si ista est causa discordie. mo
ri possum. tacere non possum.
Et supra. si aliter amicus tuus
esse non possum. nisi et amicus
hereticorū fuero: levius tuas ī
imicicias qm̄ illorū amicicias
sustinebo. Contra sabinia
num dyaconem lapsum cum
moniali.
A Samuel quondam luge
bat saulem. quia peni
tuerat dominū q̄ vnx
z isset eum. Maledictioni prox
ima cuius consummacio in combus
B. tionem. Nō. Jacenti manū por
rigo et conspersum in sanguīe
ut proprijs fletibus lavetur ex
hortor. Item. nichil tam ēpug
nat deo sicut cor impenitens.
solum crimen est quod veniā
consequi non potest. Itē. pa
veo miser. et tota mente cum
corpore perhorresco. ponere tibi
volens ante oculos tuos opus
C tuū. Item. in syrijs et egipcijs
monasterijs virgo et vidua q̄
se deo voverint: crinem monas
terioꝝ matribus offerint dese
candum. non detecto sed vela
to et ligato capite incessure.
nec hoc quisqm̄ preter tonden

tes novit et tonsas. nisi q̄ q̄a
ab omnibz fit pene nesatur
ab omnibz. Item. non doleo
de maledictis. Quis enī nes
ciat nichil nisi flagiciosum tu
o ore laudari. In hoc plango
q̄ tuipse non plangis. Item.
solemus mala domus nostre
nescire novissimi ac liberorū
et cōiugum vicia vicinis ca
nentibus ignorare. Idem con
tra iovinianū primo circa fi
nem. ubi de metella uxore sille.
Item. non timuisti in illa do D
mo adulteriū facere. ubi sine
iudice vir lesus ulcisci se pote
rat. Cōtᷓ susanā v̊giez cōsecūi
obiurgaciones de suo lapsu.
Hanc frater guigo negat fuis
se iheronimi. Vide ad celanciā
in titulo. In speculo historiali
dicitur cōtractim.
Puto levius esse crimē A
ubi homo peccatum
suū ultro confitetur.
Michi graciam de tuo fon z
te prestari cupio et in eternū
tibi adherere domine deus
meus. Nō. Vulnus tumidū B.
q̄uis fuerit grave dum ap
tum fuerit evaporans prestat
refrigeriū passioni. Itē. vere
captivitas est ubi anime pec
cato captive ducuntur. Item
quid primū. quid ultimū dicā.
Bona referam que perdidisti:
an mala defleam que inve

C nisti. Item. quociens dico eras totiens ingemiscas. quia non es quod fuisti. Item. aperi oculos tuos si potes. erige frontem si audes. et aliquē sanctorū diligenter intuere. nōne faciem tuam consciencie cōmissum tamquam plumbum inclinat et deprimit. Itē. reuera non potest caro corrūpi nisi mens fuerit ante corrupta. Remanebit ergo in crimine aīa que carnem precedit in crimi-
D ne. Item. dices vim passa sū. Respondebit susanna cuius nomen fallaciter baiulas. que inter duos presbiteros et iudices pariter posita vinci non potuit. quia noluit. Item. solet fama subsequi factum tuum autem malum fama puenit. abit venit Item. penitencia necessaria est. que aut equet crimē. aut excedat. Estima te mortuam sicut es. et quomodo reui-
E uiscere possis excogita. Itē. grandi plage alta et prolixa opus est medicina. Item. nec tibi de multitudine similium peccanciū blandiaris. quia multitudo sociorum impunitatem criminis non facit. Contra vigilanciū.

A. Iustum quidem fuerat nequaquam tibi litteris satisfacere. qui tuis auribz credidisti. Neqz enī sedule acquiescere es qui diuino sermoni non accōmodasti
Z fidem. Tribuat tibi xpc ut audias et taceas ut intelligas
B et sic loquens. Nō. parū est te scire quod nescias. prudentis hominis est nosse mensuram suam. nec zelo dyabolico conatatum imperitie sue cunctū orbē testem facere. simile in exposicione symboli. a. Item. non eiusdem hominis et aureos nūmos et scripturas probare. degustare vina et apostolos vel prophetas intelligere. Itē. solus es catho romani generis disertissimus. qui testimonio tuo et
C prudencie velis credi. Item. meipsum arguo qui alterius potius acquieui quam meo iudicio. et oculis aliud cernentibus. aliud sedule credidi quam videbam. Itē. meam iniuriā paciencter tuli. impietatem cōtra deum ferre non potui.
Contra eundem ad riparium. Et de hoc xxiij. q. viij. legi.

A Acceptis primū lrīs tuis lrīs non respondere superbie est. responde-
Z re temeritatis. Arbor que nō facit fruc̄m bonū excidetur et in
B ignem mittetur. Nō. Vigilācius per antifrasim vocatur hoc nomine. quia dormitancius rectius diceretur. Item honoramus reliquias martirū ut eum cuius sunt martires

adorem*us*. Honoramus seruos
ut seruorum honor redundet
ad dominū. Item. miror epis
copū in cuius perrochia pres
biter esse dicatur acquiescere fu
rijs eius. et non virga aposto
lica et ferrea confringere vas
ĩutile et tradere in carnis inte
ritum ut spiritus saluus fiat.
C Item. quicquid amens loqui
tur. vociferacio et clamor appellā
dum est. Item. forsan reprehen
des aĩ in absentem ĩuehar. Fate
or tibi dolorem meum. tantum
sacrilegiū patienter audire nō
possum. Hic interponitur c. le
gi. xxiij. q. viij. Itē. plura dic
tare volueram si non epistola
ris breuitas tacendi nobis pu
dorem imponeret. Contra
eundem. requisitus a ripario
et desiderio. iij. De hoc xvi. q. j.
monachus non.

A Multa in orbe monstra
generata sunt. Centau
3 ros et syrenas &c. Q
nisi tumentes uteros viderint
feminarū maritos earū xp̄i
ministerio arbitrantur indig
B nos. Nō. Hec dolentis magis
effudi animo q̄m ridentis dū
me cohibere non possum et ĩ
iuriam apostolorū et martirū
aure nequeo surda transire.
Item. de choreis attendendis
in die ex deuocione / et ut vigi
lemus in tenebris satis ponit

Itē. semel fecisse bonum est.
non potest malū esse. si frequē
cius fiat. Item. rara est virt*us* C.
virginitatis. nec a pluribus
appetitur. Vide contra iouini
anū. d. Hic interponitur. c. mo
nachus. Item. nolo spe pug
nare victorie. ne perdam ali
quando victoriā. Si fugero.
gladiū euitaui. Si stetero. a
michi vincendum est aut ca
dendum. Quid necesse est cer
ta dimittere et incerta sectari
Aut scuto aut pedibus mors
vitanda est. Tu qui pugnas
superari potes et vincere. Ego
qui fugio non vinco in eo q*uod*
fugio. sed ideo fugio ne vincar.
Itē. nulla securitas est vici
no serpente dormire. Potest
fieri ut me non mordeat. sed
fieri potest ut me mordeat. Vi
de ad matrem et filiam. C. et
infra super iheremiā l. v. I D
tem. quid facit monachus in
cellulis feminarū? Quid sibi
volunt sola et priuata collo
quia. et arbitros oculos fugiē
tes? Sequitur de hys que scri
buntur super certos libros &c.
Super hoc sciendum q*uod* ubi
iheronim*us* sua scripta per libro
rum numerum diuisit ad no
tabilia textus q*ui*nq*ue* capitula de
scribentur. Et tunc lr̄as libros
et capitula simul et diuisim
allegare licebit.

Super abacuch quod inter
pretatur amplexus vel luctās
libros duos. ad cromaciū.
A. Rimum cromati e
piscoporum doctissi
me. scire nos cōuenit
3 Postea laudabo e
quitatem eius. et cantores cete
B ros meo carmine supabo. Nō
simus iudicij est recte iudicare.
Item. secularis iudex accep
tis muneribus condēpnat
insontem. et reum liberat.
quod interdū de ecclesie prin
cipibus dici potest. qui pter
munera lacerent legem et nō
perducant iudiciū ad finem.
Itē. nullus est demonū qui
parcat. Omnes ad predam
festini venient. ante faciem i
psorum ventus urens. quicqd
asperxerint. quicquid vultui
ipsorum obuiū fuerit. urere
C desiderabunt et perdere. Itē
absurdum est ad hoc dei dedu
cere maiestatem. ut sciat per
momenta singula qt nascant
culices vel musce. quot mouā
tur. quot pisces in aqua na
tent. Non sum⁹ tam fatui adu
latores dei ut dum potenciam
eius ad yma detrahim⁹ in nosip
sos iniuriosi simus. eandem ir
racionabiliū quam raciona
biliū prouidenciam esse dicen
tes. Item. bona est auaricia
doctoris ecclesiastici que nūq̄
saciatur multitudine sectatoꝝ.
et quanto plures discipulos
habuerit tanto magis ad doc
trine studiū conatatur. Item
libro secundo. Habet ira dei mē
suram et quantū. quanto tempo
re. et ob q̄s causas et quibꝫ
inferatur. Item. vidi homi D
nes maria transire. ante po
tentū fores excubare. pati om
nia que condicio seruorum vix
patitur ut diuicias congregēt
et aliquam accipiant dignita
tem. Que consecuti luxurie vo
luptati et iniquitati se tradūt.
et consumit luxuria quod aua
ricia congregauit. Et ad leuē
febriculam quasi latrones in
carcere peccatorū consciencia
eterna supplicia suspirabunt.
Itē. multi putant ficum vine
am et oliuā in misterio accipi
trinitatis. ut ficus pter pomo
rum dulcedinem spiritus sāc
tus intelligatur. vinea ipse xp̄s
qui dicit in euangelio. Ego sū
vitis. Oliua deus pater omni
potens. a quo cuncta illumi
nantur. et de quo lux egredit̄
et de quo dicere possum⁹. O oli
ua in lumine tuo videbimus
lumen. id est in filio videbim⁹
spiritum sanctū. Super ab
diam. quod interpretatur seru⁹
dnī. ad pāmachiū. Et est unicū
capitulū. De hoc xxvij. q. ij. quia p
ter.

A Cum essem paruulus
ut paruulus loquebar
B Qui veriora et melio
ra dixerunt in illius scientiā
C transgredere. Nō. ego mereri de
beo veniam q in adolescentia
mea prouocatus ardore et stu
dio scripturarū allegorice inter
pretatus sum abdiam. Cuius
historiam nesciebam ardebat
anim9 cogitacione mistica. Et
quia legeram. omnia possibi
lia credentibus ignorabam di
uersa esse carismata. Litterulas
seculi noueram. et ob id puta
bam me librum legere posse sig
natum. Stultus ego. Inducit exē
pla de tullio iuliano origene et quin
tilliano q certa sua scripta reuocarūt.
Item. paruulus ꝓpheta versu
um supputacione non sensuū.
Nam canticum canticorū quan
to breuius. tanto difficilius.
Itē. in interpretacione ꝓpheti
ca nostrum morem sequi debe
mus. ut primū historie funda
menta iaciam9. deinde si possu
mus excelsas turres et tectorꝫ
culmina subrigamus. Et ibi
sequitur de volatu et intuitu a
C quile. Item. legim9 videmus
cotidie probamus quando per
secucio contra ecclesiam oritur.
multo peiores persecutores iu
deos et hereticos in xp̄ianos
fieri qm̄ ethnicos. Itē. facili
us captos ab ethnicis liberabis

qm̄ hereticorum prestigys irre
titos. Item. quia iuxta histo
riam interpretati sum9 et in
ter confragosos scopulos nos
tram nauiculam reximus.
spiritualis intelligencie vela
pandamus. ut domino sua re
serante misteria leti perueni
amus ad portum. Itē. petra D
petro donauit ut petra sit. I
tem. aperui os meum. sed nes
cio an illud xp̄c impleuerit.
Super aggeum quod in
terpretatur festiuus vel solēp
nis. De hoc .j. q. j. Hic populo
et ca. ꝓpheta.

Iheremias ꝓpheta ob A
causam puery sedechi
e regis. Ut quicunque B
crediderit in deum. hoc quasi
a nullo consignetur. Nō. Nō C
est tempus ut habitetis in
domibus laqueatis id est or
natis et compositis non tam
ad usum sicut ad delicias. Et
habitaculū meū sancta sanc
torum. et cherubin et mensa
ꝓposicionis pluuiis rigabitur.
squalebit solitudine. et sole tor
rebit. Item. non est tam iniuş
tus ut ꝓpter multa mala ob
liuiscatur paucorum bonorū.
De pe. d. iij. Si qm̄. Itē. sacer
dotum officiū est de lege inter
rogātibꝫ respondere. nec sim
plicitatem et aborum conti
nenciam in magistro sufficere

niſi quod ipſe facit poſſit ali
os erudire. Simile ſibi ſuper
danielem. Et hic ſequitur. c.
ꝓpheta. i. q. i. et ibi incipit pro
phete. Super amos qđ in
terpretatur portans. libros tres.
de hoc. i. q. i. odit deus.
A Amos ꝓpheta qui ſequi
3 tur iohelem. Cuius
promiſſio lex nature
B eſt. Nō. naturale eſt ut artifi
ces ſue artis loquantur exē
plis. et vniuſquiſqȝ in quo
ſtudio nutriuit etatem illius
ſimilitudinem proferat. Exē
pla ponit de nauta milite phi
loſopho oratore et poeta. Hoc
dicit quia amos paſtor loqui
tur de hys que paſtoribus cō
gruūt. Hic interponitur capitℓ.
ſuper tribus. de pe. đ. i. Item
quicquid turpiter fit ad dei re
refertur iniuriam. Itē. omne
flagicium ſi terminos pudo
ris exceſſerit crimina crimini
bus auget et ſemper ad deteri
C ora procedit. Item. ubi de lau
dibus dei dicitur hiſtorie ordo
ſeruandus non eſt. ſed frequē
ter prima facta extrema dicū
tur. et nouiſſima referuntur
ad prima. Vide ī ſuper ezechie
lem. li. ix. Item. libro. ij. premiſ
ſis bonis et malis ſenectutis
ſubdit. Nullus iuxta ſanctū
cyprianū diu tutus eſt peri
culis proxim⁹. ſed aliud eſt ti

tillari. aliud voluptatibus ob
rui. Item. ꝑrue ſubriſio dia
poteſt cum quis iraſcatur et a
pertis paululū labys ſubride
re ſe ſimulat ut ire magnitu
dinem oſtendat. Hic interpo
nitur. c. quando vir. xi. q. iij.
Item. odit malū qui non ſo D
lum voluptate non vincitur
ſed odit opera voluptatis. Et
bonū diligit qui non īuitus.
aut neceſſitate aut legum me
tu facit quod bonū eſt. ſed id
circo quia bonū eſt et ut mer
cedem boni operis habeat. Hic
interponitur. i. q. i. odit deus.
et xxiij. q. i. odi. Item. libro
iij. Ut ſepe teſtatus ſum labo
rem ꝓpria manu ſcribendi
ferre non valeo. Itē. quicūqȝ
conſanguinitate vel amici
cia. vel eque hoſtili odio. vel
īmicicys vindicando ducit͛
peruertit iudiciū xp̄i qui eſt
iuſticia. et fructum illius in
amaritudinē conuertit. I E
tem. adamas ſi ſuper incudē
graui ictu feriatur prius in
cus vel malleus vulnus ac
cipiūt. qm̄ adamas atterat͛.
nec paruulos etiam ipſius
angulos ignis obtundat. li
ma non minuitur. ſed econ
trario limam terit. et quicq̄d
attigerit lineis ſulcat. Hic
lapis ſolum cruore diſſoluit͛
et miſſus in calidum ſangui

nem fortitudinē ſuam per-
dit. Item. grandis dolor in-
credibilis qꝫ ignominia. quā-
do maritus in media ciuita-
te cunctis preſentibus uxoris
iniuriam prohibere non poteſt
Itē. non eſt tantus dolor in
filia ſtuprata. quātus in uxore
polluta. nec tantꝰ dolor in occiſa
uxore quantus in filijs cru-
ciatis. Maritus enim liben-
tius habet uxorem interfec-
tam quam pollui. Vide iſ̄ ſup zacha-
F riam. Item. vetus narrat hiſ-
toria. nil fame durius. que ſe-
pe compellit obſeſſos huma-
nis veſci carnibus. et in ſuā
ſeuire naturam. ita ut nec
parentes paruulis parcant
liberis. et maritalis affectus
uxoris dudum amate mem-
bra dilaceret. Item. quando
doctrina non erit in eccleſijs
intelligimꝰ perire pudiciciam.
caſtitatem morum. et omnes obi-
re virtutes. quia non come-
derunt verbum domini. I-
tem. occiduntur et percuciuntur
magiſtri ut viuificentur diſci-
puli. capita diuiduntur. ut ce-
G tera membra ſanentur. Itē
corpora umbris ocioqꝫ marcē-
cia. temptaciones et eſtus ſe-
culi ferre non poſſunt. Vide
ad eliodorum. b. Hic interpo-
nitur. c. Si agamꝰ. de pe. d. i.
Item. quod a cunctis viris

exponitur hoc ſequendum ē.
Super cantica libros tres.
poſt prefacionem ſuppoſitam
que cōmunis eſt hys gloſis
et tranſlacioni origenis ſic
incipit.
Epitalamiū libellus a.
hic id eſt nupciale car-
men. Finem non vidi.
Nō. moneo et conſiliū do ō- b
ni qui nondum carnis et ſan-
guinis moleſtijs caret. neqꝫ af-
fectum nature materialis ab-
ſcidit. ut a lectione libelli huiꝰ
et eorum que in eo dicentur
ſe temperet. Aiūt enī apud he-
breos obſeruari. qꝫ niſi quis
ad etatem perfectam matu-
ramqꝫ peruenerit. libellus hic
nec in manibus teneri permit-
titur. In epiſtola ad aletham
circa finem. enumeratis reli-
quis libris diſcendis per filiā
ſubdit. Ultimo ſine periculo
diſcat cantica canticorū. Quod
ſi in exordio legit vereor ne ſub
carnalibus verbis ſpiritali-
um nupciarum epitalamiū
non intelligens vulneretur.
Item corporis et anime noſ-
tre palmas protendamꝰ ad do-
minū. ut det nobis in virtu-
te ſua verbum. quo poſſimꝰ
ex hys que ſcripta ſunt intel-
lectum ſanū. et edificacionem
pudicicie aptum vel nomini
ipſius vel nature amoris oſ-

tendere. Item. ſolus ille amor
probabilis eſt qui deo et vir
tutibus anime coaptatur. Et
infra. Nichil eſt quod non to
C leret qui perfecte diligit. Itē.
quociens in corde noſtro ali
quid de diuinis dogmatibus
et ſenſibus queritur abſqꝫ mo
nitoribus īuenim⁹. totiēs oſcula
nob' data ēē a ſponſo dei ver
bo credamus. Itē. ſpiritus
ſanctus miſteriorū formas
obtectas eſſe voluit in ſcͥptu
ris diuinis. et non palam at
qꝫ in ꝓpatulo haberi. Item. hy
quibus herbarum et pigmen
torum pericia eſt. ferunt eſſe
quedam pigmenta quorū ſi
odorem c̄eperint nōnulla a
nimalia intereunt. alia vero
eodem odore creantur vitāqꝫ
D recipiūt. Item. libro ij°. Boni
paſtoris eſt ſtudiū ut optima
ouibus paſcua requirat. et ut
virencia atqꝫ optata q̄qꝫ nēora
ad requiē meridiani eſtus ī
ueniat. Ibi ſatis quomō aīa
cognoſcat ſeipſam. Itē. iuſta
videtur eſſe cōminacio in eos
qui capaces eſſe poſſunt ad
agnicionē et ſcienciam ſi per
deſidiam negligant. in quos
iuſtiſſima eſt indignacio ſpon
ſi. quia ſcit vnius negligenciā
cedere ad dampnū multorū.
Item. beate ſunt ille aīe que
dorſum ſuū curuauerūt ut
ſuſcipiant ſuper ſe ſeſſorem v̄
bum dei. et frena eius pacian
tur. ut quocūqꝫ voluerit flec
tat eas. Item. pulchritudo ge E
narum turturibus comparatꝰ
quo per huiuſmodi aues ſimul
et honeſtas vultus et alacritas
indicentur. Et infra. Turturū
eſt natura ut neqꝫ maſculus
preter vnam feminā adeat. ne
qꝫ femina amplius q̄m vnū
paciatur amare. ita ꝙ ſi vno
intercepto ſupereſt alter. pari
ter cum cōiuge extinctus ſit
conicubitus amor. Itē. in mul
tis ſcripture locis hoc indicatꝰ
ꝙ aurum ad ſenſum mentem
qꝫ reuocatur. argentū vero ad
verba vel eloquia refertur.
Item. deſiderari quid non po
teſt ſi penitus ignoretur. Itē F
libro iij°. Melius ē ut gramati
cos offendamus. q̄m legenti
bus ſcrupulum aliquem in
veritatis explanacione pona
mus. Hoc dixit ꝓpter arborem
mali quā nominat meli. ne
a malicia dicta putetur. Itē.
quicūqꝫ verba mortis et inter
tus de faucibus proferūt. ipſo
rum fauces ſepulchra dicuntꝰ
Item. nullus eſt qui ad etatē
peruenerit ut amare iam poſ
ſit qui non aliquid amat. Itē. G
ordinate in me caritatem. id eſt
docete me diuerſos ordines cari
tatis. Item. qui omnia diſpo

ſuit in numero pondere et mē
ſura. ſcd' in menſuram meritoꝝ
cuiuſcūqꝫ dilectionis temperat
libram. Item. quantacūqꝫ de
mones īiecerint tela. ſi īueni
ant mentem fide mūnitam e
tiam ſi ignita ſint. etiam ſi
cupiditate flāmis et incendiꝭ
ardent viciorum. fides plena
B cuncta reſtringit. Item. no
bis poteſt aliū ſenſum predictꝰ
huius verſiculi ſermo ſugge
rere. ſuper verb. c. 2. Ecce venit
ſaliens in montibus tranſili
ens colles. Item. impoſſibile
eſt viuenti aliquid agnoſcere
de occultis et īuiſibilibus niſi
ymaginem aliquam et ſimili
tudinem conceperit de viſibili
bus. Super danielem quod
interpretatur iudicauit me do
minꝰ. tres libros ad pāmachiū
et marcellam. De hoc de pe. d.
i. qm̄obrem. et de v. ſignifi. nā
et rex. &c.

A. Contra danielem ꝓphe
tam duodecimū librū
ſcripſit porphirius.
3. Querendum eſt quid ei reſpō
b. dere debeamus. Obſecro vos
pāmachi et marcella ut cona
tus meos orationibus adiuue
tis ut dn̄s et ſaluator pro cau
ſa ſua ſuo ſenſu meo ore reſpō
deat. Vide contra eliudiū. b. et
ad theodoſiū et anacho. b. Itē
quando ſancti ab infidelibus

diliguntur dei miſericordie id
eſt. non hominū bonitatis per
uerſorum. Item. non mireri
ſiquando cernimꝰ reges regibꝫ
et regnis regna ſuccedere que
dei gubernantur. mutantur ⁊
ſūmūtur arbitrio. cauſaſqꝫ ſi
gulorum nouit ipſe qui om
niū conditor eſt. et ſepe malos
reges patitur ſuſcitari ut ma
li malos puniant. Itē. mos C
nūciorum eſt ꝙ ſua videre vo
lunt bona que nūciant. Itē.
excelſa periculoſius ſtant. et
acius corruūt que ſublimia
ſūnt. Item. omnem ſanctam
ſcripturam mente percurrens
niſi me fallat obliuio. non re
perio ꝙ ſanctorum quiſqꝫ
deum cadens adorauit. Itē. D
ſuper verſu. forſan ignoſcet de
us. iiij. c. Cum beatus daniel
preſcius futurorū de ſententia
dei dubitet. rem temerariam
faciūt qui audacter peccatori
bus indulgentiam pollicent
de pe. d. i. qm̄obrem. in pricipio
allegat. Itē. magna miſerie
conſolatio quando in tormen
tis poſitus ſcit proſpera ſecutu
ra. Item. libro ij°. Non teme
re nos offeramus periculis.
ſed quantum in nobis eſt in
ſidias declinemꝰ. Vide idem ī
fra ſup illere. ii. E. Itē. vij. c. E
Ibi antiquꝰ dierū ſedit. Sedes
deſcribitur ut maturitas ſen

tencie comprobetur. Item. duplex officiū angelorum est. aliorum qui penam iustis tribuant. aliorum qui singulis cruciatibus presint. Et hic interponit c. pduxerat. de pe. d. i. Item. quam periculosum est de magistrorum ecclesie iudicare sentencijs. et alterum alteri preferre. dicam quid vnusquisq; senserit. lectoris relinquens arbitrio cuius exposicionē sequi debeat. Sup̄ de sās. ad damasum. v. C.

F Item. libro iij°. Notandum est q. p. lrām hebreus sermo non habet. Item. non sufficit scire sapienciam nisi alios erudias. Tacitus enī sermo doctrine aliū non edificans mercedem ocij nō habebit. Sup̄ sup aggeum. c. ij. Item. ibi de susanna. exclamauit voce magna. Erat vox non aeris percussione et faucium clamore. sed pudicicie magnitudine per quam clamabat ad dominū. Cordis affectus. et mentis pura confessio. et bona consciencia vocem eius fecerat clariorem.

Super ecclesiasten.

A Memini me ante hoc ut prologus libri in

B biblia. Qui dicūt malum bonū. et bonum ma

B lum. No. Que videnī temporalia sunt. que non videntur eterna. Fuit verbum pauli sedā ad chorinthios. iiij. in fine. Idē in epitaphio scē paule. super zachar. 2. et super cantica. 3. Item. causas naturasq; rerum sermo explicare non valet. nec oculus ut posset rei dignitas intueri. nec auris instruente doctore ad sūmam sentenciā peruenire. Item. prima sapiēcia est caruisse stulticia. sed stulticia caruisse non potest nisi q̄

C intellexit illam. Itē. vir sapiens in scripturis laborat. libros q; componit et memoriā sui relinquit. veniūtq; in manus stultorū. qui frequenter secundū cordis sui prauitatem inde semen heresis capiūnt. et alienos labores calumpniātur. Vide super osee. d. Item. tempus tacendi. tempus loquendi. Reor pictagoricos quorum doctrina est tacere per quinquēniū. et postea eruditos loqui. hinc originem sui traxisse decreti. Itē. inuidus aliena felicitate torquetur. Et patet in iudice gloriosus. Vide supra ad demetriā.

D C. et super galath. li. 3. g. Itē. vera amicicia nullo liuore sociata inquanto augetur numero. tanto crescit robore. Item. c. ij. Melius est incipitem diu librare sentenciam. qm̄ in verbis facilem in opere esse difficilem. Item. c. v. Omne quod

in hoc mundo laborant homi-
nes ore conſumitur. et attritū
dentibus ventri traditur dige-
rendum. Et tam diu tribuit
voluptatem quam diu manet in
gutture. cum vero in aluū tranſ-
ierit deſinit inter cibos eſſe diſ-
E tancia. Item. fac tibi famā
longiorem. ut quomodo vn-
guentū nares odore delectat.
ſic ad tuū vocabulum cuncta
poſteritas delectetur. Item.
maioris glorie ſapiens cum di-
uicijs. quam tantum ſapiens. Alij
enī indigent ſapiencia. alij o-
pibus. et qui ſapiens eſt et nō
diues. poteſt quidem docere qđ
bonū eſt. ſed interdū non po-
teſt preſtare quod petitur. I-
tem. eadem ſolis operacio li-
queſcat ceram et ſiccat lutum.
F Vide ad elbidiā q. xij. qōibz I-
tem. Difficilis eſt accuſacio in
epiſcopū. Si enī peccauit non
creditur. et cum victus fuerit
non punitur. Item. c. ix. vi-
des in eccleſia imperitiſſimos
quoſqz florere. et quia nutrie-
runt frontibus audaciam. et
volubilitatem lingue conſecu-
ti ſunt. dum nō recogitant
quid loquantur prudentes ſe
et eruditos arbitrantur maxīe
ſi vulgi fauorem habuerint.
qui magis dictis leuioribus
cōmouentur. Et econtrario vi-
des eruditum virū latere in

obſcuro et perſecuciones pati.
et non ſolum in populo gra-
ciam non habere. ſed inopia
et egeſtate tabeſcere. Hec au-
tem fiūt quia non eſt in pre-
ſenti meritorum retribucio
ſed in futuro. Item. c. x. E-
uenit interdum. ut cum mo-
dicum ſciencie quis habuerit
elatus in ſuperbiā diſcere de-
ſiſtat. et paulatim ex eo qđ
nichil additur ſubtrahatur.
ut vacuū diſciplinis pectus
remaneat. ferrūqz quod acu-
tum fuerit hebetetur. Item. G.
ultimo. Frequens lacrima. et
cotidiana meditacio anime
ſolet magis labor eſſe quam car-
nis. Quomodo enim quod
manu et corpore fit. manus
et corporis labore completur.
ita qđ ad lectionē pertinet
magis mentis eſt labor. Su-
per ad epheſios libros tres. De
hoc xxix d. neceſſe. Et eſt ſcien-
dum. qđ in epiſtola ſcđā ad pā-
machiū et marcellam. reſpon-
dit ad ſex que opponebantur
contra hic ſcripta per eū.
Si quicquam eſt o paula A.
et euſtochiū qđ in hac
vita ſapientem virū
teneat et inter preſſuras et tur-
bines mundi. Quia gracia 3
domini eſt cum omnibz qui
diligūt eum in incorrupcīoē.
Nota. Parum eloquens ſū. B

quid ad te. diſertiorem lege. Non digne grecum in latinū transfero. lege grecos. ſi illius lingue habeas ſcienciam. Si tantum latinus es noli de gratuito munere iudicare. Vulgare prouerbiū eſt. Equi donati noli dentes inſpicere Nunquid te in ius traho. qr noſtra non ſcribis. Item. niſi parua fuerint magna euenire non poſſunt. Primū non dicitur niſi ſecundum ſequatur. Ad ſūma non ſcandimus niſi per pⁱma gradiam. Vide ad deſideriū. b. Et ſequitur. ca. neceſſe. Item. libro. j. Inter ſanctum et īmaculatū hoc videtur intereſſe q̄ ſanctus īmaculatus quoq; intelligi poteſt. īmaculatus vero ſtatim non C eſt ſanctus. Item. īmaculatus qui peccatum non fecit. ſanctus qui virtutibus plenus eſt. Item. virtutū vocabula eciam hij qui non ſequūtur diligūt. Et nullus tam confeſſi ſceleris eſt. ut non ſapienciā et iuſticiam amare ſe dicat. Et hic cadit cap. dupliciter. de conſe. d. ij. Inter nocionē et agnicionem illud intereſt. quia nocio eorum eſt que ante non ſciuimus et prius ſcire cepimus. Agnicio eorū eſt que prius ſcientes ſcire deſiuimus et poſtea recordamur. Item inter poſſeſſionem et creacionem hoc differt. quia qui poſſidetur eſt et ſubſiſtit. Creatur. qui non erat antequā fieret. altteracio de eo quod transfertur in aliud. Item. libro ij. Preſſure apud D incredulos pene ſunt. apud fideles gloria et victoria quia viciſſe aduerſarios eſt. in anguſtijs non ceſſiſſe. Item. manſuetudo nulla paſſione turbatur. et ſpecialiter ira ~~ira~~ et furore non rumpitur. quam qui habuerit beatitudinē conſequetur domini voce promiſſam. ut terram poſſideat. id eſt. imperet et dominetur corpori ſuo. Item. nōnulli rugata fronte dimiſſo ſupercilio verbisq; trutinātis auctoritatem ſibi doctorū vendicant. non q̄ ipſi dignū aliquid arrogancie nouerint. ſed quia ſimplices fratres quedam vident ſui comparacōe neſcire. Et hic interponitur. c. nonne. 24. d. Item. non vo E bis moleſtum ſit ſi diu in obſcurioribus īmorem. p̄dixim⁹ enim inter omnes epiſtolas pauli hanc maxime verbis et ſenſibus īuolutam. Et hic interponitur. c. quociens. xvij. q. v. Item. libro iij. Qui iuſtus eſt. niſi fuerit eruditus tam procul ſit a ſapiente iuſto. quantum eſt ſtellarum fulgor a lumine firmamenti. Item.

ſtultiloquiū extimo non illo
rum tantum qui aliqua tur
pia narrant ut riſum moue
ant et fatuitate ſimulata ma
gis illudant illis quibus pla
cere deſiderant. ſed etiam illoꝝ
qui ſapientes ſeculi putantur
et de rebus phiſicis diſputan
tes. dicunt ſe arenas litoris
guttas occeani. et celorū ſpa
cium. terreqꝫ punctum liqui
F de comprehendiſſe. Item. de
nullo ſic iraſcitur deus quo
modo ſi peccator ſuperbiat et
erectus ac rigidus non flecta
tur in fletum. nec miſericordi
am poſtulet pro delicto. Hic
interponit. c. 32. q. 2. Sicut non
omnis. De pe. d. 1. eccleſia. 32.
q. 6. liberorum. 31. d. legant.
Item. ſolent ſapientes exer
citū principes ea vel maxi
me oppugnare urbiū loca q̄
parum munita ſunt. ut cū
per illa irruperint facile mu
nita capiantur. Itē. dyabo
lus nomen grecum eſt quod
interpretatur criminator. Iux
ta hebrei vero ſermonis pprie
tatem. deorſum fluens dici po
teſt. Super ezechielem qd
interpretatur robur vel impe
riū domini. libros xiiij ad
euſtochium.

A Finitis in yſaia xviij ex
planacionū volumi
nibus. ad ezechielem

quod ſancte memorie matri
tue paule virgo xp̄i euſtochiū
pollicitus ſum tranſire cupie
bam. et extremam ut dicitur
manū operi imponere ꝓpheta
li. Et ecce michi ſubito mors
pāmachij et marcelle. rome
urbis obſidio. multorūqꝫ fra
trum et ſororum dormicio nū
ciata eſt. atqꝫ ita cōſternatus
obſtupui. ut nil aliud diebus
et noctibus niſi de ſalute om
niū cogitarem. meqꝫ in cap
tiuitate ſanctorum putarem
eſſe captiuū. Sciencia ducit Z.
ad regna celorum. et prebet
nobis panem. Nō. poſtq̄m B
clariſſimū terrarum omniū
lumen extinctū eſt. ymo ro
mani imperij truncatū ca
pud. ymo ut verius dicam ī
vna urbe totus orbis interijt
obmutui et humiliatus ſū.
Item in diuinis ſcripturis
et libris melius eſt obſcura
relinquere ut ſunt q̄m aliq̄
temere vel praue mutare quod
neſcias. Item. li. ij. in fine.
Supplicia et cruciatus ſequitur
ſciencia dei. ut quem non in
telligebāt per beneficia. per
tormenta cognoſcant. vide
ſup. yſaiam infra li. ij. Itē. C
li. iij. Incipit Nichil longum
eſt quod finem habet. et om
nis retro temporū ſeries trāſ
acta non prodeſt. niſi bonoꝝ

operum uiciatum ꝑparet. que
ſemper ad futura ꝑmo ad eter
na proficiūt. et nullis termi
nis coartantur. Vera ſapiencia
eſt. omnia que orta ſunt deca
dunt. et aucta ſeneſcunt. Quis
crederet ut tocius orbis extruc
ta victorijs roma corrueret.
ut ipſa ſuis populis mater
fieret et ſepulchrū. Et ut coti
die ſancta bethleem nobiles
quondam utriuſq; ſexus et
in omnib; diuicijs affluentes
ſuſciperet mendicantes. quib;
enim opem ferre non poſſum⁹
condolemꝰs. et lacrimas lacri
mis iūgim⁹. Et infra. Cupim⁹
verba in opere vertere et non
dicere ſancta ſed facere. Et h'
interponitur. c. qui malos.
xxiij. q. v. Item. li. iiij. Tene
ra infanciū corpora dūm ad
huc uteri calorem tenent. et
primo vagitu laborioſe vite
teſtantur exordia. ſolent ab ob
ſtetricibus ſoli coniūgi ut ſic
ciora ſint et reſtringantur. Et
infra. Corpora barbarorum
romanis corporibus rectiora
ſunt. Nam uſq; ad annū tercı
ūm pannis īuoluūtur. Itē.
libro. v. Ne librorū nūmerus
confundatur. prefaciūnculas
D ſingulis libris ꝑpoſui. Item.
ſemper aliquid agendum eſt.
ne ager noſtri corporis ceſſan
te manū malarum cogitacio

nium ſentibus occupetur. Itē
confuſionē ſequitur ignomini
a. per ignominiā correctio. cor
rectionem conſolacio. conſola
cionem ſalus. Item. libro. vi.
Hereſis non moritur. heredita
rijs contra nos odiorum ſuorꝫ
catulis derelictis. Hic interpo
nitur. c. putant. xiiij. q. iij. Itē. E
manifeſta percurrim⁹ et ad ob
ſcuriora tranſiuimus. Et inf
Manifeſta tranſcurrim⁹ ut in
obſcurioribus īmorem. Et idem
ſuper zachar. ij. Item. libro vij.
Incipit. Olim pueri legim⁹. nil
tam facile quin fiat difficile ſi
īuitus facias. Vide ad preſidiū
ci. Item. ꝑpter occupaciones
aut nobis claudendum eſt oſ
tium. aut ſcripturarū per quas
aperiende ſunt fores. ſtudia re
linquenda. et ſubdit q; ꝑpter ſe
nectutem ad nocturnū lūmen
&c. Item. li. viij. Cadit mūn F
dus et ceruix erecta non flecti
tur. pereunt diuicie et neqq̄ ceſ
ſat auaricia. congregare feſti
nant que rurſus ab alijs oc
cupentur. Itē. li. ix. circa finē
In ꝑphetis interdūm ordo hiſ
torie non ſeruatur. non enī
enī narrant preterita. ſed fu
tura ꝑnūciant. prout volūtas
fuerit ſpiritꝰ ſancti. In hiſto
ria vero ut ſunt libri moyſi.
iudicum et ceteris ꝑpoſteram nar
racionem non repperi. Vide ſu

per amos C. Item. li. x. Nisi lō-
gitudo diuidatur in partes vo-
G. luminis modus egreditur. I-
tem. O virgo xpi eustochium. e-
leua cum moyse manus ut
nostra victoria tuarum ora-
tionum sit fructus. Item. li. xi.
in fine. Aperte imperitiam cō-
fitemur. melius arbitrantes in-
terim nichil qm parum dicere.
Ite. li. xii. Aut minori studio
virtutes laudamus qm vicia
reprehendimus. et qmuis pul-
chra sint corpora vnius praui-
tate et deformitate membri
H insigniora fiant. Item. gra-
tias acturi deo si non in omi-
bus quod quidem impossibile ē
in plerisque nobis aperuit fo-
res sciencie. prima autem ut
ait sublimis orator queque
sectanti honestum est et in
secundis tertiisque subsistere.
Ite. li xiii. a. Emulorum ma-
ledicta puenio qui cum nos-
tra iudicent. sua diiudican-
da non prebent. nunqm in
agone pugnantes. sed de pug-
nantibus ocioso pmo super-
bo animo iudicantes. Vide
supra ad domnionem. C. et inf.
super micheam. C. Item. li.
xiiii. perspicuum est omnē cre-
aturam qmuis ad perfectionē
venit. tamen indigere miseri-
cordia dei. et plenam perfecti-
onem ex gratia dei non ex
merito possidere. Super
galathas libros tres. de hoc
i. q. i. marchion. et c se. et ali-
bi et infra
Paulo admodum dies A.
sunt qp epistolas pau-
li. Ostendit non pos- 3
se ydiotam respondere verū
esse quod dicitur nisi intel-
lexerit quod docetur. Nō. in 6
prologo. Certe cum rome esse
nunqm marcella tam festi-
na me vidit ut non de scrip-
turis aliquid interrogaret.
Neque more pitagorico quicquid
responderam rectum putabat
nec sine racione apud eam
valebat autoritas. sed exa-
minabat omnia et sagaci-
mente pensabat. ut me sen-
tirem non tam discipulam
habere qm iudicem. Et inf.
Nemo potest qmuis eloquens
de eo disputare quod nesciat
Et hic interponitur. c. mar-
chion. i. q. i. Item. tunc scrip-
tura utilis est audientibus
cum absque xpo non dicitur cum
absque patre non probatur.
cum sine spiritu sancto non
eam insinuat ille qui predi-
cat. Et hic sequitur. c. utilē.
xxiv. q. iii. Ite. li. ii. Illum di-
cimus maledictum qui facinus
dignum patibulo perpetrauit.
non eum qui iniquitate iudi-
cum inimicorum potencia vel

Cx

clamore vulgi. aut virtutũ
aut regis ira fuerit crucifix/
us. Et hic ſequitur. c. Iudex.
C 23. q. v. Item. cum dñs in
euangelio precipiat nullũm
patrem vocandum niſi deũ
neſcio qua licencia in mõſ/
terijs vel vocemus hoc no/
mine alios. vel vocari nos
acquieſcamus? Itẽ. ſemper ce/
dunt minora maioribus. et
perfecta inicijs ꝓponuntur.
Item. ledit diſcipulus ma/
giſtrũ ſi per negligenciam
ſuam precepta eius laborẽ
D q̄ diſperdat. Item. ibi. E/
go ĩmicus vobis. 2. c. ſimil'
nobis apud romanos poete
ſentencia. obſequiũ amicos.
veritas odiũ parit. Errant
tamen vehementer. Obſequi/
um enim quo put- ant a/
micos fieri veritate dempta.
non tam obſequiũ eſt q̃m
adulacio. et pocius clandeſ/
tina ĩmicicia dici debebat
Itẽ. emulant̄ bene qui cũ
vident in aliquibus eſſe gra/
ciam. dona virtutes. ipſi ta/
les eſſe deſiderant. et fidem.
vitam atq̃ induſtriam illo/
rum per que illa meruerũt
nituntur imitari ut poſſint
ea que bona emulacione ſũt
digna conſequi. Item. cum
doctor in eccleſia ſermone or/
natus et vita audientes qua/

ſi ſtimulis quibuſdam conci/
tat ad virtutes. videmus omnẽ
plebem circa elemoſinas. ie/
iunia. caſtitatẽ. ſuſceptionem
pauperũ. ſepulturas. et cete/
ra ſimilia feſtinare. feruere
diſcurrere. Cum autem ille ẽ
ceſſerit paulatim interitum
ſequi omniũ que prius vi/
gebant. Item. raro contin/ E
git ut magiſter et diſcipulus
ſibi conſenciant. ut ſcilicet tã/
tum ſuſcipere poſſit diſcipu/
lus. quantum doctor ingerere.
At nunc omnes iudices ſumus.
Neſcimus quo tuis ſit pſalmus.
que pars ꝓphecie. quod legis
capitulũ. et loquendi facili/
tate interpretam̄ audacter qd'
non intelligimus. Vide ſuper
micheam. d. Itẽ. ſcriptura di/
uina edificat perlecta. ſed mlt'
to plus prodeſt ſi de litteris v̄/
tatur in vocem. ut qui per e/
piſtolam docuerat. ſpiritus ĩ/
ſtruat audientes. Et infra.
Epiſtola non poteſt vocem ob/
iurgantis exprimere. non va/
let iraſcentis reſonare clamo/
rem. et dolorem pectoris api/
cibus explicare. Et hic ſequit̄
capitulum. Qui ſcdm carnem. 23.
q. 8. Item. libro tercio in pri/
cipio. Oracio rethorice artis
fucata mendacio quaſi quedã
meretricula procedit in publi/
cum. non tam eruditura po/

pulos. qm̄ fauorem populi q̄
ſitura. quod hic ſequitur de ſc
bentis manu. vide ſup̄. ad ruſi
F nũm. i.ª C. Item. officij mei ē
obſcura diſſerere. manifeſta ꝑ
ſtringere. in dubijs ĩmorari.
Unde a pleriſq; cōmentatoris
opus explanacio nominatur.
Vide ad pãmachiũ et marcellã
ſecunda. Et hic ſequitur capł̄
Reſecande. 2. q. 3. Et 1. q. 1. vi
de quītum. Item. opera carnis
per ſe mala patent et fugien
da in tantũ ut eciam hij qui
ea faciũt cupiũt occultare qd̄
faciũt. Hic ſequit̄. c. in eo. 22.
q. iiij. Itē. inter iracūdiã et
iram hoc intereſt. ꝙ iracund9
ſemper iraſcit̄. iratus pro tē
G pore concitatur. Vide ſuper ty
tum. C. Item. pulchre grecũ
verſum de ĩuidia transferens
ſic dixit. Iuſtius ĩuidia nichil
eſt. que protinus ipſũm aucto
rem rodit et eius animũ cru
ciat. Vide ad aſellam. C. ſup
eccleſiaſtē. c. e. Et infra. Inter
ĩuidũm autem et ĩuidioſũm
hoc intereſt. ꝙ ĩuidus felicio
res ĩuidet. Inuidioſus is eſt
qui ab alio patitur ĩuidiam.
Item. vino hominis ſenſus
euertitur. pedes corruũt. mēs
vacillat et libido ſuccēditur.
Et infra. Pulchre ait orator de
ſcribēs ebriũ excitatũ a ſōpno. nͤ
dormire excitat9 nͤ vigilare ebri9

poterat. Qua ſentencia exp̄ſ
ſit nec mortuũ eũm fuiſſe nec
viuũ. Item. inter modeſtiam
et continenciam hoc intereſt.
ꝙ modeſtia in perfectis viris
conſũmateq; virtutis. conti
nencia in via virtutis eſt. ꝗ
nondũm peruenit ad talē.
Item. quid tam dei opus ſi H
cut ſcripturas legere. in eccle
ſia predicare. ſacerdociũ ac
pere. ante altare dñi miniſtrā
re. Sed et hec niſi quis omi
diligencia cuſtodierit cor ſu
ũm. de cupiditate laudis ori
untur. Subdit dictum tullij
de hijs qui libros componũt
de gloria contempnenda. et
cũm libris nomen ſuũ inſcri
bũt. Vide ad eldibiam. q. xi.
Et hic ſequitur canon. Qui
clemenciã. 86. d. et 23. q. 4. In pn̄a.
It. ē. ira libido et ĩjuria que
deſiderat ulcionem. ſi me re
frenem. ſi ꝓpter deum taceã.
fiũnt michi occaſio triũpho
rum. Itē. tytus filius veſpa
ſiani qui in ulcionem diuer
titur ſanguinis. ſubuerſa ihe
roſolima. romam victor in
greſſus eſt. tante dicitur bōi
tatis. ut cum quodam ſero re
cordaretur in cena ꝙ nil boni
illa die feciſſet dixit. am̄i hodie
diē perdidi. Item. beatus io I.
hannes euangeliſta cum ephe
ſi ſenex viu inter diſcipulorũ

manus ad ecclesiam deferret
nil aliud per singulas solebat
proferre collectas. nisi filioli di-
ligite alterutrum. Discipulis
autem petentibus quare sem-
per id diceret. respondit. Quia
preceptum dnī est. et si solum
fiat sufficit. Item. dum litte-
rarum apices recognoscunt ip-
ſum se putant videre qui scrip-
ſerat. Et infra. Quamuis parui
ſint apices quibus pauli epiſ-
tole conſcribuntur. magne ſunt
littere. quia in lrīs magnus ē
ſenſus. Item. ad normam ō-
nia diriguntur. et utrum pra-
ua rectaue ſint. cum regula
apposita fuerit arguuntur. Et
infra. Sciat ſe reſponſione nō
dignū. qui magis paratus ē
contempnere q̄ doceri. Sup
Iheremiam. quod interpretatur
excelſus dnī. libros viginti. De
hoc xlv. d. Recedite.

A 3. Post explanationem duo-
decim prophetarum. Et
liber ſextus finit. Dedit
dona hominibus. Et decimus octa-
uus incipit. Habes in lamenta-
onibz. Et finit vigeſimus. In q̄
vniuerſitate nimirū ipſi uider-
comprehenduntur. Hoc dico q̄ xi.
intermedij non inueniuntur.
Quod etiam rabanus deplo-
rat deplorat in principio ſua-
rum explanationū ſuper ihe-
remiam. dicens ibi caſſiodor

idem aſſerere. Id etiam ibi repe-
tit in principio libri ſui xij. In li- B.
bro primo in principio. Quicquid
equaliter licet. equali laude pē-
ſandum eſt. Idem contra Iouini-
anū libro. i. Item. leui ſorde
peccatorū maculatus leuioribz
purgatur monitis. Sed pecca-
ta grauia que ad mortē tra-
hunt. grauioribus tormentis
indigent. Vide contra pelagia-
nos. E. Item. quando magiſ-
ter precipit. obedientis eſt indi-
ciū ſi demiſſo verſus eū audiat
capite. Si autem vergat tergū
ſignū eſt contempnentis. Item. C
grandis offenſa nolle placare
quem offenderis. Et infra. Ali-
orum tormenta aliorum reme-
dia ſunt. Cum homicida puni-
tur. alij terrentur a ſcelere. Et
hic interponitur. c. et iucabūt
22. q. 1. Et q. 2. ad aduertendum.
Item. libro ſecundo in princi-
pio. Nec nimia longitudine ex-
tendendum eſt opus. nec imo-
derata breuitate intelligentia
auferenda. quorū alterum one-
rat ſenſus legenciū. alterum
precidit ſtudioſorū deſideriū. Vi-
de ſup yſaiā. li. xi. Item. natura-
le eſt ut quiſq genitale diligat
ſolum. et nil habeat dulcius
patria. Vide ad demetriadem. b.
Item. libro tercio. Multo me- D
lius eſt timore penarum emē-
dare peccata. qm̄ ſpe pſperorū

diuine ſentencie ſubiacere. Itē
libro. iiij. Cōmentarios per in
terualla dictabam. ut quod e
rat ocio ſupereſſet induſtrie. Et
hic interponitur. 23. q. v. regum
eſt. et. c. homicidas. Item. li. v.
in pͥncipio. Veritas claudi et li
gari poteſt. vinci non poteſt.
que et ſuorum paucitate contē
ta ē ꝯ hoſtiū multitudine non
terretur. Vide ad ruſticum ſcda
E g. Item. non eū quia deus
ſcit futurum aliquid ideo fu
turum eſt. ſed quia futurum
eſt deus nouit quaſi preſcius
futurorū. Itē. crudeliores fue
runt in ꝓphetam per inuidiam
ſanctitatis. qui religioni fue
runt dediti. qm̄ qui neceſſita
tibus preerant. Item. fuga
non infidelitatis ſed prudencie
indiciū eſt. ne fruſtra nos offe
ramus periculis. Vide ſupra
tercia conſ vigilanciū. C. et ſu
F per danielem. ij. d. Item. ſex
tus incipit prolixitas volumi
nis iheremie vincit noſtrum
ꝓpoſitum. ut quāuis breuiter
tamen multa dicamꝰ. Item.
libro xviij. In lamentacionibꝫ
arguūtur negligentes rectores
eccleſie dei. ob quorum incu
riam perit omnis decor popu
li xpiani. cum nec in medita
cione legis diuine. nec cultu
pietatis. nec in ſacrarū virtu
tum exercicio laborare conen
tur. Itē. libro xix. Quomodo
aqua ſpiritū ſanctū. ſcienciā
ſacram. ſcienciam puram. tri
bulacionē. defluentes populoſ.
mentes. fidem ſequenciū ſigni
ficat. Item. libro xx. Plerūqꝫ G
dum virtutū copia eciam plus
qͣ expediat proſperatur. in
quandam ſui fiduciam mēs
adducitur. et decepta preſūp
cione ꝓpria repente peccato ſur
ripiente fuſcatur. Vide in ꝓxi
mo. Hic interponitˀ p. c. Rece
dite. Itē. rector honore ſupꝑſ
ſo equalem ſe ſubditis viuen
tibus bene deputet. et erga ꝑ
uerſos iura rectitudinis non
exercere formidet. Nam liquet
ꝙ omnes homines natura ge
nuit equales. ſed variante me
ritoꝝ ordine alios alijs culpa
poſtpoſuit. Item ibi maturi
tas non poteſt eſſe conſilij. u
bi nullus eſt ordo iudicij.

Sup iohelem. qd̓ intꝑpreta
tur incipiens. ~~libros tres~~. De
hoc xxiij. q. v. Non ſolū.

Non idem ordo xij ꝓphe A
tarum. Et ponit intꝰ
pretacionem oīm no
minū primi libri. Sup om 3
nia tabernacula iacob. Nō. B.
Oris apercio non in hominis
ſed in dei poteſtate eſt. paulo
dicente. oſtiū michi apertum
eſt magnū et euidens. ſed ad
uerſarij multi. Et hoc i. ad co

rinthios xvi. Item. egritudi-
nem animi dicim⁹. corporis
non egritudo. ſed egrotatio di-
citur. Vide ſuper yſaiā li. i.º I-
tem. iuſti et fortis viri eſt nec
aduerſis frangi nec proſperis
ſubleuari. ſed in utroqꝫ eſſe
C moderatum. Item. nulla res
ita inebriat ut animi turbaci-
o. Eſt triſticia que ducit ad
mortem. et hec abhominanda
triſticia eſt. Itē. eſt ira que iuſ-
ticiam dei non operatur et fu-
rori proxima mentis ſue im-
potem facit in tantū ut labi-
a tremant. dentes concrepent.
vultusqꝫ pallore mutetur. vec-
teqꝫ laudatur illud carentini. Vi-
de ſupra ad ſaluinam. d. I-
tem. quid locuſtis īnumerabi-
lius et forcius quibus huma-
na induſtria reſiſtere non va-
let. Hic interponitur de pe. d. i.
D qui ſanctus. Item. congrega-
te ſenes quorum etas vicina mor-
ti. matureqꝫ ſententie magis
timorem et cultum ſuſcipit dei
Itē. per omnes ſenſus noſtros
ingredi hoſtes deſiderant et ca-
pere urbem bone conſciencie.
et domos quas nobis operi-
bus edificauim⁹ deſtruere.
Item. non deſperetis veni-
am ſcelerū magnitudine.
quia magna peccata magna
E delebit miſericordia. Item.
nunquā tuta eſt humana fra-

gilitas. et quanto virtutibus
creſcim⁹. tanto magis timere
debemus ne de ſublimibus cor-
ruamus. Vide ſuper iheremi-
am. xx. Et hic interponitur. c.
non ſolum. 23. q. v. Itē. non
omnia que fecit iheſus ſcrip-
ta referuntur. Super ionā.
id eſt columbam. De hoc. 23.
q. v. Non eſt noſtrū. et. 26. q.
ij. Non ſtatim.
Triennium circiter fluxit A
poſtquam quinque prophetas in-
terpretatus ſum. Qui B
compararentur iumentis inſipien-
tibus et aſſimilantur eis.
Nō. ſcio veteres ſuis queſtio- C
nibus non tam aperuiſſe quam
obſcuraſſe ſentencias ut ipſo-
rum interpretacio opus habe-
at interpretacione. et multo i-
certior lector recedat quam fue-
rat antequam legeret. Cum ta-
men commentatoris officiū ſit
ut obſcura breuiter et aperte
dilucidet. et non tam diſerti-
tudinē ſuam oſtendat. quam ſen-
ſum eius quem exponit ediſ-
ſerat. Vide ſupra ad pāmachi-
ūm et marcellam ſcda. d. Et
ad ſoniam et fretellam. b. Su-
per galath li. 3. f. Et hic inter-
ponitur. c. ſicut ait. de pe. d. 3.
Item. ut totum prophete ſen-
ſum breui prefacōe comprehē-
dam. nullus breuior typi ſui
interpres erit. quam qui inſpi-

rauerit ꝓphetas et future ve-
ritatis in ſcriis ſuis lineas
ante ſignauit. ¶ Item. iudei ha-
bent libros. nos librorum do-
minū. Illi habent ꝓphetas. nos
intelligenciam ꝓphetarum. Il-
los occidit littera. nos viuifi-
cat ſpiritus. Apud illos bar-
rabas latro dimittitur. nobis
C xp̄c filius dei ſoluitur. ¶ Item.
eciam ea que homines ſibi ex-
timant ſalutaria. deo nolente
verti videm⁹ in perniciem. In
tranquillitate tempeſtas orit̄.
Nichil deo aduerſante ſecurū
eſt. Et in fin. Naturale eſt v-
nūquēqȝ in ſuo periculo de a-
lio plus ſperare. Et hic inter
ponit̄. c. in tp. allegata. ¶ Itē.
temptacio eſt vita hominis
ſuper terram. In hebreo habe-
tur. milicia. quia hic milita-
mus ut alibi coronem̄. ¶ Itē
ſacciis et ieiuniū arma ſunt
penitencie. et auxilia peccatorꝝ
et ſi ex duobus neceſſariis v-
nū eſt ſubtrahendum magis
eligam ieiuniū abſqȝ ſacco.
D qm̄ ſaccum abſqȝ ieiunio. ¶ I-
tem. dicit plato felices eſſe reſ-
publicas. ſi aut philoſophi
regerent. aut reges philoſo-
pharentur. ¶ Itē. difficile poteſtes
nobiles diuites. et multo hiis
difficilius eloquentes credūt deo.
Obcecat̄ eī mēs eorꝝ diuiciis o-
pibus atqȝ luxuria et circū-
dati viciis non poſſunt vide-
re virtutes. Hic interponitur
de cucurbita et hedera. ¶ Item.
carpere et detrahere eciam i-
periti poſſunt. doctorum au-
tem eſt ut laborancium noue-
rint ſudorem. vel lapſis ma-
num porrigere. vel errantibꝫ
iter oſtendere. ¶ Sup Pſal-
am. quod interpretatur ſalus
domini. volumen grande di-
uiſum in xviij. libros. de hoc
ꝫ. Vino inebriantur.

Expletis longo vix tem- A.
pore in duodecim
ꝓphetas viginti expla-
nacionū libris. ¶ Moderatam Z
arbitrant̄ et mitem clemenciꝰ
eſſe ſentenciam iudicis. ¶ Nō. B
Quicqȝ ſanctarū ē ſcripturarū
quicquid poteſt hūana lingua
proferre. et mortaliū ſenſus
accipere. iſto volumine conti-
netur. ¶ Item. animi leticia i-
terdum dolores corporis miti-
gat. Et ſi ad egrotacionem
corporis accedat egritudo ani-
mi. duplicatur infirmitas. Vi-
de ad theophilū. iiij. b. et ſuperio-
helem. b. ¶ Item in cu. ſ. diſci-
te bene facere. Virtus ergo
diſcenda eſt nec nature tan-
tum bonū ſufficit ad iuſti-
ciam. niſi quis erudiatur
ad congruis diſciplinis. Diſcē-
da eſt ergo iuſticia. et magiſ-
trorum ſapiencie terenda ſūt

C lumina. Item. libro ij. Greci
poete laudabilis illa ſentēcia.
Primū eſſe beatum. qui per
ſe ſapit. ſecundū qui ſapientē
audiat. Illum autē qui utroqȝ
caret inutilem eſſe tam ſibi q̄
omnibus. Item. non ſtatim
multitudinis acquieſcamꝰ iu
dicio. ſed electi in principatū
noſcamus menſuram noſtrā.
et humiliemꝰ ſub potenti ma
nu dei. quia ſuperbis. &c. Itē.
qui non ſenſerunt deū per be
neficia ſenciant per ſupplicia
D Vide ſupra ezechielem li. ij. I
tem. li. iij. in principio et ſexto
ca. De hac viſione ante annos
circiter triginta cum conſtan
tinopolim. et apud virum elo
quentiſſimū gregoriū nazan
zenū tunc eiuſdem urbis epiſco
pum ſacris litteris erudirer:
ſcio me breuem dictaſſe ſubitū
qȝ tractatum. ut experimentū
caperem ingenioli mei. et a
micis iubentibus obedirem.
Ad illum itaqȝ libellum mit
to lectorem. oroqȝ ut breui hu
ius temporis expoſicione con
tentus ſit. Item libro v. Hic
precedit. c. Non eſt crudelis. 23.
q. v. Mortuo rege ſemper reg
ni letantur inimici. ex rebus
nouis bella ciuilia ſediciones
ac regnandi imperitiam preſ
tolantes. Item. ſicut trigeſi
mus annus in hominibus. i

ta in pecudibus et iumentis
tercius robuſtiſſimus. Item E
nil ſic offendit deum ſicut pec
catorum cercta ceruix. et ex de
ſperacione contemptus. Vi
de ſupra ad abigaium. v. Itē.
libro. vi. Philoſophorum ſenten
cia eſt ſibi herere virtutes. et a
poſtoli iacobi. cui vna defuerit
omnes deeſſe virtutes. Vide cō
tra pelagianos. d. Itē. in cō
paracione duorum malorum
leuius eſt malum aperte pec
care. q̄m ſimulare et fingere ſā
titatem. Item. libro. vij. Nullꝰ F
eccleſiaſticorum tantum habet
ſtudij in bono quantū heretici
in malo. Idem ſuper iheremi
am. vij. et pſal. 82. Item. animad
uertimꝰ multos qui proſperis
et habundancia rerum omni
um deum ſentire non poterāt:
per inopiam intelligere et con
uerti ad opera iuſticie. Idem io
helis i. Item. libro nono. Sicerā
dicimus omnē pocionem que
inebriare poteſt et ſtatim mē
tis euertere. ſiue frumento or
deo. milio. pomorū ſucco. pal
marum fructu. vel alio quoli
bet genere conficiatur. Idem ſu
per galath. c. v. Et hic ſequitur
c. viuo. de quo ſupra. Itē. lib. G
xi. Sic ſtudendum breuitati
ut nullum dampnū fiat intel
ligencie. Vide infra ſup oſee. v.
et ſup iheremiā li. ij. Item. li.

xij. Qui male fuerant aggre
gati diuidantur in bonū. Itē
qđ falso de socrate philosophi
gloriantur. nunquam tamen plus
solito nec tristem fuisse nec le
H tum. Itē. xiiij liber incipit mul
ti casus opprimunt nauigantes.
Itē. lib xvi. Quomodo pote
rit libidinē refrenare qui nec
manū valet cohibere nec lin
guam. Item. libro xviij. Eti
am si peccantiū sit plurima
multitudo. vnius iustus cunc
torum vicio perire non debet
I. Item. Contraria simul esse
non possunt. et ubi exultatio
ē et gaudiū. qui fructus est
sancti spiritus. ibi fletus et
planctus morari non potest
qui est aptus lamentantibz
et lugentibus. Item. non po
tuisset omnes gentes in tam
breui tempore credere nisi sig
norum miraculis fides ipsorum
quodāmodo fuisset extorta.
Clamantibus enim aposto
lis et apostolicis viris domi
nus signorum magnitudine
respondebat. Vide super mar
cum. Et Item. sudore et labo
re ad ubertatem fructuū per
K. uenimus. Item. melius est lectorē
oblitum scripta relegere. quam
nos dicta replicare. Vide ad
pāmachiū et marcellā. ij. C.
Super malachiam quod
interpretatur nuncius meus. Ad
mineruū et alexandrum. De
hoc. xlix. d. c. fi. xvj. q. i. Reuerti
mini.
Deus per moysen popu a
lo israhel precepit sa
cerdotes tabernaculi
sui omni corporali vicio libe
ros. Helyas quidem veniet ȝ.
et si creditis iam venit. in he
lya iohannem intelligens.
Nō. Conuenit quod in psalmis B
diximus qui tytulos non habēt
sciret eorum esse credentes quo
rum priores psalmi nomini
bus prenotati sunt. Vide su
pra ad cyprianū. b. Item. ali
ud est quando ad illum vel il
lum scribimus. aliud quando
contra illum et illum quia
in altero pars amicicie. in al
tero inimiciciarum aperta cō
fessio est. Itē. priora nascunt
vicia per infanciam. puericiā
et iuuentutē. que postmodū
~~postea~~ firmior etas corripit
atque supplantat. Et hic interponi
tur cap filij quandoque in bona
parte quandoque in mala reci
piuntur. Item. dum violan C
tur sacramenta. violatur is cu
ius sunt sacramenta. Et hic
interponitur j. c. xlix d. Itē
audetis offerre deo quod dare
hominibus non audetis. I
tem. regula scripturarum est
ubi manifestissima prophecia
de futuris texitur. per incerta

allegorice non extenuare que
ſcripta ſunt. Hic interponitur
D c. Maledicam. i. q. i. Item. nõ
erit in illis pene diuerſitas in
quibus peccata ſunt paria. Et
hic ſuper. 3. c. ſequit᷑ Et purga-
bit. l. d. Et c. Reuertimini. cir-
ca finem libri. Super ma-
theum libros iiij^or. De hoc xi.
q. iij. quomodo ſacerdos. Et in
alijs canonibus de quibus
infra. et de homicid. cũ iuramẽ-
to. et de v. ſig. quod dicitur. et
c. Joſeph.

A. Plures fuiſſe qui euan-
gelia ſcripſerunt. zc.
precedunt tamen capi-
tula vel rubrice incipiencia
3· de xpĩ natiuitate. Non igno-
rat eam diem qua ſe ſcat futu-
B rum cum apoſtolis. Des euſe-
bi exemplaria virgini xpĩ prĩ-
cipie. hac te lege conſtringens
ut ſi tu ei ad te ſcripta ſubtr-
eris. illa quoq; armariolo ſi-
bi poſtea ſcribenda concludat.
Et premiſerat. Difficile eſt om-
nes legere qui in euangelia
ſcripſerunt. ſed multo difficili-
us adhibito iudicio que opti-
ma ſunt excerpere. poſſe. Cer-
te noſti et mendacij mei eru-
beſcerem te teſtem vocare. q
hec tanta celeritate dictaui.
ut magis me aliena legere.
qñ mea condere putares.
Hic interponitur. c. genuit. zc.

q. 2. Item. beati pacifici. qui
ſcilicet primũ in corde ſuo de-
inde inter fratres diſſidentes
pacem faciũt. Quid enĩ prodeſt
alios per te pacari. cum in tu-
o animo ſint bella viciorum.
Hic interponitur. c. conſidera.
xxij. q. i. Itẽ. non queras glo-
riam. et cum ingloriosus fue-
ris non dolebis. Item. ſuper
illud oculum pro oculo. In le- C
ge retributio. In euangelio gr-
acia. Ibi emendatur culpa. hic
peccatorum auferuntur exor-
dia. Item ibi. in nomine tuo
pphetauim⁹. Prophetare. virtutes
facere. et demonia eicere. inter-
dum eius non eſt meriti qui
operatur. ſed vel inuocacio no-
minis xpĩ qui hoc agit. vel ad
condẽpnacioẽs inuocanciũ et utilitatẽ
videnciũ et audienciũ id conceditᷣ. I-
tem. ſi in magnete lapide et
ſucinis hec eſſe vis dicitur ut
anulos. ſtipulas et feſtucas ſi-
bi copulent. quãtomagis omni-
um creaturarũ domin⁹ ad ſe
trahere poterat quos volebat.
Hoc dixit in ca^o. nono. ppt^e ma-
theum. qui ſtatim a xpõ voca-
tus ſecutus eſt illum. Item. D
ſemper ſpiritualia dona ſi mer-
ces ſit media fiũt viliora. Itẽ
libro. ij. aliud eſt coronam vic-
torie poſſidere. aliud adhuc in
acie dimicare. Hic interponit᷑
c. finge. 32. q. v. Item. ſicut cũ

cordia parue res creſcunt. ſic
diſcordia maxime dilabuntur.
E Saluſtius. Item. ociosum v̄
bum eſt quod ſine utilitate di-
centis et audientis profertur.
ut ſi obmiſſis ſerijs de rebus
friuolis loquamur et fabulas
narrem⁹ antiquas. Qui vero
ſcurrilia replicat et aliquid p-
fert turpidius. hic non ocioſi
verbi ſed criminoſi tenebitur.
Item. ſi volum⁹ ſingulorum
verborum raciones aperire p-
poſiti operis breuitatem excedi-
mus. Et ſupra. Obſcura ſunt
plenius diſſerenda. ne breuita-
te nimia inuoluantur magis
ſenſus q̄m exponantur. Item.
diuerſus eſt hominū ſtomach⁹.
alij amaris alij dulcibus. alij
auſterioribus alij lenibus de-
lectantur. Vide ad algaſiam. v.
F Item. p̄pemodum naturale ē
ciues ciuib3 inuidere. Non enī
conſiderāt preſencia viri ope-
ra. ſed fragilis recordantur in
fancie. Itē. libro iij. Hic pre-
mittitur. c. quomodo. xi. q. iij.
Quanto quis ampliora que-
ſierit tanto magis ad inferio-
G ra collabitur. ſed ſi ignorauerit
menſuram ſuam. Item. mag-
na dignitas animarum eſt ut
vnaqueq3 habeat ab ortu nati-
uitatis in cuſtodia ſua ange-
lum delegatum. Hic interſerit
quod de ſocijs diſcipulis pcita-

gore ponit etiam valerius lib.
iiij. c. de vera amicicia. Poſt qͦd
ſequitur c. dixit dominus. 33. q. 1.
Item. ſuſcitacione lazari illu- G
minacione ceci. et ceteris hoc
videtur mirabilius q̄ vnus ho-
mo illo tempore contemptibi-
lis. et in tantum vilis ut poſt-
ea crucifigeretur. ſcribis et pha-
riſeis contra ſe ſeuientibus et
videntibus deſtrui ſua lucra.
potuerit ad vnius flagelli ver-
bera tantā eicē mlītitudinē mē-
ſas et cathedras. talia facere q̄
infinitus non feciſſet exercit⁹.
Item. ſemper turba mobilis
eſt nec in ppria voluntate per-
ſiſtens. atq3 in morem fluctuū
diuerſorumq3 ventorum huc
et illuc trahitur. Contra eū
enim quem nūc pphetam dix-
erunt. clamauerunt poſtea
crucifige. Item. in fine libri
maliuolencia et liuor nutrit
impudenciam. Itē. qui quod H
nouit interrogat non voto
diſcendi. ſed ſtudio cognoſcen-
di. an nouerit ille qui reſpon-
ſurus eſt in ſimilitudinē pha-
riſeorum non quaſi diſcipul⁹
ſed quaſi temptator accedit. I-
tem. li. iiij. ibi uſq3 ad ſangui-
nem zacharie. Quidam dicūt
hunc patrem fuiſſe iohannis
quem dicunt occiſum quia do-
mini predicauit aduentum.
Hoc quia de ſcripturis non

habet auctoritatem. eadem fa-
cilitate contempnitur qua
probatur. Vide contra eludi-
um. C. Item. multi natura-
liter ſapientes et acuti ingenij
per negligenciam bonū na-
ture corrumpūt. et illis tar-
dior induſtria et labore quod
minus habuit compenſabit.
Hic interponitur de con. d. ij.
I accipite. Item. refert ioſephus
caypham unius tantum an-
ni pontificatum ab herode p̄-
cio redemiſſe. Non mirum er-
go ſi iniquus pontifex iudica-
uit inique. Item. ibi. loque-
la tua ꝛc. Vernaculum loquē-
di ſonum uitare non poteſt.
Unde eufratei in iudicium li-
bro dicere ſyntema non poſ-
ſunt. Vide ad euandrū ſcdā. C.
Et hic interponitur c. Nichil
inde. de pe. d. iij. Itē. premiſ-
ſo quod aquile et vultures ſenci-
unt eciam tranſmarina cada-
uera. ſubdit. Mortuum corpus
dicitur ſignificancius cadauer
ab eo quod morte cadit. Dicitur
e ethimologia. caro data
vermibus. Super marcū.
N Omnis ſcriba doctus in
Z regno celorum. Le-
ge ergo et imitare aſ-
B ſidue. Nota. ego ſimilis pau-
percule vidue duo minuta in
gazophilacium mittenti diſtē-
tibus meis paupercul(is) ac ſi

de paupere pera aſpirantibus ali-
menta. has de menſa diuitis
mitto micas. Item. xp̄c ho-
mo naſcendo. vitulus morien-
do. leo reſurgendo. aquila eſt
aſcendendo. Hec ſt̄ q̄tuor q̄lita-
tes de quibus ſancta euange-
lia texuntur precepta ~~man~~
mandata teſtimōia et exēpla.
In preceptis iuſticia. in man-
datis caritas. in teſtimonijs
fides in exemplis perfectio con-
ſiſtit. Et ponit exempla. hec ī
prologo. Item. euangeliū gre-
ce latine bona annūciacio d̄r
vel predicacio. quod proprie ad
regnum dei et remiſſionem
pertinet peccatorum. Et ibi p̄-
mittit expoſicionē. v. pſal. 67.
Dominus dabit verbum euā-
gelizantibus virtute multa.
C Item. tēptacio ut paciencia
nobis probacionem. probacio
ſpem. ſpes vero caritatem ge-
neret. Item. amaritudinem
radicis dulcedo pomi cōpen-
ſat. pericula maris ſpes lucri
delectat. Dolorem medicine
ſpes ſalutis mitigat. Qui
deſiderat nucleum frangat
nucem. Vide ſupra ad pauli-
num ſcdā. d. Itē. preconia
xp̄i narrare poſſunt qui ad
palmam indulgencie merue-
D rint peruenire. Item. nobis
neceſſariū eſt. ut ſic excelſiora
noſtris ſenſibus applicemus

ut tamen cuncta ſcdm̄ hiſto
rie veritatem cernamꝰ. Itē.
hijs quatuor vita fundatur
eterna. ut quod corde credis
ore confitearis. et quod confi
teris operibus impleas. et
quod impleueris docere nō
ceſſes. Item. in archa noe.
que intꝰ erāt foris nitebantur.
et que foris erant intꝰ erum
pebant. Sic in eccleſia agitur
E iudas receſſit latro acceſſit. I
tem. non ſanat oculum qđ
calcaneo adhibetur. Ieiunio
paſſiones corporis. oratione
peſtes ſanande ſunt mentis.
Item. in fine. terra multis
plena miraculis ubi fideliū
credulitas plus actibus qm̄
lectionibus eruditur. Vide
ſuper yſaiam. Super
micheam. quod interpretatᷣ
quis quaſi. vel quis velit.
ſic dicit iheronimꝰ in prologo
iohelis. hic vero interpretatur
id eſt humilitas. libros duos.
de hoc. xxxv. d. eccleſie princi
pes. ⁊c.

A. Temporibus ioathe. e
Z zechie. ⁊c. Ne ampli
us de luto et paleis
egipcias extruant ciuitates.
B Nō. qui in corde voluminis
eſt debet profunda contine
re miſteria. Item. quis nō
deſiderat villam huius ſe
culi. oblitus poſſeſſionē pa

radiſi. Vides agros agris et
terminos iūgere terminis.
et paruo hominis corpuſcu
lo rura urbiū non ſufficere.
Item. expoſui iuxta quod
mei ingenioli paciebantur
anguſtie. Itē. nil tam faci C
le qm̄ ocioſum et dormientē
de aliorū labore et vigilijs
diſputare. Vide ſupra ſuper
ezechielem. libro xiij. Item.
tunc ſcriptura legenti prode
rit. ſi quod legitur opere cō
pleatur. Hic interponitᷣ. xl. d.
eccleſie prin. i. q. i. Iudices. ⁊ in
tra illud c. nūqͥ. et c. hij quoſ
cumqꝫ. e. q. Item c. cum exau
dieris. de quo dicetur in fine.
Item. in eius aduentu oē D
bellans ſtudiū conferetur
ad pacem. In aratra gladij
mutabuntur. haſte cidentᷣ
in falces. gens deſinet bella
re contra gentem. nemo pug
nare diſcet pugnandi neceſſi
tate depoſita. tantaqꝫ erit re
quies ut non ſolum in urbi
bus. ſed in viculis et a
gris ſit vnuſquiſqꝫ ſe cu
rus. Item. libro ij. Nunc de
loquentibus et pnūciantibꝫ
plenus eſt orbis. loquūtur q
neſciūt. docent que non di
dicerunt. magiſtri ſūt cū diſ
cipuli ante non fuerant. Vi
de ſupra ad paulinū. l. c. vi. ⁊
ſuper ad galathꝫ E. Item. cum

cicia pares aut accipit aut fa
cit. Ubi inequalitas est et al
terius eminencia. alterius ſb
iectio. ibi non tam amicicia
qm̄ adulacio. Unde alibi legi
mus ſit amicus eadem ani
ma. et liricus pro amico pre
cans. Serues mater anime
mee dimidiū. Delicata est a
micicia. que amicorum felici
tatem et diuicias ſequitur. Iſ
tiuſmodi homines non michi
videntur amicos diligere ſed
E ſeipſos. Item. aliud est ho
norare duces. aliud habere
ſpem in ducibus. Honorem⁹
epiſcopum. presbitero defera
mus. et dyacono aſſurgam⁹.
non tamen ſperem⁹ in eis.
quia una et certa ſpes nostra
est in domino. Item. ponēt
manū ſuper os ſuū. quia ip
ſorum opera omnem eis lo
quendi auferent libertatem.
Super naum quod inter
pretatur conſolacio. ad pau
lam et euſtochiū. De hoc xxiij
q. v. quid ergo
A Iuxta hoc interpretes in or
dinacone duodecim ꝓphetā
rum. Irruit quidem. ſed in
B gredi non poteſt. Hic autē
in principio multis auctori
tatibus probat qꝫ zelus aſſu
mitur in bona parte. Si illa
ſtilla indignacionis conſu
met principatus. aduerſus
quos nobis est pugna et col
luctacio. quid fieret ſi tota in
nos ira domini verteretur?
Hic interponitur. p̄. c. quid er
go. et c. querat hic aliquis. de
pe. d. iij. Item. quod vetus ē
est et ſeneſcit perdicioni proxi
mū est. Item. certe in lectoris
arbitrio cum utrūqꝫ percurre
rit quid magis ſequi debeat
iudicare. Itē. longum eſſet C
nunc dicere qꝫ virtus dyabo
li maxime ſit in lumbo. ſed
qui tota in xp̄m mente credi
derit. lumbos ſuos mortifica
bit in xp̄o. Item. non enim
tante virtutis est a labijs fac
tam īiuriam ſuſtinere. quan
te gracie domini est placidū
mitem atqꝫ tranquillum in
iuriam facere non poſſe. Itē
quid iuuat portas claudere qꝰ
dominus reſerat. Item. dif D.
fert inter eum qui fugit et ſte
tit. et qui fugiens nunqꝫ ſte
tit. Qui enim ſtat fugere ceſ
ſauit. et qui non ſtat. ſemper
in fuga proſtratus est. Itē.
tot ſunt antixp̄i quot dogma
ta falſitatis. Item. ſicut qua
tuor ſunt virtutes quibus
pugnam⁹ et contegim². prudē
cia. iuſticia. temperancia. et
fortitudine. ſic quatuor ſunt
vicia quibus ab hoſte percu
timur. ſtulticia. iniquitas. lux
uria. formido. Item malicia E.

finem non habet ¶ Super
oſee quod interpretatur ſaluator
libros tres. de hor. i. q. i. Illi offe
runt. et de preſump. ſcribam.
et de v. ſig. Innouate.

A Si in explanationibus
omnium prophetarum ſpi
ritus ſancti indige
mus aduentu ut cuius inſtinc
tu ſcripti ſunt illius reuela
tione pandantur. Simile in
vita hilarionis. a. Et inter
miſſo de yſaia. ſequitur. Quan
to magis in explanatione o
ſee orandus eſt dominus. et cum
petro dicendum. ediſſere nobis
domine parabolam iſtam.
preſertim cum obſcuritatem vo
luminis in fine teſtetur ipſe
3 qui ſcripſit. ¶ Et reſurrectio
B nem multorum in iſel. ¶ Non
Appollinaris ſuper hoc libro
nimia breuitate ad perfectam
intelligentiam lectorem ducere
non poteſt. Vide ſup yſaiam
lib. xi. ¶ Item. aliud eſt loqui
dominum in oſee. aliud ad oſee. In
oſee. per ipſum ad alios loqui
tur. Ad oſee vero loquens ſig
nificat conferre ſermonem. Et
interponitur. c. non eſt. zz. q. i.
¶ Item grauior pena eſt quando in
tempore meſſis et vindemie ſperate fru
ges auferuntur. et vinum. et
quodammodo tente tolluntur
C e manibus. ¶ Item. obſcuri
tas tribus modis naſcitur. aut

rerum difficultate. aut ma
giſtri imperitia. aut diſcen
tis nimia tarditate. Idem ſu
per ezechielem patet in prolo
go. ubi dicit hoc fuiſſe verbum
rethoris victorini. ¶ Item. nec
veritas abſque miſericordia
ſuſtineri poteſt. et miſericor
dia abſque veritate efficit ne
gligentes. Unde alterum al
tero miſcetur. que qui non
habuerit dei notitiam non
habebit. ¶ Item. grandis of
fenſa eſt poſtquam peccauimus
mundum non vereri. ¶ Item. D.
li. ij. in principio. Qui ſepe
nauigat aliquando patitur
tempeſtatem. Qui viam fre
quenter ingreditur impetus
latronum aut ſuſtinet aut me
tuit. omnique in arte tam gloria
quam obtrectatio. ſecundis aduer
ſiſque ventis oritur. dum aut
amici plus merito laudant
aut inimici plus iuſto detra
hunt. raroſque inuenies qui in u
tramque partem non fauore
aut odio ſed rerum equali
tate ducatur. Vide ad tran
quillinum. b. ¶ Item. dum viui
mus videntur amicorum pro
deſſe ſtudia. et nocere emulo
rum opprobria. Poſtquam vero
tam nos qui ſcribimus quam
eos qui de nobis iudicant
pallida mors ſubtraxerit. et
alia venerit generatio. primis

qꝫ cadētibꝫ nitēs ſilua folijs ſubac
uerit: tunc ſine nominū dig
nitate ſola iudicantur inge
nia. Nec conſiderat qui lectu
rus eſt cuius. ſed quale ſit qđ
lecturus eſt. Vide ad pāma. b.
et ſuper eccleſiaſten. c. primo.
Hic interponitur c. transferūt
28. q. 3. De pe. d. e. cum ita cū
c. ſe. et de conſe. d. v. quicqin.
et c. illi offerunt. 1. q. 1. Item
fruſtra truncato fidei capite
cetera membra habere ſe iac
E tant. Item. li. iij. qui incip.
non ignoro pāmachi. diffici
limū xij. ꝓphetarum opus cu
dere. Et infra. Natura leonū
eſſe dicitur. ut cum infremue
rint et rugierint omnia ani
mancia contremiſcant. et fix
o gradu ſe mouere non poſ
ſunt. tantus pauor eſt tanta
qꝫ formido. Item. auīt qui
de beſtiarum naturis ſcripſe
re. inter omnes feras nichil
eſſe urſa ſeuius cum perdide
rit catulos vel indiguerit ci
bis. Hic interponitur. c. ne
forte. de. pe. d. 1. Itē. infern9
inter fratres diuidit. quicqꝫ
ergo ſeparat fratres infern9
dicendus eſt. Super para
bolas libros quinqꝫ. De hoc. de
conſti. ne innitaris. et de preſūp.
ex ſtudijs. De furtis. qui cum
fure. De ver. ſig. Nam et ego.
poſt prologum qui habetur in

biblia. et incipit Tribus modis.
Sic incipit.
Parabole ſalomonis fi A.
lij dauid regis iſrahel.
Parabole grece. latine
dicuntur ſimilitudines. Con 3
cedat ipſe ꝓpicius nos eum dig
nis in preſenti vita laudare
ſeruicijs. Et eſt ſciendum q ſi
cut notabilia textus habundāt
ſic et notabilia ſuper textum.
Ponemus autē aliqua per libs
capitulaqꝫ diuiſa. Itē. ſciendū
q hijs ſcriptis iheronimi alio
rum dicta videntᷣ admixta.
Nō. Audiens ſapiens ꝛc. Oſ B
tendit neminem in hac vita
ita ſapientem fieri poſſe cui9
ſapiencia nō queat augeri. Et
ſequitur. Nemo de ſua ſe iactet
ſapiencia. quia qui ſapientū
verba tardat audire et intelli
gere negligit. vitam ſuam gu
bernare non nouit. quanto ma
gis nec aliorū regimini pficī.
Item. c. 2. Cognate ſunt vir
tutes. rectitudo et ſimplicitas.
neqꝫ ab inuicem ſeparari queūt
Vnde ſapientia vnam earum
ſine altera non querit. ſed in
quibuſcūqꝫ ambe cōuenuūt hos
cuſtodit et protegit. Item. c. 3.
in principio. docet miſericordi
e operibus inſiſtendum. neqꝫ
noſtris flendū viribus. ſed a
deo eſſe auxiliū flagitandum
Et infra. ſi iuxta eccleſiaſtē ca

dix ſapiencie eſt timere deum.
fructus ſapiencie quis eſt ni
C ſi videre deum. Item. c. iiij.
nichil magis ad ſpem percipi
ende ſapiencie mentes erigit. quam
cum eos quos in ſapiencia iam
clarere miramur aliquando par
uulos et indoctos fuiſſe inueni
mus. Hic interponitur Nam et
ego. Item. c. vi. a. Spondere pro
amico eſt alienam animam in
periculo ſue conuerſacionis ac
cipere. Et dum tibi commiſſis co
geris bona predicando dicere.
teipſum prius neceſſe eſt que
dixeris cuſtodire. Item. c. vij.
Nulla eſt hereſis que primis
ſit contenta diſcipulis. ſed ſem
per nouos quos decipiat que
D rit. Item. fortiſſimi interfec
ti ſunt ab ea. ut ſalomon ſa
pientiſſimus. ſampſon fortiſſimus.
Dauid manſuetiſſimus. et ori
genes. quem poſt apoſtolos
eccleſie fuiſſe magiſtrum. qui dixe
recte ſapiunt. qui negauerit er
rat. Item. libro ij. c. x. Per ocu
los deſignantur predicatores.
nec immerito. quia futura preui
dent. et recta itinera ſubaudi
toribus demonſtrant. Item
c. xi. a. Statera doloſa non
tantum in menſuracione pe
cunie. ſed in iudiciaria diſcre
cione tenetur. Qui enim aliter
cauſam pauperis. aliter poten
tis. aliter ſodalis. aliter aud
ignoti. ſtatera ubique librat ijq.
Item. ſemper iuſti iuſticiam E
ubique regnare deſiderant. Item.
xiij. c. Fruſtra aliquid habet.
qui ſeipſum non habet. Item
ſimplex et ruſticus qui archa
na ſapiencie comprehendere
nequit. ſed tamen ſapientium
exempla in viuendo ſectatur.
iure inter ſapientes connume
rabitur. Item. xvi. c. a. Qui F
verba increpantis humiliter
recipit. iam propinquam veniam
habet reatus quem geſſit.
Grauius eſt perficere malum
quam facere. Item. c. xvij. a.
Melius eſt parua bona cum
caritate facere ſine ſciencia
predicandi hoc eſt enim ſicut
eſſe buccellam. quam magnus ef
fulgere virtutibus cum admixtio
ne diſcordie. Item. c. xv. ſors eſt
occulta et incomprehenſibilis
predeſtinacio ex diuina regu
la procedens. que inter poten
tes id eſt electos dum ſingu
lis propria aſſignat diiudicat.
Item. c. xx. hic interponitur de ex
ſtudijs Item. tunc ciuitates G
bene ordinate. tunc res eccleſi
e recte aguntur. cum et for
ciores quique viribus neceſſari
is inſiſtunt operibus. et ſeni
ores maiori prediti ſciencia de
hijs que agenda ſunt ſalubri
ter conſulunt. Item. c. xxij. a.
Nomen boni dicit non quod

a turbis imperitis sed quod
fidelium. aliter. fidedignorum
cuius paucorum testimonio
laudetur. Item. c. xxiiij. a. Non
omnis fortis sapiens est. om
nis autem sapiens et fortis
dicendus est. quia si corpore
imbecillis est. si assit sapien
cia. omnia aduersarij id est
H dyaboli certamina vincit. I
tem. libro iiij. c. xxv. In feruen
tissimis palestinis regionibz
non parum delectabile est men
tibus si subito frigus quomodo
in niue solet adueniat. quod
incendia solis aliquantulum
refrigeret. sudorem laboranci
um tergat. et ardentes tempe
ret anhelitus. Item. c. xxvij.
Deus quippe iustos cruciat et
quos exaltat. Sed iustos dum
cruciat purgat. Iniquos dum
letificat reprobos monstrat.
Item. xxviij. In occursum bes
tiarum idcirco leo non trepi
dat quia preualere se omni
bus non ignorat. Hic sequitur
I decretum. Qui cum fure. Item. li.
v. c. xxx. Per duas occasiones
reprobi pereunt. dum eos aut
aduersitas frangit. aut pros
peritas eleuat. Item. plerique
tractatorum dum verba sacri
eloquij plus quam debent discu
ciunt in carnalem intellectum
cadunt. ¶ Super ad philemo
nem. de hoc. xi. q. iij. si quis dix.

Qui nolunt inter episto A
las pauli eam recipe
re que ad philemonem
scribitur. Sed totiens cessat 3
quotiens audita et lecta edifi
cat. Nota. In hanc epistolam B
marchio non est ausus manum
mittere quia sua illam breui
tas defendebat. Item. de xij. p
phetis. nescias an breuitatem
sermonum an magnitudinem sen
suum in illis debeas admirari.
Item. felix qui non in sapiencia
a. non in diuitijs. non in pote
cia seculari. et eloquencia. sed
in xpi passionibus gloriatur.
Item. non est in deum perfec C
ta dilectio et fides que in mi
nistris eius odio tenetur et infi
delitate. Hic interponitur. c. si
quis dixerit. cum. c. se. Item.
nullum bonum dici potest nisi
quod ultroneum. Item. virgi
nitas propterea maiori premio
coronatur. quia preceptum do
mini non habet. et ultra im
perata se tendit. Item. aliud est pri D
uatum ad unum hominem. a
liud publicum ad uniuersam
ecclesiam epistolam fieri. Item.
quomodo apostoli de piscato
ribus piscium piscatores homi
num facti sunt. ita lucas de me
dico corporum in medicum uer
sus est animarum. Item. in fine.
Cum in spiritu gratia fuerit
totum facit hominem spiritualem.

ut et caro ſpiritui ſeruiat. et
anima non vincatur a carne.
Sup pſalteriū. Vide ad cy-
prianū. b. et ſuper malachiā. b.
A. Pſalteriū ita eſt quaſi
magna domus ꝛc.
Aliter incipit. Proxime
cum origenis pſalteriū. quod
Z euchiridion. Omnis ſpiritus
laudet dominū. In hoc ergo
regno non caro, non ſanguis.
non corrupcio. ſed homo iam
ſpiritualis totus effectus deū
in ſpiritu qui ſpiritus eſt lau-
dare non deſinat. Qui nobis
preſtare dignetur ut in hoc ſe-
culo factores mandatorū ſuo-
rum. aliter. legis effecti. in hu-
ius vite agone ꝛ fideles inuicti.
ſpiritualibus fructibus ditati.
hijs cōtinentibus mereamur
ad iūgi. Ipſi gloria et imperiū
cum eterno patre et ſpiritu
ſancto in cuncta ſecula ſeculo-
B rum amen. Nō. in prologo. Nō
putauit origenes rem mag-
nam breui ſermone concludē
Et infra. Sunt qui ī breui
tabella terrarū et urbiū ſitus
pingunt. et latiſſimas regio-
nes in modico ſpacio nituntᷣ
oſtendere. Vide ad amandū. A.
In pſalmo primo. beatus vir.
Non homo ſed vir. qui in per-
fectum virum peruenerit xp̄i.
In pſalmo. v. verba mea. Cla-
mor in ſcripturis non eſt vo-
cis ſed cordis. Et infra. Quan
do lacrimas domino fundim⁹
pupilla oculi clamat ad deū.
In pſalmo. xiiij. dn̄e quis ha- C
bitabit. Sapiencia fortitudo tē-
perancia et caſtitas. ſolum p-
deſt habentibus. Iuſticia vero
alijs et miſeris prodeſt. que
patrem vel fratrē non nouit.
ſed nouit veritatem. perſonā
non accipit. et deum imitatᷣ.
In pſalmo xvij. Diligam te
domīe. Ventus velocior eſt om-
nibus creaturis. et domin⁹ ve-
locior eſt vento. quia penetrat
uſqꝫ ad fines t̄re et oīa ſuauiᷣ
diſpoſuit. et quiq ultra ventos
eſt ideo velocior. In pſalmo. ꝫ.
Dn̄i eſt terra. Miſericordiam a
deo conſequitur qui ſe putat
eſſe miſerum. Idem in pſalmo
l. Miſerere. in principio. In pſ̄ D
xxxi. Beati quorū. in pn̄cipio.
Peccata remittūtᷣ per baptiſ-
mū. teguntur per caritatem.
non imputantur per martiri-
ūm. In pſalmo. xxxiij. Bn̄di-
cam dn̄m. in pn̄cipio. Docet
nos nec in aduerſis ſuccūbere
nec in ſecundis extolli. ſed tā
proſpera qm̄ contraria equa
nimiter ferre. In pſalmo. xliij.
Deus auribꝫ. Si quis nūc pie
viuere voluerit inigui protin⁹
irriſione blaſphemāt. In pſal- E.
mo. lviij. Eripe me. ibi. circuiri.
Circuirit quia de celo venit ī

uterum. de utero in preſepe. de
preſepe in crucem. de cruce in
ſepulchrum. de ſepulchro ad
inferos. de inferis victor re-
meauit ad celos. In pſalmo
lxxv. Notus in iudea. Non eſt
vmbraculū domini ubi pax
non eſt. Vbi zelus atqꝫ diſcor-
dia. ibi non eſt protector deus.
In pſalmo. lxxx. ibi. Non erit
in te deus recens. Cui deus
venter eſt ei deus recens eſt.
Quecūqꝫ vicia habem9 et quot
cumqꝫ peccata. tot recentes ha-
bemus deos. Iratus ſum ira
michi deus eſt. Vidi mulierē ꝛ
concupiui. libido michi deus
eſt. Vnuſquiſqꝫ quod cupit et
veneratur hoc illi deus eſt. A-
uarus aurum deum habet.
F Item. felix populus dei non
petendo in bono tantā habere
concordiam. quantā mali ha-
bent in malo. In pſalmo
lxxxiiij. Benedixiſti dn̄e. Iuſtū
eſt ut figulus miſereatur ope-
ribus ſuis. ut paſtor miſereat̄
gregi ſuo. In pſalmo lxxxviij
Dn̄e refugiū. premiſſo de adā
et mathuſalem. ſubdit. De com-
paratione eternitatis tue quic-
quid grande fuerit breue eſt.
Quid enim poteſt grande eſſe
quod finem habet. mille noſ-
tri anni vna dies apud te. q̄d
dico vna dies. īmo vna vigili-
a. Et infra. In lxx annis con-
tracti ſumus. ſi autem multū
lxxx. Si plus vixerim9 iam nō
eſt vita ſed mors. Quem enī
īuenies ottogenariū eſſe et ſanū.
Dicit greca ſentencia: ſenectus
ipſa morbus eſt. In pſalmo G
xciij. Deus ulcionū. Ruſtican9
hebreus verſum. domin9 ſcit co-
gitaciones hominū quoniam
vane ſunt. ſic declamabat. Pa-
ter et mater nutriūt filiū. pro-
mittunt ſibi de illo felicitatem.
mittunt ad ſtudia et erudiūt.
Venit uſqꝫ ad adoleſcenciam.
diſponūt ut etiam militet. Cū
omnia cogitauerint per annos
xxx vna febricula venit et tol-
lit omnes cogitaciones illorū.
In pſalmo xcviij. Dn̄s regna-
uit. Omne quod loquim̄ de ſcrip-
turis ſanctis affirmare debem9
Et infra. Aut ſedemus. aut ſta-
mus. aut ambulam9. aut iace-
mus. In pſalmo. C. Miſericor-
diam. Nil ſic placet deo ſicut
ſimplicitas et innocencia. Vn-
de ſpūs ſcūs ī volatilibꝫ nō appa-
ruit niſi in columba, ꝓpter ſim-
plicitatem. In quadrupedibus
in oue ꝓpter manſuetudinem
In pſalmo. cxxxiij. Ecce nunc H
Quando dicitur ecce. quodāmo-
do res digito demonſtratur. I-
bi ſatis de dantibus elemoſinā
vel diſcentibus ſcripturam ad
pompam. In pſalmo cxxxvi.
Super flumina. ibi. In ſalicibꝫ.

ꝛc. Salix eſt lignū infructuo
ſum. et dicitur ꝙ ſi quis ex illa
acceperit potionem aut mandu
cet filios non facit. Sed ſuper
zachariam. z. circa finē plenius
ſic dicit. Aiunt medici et hij
qui de arborum et herbarum
ſcripſere naturis. ꝙ ſi quis
florem ſalicis ſiue populi mix
tum aque biberet. omnis in
eo frigeſcit calor et libidinis
venena ſiccentur ultraqꝫ filios
generare non poſſit. In pſal
mo. cxl. Domine clamaui. Vi
cia ſunt vicina virtutibus. Et
infra. Ceruus talis dicitur eſ
ſe virtutis ut ſpiritu narium
ſuarum ſerpentes de cauernis
trahat et comedat. Idem ſup
J pſalmū. iiij. in principio. In
pſalmo. cxliij. Benedictus dn̄s
deus. Difficile inuenies here
ticos imperitos. omnes enim
magiſtri ſunt induſtria ſecu
lari. Habent rethe apoſtolicū
ſed cathenulas dyalecticas. In
pſalmo. cxlvj. Laudate dn̄m q̄
niam bonus. Breuius promi
ſimus. ſed neceſſitate compul
ſi latius diſputare mentiti ſu
mus. Sed hoc mendaciū uti
liſſimū eſt. Hora compellit
ut taceam. magnitudo pre
miorū compellit ut loquar.
Super ſophoniam. quod
interpretatur archanus dn̄i.
De hoc. i. q. i. ſacerdotes.

Verbum domini quod A.
factum eſt ad ſopho
niam filiū chuſi. Se z
cundum ſuperiorē intelligen
ciam texemus preſens et extremū
capitulū. Nō. Cū altiora ciui b
tatis fuerint occupata facilior
eſt in parua deſcenſus. Vide
ſupra ad euagriū. b. Item.
quia deus non vult inferre
ſupplicia. ſed terrere paſſiuros.
ipſe ad penitenciam prouocat
ne faciat quod cominatus ē.
Item. ſacerdotes in loco ſanc
tuarij ſacrilegiū cōmiſerunt.
et cum contra legem facerent
ex lege victimas offerebant.
Item. noſſe poſſumus linguā C
hebraycam omniū linguarum
eſſe matricem. Item ſynago
ga que non claudicat ſed utro
qꝫ pede truncata eſt. dum ſpe
rat incerta perdit certam ſa
lutem. Super ad tytū. de h̄.
xxv. diſ. primū itaqꝫ

Licet non ſunt digni fi A.
de qui primam fidē
irritam fecerunt. Qua 3
lem prebere benedicens volu
iſſet. Nō. puer ſcd̄m grecos et b.
famulū ſignificare poteſt et
filium. Hic interponitur c. Si
quis gramaticā. 37. d. Item.
omne quod corrigitur imꝑfec
tum eſt. Hic interponitur. viij. q.
i. qui nos. Et c. moyſes. 61. d.
olim. 21. d. primū itaqꝫ. 8. q. i.

illud. Item. reuera nil fedi-
us preceptore furioſo. qui cum
debeat eſſe manſuetus et eru-
ditus. econtra toruo vultu.
trementibus labijs. rugata
fronte. effrenatis conuicijs. fa-
cie inter pallorem ruboremqꝫ
variata. clamore perſtrepit et
errantes non tam ad bonū re-
trahit. quam ad malum ſeuici-
C a ſua precipitat. Item. non
qui aliquando iraſcitur ira-
cundus eſt. ſed ille qui crebra
hac paſſione ſuperatur. Vide
ſuper galath. li. 3. f. Item. lō-
gum eſſet inſanias quas ebri-
etas ſuggerit explicare. Vides
alios pocula in tela vertere.
in facie conuiue cyphum iace-
re. Aliū ſciſſis veſtibus in vul-
nera aliena prorumpere. alios
clamare. alios dormitare. I-
tem. dicat quiſqꝫ qui dolet. E-
go loquor conſcienciam meā.
ſcio abſtinenciam et nocuiſſe
intermiſſam. et profuiſſe repe-
D titam. Item. ſunt multi docē-
tes que non oportet turpis
lucri gracia. qui totas domos
ſubuertūt et putant queſtū
eſſe pietatem. Vide ad algaſi-
am. q. 1. Et interponitur. ca. ve-
reor. 8. q. 1. Item. inter layci et
epiſcopi iuſticiam hoc intereſt
qꝫ laycus apparere poteſt in pau-
cis. epiſcopus vero in tot iuſ-
ticiam exercere debet quot ſub-

ditos habet. Itē. nemo tam ſi-
carius. tam parricida. tam ve-
neficus. qui non aliquid boni
aliquando fecerit. Hic interpo-
nitur. c. extimant. xi. q. iij. I- E
tem. doctrina tunc ſanitas eſt
cum doctoris doctrina pariter
et vita conſenciant. Vide ad o-
ceanū. 1. C. et conſor. Hic inter-
ponitur. 33. q. 1. cum apud. xi.
q. iij. ſi dominus in prin. xxiij. q.
vi. furtum. xxiij. q. v. ſi apud.
viij. q. 1. qualis. 22. q. iij. ſi igitur
Item. plerumqꝫ accidit ut ha-
beamus pugnas legis non ob
deſideriū veritatis. ſed ob iactā-
ciam glorie. dum apud audi-
entes docti volumus extimari.
Hic ſequitur. 22. q. iij. Inter
hereſim. et xvi. q. 1. apoſtolicos
Sup zachariam. quod inter-
pretatur memoria dnī. libros
tres ad exuperiū toloſan̄ epiſco-
pum. De hoc. 76. diſ. Ieiuni-
um quarti.

Secundo anno darij regis A.
medorum. Quem de 3
domo domini aſſerūt
auferendum. Nō. velim nolī B
ſaltis lucraclus per noctem o-
peribus atqꝫ furtiuis dictare
compellor quod tibi dirigam.
Item. ſi qui ſunt quibus in-
pretacionē ante promiſi ignoſ-
cant incredibili vite amori me-
o. et quod tibi ſcripſi ſibi ſcrip-
tum arbitrentur. Caritas benig-

na eſt non emulatur. non q̄
ſua ſunt. Item. qui zelatur
amare ſe q̄ zelatur oſtendit.
C Item. grandis illorum con
ſolacio qui premunt̄ ſi ſciant
hoſtes ſuos cito perituros. Item.
non quid vel ubi ſcriptum ſit
ſed qua racione ſit ſcriptum
conſiderandum eſt. Vide ad
alexandrum. C. et contra pela
gianos libro iij. g. Itē. libro
ſecundo. Qui terciam partē
iam fecim⁹ eodem modo debe
mus in reliquis laborare ſu
dare ne perdam⁹ preterita. et ī
perfectum opus urgeat lectorꝫ
deſiderium. Vide ad marcellā
ſupra. iij. Simile in vita pau
D li. Item. quod male verſum
eſt ex hebrayco ulla racione
explanari non poteſt. Itē in
iudicio prima ſit veritas atqꝫ
iuſticia. deinde ſequatur miſe
ricordia. Item. iudices iudi
cabant in portis ne agricole
cum diſpendio cogerentur in
trare urbes. et tam urbanos
q̄m ruſticos in introitu et
exitu urbis audirent et con
feſtim vnuſquiſqꝫ ad edes p
prias remearet. Hic interpo
nitur. c. Ieiuniū. de quo ſupra.
E Item. ad comparacionē eter
nitatis omne quod in mun
do patimur vna dies appella
ri poteſt non habitacionis. ſꝫ
peregrinacionis. quia aduē
ne ſumus et peregrini ſicut
omnes patres noſtri. Vide ſu
per pſalmo. 89. Item. dictorū
fidem ad eos quibus dicta ſūt
referamus. Item. libro. iij. q̄
uis elegans ſit exercitatum ī
geniū. et longo uſu tetra cuc
rat oracio. tamen niſi aucto
ris manu curata fuerit et po
lita. redolet ſordes negligencie
et vel nimio verborū flore vel
inculta vocalibus ſit vel aſpe
re conſonantibus. Vnde de vir
gilio traditur q̄ libros ſuos q̄
ſi urſorum fetus lingua com
poſuerit. et lambendo fecit eē
meliores. Idem ſuper galath. li.
iij. poſt principiū. Item. tres F
poſuim⁹ ſentencias ut ex inter
pretacionis varietate quid cui
coaptandum ſit prudens lec
tor intelligat. Vide ad dama
ſum de oſanna. b. Et hic in
terponitur de leuacione lapi
dum. Item. breuiter ſingula
exponim⁹ ut veniamus ad al
cem. ne ſi prolixius ſcripſerim⁹
rerum obſcuritate et ſermōis
longitudine lectoris animus
confundatur. Itē. non pu
tent magiſtri atqꝫ doctores ſu
a doctrina et ſapiencia. ſed dei
auxilio patrem eccleſijs redditū.
Item. magiſtri qui ſuū gra G
dum ſeruauerint ſint quaſi
domus dei. et quaſi angelus
domini. Item. qui plus vide

ci noſſe cupiũt q̄m ceteri. q̄n
q̃ patent veritatis regulam
non tenere. Item. nil crude
lius nilq̃ miſerius īueniri
poteſt. q̄m ut timore mortis
ꝓprie nec ſalutem filiorum.
nec uxorum pudiciciam defen
dere audeant. Vide ſuper amoſ
li. iij. E. Item. de ſalute et po
pulo. vide ſup pſalteriũ pſal
mo. Cxxxvi.

De capl'is intitulatis bt̃o ihe
ronimo in volũie decretorũ.

Habemus etiam ĩ
titulata beato ihe
ronimo in volũie
decretorum per gra
cianum ducenta et octo capi
tula. poſt que quatuor ſupad
dentur et ſunt duodecim. et a
liqua detrahentur ut infra pa
tebit. Et horum omniũ noīa
ut ipſorum habeatur promp
ta noticia hic deſcribam ſub
ſuis tytulis. Quorum tamẽ
multos declarabo corrigam
vel ſupplebo. Et unum ſaltẽ
ad quodlibet capitulum. nõ.
colligabo. Et vide quod de. c.
Ut veterum. ix. d. dicam poſt
finem capitulorum.

Diſtinctione. xij. ad lucinũ

Illud breuiter. Nõ. Non
debent aliorũ conſuetu
dines aliorum more
ſubuerti.

xxv. d. ſuper epiſtola ad tytũ.
Adde. primo capitulo. Primũ
itaq̃. Nota. Qua libertate pre
latus peccantem corripiet qui
videt ſe eadem admiſiſſe que
corripit.

26. d. ad oceanũ. Unius ux
oris. Ibi baptizatum nouũ ho
minem eſſe dicit.

27. d. Vouentibus virginita
tem. non ſolum nubere ſed nu
bere velle dampnabile eſt. Co
tra iouinianũ. adde libro pri
mo. Si nupſerit. Nõ. ſi dedica
ta virgo nupſerit dampnacio
nem habebit quia primam
fidem irritam fecerit. Contra
eundẽ. adde eodem libro. Vir
gines que poſt conſecracionẽ
nupſerint non tam adultere
q̄m inceſte.

29. d. ſuper epiſtola ad ephe
ſios. Adde in prologo. Neceſſe.
Nõ. paulus per ſingulas eccle
ſias vulneribus medetur illa
tis. nec ad inſtar imperiti me
dici uno collirio oĩn oculos
vult curare.

31. d. Contra iouinianũ. ad
de. li°. primo. Si laycus. Nota.
ſi ſacerdoti ſemper eſt orandũ
ergo ſemper matrimonio ca
rendum.

32. d. Adde. principiũ habet
ad nepocianũ. mediũ habetur
ad oceanum de vita clericorũ.
finẽ proſequitur ad pamachiũ
in apologetico. Hoſpitiolũ. Nõ.

Si bonum est mulierem non
tangere malum est ergo tãgere
¶ 70. Ad fabiolam de veste sa
cerdotali. Vidua est cuius ma
ritus mortuus est. Electa. que
a marito viuente proicit̃. me
retrix que multorũ libidĩ patet.
¶ 71. d. Adde contra iouini.
li. j. Ab exordio. Nota. Vinũ
cum carnibus post diluuiũ
dedicatum est. id est in usum
aſſũptum. ¶ Ex epiſtolis. adde
contra. iouinianũ li. 2. tamen
ut dicit superſcriptio verba sũt
ſalomonis. prũ. xx. in principio.
luxurioſa res est vinũ. contu
melioſa ebrietas. omnis autẽ
qui miſcetur cum hijs non e
rit ſapiens. ¶ Super micheam
adde li. i. c. ij. Eccleſie principes.
Nota. confuſio et ignominia
est ihesum crucifixũ pauperẽ
et eſurientem farſis predica
re corporibus. et ieiuniorũ doc
trinam rubentes buccas tumẽ
ciaq; ora proferre. ¶ Vinolentũ.
Nota. ſponſa xpi vinũ fugiet
ut venenũ. Venter mero eſtu
ans cito deſpumat in libidinẽ
Vbi ebrietas ibi libido domina
tur et furor.
¶ 76. ſuper leuiticum adde. c.
viij. et eſt in ſexta omelia ori
genis per eum tranſlata in
fine. Si quis vult. Nota. Mo
yſes orat et donec orat popu
lus eius vincit. ſi relaxauerit
manus vincitur eius popul9
et fugatur.
¶ 71. d. ad damaſum de filio
prodigo. vj. Sacerdotes dei
obmiſſis euangelijs et pphe
tis videmus comedias legere.
amatoria bucolicorũ verſuũ
verba cantare. tenere virgili
um. et que in pueris eſt cau
ſa neceſſitatis. crimen in ſe
facere voluntatis. ¶ Idem adde
ſuper epiſtola ad epheſios. li.
ij. c. iiij. Nonne nobis. Nota.
Per phas et nephas diuiti
as querit. hereditates captat
alienas. opes congregat. et
in momento cui ſit relictur9
ignorat. ¶ Sup yſaiam. adde
li. x. in principio. et caplo. 28.
vino inebriabant̃. Nota. ſecũ
dum tropologiam pſeudo pro
phetas debem9 accipere qui a
liter verba ſcripturarũ accipi
unt. qm̃ ſpiritus ſanctus ſonat.
¶ Super epiſtola ad epheſios
adde li. iij. et. c. vi. legant epi.
Nota. hely ſacerdos ſanctus
fuit. ſed quia filios non erudi
uit in omni diſciplina et cor
rectione. ſupinus cecidit et mor
tuus eſt. ¶ Super epiſtola ad
tytum. adde poſt principiũ.
Si quis gramaticam. Nota.
Sciencia pietatis eſt noſſe le
gere ſcripturas intelligere p
phetas. in euangelio credere.
apoſtolos non ignorare. ¶ Ide

adde ſuper danielē. et eſt pars
prima. ſub primo caplō. Scḋa i
bi precedit. ſ. in fine plogi. Qui
de menſa. Nota aduerſus ma
thematicos in partibꝫ mathe
ſeos riſui patebit.
¶ 38. d. Super yſaiam adde ī
principio. Si iuxta apoſtolū
paulum xp̄c eſt dei virtus et
dei ſapiencia. ignoracio ſcrip
turarum ignoracio xp̄i eſt.
Ad pāmachiū adde de libris
contra iouinianū in fīe. Eccle
ſiaſtica interpretacio eciam ſi
habet eloquencie venuſtatem
diſſimulare eam debes et fu
gere ut non ocioſis philoſopho
rum ſcolis. paucis qꝫ diſcipu
lis. ſed vniuerſa loquantur
hominū genera.
¶ 40. d. adde ad helyodorum
Non eſt facile ſtare in loco pe
tri et pauli et tenere cathedrā
cum xp̄o regnanciū. Dicitur
hinc. non ſunt ſanctorum fi
lij qui tenent loca ſanctorum.
ſed qui exercent opa eorū.
¶ 41. ſuper iheremiā. adde la
mentacionū. x. caplō. Recedite
inquiūt ꝯ̄. Nō. talis loque
la non illuminat cecum. nō
ſanat egrū. non curat infir
mū. ſed magis occidit atqꝫ ī
deſperacionem precipitantem
mittit. Idem. Sed illud nō.
Que iſta bonitas. que miſe
ricordia vni parcere et omēs
in diſcrimen adducere
¶ 49. d. ſuper malachiam ad
de primo caplō Sacerdotes.
Nota. indignū eſt dare deo qd
dedignatur homo.
¶ 50. d. adde ſuper malachiā
iij. caº. Et purgabit filios leui.
Tempus eſt ut iudiciū a do
mo dei incipiat. Et alibi dicit
A ſanctis meis incipite. Idē
adde contra iouinianū. li. ijº.
poſt principiū. Hoc eciam pa
tet de pe. d. ij. Si enī omnis ī
quit. circa finē. Iheſus filius
ibi uxorem que colebat ydolū
dyabolum vocat. Idem. Qui
cunqꝫ dignitatem diuini gra
dus non cuſtodiūt contenti
ſint animā ſaluare. Reuerti
enim in priſtinū gradum dif
ficile eſt.
¶ 56. d. contra rufinū. Naſa
de adulterio non eſt illius cul
pa qui naſcitur. ſed illius qui
generat. Et in fine. Non in ſe
minibus ſed in voluntate naſ
centis cauſa viciorū eſt atqꝫ v
tutum. Idem. Dn̄s noſter ihe
ſus xp̄c voluit non ſolum de
alienigenis ſed de adulterinis
cōmixtionibꝫ naſci. Et in fine.
Si filij eius ſum9 que ipſe fe
cit imitari debemus.
¶ 46. d. ſuper zachariam ad
de li. ij. caplō. viij. Ieiuniū qr
ti. Nō. cogimꝰ ad hebreos redi
re et ſcire veritatem de fonte

magis qm̄ de riuulis querere.
Ad lucinū. Utinam omni tē
pore ieiunare possemus. Et i
fra. Unaqueqꝫ puincia habū
dat in suo sensu.
¶ 86. d. super psalmo. 90. īci
piēte. Qui habitat. Ibi. de la
queo venanciū. Esau venator
erat quoniam peccator erat
Et penitus non īuenim⁹ sanc
tum aliquem venatorem.
piscatores īuenim⁹ sanctos.
Idem adde super galath. li. 3.
ca°. vi. Qui clemenciā non ha
bet. nec indutus est viscera mi
sericordie et lacrimarum. qm̄
uis spiritualis sit. non adim
pleuit legem xp̄i.
¶ 88. d. adde ad nepocianū.
Negociatorem clericū ex inope
diuitē et ex ignobili gloriosū
quasi quasdam pestes fuge.
¶ 92. d. super epistola ad ephe
sios adde li°. iij. c v°. cantantes
Nō. deo non voce sed corde
cantandum est.
¶ 93. ad rusticum narbonēn
episcopum. adde de vij gradibz.
Diaconi sunt. Nō. moderacio
ac pietas dei solum nostrum
reditum requirit ac nos cupit
sua larga bonitate saluari.
Si non cōuertimur sed duri col
li simus. si in peccatis usqꝫ ad
mortem illicite perduram⁹. as
sidue peccanciū non misere
tur deus. Ad euandrū p̄sbite

rum. legim⁹. Nō. queris aucto
ritatem. audi testimonia. Et
infra. Si autoritas queritur.
orbis maior est urbe. Et infra
Omne quod rarum est ꝯ ut
supra. e. epla.
¶ 91. d. super epistola ad tytū.
adde primo caplo. Olim idē
erat. Nō. Postqm̄ unusquis
qꝫ eos quos baptizabat suos
non xp̄i esse putabat in toto
orbe dictum est ut unus de
presbiteris superponeretur. ut
scismatum semina tollerent.
Ad rusticū narbonēsē epis
copum. adde de vij gradibz.
ecce ego dico. Nota. qui non
vult presbiteros facere que iu
bentur a deo. dicat. quid ma
ius est xp̄o. aut quid poterit
corpori et sanguini eius ante
poni. Quare ergo populum
non benedicet qui xp̄m con
secrare non metuit. Ad ne
pocianū. Esto subiectus. Nō.
satium est illud oratoris do
micij. Cur ego inquit te habe
am ut principem cum tu me
non habeas ut senatorem.
¶ Prima causa. q. 1. Super
micheam adde li. 1. circa finē
ca. iij.

Iudices. Nota. Spirit⁹
sanctus nec vendi nec
emi potest. Idem in
eodem. Nunqm̄. Nō. quia pe
cuniam accipiebant ꝓpheta

eorum facta eſt diuinacio. ¶
In michea adde li. i. circa finē
et c. 3. Hij quoſcumque. Nota. in
ſcandalum populi agentes.
rei ſunt infidelitatis eorum
qui ſcandalizantur. ¶ Super
aggeo. Hic populo. No. Quā
uis ſancta videantur ſui ſpe
cie que offeruntur quia tamē
tractata ſunt ab illo qui pol
lutus eſt in anima polluūtur
omnia. ¶ Super amos adde
libro. ij. v. c. Odit deus ſacrifi
cia hereticorum. et a ſe proicit
et quociens in eius nomine
congregati fuerit deteſtatur
fetorem eorum. et claudit na
res ſuas. ¶ Super oſee adde
li. ij. et vi. ca. Illi offerunt pa
nem ſacrilegum et dant ele
moſinas. et ſectari videntur
humilitatem. que ego ſi vere
fiant holocauſta interpretor.
¶ Super epiſtola ad galathas.
adde ca. primo. et li. i. Marchi
on. Nota. non putemus in ver
bis ſcripturarum eſſe euange
lium ſed in ſenſu. non in ſup
ficie ſed in medulla. non in
ſermonum folijs ſed in radice
racionis. ¶ Idem adde ibidem.
li. iij. c. v. Vide quantum bonum
eſt caritas. ſi ita martirium fe
cerimus ut noſtras velimus
ab hominibus reliquias ve
nerari. et ſi opinionem vulgi
ſectantes intrepidi ſanguinē
fuderimus et ſubſtanciam noſ
tram uſque ad mendicitatem
propriam dederimus. Huic operi nō
tam premium quam pena debetur
et perfidie magis ſunt tormē
ta quam corona victorie. ¶ Ad
luciferianum. Sicut xpc. Nota
fieri non poteſt ut qui in bap
tiſmo ſanctus eſt ſit ad alta
re peccator. ¶ Super malachi
am. c. Maledicam benedictio
nibus veſtris. Hoc eſt. Quicquid
a vobis benedicetur. per me e
rit maledictum. ¶ Super ag
geo. adde. c. iij. Propheta. Nota.
Scito quod ſanctum eſt quod in
altari offertur. ſed non tam
ſanctificaris ex hoſtijs quam ex
operibus mortuis pollueris.
¶ Super ſophoniam. Sacerdo
tes. Nota. de hijs dicitur ſacer
dos in quocumque fuerit macula
non accedat offerre oblaciones
domino. ¶ Queſtione ſecunda.
ad damaſum. Clericos. Nota
qui de bonis parentum ſuſten
tari poſſunt ſi quod pauperum
eſt accipiunt ſacrilegium profec
to committunt
¶ 2. q. A. Ad heliodorum. Non
omnes. Nota. infatuatum ſal.
ad nichilum prodeſt niſi ut
proiciatur foras. et a porcis con
culcetur. ¶ Super epiſtola ad
galathas. Paulus petrum repre
hendit quod non auderet ni
ſi ſe non imparem ſciret. ¶ In

prologo. adde. e. c. Sancta quip
pe ruſticitas ſolum ſibi prodeſt:
et quantū ex vite merito edi
ficat eccleſiam xpi. tantum
nocet ſi deſtruentibus non
reſiſtit. Caplm. In apibus. vij.
q. i. vide poſt finē caplorz.

¶ 8. q. i. adde ſuper epiſtola
ad tytum. capitulo primo. Mo
yſes. Nota. extraneus ex alia
turba eligitur. ut ſciremus prin
cipatum in populos non ſan
guini deferendum eſſe ſed vi
te. Idem. adde ſuper epiſtola
ad tytum. ca°. i. Qui vos ſpe
nit. Nota. manifeſtum eſt e
um qui apoſtoli lege contēp
ta eccleſiaſticum gradū non
meritis voluerit alicui9 de
ferre. ſed gracie. contra xpm
facere. Super leuiticum. ad
de. 8. c. et eſt in vj omelia ori
genis per eum tranſlata. Li
cet ergo. Nota. qui preſtanci
or eſt ex omni populo qui
doctior. qui ſanctior. qui in
omni virtute eminencior. ille
ad ſacerdotiū eligatur. Su
per librū numerorū. adde. xx.
ca°. et eſt in xxij omelia orige
nis per eum tranſlata. ad fi
nem. Si ergo. Nota. principes
agrorum et prediorū relinq9
tur hereditas. gubernacio po
puli illi traditur quem deus
elegit. Idem. Audacter fortaſ
ſe aliquid dicimus. tamen qd
ſcriptum eſt dicimus. Non ſē
per principes populi. et iudex
eccleſie per dei datur arbitri
um. ſed pro ut merita noſtr
depoſcunt. Idem adde ſup
epiſtola ad tytum. primo ca°.
Illud inferendū. Nota. ſciens
qz potentes potenter tormē
ta pacientur. retrahit ſe ab
hoc non tam honore qm̄ o
nere. et aliorum locū qui dig
ni ſunt non ambiet occupa
re. Idem adde ſuper epiſto
la ad tytum ca° ſcd'o in fine.
Qualis erit edificatio diſci
puli. ſi intelligat magiſtro
ſe eſſe maiorem. et ſic vehe
menter eccleſiam xpi deſtru
it. meliores laycos eſſe qm̄
clericos. Idem adde ſuper e
piſtola ad tytum. i. c. Veror.
Nō plurimi in populis iudi
cant epiſcopos ſubtrahentes
ſe ab eccleſiaſtico gradu. et ea
que epiſcopo cōueniūt non ex
ercentes.

¶ 10. q. i. Ad damaſum ſup.
iij. Quia ſacerdotes pro om
nibus orare debent et ſolent
quorū elemoſinas oblaciones
qz recipiūt. Abſit ut quidnā
vide poſt finē capitulorū.

¶ xj. q. iij. Super libro iudi
cum. Audi deniqz. Nota. deus
qui videt in abſcondito pro
ſpiciens mentem vicijs ſeru
entem. diſcedit ab illa. et re

linquit domū illius vacuā. ¶ Ibidem. Nolite. Nota. deprecor vos qui fideles eſtis ut ita vitam veſtram et cōuerſationē ſeruetis ne ī aliq° vel ipſi ſcandalum paciamini. vel alys ſcandalum faciatis. ¶ Super duodecim pphetis. adde eſt. ſuper amos. libro ij. ca° q̄nto. Quando ergo vir eccleſiaſticus multas impietates in ea que vocatur domus dei eſſe cognouit non ſolum multas. ſed etiam fortes et que opprimere poſſūt iuſticiam. et in tantam doctoris rabiem proceſſiſſe ut accipiant preciū in iudicio et omīa pro muneribus faciūt. pauperes deuitent in portis et audire contempnāt. taceat illo tempore et imitetur iheremiam dicentem. Solus ſedebā. quia amaritudine repletus eram. ¶ Idem. Quorum remiſeritis. Nō. Qūz eccleſiam ingrediētis ñ vero ſiliati per ſatiſfactionem fuerint ipſis et ianua regni celeſtis clauſa erit. ¶ Super matheum adde libro iij. poſt principiū. Quomodo ſacerdos mundū non facit leproſum. ſic epiſcopus vel preſbiť non alligat eos qui inſontes ſunt nec ſoluit noxios. ¶ Super epiſtola ad philemonem. adde capl'o unico. Si q̄s dixerit iuſtum ĩiuſtum. et iniuſtum iuſtum. abhominabilis uterq3 apud deum. ¶ Idem adde ibidem. Si quis hominē. Nō. dulce puto ſanctimoniā. amarum quod ſanctimonie contrariū eſt. ¶ Idem adde ſuper epiſtola ad tytum. primo ca°. in fine. Extimant. Nō. xpc ſapiencia eſt. iuſticia. veritas. ſanctitas. fortitudo. negatur per inſipienciam ſapiencia. p ĩiquitatem iuſticia. per mendacium veritas. per turpitudinē ſanctitas. per imbecillitatem animi fortitudo. Quotiens vicijs vincim̄ et ptīs totiēs deū negamus. Et econtrario quotiens bonū quid agim9 deū confitemur. ¶ Super epiſtola ad epheſios. corrige debet dicere ad tytum. ſic etiam intitulatur in antiqua compilatiōe libro vi. ca°. iiij. Eſt autē prima pars hui9 ad tytum et circa medium ſecunda. c. iij. in principio. Si dominus iubet. Nō. ſi bonū eſt quod precipit imperator iubentis exequere voluntatē. ſi malum. reſponde. oportet magis obedire deo q̄m hominib3 C. xij. q. i. ad nepocianū. Clericus. qui. Nota. habens victum et veſtimentum hys content9 ero et nudam crucem nudus ſequar. ¶ Ad quendā leuitam. Duo ſunt genera. Nota. nichil miſerius eſt q̄m pter nūmū de-

ium contempnere. ¶ Queſti
one ſecunda. ad nepocianum
Gloria epiſcopi eſt pauperū
opibꝫ prouidere. Ignominia
ſacerdotis eſt ſtudere ꝓprijs di
uicijs. Natus in paupere do
mo. in tugurio ruſticano. q̄
vix milio et cibario pane ru
gientem ventrem ſaciare po
teram. nūc ſimilam et mella
faſtidio. ¶ Ad eundem. Mul
ti edificant parietes et colūp
nas ſubtrahunt. et ī. portem⁹
aucem et delicias lutum pu
temus. ¶ Ad eundem in fine.
Amico rapere quidpiam fur
tum eſt. eccleſiam fraudare
ſacrilegiū eſt. ¶ Euiſdem. ad
de ad paulinū de inſtitucōe
clerici vel monachi. Socrates.
Non venter plenus facile de
ieiunijs diſputat. non ihero
ſolimis fuiſſe ſed ihero ſolimis
bene vixiſſe laudandum eſt.
¶ xiij. q. ij. Ebron dicitur.
Nota. tobias dicit ad filiū. Cū
acceperit deus animā meam
corpus meum ſepelies. et ho
norē habebis matrem tuam
omnibus diebus vite tue. et
cum ipſa compleuerit temp⁹
ſuū ſepelies eā iuxta me in v
no ſepulchro. Item. quos cō
iunxit vnū coniugiū coniun
gat vnū ſepulcrum. quia v
na caro ſunt. ¶ Super gene
ſim adde libro hebraicarum

queſtionū paulo ultra medi
um. ſuper. c. xxiij. poſtq̄m pre
cio. Nota. non fuit ꝑfecte con
ſūmateꝫ virtutis qui potuit
memoriam vendere mortu
orū. ¶ Idem adde ſuper gala
thas. libro. iij. ca. vi. In preſen
ti. Nota. Cum ante tribunal
xp̄i venerim⁹ ſcimus nec iob
nec danielem nec noe roga
re poſſe pro quoq̄m. ſed vnū
queq̄ꝫ portare onus ſuū. ¶ Vi
de quod de caplō. Ad precipit
dicam poſt finem caplōrū.
¶ xiiij. q. iij. ſuper ezechielē
libro. vi. adde ca. xviij. Putat
quidam uſuras tantum eſſe
in pecunia. quod ꝓuidens di
uina ſcriptura omnis rei au
fert ſuꝑhabundanciā. ut pl⁹
non recipias q̄m dediſti. ¶
Queſtione. v. ſuper leuiticū.
adde c. v. in fine. Sunt autē
hec verba in tranſlacōe ori
genis de qua dixi in princi
pio huiꝰ partis. Multi ſine.
Nota. diſcunt peccatum ſimi
le eſſe rapine ſi quis inuenta
non reddat. ¶ Idem. corrige.
auguſtinus de bono cōiugali
circa mediū. Neqꝫ enim nec
tyrannice factionis ꝑuerſitas
laudabilis eſt. ſi regia clemē
cia tyrānus ſubditos tractet
nec vituperetur ordo regie po
teſtatis. ſi rex ~~nō~~ crudelitate
tyrannica ſeuiat. ¶ Queſtiōe

ſexta ad tytum. adde. ij. c. Fur
tum autē non ſolum in ma
ioribus iudicatur ſed et in
minoribus iudicatur. Non e
nim quod furto ablatū ē ſed
mens furantis attenditur.
C. xv. q. i. Idem. Si q̄s nō ira
tus. ſed ꝓpter diſciplinā alicui
dederit palmā et caſu occide
rit ſicut ſolet fieri. quantum
ad graciam īnocens eſt quia
voluntatem non opus requi
rit. quantū ad legem reus ē
quia opera inquirit.
C. xvi. q. i. ad riparium et deſi
deriū. adde contra vigilan
ciū. in fine. Monachus non
doctoris ſed plangentis habet
officiū. qui ſe vel mundū lu
geat. et domini pauidus preſ
toletur aduentum. Ad pau
linū adde de inſtitucione cle
rici vel monachi. Si cupis.
Nō. non multū diſtat in vi
cio decipere poſſe vel decipi cri
ſtianū. quē ſenſeris tibi ſemꝑ
aut crebro de nūmis loquen
tem inſtitorem habeto pocius
q̄m monachū. Ad heliodorū
Alia cauſa eſt monachi. alia
clerici. Clerici oues paſcunt
ego paſcor. Ad ruſticum. Ec
cleſia habet ſenatū cetum pſ
biterorum ſine quorum con
ſilio nil monachis agere licet.
Ad eundem. Sic viue. Nota
multo tempore diſce que poſt

modum doceas. et inter bonos
ſemper ſpectare meliores. Ad
eundem. Si clericatus. Nō. ne
ſis miles antequā tyro. nec pri
us magiſter q̄m diſcipulus.
Michi placet ut habeas ſciēz cōtu
bernium. nec ipſe te doceas. nec
ſine doctore ingrediaris viā
quam nūc ingreſſus es. Su
per malachiā adde ultimo cao
Reuertimini ad me. Nota. ſi
quis doctus et eruditus lege
dn̄i poteſt alios erudire. non
debet ſue aſſignare potencie ī
genioq̄ꝫ quod poſſidet. ſed gra
cias agat primū deo qui cunc
ta largitur. deinde ſacerdotibꝫ
eius ac miniſtris a quibus
doctus eſt. Si enī gracias nō
egerit ſed ſcienciā ſibi vendi
cauerit in penuria maledice
tur. Idem. adde. ſuꝑ epiſtola
ad tytum. in fine. Apoſtolicis
viris et euangelizātibꝫ xp̄i in
neceſſarijs uſibus nolle tribu
ere ſeipſum condempnare eſt.
Ad damaſū ſuꝑ. xi. Quoni
am quicquid habent clerici
pauperum eſt et domus illo
rum omibus debent eſſe cō
munes. ſuſcepcioni peregrino
rum et hoſpitalitati īuigila
re debent
C. xvij. q. ij. Vouentibus ut ſu
pra. xxvij. diſ.
C. xxij. q. i. Iheronimꝰ ſuper
iheremiam. Hec eſt vera ſuꝑ

ſcripcio in libris antiquis. et
vere ſunt hec verba iheroni
mi. li. primo ſuper ieremiā
ca. iiij. Hec dixi quia aliqui
libri habent Idem. ſ. auguſti
nus ſuper iheremiā. ¶ Item
huic in textu cōtinuatur. ſ. q.
prima. Aduertendū. Et iura
bunt. Nō. iuramentū pro cō
feſſione accipitur et ad condēpna
cionem ydolorum per que iſ
rahel iurabat. ¶ Super ma
theum. libro primo adde ca.
quinto. Conſidera. Nota. quod iu
rare permittebatur iudeum. non
quod hoc recte facerent. ſed quod me
lius eſſet id deo quam demoni
is exhibere. ¶ Idem. Habemus
in lege. Nota cauendum eſt
periuriū non ſolum in altari
ſeu ſcōrum reliquijs ſed etiā
in cōmuni loquela. ¶ Queſ
tione ſcda ſuper iheremiā libro
ij. Corrige debet dicere primo
ut ſupra dixi, prima queſtiōe
Animaduertendū eſt quod iuſiu
randū habet comites veritatē
et iudiciū atque iuſticiam. ſi iſ
ta defuerint nequaquam iura
mentū erit ſed periuriū ¶ Idē
adde ſuper galath. lib. i. c. ij.
Vtilem ſimulacionē non poſ
ſunt homines quamuis iuſti ali
quo ſimulare pro tempore ob
ſuam vel aliorum ſalutem. ¶
Queſtione iiij. libro de natu
ra rerum. Tribus ſiquidem

modis iuramenta contracta
diſſoluenda ſunt etc. ¶ Queſti
one quinta. adde ſuper epiſto
la ad epheſios. libro ij. in fine
ca. iiij. Quociens. Nota. Con
ſideremus quid loquamur. quia
pro omni verbo ocioſo reddi
turi ſumus racionē in die iudi
cij.

¶ xxij. q. ij. ſuper ſophoniā
Si quis fortitudinē latronis
eneruat vel pirate vel infir
mos reddit prodeſt illis ſua
infirmitas. debilitata enim
membra quibus male ute
bantur a malo opere ceſſa
bunt. ¶ Queſtione quarta
adde ſuper epiſtolam ad ga
lathas libro. ij. et ca. iiij. in fi
ne. Qui ſcdm carnē. Nota. v
nus pater bouem creauit et
culicem. et in vna domo nō
ſolum eſſe voluit vaſa aure
a et argentea. ſed lignea et
fictilia. ¶ Queſtione. v. ſup
naum adde ca. primo. Quid
ergo. Nota. nefas eſt dicere
quod ſcriptura menciatur. Et
vide. ſ. de peni. diſ. iij. Querat
hic aliquis. ¶ Super ionam
adde c. j. Non eſt noſtrū mor
tem arripere ſed illatam ab
alijs libenter excipere. ¶ Sup
iheremiam adde. li. iiij. ſup
ca. xxij in principio. Regum
eſt proprium facere iudiciū atque
iuſticiam. et liberare de ma

nu calūpniancaū vi oppreſ-
ſos et peregrinos. Idem. ad-
de ſuper epiſtolā ad tytum.
et c.ij. circa finē. Si apud car-
nales dominos in minimis
fideles fuerint incipient eis
apud dn̄m premia maiora
cōmitti. Ornat autem doctri-
nam dei qui ea que condicio-
ni ſue apta ſunt facit. Et e
cōuerſo confundit illam cui
condicio ſua diſplicet. Sup
iohelem adde ij° ca° ad finem.
Non ſolum. Nota. homines
miniſtri et ultores ſunt ire
dei in hijs qui malum ope-
rantur. Super yſaiam ad-
de libro .v. c. xiij. Non eſt cru-
delis qui crudeles iugulat.
ſed crudelis pacientibus eſſe
videtur. Super ezechelem.
libro tercio adde. ca°. ix. in prin-
cipio. Qui malos percutit in
eo ꝙ mali ſunt et habet va-
ſa interfectionis ut occidat
peſſimos. miniſter eſt dei.
Super epiſtola ad galathi.
libro .ij. Iudex non eſt auctor
ſceleris homines vinciendo.
ſed in originali dicitur. neꝗ̃
homines. Super iheremiā
adde quod eſt ſupra eadē q̄ſti-
one. Regum. circa quod eſt
hoc capl̄m. Homicidas ſacri-
legos et veneficos punire nō
eſt effuſio ſanguinis ſed le-
gis miſteriū. Queſtione viij

ad ripariū. Legi ſi romaſten.
Nota. nō ē crudelitas pro deo
crimina punire ſed pietas.
Cxxiiij. q. i. ad damaſum.
adde in expoſicione fidei. Hec
eſt fides. Nota. hec nr̄a confeſ-
ſio apoſtolatus cui iudicio
comprobatur quicūꝗ me cul-
pare voluerit ſe imperitū vel
maliuolum vel non catholi-
cum. ſed hereticū comproba-
bit. Idem. titulus falſus eſt
quia capl̄m eſt auguſtini li°
vij de baptiſmo ante finem.
Omnibus conſideratis pu-
to me non temere dicere ali-
quos ita eſſe in domo dei ut
ipſi etiam ſint domus dei. et
de domo plures autoritates
inducit. Idem. Iſtud etiam
capl̄m eſt auguſtini. li° ij. de
baptiſmo ante mediū. Et mi-
rum quomodo in iſtis duo-
bꝫ caplis fuerit ſic erratum.
cum iſti veri tituli eſſent in
illa antiquiori compilacōe
decreti. de qua dicam poſt fi-
nem caplorū ut ibi videri po-
teſt ca. l. et lij. et li°. vij. Non
afferamꝰ ſtateras doloſas ubi
appendamꝰ quod volumꝰ p
arbitrio. dicentes. hoc eſt gra-
ue hoc eſt leue. et i°. Quis iā
dubitat hoc ſceleracius com-
miſſum. quod eſt grauius
vindicatū. Ad damaſum. ē.
pma. Quoniā vetus. Nota

Inde nunc anime mee cibū
poſtulo unde xp̄i veſtimen-
ta ſuſcepi. et ꝛ. Quia pro fa-
cinoribus meis ad eam ſoli-
tudinē cōmigraui. que ſyri-
am cōiuncto barbarie fine de-
terminat non poſſum ſanc-
tum domini tot intericen-
tibus ſpacijs a ſanctimonia
tua ſemper expetere. Ideoqꝫ
collegas tuos egipcios con-
feſſores ſequor et ſup onera-
rijs parua nauicula deliteſco.
Super amos adde lib. ij. cir-
ca finē ca° q̄nto. Odi et ꝓieci.
Nota. deus non ſacrificiorum
magnitudinē. ſed offerencium
merita cauſas qꝫ diiudicat.
Unde vidua que in corbanan
duo minuta poſuerat omnibꝫ
a ſaluatore prefertur. Queſ-
tione iij. ſuper leuitico. adde. c.
iiij. et omelia xiij. aliter xiiij
origenis per eum tranſlata
Qui negligunt oris maledic-
ti conſuetudinē reſecare etiam
ſi non corde maledicant tamē
inmundiciā labiorū ſcd̄m yſaie
verbum et inquinamēta oris
incurrunt. Idem adde ibidē.
Si quis non recto. Nō. inter-
dum qui foras mittitur intꝰ
eſt. et ille foris qui intus reti-
neri videtur. Super epiſto-
la ad tytum. adde. iij. c. in p̄n-
cipio. Si igitur michael. Nō.
merebatur dyabolus maledic-
tum. ſed per os archangeli
blaſphemia exire non debuit.
Super libro iudicum. Cum
ergo. Nota. ſunt qui non me-
tu penarū ſed benedictionū
et repromiſſionū deſiderio ve-
niūt ad ſalutem et contrariū
ſubdit. Idem adde ſuper epiſ-
tola ad galath. libro. iij. c. v.
Reſecande ſunt putride car-
nes. et ſcabioſa a caulis pecꝰ
repellenda eſt. ne tota domus
maſſa corpus et pecora ardeāt
corrumpantur putreſcāt inter-
eant. Super epiſtola ad ga-
lathas. corrige. ad tytum cir-
ca finem. et ſic erat in antiq̄
compilacione li°. vij. ca°. ij. In-
ter hereſim et ſciſma hoc intereſ-
ſe arbitror qꝫ hereſis peruerſū
dogma habet. ſciſma poſt e-
piſcopalem diſceſſionem ab
eccleſia pariter ſeparat. Su-
per epiſtola ad galath. adde li°.
iij. c. v. Hereſis grece. Nota. Q-
uicunqꝫ aliter ſcripturā intelligit
qꝫ ſenſus ſpiritus ſancti flagi-
tat a quo ſcripta eſt. licet ab
eccleſia non receſſerit hereticꝰ
appellari poteſt. et de carnis
operibus eſt. eligens que peio-
ra ſunt. Idem adde ſuper o-
ſee libro. ij. in principio eſt ꝑs
prima Tranſferunt. Nō. vete-
res ſcrutans hiſtorias īue-
nire non poſſum ſcidiſſe eccle-
ſiam et de domo dei populos

ſeduxiſſe preter eos qui ſacer dotes a deo poſiti fuerant et ꝓphete. iſti vertuntur in laqueum tortuoſum in omnibus locis ponentes ſcandalū.

Cxxvi. q. ij. Super ionam ad de ca°. i. In antiqua compilacione dicebatur et male ſup naum. Non ſtatim debemus ſub exemplo ione ſortibus credere vel aliud de actibus apoſtolorum huic teſtimonio copulare. Idem. Sed et illud Nota. per vnū membrum macula in omne corpus diffunditur.

Cxxvij. q. ij. Dicatur aliud. Nota. dum mortua fuerit uxor cuiuſlibet. licet illi accipere aliam. ſed non repudiatam. ſed non deſponſatam viro. ſꝫ liberam. Super abdiam. Quapropter. Nota. coniugia ſpeciali conuencione nūciantur et cōmixtione corporū perficiuntur. Super matheum ad de c. i. Genuit ioſeph. Nota. ſponſas uxores appellari plenius liber aduerſus eluidiū docet. Super geneſim. adde lib°. lxv. queſtionū paulo ante mediū ſuper ca°. xix. Egreſſus itaqꝫ. Nota ſcripturas ſponſos generos loth vocauit.

Cxxviij. q. ij. ſuper epiſtola ad thimotheū. Oportet epiſcopum. Idem quod ſup̄ xxvi diſ. Vni9 uxoris.

Cxxxi. q. i. de virginibꝫ. ꝑmo libro contra iouinianū. Nec habemus illius nominis librum per iheronimū. ſed per ambroſium bene et per auguſtinum. licet de virginitate ſcripſerat ad diuerſas. Etiam habetur hoc principiū ad pāmachiū in apologetico Quomō virginibus. Nota. tolerabilius eſt vni homini proſtitutam eſſe qm̄ multis. Ad pāmachiū. adde apologeticum. Aperiant queſo aures obtrectatores mei et videant me ſecundas et tercias nupcias in domino conceſſiſſe. non dampno bigamos ꝑmo nec trigamos et ſi dici poteſt octogamos. Vide ad ageruchiam

Cxxxij. q. i. Adde ſuper matheum. li. iij. ca° xix. Dixit domin9 Nota. ſola fornicacio eſt que uxoris vincit affectū. Super epiſtola ad chorinthios. In coniugio quis quecūqꝫ peccata fecerit non infuſcat ꝑpriam coniugem. Sup oſee ꝑpheta. Non eſt culpandus oſee ꝑpheta. ſi meretricem quam duxit ad pudiciciā conuertit. ſed pocius laudandus quia ex mala bonam fecit. C. Queſtione ſcd̄a. adde ſuper epiſtola ad epheſios. li. iij. ca°. v. Sicut non omnis. Nota. matrimoniū quod non ſcd̄m xp̄i preceptum coniūgitur rite con

iugiū appellari non poteſt ſ;
magis adulteriū. Super ma
theum Connubia. Nota. Sūt
plura in quibꝫ ſuffiat ſola vis
humana. neqꝫ res indiget neqꝫ
deret adeſſe preſenciam ſpiritus
ſancti. Ad algaſiam. adde qͣſti
one iij. Sicuti. Nota. ſemina
paulatim formantur in ute
ro nec reputatur homicidiū
donec elementa conferta ſuas
ymagines membraqꝫ ſuſcipiāt
Queſtione. iiij. adde contra
iouinianū libro primo in fine
Et continuatur ad exemplum
quod ponit ſeneca de cōiugibꝫ
quorum alter potionē non ſu
mebat niſi alterius labijs pri
us tactam. Origo quidem ho
neſta erat amoris ſed mag
nitudo deformis. nichil autē
intereſt qꝫ ex honeſta cauſa quis
inſaniat. imitentur viri ſal
tem pecudes. poſtqͣm venter
uxorum intumuerit non ꝑ
dant filios. nec amatores ſe
uxoribus prebeant ſed mari
tos. Idem adde contra ioui
nianū. libro ij. poſt principi
um. Quis ignoret. Nota. ſer
uiuit abraham legi et tem
pori ſuo. ſeruiamus nos legi
et tempori noſtro. Idem
adde ſuper galath. libro iij.
ca° quinto. In eo fornicator.
Nota. ſunt crimina que et
nominare turpiſſimū eſt. ne

et dicentis os et aures audi
enciū polluantur. Idem ad
de ſuper epiſtolam ad epheſi
os libro iij. ca°. v. liberorum
ut diximus in matrimonio cō
ceſſa ſunt opera. voluptates
autem que de meretricum ca
piūtur amplexibus in uxo
re dampnate ſunt. Queſ
tione quīta. c. Reuera. attribu
itur ambroſio quod fuit eci
am ieronimi. vide ſup̄ con
tra ſuſannā. Idem ſuper e
piſtola ad romanos. Fieri nō
poteſt ut niſi quis mechetur
prius in corde mechari poſſit
in corpore. Super lucam li
bro. ij. Corrige. ſuper matheū
et eſt in fine xi capli. Finge ī
perſecucione aliquam virginē
proſtitutā. apud euangelium
quia voluntate non peccat
virgo ſuſcipitur. in lege qua
ſi corrupta repudiatur. Libro
hebraycarum queſtionū. ad
de geneſis. et eſt hoc ſuper xij
ca° Corpus mulierum non
vis maculat ſed voluntas.
Ad euſtochiū. Si paulus.
Nota audacter dicam. et. Vi
de ſupra. iij parte in dyalogo
Item perit et mente virgini
tas. et ī Rectius fuerat homi
nem ſubiſſe cōiugiū et am
bulaſſe per plana. qͣm ad al
ciora tendentem in profun
dum inferni cadere. Ad occ

anū de morte fabiole. prece
pit dominꝰ. Nota. quicquid
viris precipitur hoc conſeq̄
ter redundat ad feminas. I
dem adde ibidem. et quoniō
continuatur vide ſupra eadē
epiſtola. Apud nos quod non
licet feminis eque non licet
viris et eadem ſeruitus pari
condicione cenſetur. Queſ
tione vij ad amandum preſ
biterum adde et corrupta eſt
ſubſcripcio que habet ad da
maſum. Omnes cauſaciones.
Nota apoſtoli grauem coniu
gij ſarcinam intelligentes. ſi
ita eſt inquiūt non expedit
homini vxorem accipere

In de penitencia.

De pe. diſ. i. ſuper yſaiam
Omnis iniquitas et op
preſſio et iniuſticia iu
dicium ſanguinis ē.
et licet gladio non occidis.
voluntate tamen interficis
Super exodum. adde caº.
xviij. et eſt hoc in xi omelia
origenis per iheronimū tranſ
lata. Ecce venit inquit. Nō
omnia que ſancti faciūt in
conſpectu dei faciūt. et ī. Et
pleniorem ſcienciam dei ac
cipiūt. et plenius diuinis ī
buti ſunt diſciplinis. Ad da
maſum ſupra ij. Importu
na. Nota. deus qui nullis ī
tra ſe ſuperari viribus poteſt
publicani precibus vincitur.
Super malachiā. corrige.
ſup iohelem primo caº. Qui
ſanctus. Nota. qui peccator eſt
dormiat in ſacco. ut preteritas
delicias in vite auſteritate cō
penſet. Super amos. adde. li
bro. iij. ad finē et caº ultimo.
Si agamus penitenciam ipſū
quoqꝫ ſue penitebit ſentencie.
Super danielem adde caº.
quarto. Qm̄obrem. Nota. deꝰ
hominibus non iraſcitur ſed
vicijs. que cum in homine nō
non fuerint nequaqm̄ punit
quod mutatum eſt. Iste cum
beatus daniel. xc. vide ſup̄ eo
dem. Idem. Vide benignum.
Nota quanto tempore te erraſ
ſe noſti. quanto tempore deli
quiſti. tanto tempore humilia
te ipſum deo. et ſatiſfacito ei ī
confeſſione penitencie. Idem.
adde. ſuper epiſtola ad epheſi
os libro. iij. et quinto capitulo. Ec
clesia xpi eſt. Nota. Qui pec
cator eſt aliqua ſorde īmacula
tus de eccleſia xpi non poteſt
appellari. nec xpo ſubiectus
dici. Idem. ſuper amos libº
primo. adde poſt principiū. Su
per tribus. Nota. primū pecca
tum eſt cogitaſſe que mala
ſunt. Scdm̄ cogitacionibus ac
quieuiſſe peruerſis. Tercium
quod mente decreuit opere cō
pleſſe. Quartum poſt peccatū

non agere penitenciā et ſuo ſibi
placere delicto. Idem ad pama
chium et oceanū de libris ori
genis. Secunda poſt naufra
gium tabula eſt culpam ſimpli
citer confiteri. Errauim⁹ iuuenes
emendem⁹ ſenes. iūgamus ge
mitus et lacrimas copulemus
Idem. Quia diuinitatis. Nō.
qꝫ ſi quis poſt lapſum peccato
rum ad veram penitenciam ſe
conuertit cito a miſericorde iu
dice veniam impetrabit. Su
per malachiam. Corrige. ſuper
oſee. li. iij. et xij. ca°. Ne forte. Nō
quod facit baptiſma hoc faciat
penitencia. Idem. adde. ſuper
danielem. li. ij. ca°. ix. Predixerat
Nota. in cinere et ſacco poſtula
bat impleri quod promiſerat
domin⁹. non qꝫ eſſet incredulus
futurorum. ſed ne ſecuritas neg
ligenciam et negligencia pa
reret offenſam. Idem. Menſu
ram. Nota. apud deum non
tam valet menſura temporis
qm̄ doloris. nec abſtinencia
tantum ciborum quantum
mortificacio viciorum.
Diſtinctione ſecunda. Non
eſt mirum. aliter. C. adde. et cre
do qꝫ ſit. E. qꝫ poſt c. ſuper tribus
non īueni iheronimū hoc dix
iſſe. et ſic iacet. Si in virtute g°
dus eſſe dicuntur quando vi
delicet et peccati gradus ita e
uidenter monſtrantur. Con
tra iouinianū. adde. libro. ij° in
principio. Si enim inquit in
fine docuim⁹ qꝫ excepto deo ō
nis creatura ſub vicio ſit. nō
qꝫ vniuerſi peccauerūt ſed qꝫ
peccare poſſint. et ſimiliū ru
ina ſtanciū metus ſit.
Diſtinctione iij°. ad ruſticū
de penitencia. Septies in die
cadit iuſtus. ſi cadit quomō
iuſtus. ſi iuſtus quomodo
cadit. ſed iuſti vocabulum nō
amittit quia per penitenciā
ſemper reſurgit. Ibidem. To
tam penitenciam. Nota. mag
num peccatum magna indi
get miſericordia. concluſit e
nim deus omnia ſub peccato
ut omnib; miſereatur. Ad e
eundem Achab rex. Nota. vnū
ſcelus achab et iezabel cōmiſe
runt et tamen cōuerſo achab
ad penitenciam pena differ
tur in poſteros. et iezabel in
ſcelere perſeuerans preſenti
iudicio condempnatur. Su
per ionam. adde in principio
Sicut aut. Nota. Niniue ex pe
nitencia veniam meruit ſed
quia ad vomitum redijt ex dei
ira ſubuerſa fuit. Super na
um. Naum pphetam. Idem qd
ſupra proximū. Super ma
theum. adde. libro xj. ca° xxvij.
in prin. Nichil inde. Nota. ſi
permanēt opera fruſtra voce
aſſumitur penitencia. Sup

naum. adde ca°. i. Querit hic a liquis. Nota magnum pecca tum magnis diuturnisqꝫ cru ciatibus luitur. et inf. Culpa leuis presenti supplicio com pensa sit. Super aggeum. adde. ca°. i. Si quando videris. Nota. non est iustus deus ut propter multa mala obliuiſ catur paucorum bonorū.

Distinctione quarta. adde. ſuper oſee libro. ij. ca° vij. Cum ita. Nota. mala eorum ſicut putant me latere non poſſūt aperta enim ſunt coram facie mea. que clare videt omnia. Idem. adde. ibidem. Heretici non non poſſunt. Nota. et cū deo celare ſe putant. oculos ei9 vitare non poſſunt. quia vul tus domini ſuper facientes mla.

xxxiij. q. iiij. in quodam ſer mone. Sciatis fratres. Nota tempore quo carnes agni mā ducaturi ſum9 a carnalibus o peribus abſtinere debemus.

Queſtione quinta. adde. cō tra iouinianū li. i. Tunc ſal uabitur mulier. ſi illos genue rit filios qui virgines pman ſuri ſunt. ſi quod ipſa perdidit acquirat in liberis. Idem. ad de. ibidem. Hoc ſolum. Nota. ſi cut abſqꝫ ceteris operibus vir ginitas ſola non ſufficit. ſic ō nia opera abſqꝫ virginitate pu ritate continentia et caſtitate imperfecta ſunt. Idem. adde ibidem. Qui ſitit. Nota. ſi caſ trati mercedem habent regna celorum. ergo qui ſe non caſt uerint locum non poſſunt ac cipere caſtratorum. Super e piſtola ad tytum. adde ca°. ij°. Cum caput. Nota. etiam genti les femine. viris ſuis ſeruiūt cōmuni lege nature.

xxxiij. q. ij. ad amandum. Non ſatis. Nota. ne peccare fac as terram quam domin9 deus tuus tibi tradidit poſſidendā.

xxxvi. q. ij. Tria legitima po nit coniugiū cum raptore.

In de conſecratione.

De conſec. diſ. ij. ſuper epiſ tola ad epheſios. adde. ca°. j.

Dupliciter inquit intelli gitur caro xpi et ſan guis. s. Scilicet que cō ficitur in altari. et crucifixa. Et ſequit. ī proximo ſuper leuitico. de hac quidem hoſtia que in xpi cōmemoratione mirabiliter fit edere licet. de illa vero quam xpc in ara crucis obtulit ſcdm ſe nulli edere licet. In ſermoē quinte dominice poſt theopha niam. Singuli autem accipi unt xpm. dn̄s et in ſingulis por tionibus totus eſt. nec per ſin gulos minuitur. integrum ſe prebet in ſingulis. Ad cludiā. adde. queſtione. 2ª. Nec moyſes dedit vobis panem verum ſed

dominus iheſus ipſe conuiua et
conuiuiū. ipſe comedens et qui
comeditur. Super matheum.
adde. libro iiij. ca° xxvj. Accipite
et comedite. Nota. aſſumit pa
nem qui confortat cor homis.
et ad verum paſche tranſit ſa
cramentum. faciens in verita
te quod melchiſedech fecerat in
figura. Libro de membris do
mini. adde. aliter. de eſſencia
deitatis. Et vide ſupra in prin
cipio hui9 quarte partis. Sac
dos. Nota. ipſe ſit ſacerdos qui
eſt ſacrificiū.

Diſtinctione quarta. ſuper
epiſtola ad philippenſes li°. ij°.
Eodem modo. Nota. ter mer
gim̄. ut trinitatis vnū appa
reat ſacramentū.

Diſtīctione quinta. Non di
co ebdomadas. non dico ieiūni
a duplicata. ſed ſaltem ſingu
los dies abſq3 ciborū luxuria
tranſeam9. Idem. adde. ad eu
ſtochiū. Sint tibi ieiūnia coti
diana. refectio ſacietatem fugi
ens. nil enim prodeſt tibi bidu
o vel triduo vaciū portare vē
trem. ſi pariter obſtruatur. I
dem. Sint tibi ieiūnia. Nota
ieiūniū curat vulnera delinq̄n
tis. curatoſq3 ſanctificat. Idē.
Non mediocriter errat qui mag
no bono prefert mediocre. et ī
Nunq̄ verborum multitudi
ne flecti deus ut homo poteſt.

Melior eſt quinq3 pſalmorum
decantacio cum cordis purita
te ac ſerenitate et ſpiritualī hi
laritate. q̄m̄ tocius pſalterij mo
dulacio cum anxietate cordis
atq3 triſticia. Idem. adde. con
tra iouinianū libro. 2°. Ne ta
les. Nota. non auide deuora
tur. quod irritamenta gule nō
habet et leuiori digeſtione de
coquitur. et infra. Non poteſt
in eodem ſtatu corporum na
tura manere. Idem. adde. i
bidem. Legim9 quoſdam mor
bo articulari et podagre hūo
ribus laborantes. proſcripcōe
bonorum ad ſimplicem men
ſam et pauperes cibos redac
tos conualuiſſe. Ad ruſticum
monachum. Nunq̄ de manu
aut oculis tuis liber pſalterij
diſcedat. et infra. Iram vince
paciencia. ama ſcienciam ſcrip
turarum. et carnis vicia non
amabis. Fiat aliquid operis
ut dyabolus te īueniat occupa
tum. ſcribantur et libri ut et
manus operetur cibos et ani
ma lectione ſacietur.

Ultra predicta ſciendū
q ſunt in decretis q̄
dam capitula iheroni
mi. per errorem alteri attribu
ta. Patet exēplū. xx. diſ. Ut vete
rum. quod in epiſtolis auguſ
tini ad iheronimū non īuenī.
de illis loquor quas vidi. ſed

ad lr̃am fuit iheronimi ad lu
cinũ. Puto autem qđ error pro
ceſſerit ex denominacione ihe
ronimi que fit ibi in ſupſcrip
cione capli precedentis. Textus
autem ſic iacet. Ut veterum
librorum fides de hebreis vo
luminibꝫ examinanda eſt. ita
nouorũ greci ſermonis normã
deſiderat. Item capl̃m Cum
exaudiero. l. diſ. quod hic et in
antiqua compilacione attribu
itur auguſtino. ad lr̃am fuit
iheronimi ſuper micheam. li.
i. ſuper ca. 2. ibi. repletus ſum
fortitudine ſpiritus dñi. &c. et
ſic dicit. Cum exaudiero. &c. Nõ
animaduerte in preſenti loco poſ
ſe aliquem docere poſt peccatũ
ſi tamen vicia priſtina digna
penitencia abluerit. ¶ Ut con
iungam que de gregorio ſum
dicturus premitto. c. Abſit. xi.
q. iij. quod attribuitur anteros
pape. qui aliter dicitur anteri
us. et grecus fuit ut in croni
cis. Or eius non fuerit dicere
audeo quia preceſſit iheroni
mũ ultra. c. annos. Sed ſcio
qđ ad lr̃am eſt iheronimi ad he
liodorum. in quo ſic dicitur. Ab
ſit ut quicq̃m ſiniſtri de hijs
arbitremur. qui apoſtolico gra
dui ſuccedentes. xp̃i corpus ſa
cro ore conficiũt. per quos nos
xp̃iani ſumus. qui claues regni
celorum habentes ante iudi

cij diem iudicant. Hic ſtatim i
terponitur ca. Alia. xvi. q. i. Poſt
hoc continuatur quod hic proſe
quitur in canone. Per hoc patet
hec verba plus iheronimo qđ
pape congruere. Patencior au
tem error eſt. vij. q. i. In apibꝫ.
quod attribuitur gregorio ad
ruſticum monachũ. cum certũ
ſit iheronimũ ad ruſticum illa
verba ſcripſiſſe. nec uſq̃m audi
tum aliter qđ gregorius ad eũ a
liquid ſcripſerit. et certum eſt qđ
nec ſcribere potuiſſet ad prius
mortuũ per annos forte ducen
tos ut infra dicam. Et verba ſũt
hec. In apibus vnus eſt princeps
Nota. roma ut condita eſt duos
fratres ſimul reges habere nõ
potuit et parricidio dedicatur.
In rebecce utero eſau et iacob bel
la geſſerunt. Et idem de ca.
xiiij. q. i. Quod precipitur. quod e
ciam gregorio attribuitur ad
iouinianũ. cum nuſq̃ relatũ ſit
qđ gregorius ſcripſit contra illũ.
ad illum autem ſcribere non
potuiſſet. Fuit autem iheroni
mi in libro primo. et ſic eciam
intitulatum vidi in illa antiq
ori compilacione decreti que di
uidebatur in vij libros. in qua
bis poſitum erat illud capl̃m
ſ. lib. i. c. xxxiij. et 2. ſub c. ix. i
fine. et in eo ſic dicitur. Quod
precipitur imperatur. quod im
peratur neceſſe eſt fieri. et ſi nõ

fiat penā habet. Ubi conſilium da-
tur offerentis arbitriū. ubi pre-
ceptum neceſſitas ſeruientis. Et
per hoc vide quomodo error ꝑ
errorem ſequitur. Nam in decre-
tal. de. ver. ſig. In hys hoc dictū
attribuitur gregorio. Et licet gre-
gorius idem verbum dicere po-
tuiſſet. non tamē ī libro illo et
ad illum ut predixi. per quod
clare patet error. Item. poſito ꝙ
is alio libro dixiſſet. prius tamē
forte per ducentos annos per ihe-
ronimū illud fuerat ibi dictum
quod collige ex hys que dixi in
principio hui⁹ operis. Secundo
ſciendum ꝙ qn̄qꝫ textus cano-
num allegant iheronimū vel
eius dicta. Patet primū xxxvij.
diſ. Legim⁹. Secundum. xxxiiij
diſ. c. ij. xv. q. ultima. c. ultimo
ibi. dicente beato iheronimo
ad credendum omni anime
baptiſmū eſſe perfectum. Itē
xxvi. q. Non exemplo. ibi. quia
priuilegia ſingulorum ut ihe-
ronimus ait cōmunē legē om-
nino facere non poſſunt. Illud
autem dixit ſuper ionam. ut
dicit gracianus. xxv. q. i. c. ulti-
mo ad finē. ponens etiam illa
verba. et cōiūguntur. c. Non ſta-
tim. e. q. Tercio ſciendum ꝙ
licet in compilacione decreta-
liū aliqua capl'a iheronimi ha-
beamus de quibus infra. con-
ditores tamen decretaliū inſer-
tarum ibidem bis tantum ihe-
ronimū allegarunt. ſ. de hys
que fiūt a prelatis ſine aſſen-
ſu capli. Cum aplica. et de ſe-
pulturis. Certificari. Ex libris
decretalium.
De conſtitucionibꝫ Iheō⁹ in
parabolis. Ne innitaris pru.
De pſūpcionibꝫ. Iheō⁹ ſup pa-
rabolas. Ex ſtudys ſuis.
Idem ſup oſee. Scribam eis.
De homicidio. Ihero⁹ ſuper
matheum. Cum iuramento
De furtis. Iheronim⁹ ſuper
parabolas. Qui cū fure.
De verboꝝ ſignificacōibꝫ Ihe-
ronim⁹. ſup oſee. Innouate.
Idem ſuper danielē. Nā et rex.
Idem in parabolis. Nā et ego.
Idem ſup mathm̄ Qr dicit ang̅
Idem ī eodē. Joſeph nō cognouit
Quarto ſciendū ꝙ gracianus
in ſuis ſ'is volumīs decretorū
quandoqꝫ attribuit iheronimo
ipſius verba que inducit. et qn̄-
doqꝫ illis ut ꝓprys utitur. Pa-
tet primū xxv. diſ. §. Nūc autē
ubi inducit verba ipſius. et de
epiſtola ad oceanū. de verbo v-
nius uxoris virum. dicentis ꝙ
eſſe irreprehenſibilem et ſine
crimine idem ſonat. Item ꝙ res
pene contra naturam eſt aliq̄
eſſē ſine crimine ſed talis eli-
gatur cui⁹ comparacione ceteri
grex dicantur. Idem xli. diſ.
§. i. ibi. Unde ait iheronim⁹ nec

affectate ſordes nec exquiſite
delicie laudem pariūt. ¶ Idē.
xlij diſ. §. i. ibi. Quomodo etiā
ſcdm iheronimū aliena rapere
cōuincit̄ qui ultra neceſſaria
ſibi retinere conatur. ¶ Idem.
xliij. diſ. §. i. ibi. Quia iheroni-
mus ait innocens abſq; ſermo-
ne cōuerſacio q̄ntum exemplo
prodeſt tantum ſilencio nocet.
Nam latratu canū et baculo
paſtorum lupi ſunt arcendi.
Habetur hoc in epiſtola ad oce-
anū. de verbo. vnius vxoris vi-
rum. ¶ Idem. xliiij. diſ. §. i. ibi
Unde iheronim⁹ ait. tibi o ſa-
cerdos de altari viuere non lux-
uriari permittitur. eſt hoc ſu-
per micheam lib. i. circa finem.
¶ Idem. xlvij. diſ. §. neceſſe in fi-
ne. ibi. Unde iheronim⁹. non
polluitur iuſtus ex vicijs fili-
orum. ſed libertas ab apoſtolo
eccleſie principe reſeruatur ut
talis fiat qui non timeat per
vicia liberorum extraneos rep̄-
hendere. Et ſunt hec verba ſu-
per epiſtola ad tytum. i. ca⁹.
¶ Idem. i. q. i. §. ex hys. in fīe
ibi. Iheronim⁹ in oſee ſacrifi-
cia eorꝫ panē luct⁹ vocat. non
quantum ad ſe. ſed quantū
ad effectum. quod oſtendit
ſubiūgens. quicūq; comederit
ex eo contaminabūnt. ¶ Idē
ij. q. vij. §. de hys circa finem.
Idem. Hinc eſt ꝙ iheronim⁹ ait

ſuper marcum. ſ. x ca⁹. Sciſſio
veſtis ſciſſionem ſignificat ſa-
cerdocij. quod in proximo ſcin-
dendum erat et auferendum
iudeis. et quod ſuper matheum.
xxvi. Et §. Item cum balaam.
in fine ibi. iheronim⁹ refert in
libro virorū illuſtriū. ꝙ dama-
ſus papa a ſubditis de adulte-
rio accuſatus cum xlij epiſco-
pis ſe purgauit. ¶ Item xvi. q.
i. §. ſuperiori in fine ibi. Idem
etiam iheronim⁹ monachos ſy-
chi fertur cōueniſſe in vnū. ut
ſacerdotem ſibi īuenirent qui
eis miſſarum ſolempnia cele-
brarent. ¶ Item. xxvij. q. ij. §. ecce.
ibi. ut refert iheronim⁹. macha-
rius p̄apiuis inter xp̄i heremi-
tas poſt celebrata nupciarum
conuiuia. veſpere thalamū eſ-
ſet ingreſſurus. ex urbe egredi-
ens tranſmarina pecijt et here-
mi ſolitudinē ſibi elegit. Idem
ſubdit de alexio. ¶ Idem xxviij.
q. i. §. ex hys. ultra mediū. ibi.
iuxta illud iheronimi. virtutibꝫ
romani venerūnt ad imperiū
¶ Idem. diſ. iij. §. hac auctoritate.
ibi. Renatus non aqua tantū
ſed aqua et ſpiritu. ſicut ihero-
nimus contra iouinianū ſcri-
bit. Et §. auctoritas. in princi-
pio ibi. q̄ſq̄ni illos ſuper naū
dicat iheronim⁹ tēpalit͛ a deo pu-
nitos ne eternaliter puniren-
tur. ¶ Secundum ſciliet ꝙ

verbis iheronimi gracianus
ut prius utitur. patet xxxv. dis.
§.i. nam in epistola ad oceanū
dicit iheronimus quod ibi ha-
betur in ūsu mister. et quod
ſequitur. Venter mero estuās
facile deſpūmat in libidinem
unde noe ebrietate nudauit ſe
mora. loth quem ſodoma nō
vicit vina vicerūt. Idem xxx
vi. diſ. §.i. cuius principiū in e-
adem epiſtola verba fuerūt
iheronimi. Item xlv. diſ. §.i.
illud enim verbum ſequatur
eum qui dorſū poſuit ad fla-
gella. fuit iheronimi in eadē
epiſtola. Idem et eiuſdem e-
piſtole xlvi. diſ. §.i. ibi. nil im-
pudencius arrogancia ruſti-
corum. qui garrulitatem auc-
toritatem putant. et parati
ad lites in ſubiectos tumide i-
tonant. Idem xlviii. diſ. §.i.
qui totus dempto verſiculo tūſ
ſumptus eſt de verbis iheroni-
mi in prima epiſtola.

Ut cum alano libro de
planctu nature ſtilū
frenando concludā
cauſam dante quod ſcripſi in
prohemio nouelle in fine fac-
ere cōmuniter in hūmanis co-
rectionis limam neceſſariā.
ut emendet. indecorū decoret.
obſcurum clarificet. circūci-
datque ſuperfluū. et quod potiſ-
ſime huic fabrice competit cō-
pleat diminutū ut ſic illima-
tum reuertatur ad limam. i-
politum reducatur ad fabricā.
inartificioſum referatur arti-
fici. male tortum reddatur
incudi. Cum ipſo tamen atteſ-
tor quod inanis glorie vel ſup-
bie tumor intus eructuans
ut exiret in publicum. me hu-
ius operis non coegit ad fa-
bricam. nec popularis fauo-
ris applauſus me inuitauit ad
operam. cuius ventoſitatis fu-
neſta contagio ſepe cogit virū
noſe deſcendere eum quē ſu-
pra ſe inſolenter extollit. Sed
ſolum hec pinxi ut iuxta de-
ſcripta in prime partis extre-
mis. venerationem glorioſi
iheronimi doctoris. quē tant-
nitatis nubes obduxerat per
vere patentando narrationis
formam perpetuam monetarē
in lucem. et tenacis memorie
clauo noticie poſterorum affi-
gerem. Et hoc ſuperne maieſ-
tatis dextera meam dexterā
dirigente. ſine qua fragilis ca-
lami tenuitas nil poſſet figu-
rare ſuaue. nec ego vere ſub-
iectus id poſſem. cuius impo-
tens eſt natura. que de ſe ſic
loquitur alano teſtante. Ego
operans operantis dei veſti-
giis expreſſe inherere non poſ-
ſum. ſed a longe quaſi opera-
cio multiplex. Eius enim opus

ſufficiens. meum opus deficiens. Eius opus mirabile. meum imirabile. Ille inaſiabilis ego nata. Ille faciens ego facta. Ille mei opifex operis. ego opus opificis. Ille operatur ex nichilo. ego mendico opus ex aliquo. Ille ſuo operatur numine. ego operor illius ſub nomine. Ille rem ſolo nutu iubet exiſtere. mea vero operacio operacionis eſt nota diuine. Et ut reſpectu diuine potencie meam potenciam impotenciam eſſe cognoſcas. ſcias meum effectum eſſe defectū. meumqȝ vigorem vilitatem eſſe ꝑpendas. Hec de alano. Cui⁹ adhuc clipeo q̄ſi loricatus ſum huius operis fabricam defenſurus per ipſius detractores liuoris aculeo euocet attribuant teſt[...]acione premiſſa q tenuis humane racionis igniculus ac ingenij et intellectus eſuries nequiuit quid perfectum attingere. dabo cum votis moderacione reſponſum. Q2ſi figmenta que artis poetice depinxit induſtria licet ſine palliacionis remedio nudam proſtituāt falſitatem. detractores ipſi vna cū vniuerſo recipiūt eo q per exemplorū ymagiēs ſigillant hoīm aīos in incude morigeracionis honeſte. nec notant qd' in lr̄e ſuperficie falſum reſonet poetica fictio. ex quo exterioris falſitatis abiecto putamine nucleū ſecrete veritatis intus īuenuīt. et per id ſecretū alcioris intelligencie conſequūtur. eo forcius ſtructuram hanc debent amplecti in qua de glorioſo iheronimo lr̄a et ſenſus ſimul confederate cōuenuīt ut mores informēt vicia extirpent. virtutes inſerant. ſenſualitatē racioni ſubiciant. deuocionem augeant. et ex hijs ſalutem ꝓmereant eternam. Quam ſola racio prioris vite promittit. ut ſupra in expoſicione ſymboli. Et teſtatur ipſe iheronim⁹.

Accipe iheronimū non ex doctoribus ymum.
Nec iuris minimū. ſed lingue munere primū.

Explicit iheronimianus dn̄i iohannis andree doctoris in iure canonico famoſiſſimi. Quē publicauit āno dn̄i 1346.

Epythaphiū iohānis andree.

Hic iacet andree notiſſim⁹ orbe iohēs. Primo qui ſexti clemētis atqȝ nouellas. Iheronimi laudes ſpeculi quoqȝ iura pegit. Rabbi doctorū lux cenſor normaqȝ morū. Occubuit fato ꝑ dire peſtis in āno. Anno. ſ. dn̄i 1348. Deo gracias.